

JAKOV
ŠIMIĆ

POZIVU VJERAN

SLUGA BOŽJI

VENDELIN VOŠNJAK

FRANJEVAC

POZIVU VJERNI

POZIVU VJERAN — SLUGA BOŽJI VENDELIN VOŠNJAK, FRANJEVAC

JAKOV ŠIMIĆ

POZIVU VJERAN

SLUGA BOŽJI
VENDELIN VOŠNJAK
FRANJEVAC

ZAGREB
1983.

BIBLIOTEKA
BRAT FRANJO
Životopisi
Knjiga prva

Dozvolom Nadbiskupskog duhovnog stola u Zagrebu br. 62/1983. od 15. I. 1983. i Franjevačkog provincijalata Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu br. 22/1983. od 11. I. 1983.

Korektura:
o. Ivan Kovač
o. Kornelije Šojat

Naslovna stranica: Mijo Gabrić

Izdaje: Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, 41000 Zagreb, Kaptol 9

Brigom Vicepostulature sl. Božjega Vendelina Vošnjaka
Odgovara: o. Rajko Antun Gelemanović, provincijal
41000 Zagreb, Kaptol 9

Tisak: RO »Informator« — OOUR Tiskara »Zagreb«, Zagreb
Preradovićeva 21—23.

U godini franjevačkog slavlja
800. obljetnice rođenja sv. Franje Asiškoga
i 50. obljetnice smrti o. Vendelina Vošnjaka
životopis svoga prvog provincijala
kao svoj obol
prinose franjevci
Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda.

UVODNE MISLI

Životopis sluge Božjega o. Vendelina Vošnjaka nije naime drugo nego potvrda njegove upornosti da bude Božji te da dosljedno surađuje s Njegovom milosti, osobito u svojoj službi ljudima.

U prvih sedam dijelova ove knjige život o. Vendelina kao da je neprestani zaziv Boga jakoga, vruća želja da On bude s njim i uz njega u svim danima tijekom sedam desetljeća životnog puta.

Niz događaja od trenutka kad je mali Mihael u zavičajnoj dolini, u podnožju slovenskih visova prvi put doživio Boga, pa zatim iz obiteljskog kruga izišao u svijet radi izobrazbe, sve do onog trenutka kad je obučen u znakovitu franjevačku odjeću kao o. Vendelin svršavao svoje dane na pragu Vječnosti, brojni događaji, službe, dužnosti i obveze protkani su nitima kršćanskih kreposti i redovničkog uspona prema Istini, Dobroti i Ljepoti.

U slijedu podataka u knjizi su zabilježeni dani mladića koji je postao redovnikom, njegovo stjecanje znanja i priprave za ostvarenje velikih zamisli koje mu je namijenio Bog.

Mladi, plemeniti i poletni redovnik, sin Asiškog Siromaška, obučen u skromnu odjeću, težio je za što savršenijim franjevačkim životom, za što dosljednijom primjenom evanđeoskih zavjeta. Kad je pak došlo vrijeme da se u obnovi redovničke stege učini prekretnica, vrhovno poglavarstvo Reda povjerilo je o. Vendelinu dužnosti i službe u obnovi franjevačkog duha u Redu i da u bolnim preinakama bude graditelj zajedništva, ljubavi i snošljivosti.

Posebno je značenje o. Vendelina Vošnjaka u osnutku i ustrojstvu Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda. Na čelu te mlade Provincije bio je promicatelj obnove i revnitelj stege, ali uvijek nenametljiv u svojoj službi, uvijek jednostavan, uzoran i dostupan svima.

U redovničkoj brizi za opće dobro svoje zajednice nije zaboravio biti strpljiv, obziran, miran prema svima kojima je bio poglavarom, a još više subratom. Puninu kreposna života zračio je oko sebe među redovnicima.

Franjevački samostani u Zagrebu, na Kaptolu i onaj trsatski, posebno su utkani u duhovni život i franjevaštvo o. Vendelina. Pod okriljem Trsatske Majke revnovao je oko pobožnosti prema Njoj i napretka toga hrvatskog prošteništa.

Osmi pak dio ove knjige zbroj je svjedočanstava suvremenika, štovatelja i zahvalnika koji se o. Vendelinu utječu, preporučuju mu sebe i svoje, mole pomoć i traže zagovor. Taj dio knjige zapravo je potvrda Psalmistinih riječi da će ga Bog »proslaviti i nasititi ga danima mnogim«.

U skladu s crkvenim uredbama sastavljač knjige i nakladnici su svjesni da tvrdnje i događaji zabilježeni u ovoj knjizi imaju vrijednost koju će im dati crkvena vlast. Poglavito u značajkama nadnaravnog života o. Vendelina, a mjestimične natuknice »svet«, »svetački« i sl. u sadržaju knjige ne žele preduhitriti suda Crkve koja jedina ima pravo suditi o svetosti pojedine osobe.

U Zagrebu, o blagdanu sv. Franje 1982.

I. dio
Planinski visovi u zrcalu djetinjstva

Zavičajna sredina

Zavičajnu dolinu obitelji Vošnjak okružuju štajerske planine pokrivene bujnim jelovim, smrekovim i bukovim šumama. Dolina je poznata pod nazivom Šaleška[1] po još danas postojećoj gradini Šalek.

Dva su veća naselja u toj plodnoj i gusto naseljenoj dolini: Šoštanj i Velenje,[2] uz potonje je pak Konovo, rodno mjesto Mihaela, od milja nazvanog Miheca Vošnjaka, koji je početkom svoga redovništva krsno ime zamijenio franjevačkim — Vendelin.[3]

Konovo je naselje velenjske župe sv. Martina, biskupa,[4] a žitelji u Velenju i okolo njega bavili su se voćarstvom i radili u rudniku. Prolaznik kroz Velenje i rasute zaseoke udivljen je urednim kućama i vrtovima, posebice brižno njegovanim voćnjacima. Pripomena pak da do god. 1891. nije bilo željeznice pa niti veze s ostalim svijetom[5] danas ne vrijedi, jer su slovenska naselja veoma dobro povezana željezničkim prugama, dobrim cestama na kojima je živ promet automobilima i autobusima.

---

[1] S. *Majstorović*, Sluga Božji otac Vendelin. 2°, Slavonski Brod, 1967., 9.

[2]. usp J. *Guzej*, Nekaj zgodovine šmartinske podružnice škapularske Matere Božje v Velenju. Ljubljana, 1927. — Konovo je *zaselak* velenjske župe sv. Martina... Šmartno pri Velenju u vrijeme Vendelinovo još i nije tako značajno Velenje. Od župne crkve sv. Martina, nad Velenjem, ide se uzgor pola sata do Konova, a na kraju sasvim, na maloj zaravni nalazi se kao mali samostan, dom Vošnjakovih...

[3] Običaj je bio u franjevaca kao i u drugih redovnika i redovnica — sve do najnovijeg doba — da pripravnik kod oblačenja redovničkog odijela promijeni svoje krsno ime, odnosno da ga zamijeni novim kao znak promjene života »novoga čovjeka«.

[4] K. *Draganović* i dr., Opći šematizam Katoličke Crkve u Jugoslaviji — Cerkev v Jugoslaviji 1974. Zagreb, 1975., 590.

[5] usp. S. *Majstorović*, Život i rad o. Vendelina Vošnjaka, Zagreb, 1952., 12.

Povijest Šaleške doline ne dade se razlučiti od slijeda događaja u Štajerskoj.[6] Ostaci drevnih rimskih naselja, sitnih predmeta kojima su se služili Rimljani upućuju prolaznika na zaključak da su nekoć moćni gospodari svijeta na tom području imali svoja taborišta i trajnija prebivališta.[7] Savinjskom se dolinom pak protezala glavna rimska prometnica koja je spajala Italiju s Panonijom; na tom su se području križale vojničke i trgovačke ceste prema Gosposvetskom polju (Virunum), Ptuju (Petovium) i u Posavinu.[8]

U velikim pokretima raznih plemena u doba Seobe naroda prolazilo se preko štajerskog područja na putu prema jugu, a kad su nastale prve državne zajednice novih naroda, ondje su se smjenjivali gospodari; domaći knezovi i tuđinski vladari.[9] Spomen na davne smjene gospodara čuvaju brojne gradine, starinske crkve i listine u arhivima.

Iz vremena križarskih vojni spominje se zasluga kršćanskih vitezova u širenju pobožnosti prema Karmelskoj Gospi. »Po Šaleškoj dolini raširili su vitezovi-križari pobožnost prema Karmelskoj Gospi, koju su donijeli sa svojih pohoda u Sv. Zemlju. Njoj u čast podigli su u Velenju i zavjetnu crkvu (. . .)«.[10]

Ta zavjetna crkva Gospina u Velenju spominje se u doba širenja protestantizma po dvorovima rasutim po Šaleškoj dolini, a predvoditelj Lutherova pokreta bio je velenjski grof Lichtenberg. Zemaljski gospodar silio je svoje podložnike na odreknuće od katoličanstva, uzimao im je imanja i nametnuo oštriji rad u vapnenicama i vinogradima.[11]

Prema bilješkama iz XVII. stoljeća na dan 9. travnja 1600. dogodio se krvavi sukob između grofovskih vojnika

---

[6] usp. F. *Šišić*, Pregled povijesti hrvatskog naroda, Zagreb, 1962. — Vj. *Klaić*, Povijest Hrvata od najstarijih vremena do svršetka XIX. stoljeća, I. Zagreb, 1899. — D. *Mandić*, Rasprave i prilozi iz stare hrvatske povijesti, Rim, 1963.

[7] Krajevni leksikon Dravske banovine, Ljubljana, 1937., 87 sl.

[8] Ondje.

[9] F. *Šišić*, nav. dj., ondje.

[10] S. *Majstorović*, Sluga Božji (. . .), 10.

[11] J. *Guzej*, nav. dj., ondje — S. *Majstorović*, nav. dj., ondje.

i preko 20.000 vjernika koji su se toga dana skupili na posvetu crkve Gospe Karmelske, koja je bila oskvrnjena. Hodočasnici su se skupili iz 23 župe oko zakladne crkve davnih križarskih vitezova,[12] iz sukoba su pak izišli pobjednički ojačani.

Sredinom XVII. stoljeća, u doba seljačkih buna, izbila je god. 1635. u celjskom kraju također pobuna u kojoj su uz brojne ljudske žrtve uništeni plemićki zamkovi. Spominje se da je tada uništeno, porušeno 67 dvorova od kojih se ponegdje još vide tragovi.[13]

Nasuprot Konovu na Gori Oljki podignuta je hodočasnička crkva. Naziv je uzet prema biblijskoj Maslinskoj gori (Oljka, Olivetska gora).[14]

U XVII. stoljeću podignuta je hodočasnička crkva Marija Nazaret s franjevačkim samostanom u mjestu Nazarje. *Prvotnu crkvu* podigao je biskup Tomo Hren (god. 1624.) prema uzoru palestinske nazaretske kućice. Tu je crkvu kad je postala prošteništem predao ljubljanski biskup redovnicima (1632.) bosansko-kranjske franjevačke provincije.[15]

Splet planinskih visova i povijest Šaleške doline treba imati na umu u slijedu životopisnih podataka o Mihaelu Vendelinu Vošnjaku. U zrcalu njegova djetinjstva zavičajna dolina obrubljena štajerskim planinama ostala je trajni spomen na prve susrete s Ljepotom kojoj je dječak težio zanosom nepomućena djetinjstva.

---

[12] Ista djela.

[13] Krajevni leksikon, ondje.

[14] Isto djelo — Na vrhu *Oljke, Olivetske gore* je crkva u kojoj je na velikom oltaru slika Isusa u smrtnoj muci na Maslinskoj gori. U crkvi je isklesana skupina *Posljednje večere*, a u donjoj crkvi je Isusov grob.

[15] O diobama franjevačkih provincija na Balkanskom poluotoku usp. E. *Fermendžin*, Chronicon observantis Provinciae Bosnae Argentinae s. Francisci Seraphici. *Starine JAZU XXII*. Zagreb, 1894. — D. *Mandić*, Franjevačka Bosna, Rim, 1968. — A. *Sekulić*, Drevni Bač, Split, 1978., 51—53.

Obiteljsko ognjište

Naselje Konovo udaljeno je dva kilometra od željezničke postaje Velenje, a prvotna župna crkva sv. Martina sagrađena je god. 1243. i više puta je obnavljana pa i pregrađena.[16] Prema nutarnjem uređenju obavljenom u XVII. stoljeću crkva je splet renesanskog i baroknog utjecaja. Prema crkvenom ustrojstvu župa je najprije bila u sklopu Akvilejskog patrijarhata, a zatim je god. 1461. pripala Ljubljanskoj biskupiji. Danas je na području Mariborske biskupije.[17]

Rodna kuća o. Vendelina

---

[16] Vlastite bilješke, veljače 1982. — usp. S. *Majstorović*, nav. dj. 12.

[17] K. *Draganović*, nav. dj. 561—564.

Župna crkva sv. Martina, škola i župni dvor u Šmartnom

U selu Konovo je kuća Vošnjakovih, posljednja »koja graniči s planinom, obraslom šumom«,[18] a seljani je nazivaju »Brglezov dom«. Kuća je stara prizemnica s nizom niskih prostorija među kojima je najveća družinska soba s velikom peći. Od davnine bila je vlasništvo Vošnjakovih, koji su se prema nekim piscima[19] u ranijim stoljećima nazivali Bošnjaki, što potvrđuje i inačica prezimena na nadgrobnim spomenicima.[20]

Sredinom XIX. stoljeća u obiteljskoj kući živio je Pavao Vošnjak i žena mu Ida Vošnjak.[21] Prema podacima

[18] S. *Majstorović*, nav. dj., 13.

[19] J. *Vošnjak*, Spomini. Ljubljana, 1905., 6. — B. *Vošnjak*, Dr. J. Vošnjak. *Koledar Družbe sv. Mohorja* 1913., 50 sl. — usp. S. *Majstorović*, nav. dj., 13.

[20] Ista djela — Vlastite bilješke, veljače 1982.

[21] Pavlova žena *Ida* bila je također iz obitelji Vošnjak. — Vlastita bilješka 1982. — usp. S. *Majstorović*, Život i rad (...), 18. — Ida *Vošnjak* (8. travnja 1835. — 15. listopada 1870.) počiva u obiteljskoj grobnici od god. 1900.

Pavao Vošnjak bio je krojač iz »Benovske cirkve« kraj Konova[22], bavio se također poljodjelstvom, a oženio se i ušao u roditeljsku kuću žene mu Ide.[23]

Ozračje u obitelji Vošnjak mogu protumačiti podaci da je Ida imala brata Lovru svećenika[24] i strica Ivana, prepozita i nadžupnika u Ptuju.[25] Kad je pak Ida umrla, Pavao Vošnjak oženio se drugi put Antonijom Lempl.[26] Iz obitelji Lempl bili su također Jakov, župnik i dekan u selu Škale, i Tomo, isusovac i pučki misionar. Toj obitelji pripadao je također o. Benedikt Gradišnik (1826.—1905.)[27]. Treba pripomenuti da su iz obitelji Pavla Vošnjaka bile dvije redovnice: Marija, koja je umrla kao s. Angelina u Budimpešti, i Agneza (Neža), koja je postala s. Leopoldina.[28]

Životopisac o. S. Majstorović istaknuo je u svojim knjigama o o. Vendelinu Vošnjaku svoj zaključak: »Tko je razgledao kuću Pavla Vošnjaka iznutra jednostavnu, čistu i urešenu religioznim znakovima, lako je zaključio kojim se duhom u njoj diše.«[29]

Obiteljski život, zajedništvo i obavljanje vjerskih dužnosti jamačno su u svoj djeci, poglavito pak u malom Mihecu, ostavili duboke tragove i udarili pečat njihovim životima.

---

22 *Pavao* (Paul) *Vošnjak*, otac o. Vendelina, rodio se 25. siječnja 1830. a umro je 2. ožujka 1920. (Jamačno je dan rođenja pridonio izboru osobnog, krsnog imena). Podaci o obitelji Vošnjak v. *Status animarum* župe sv. Martina.

23 Ida Vošnjak bila je jedina baštinica roditeljske kuće pa se Pavao priženio onamo.

24 *Lovro* (Lovrenc) *Vošnjak* rođen je 8. kolovoza 1830. a umro je 1. srpnja 1896. kao župnik sv. Jurja kod Celja. Svoju prvu sv. misu slavio je u sv. Martinu 20. kolovoza 1854.

25 *Ivan Vošnjak* rođen je 1819. a smrt ga je zatekla 11. studenoga 1877. kao nadžupnika u Ptuju.

26 *Antonija Lempl* bila je druga žena Pavla Vošnjaka a potjecala je iz obitelji *Hrastnik*.

27 Prema stanovitim bilješkama u Vicepostulaturi o. Vendelin bio je na zlatnoj misi o. Benedikta *Gradišnika* i on ga je pokopao.

28 *Marija* (s. Angelina) rođena je 23. rujna 1864., a *Agneza* (s. Leopoldina) pak 17. siječnja 1881.

29 Polubrat o. Vendelina *Franjo* (Franc) imao je sina svećenika (Jože *Vošnjak*) Franjo je rođen 22. ožujka 1874.

P. Vendelin Vošnjak

Bilješke o rođenju

Prvijenci u obitelji Pavla Vošnjaka bili su blizanci Mihael i Matej. Rođeni su 13. rujna 1861. Bilješka o Mihaelovu rođenju upisana je u matičnoj knjizi:

»Godine 1861. dana 13. rujna u mjestu Konovo, kućni broj 21 rođen i istoga dana kršten po rimokatoličkom obredu od preč. gosp. župnika i dekana Grgura Miklausin *Mihael*, kat. vjeroispovijesti, zakoniti sin Pavla Vošnjaka, ratara i Ide, rođene Vošnjak. Kumovi su bili Josip Jan, ratar i Barbara Srebotnik.«[30]

Prema toj bilješki Mihael Vošnjak je kršten istoga dana kad je i rođen. U ono doba bio je običaj u mnogim našim krajevima, poglavito na selu, da se novorođenčad krstilo istoga dana. Treba imati na umu da je obiteljska kuća Vošnjakovih udaljena od župske crkve oko pola sata hoda. Put k crkvi vodi u grad kroz lijepu crnogoričnu šumu, a davnoga jesenskog dana ponijeli su kumovi dva dječačića, blizanaca krstionici i vratili ih zatim sretnim roditeljima s imenima *Mihael* i *Matej*.[31]

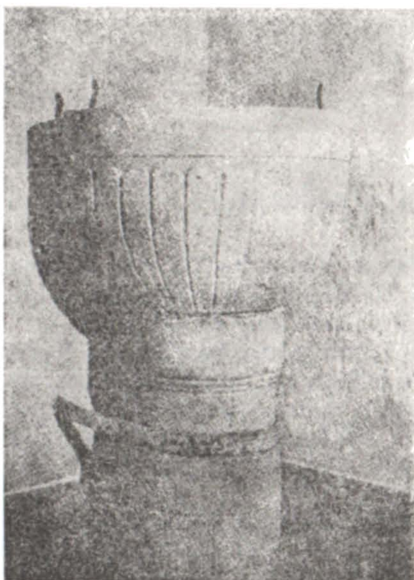
Za prvijencima rodila se Pavlu i Idi Vošnjak kćer *Marija* (23. rujna 1864.) i sin *Vinko* (23. siječnja 1868.). Ali nejakoj djeci rano je umrla majka (15. listopada 1870.) pa se Pavao Vošnjak — kako je spomenuto — po drugi put oženio, a obitelj se proširila s još petoro djece: *Franjom, Baltazarom, Terezijom, Agnezom i Anđelom* (Franc, Boltek, Tereza, Neža i Anđela).[32]

---

[30] *Matica krštenih* (Liber baptizatorum), tom. IV., pag. 75. — Krsni list izdan 15. rujna 1873. potpisao je tadašnji župnik Dr Ivan Ev. *Lipold*.

[31] *Matej Vošnjak* je umro 30. travnja 1928. pet godina prije Mihaela — o. Vendelina.

[32] usp. *Status animarum* župe sv. Martina — S. *Majstorović*, nav. dj., 15.

Krstionica u kojoj je kršten o. Vendelin

Unatoč činjenici da je obitelj Vošnjak bila »teška kmetija« pa se izdržavala radom svojih ruku u šumi, susjedi su sačuvali spomen o svima njima da su bili radišni, dobri i pobožni. Još se neki sjećaju »svetačke pojave« majke Ide, blage naravi oca Pavla, a za djecu iz prvoga braka misle da su bila bolja od one iz drugoga. No ne treba shvatiti takvo mišljenje kao tvrdnju da su druga djeca bila zločesta.[33]

Glavar obitelji Pavao slovio je kao brižan otac i skrban čovjek, koji je svojoj obitelji uspijevao osigurati kruh premda u domu nije vladalo obilje.

U težačkoj kući u Konovu ugledao je Mihael svjetlo dana, u župnoj crkvi sv. Martina postao je dijete Božje, u roditeljskom domu proveo je svoje rane dane djetinjstva.

---

[33] *Arhiv Vivepostulature u Zagrebu.* Svjedočanstva, br. 70. Svjedočanstvo Ivana *Oštira.* (Iskorišteno u knjizi S. *Majstorovića,* nav. dj., 15, 287.

Ozračje djetinjstva

Za razumijevanje napretka malog Mihaela u dobi i vjerskom životu značajna je izjava Anđele Vošnjak, najmlađe kćeri Pavla Vošnjaka:

»Mi smo najdalje od crkve. Pola sata hoda. Ali smo ipak svake nedjelje po dva puta išli u crkvu. To je bila prava svečanost za nas male. Prije nego bismo pošli u crkvu, otac nas je sve pregledao, da li je sve u redu. U obitelji smo uvijek molili jutarnju i večernju molitvu. Dnevno smo zajedno molili krunicu. U adventu smo svaki dan išli na zornice, u svibnju na svibanjske pobožnosti, a u korizmi na križni put. Otac i ja smo bili stalno pret-

Ortschaft [illegible] Gemeinde Bezirk

Haus-Nr. 21 Vulgar-Name [illegible] Classe I. Besitzer Vošnjak

Name und Charakter des Familienvaters und der Angehörigen	Tag, Monat u. Jahr Geburt	Religions-Kenntnisse	Anmerkung
H.-V. Paul Vošnjak	25. I. 830	[illegible]	
H.-M. Ida geb. Vošnjak	8. IV. 835	gestorben 15. Oktober 1870	
Kinder: [illegible] Michael	13. IX. 861	[illegible]	
Maria	23. IX. 864	[illegible]	
Vinzenz	23. I. 868	+ 23. II. 881	

»Status animarum« navodi točan datum rođenja o. Vendelina

plaćeni na knjige Družbe sv. Hermagore. U kuću je dolazio Glasnik Srca Isusova i Cvijeće — glasilo III. reda sv. Franje. U kući čuvamo nabožne knjige: Sv. pismo, katekizme i molitvenike. Otac nas je vodio na hodočašće na Oljku, u crkvu sv. Križa i u Marijino svetište »Nazaret«.[34]

Glavar obitelji usmjeravao je život svoje djece pa je već u ranoj dobi ucijepio u njih odanost molitvi i Crkvi. Međutim, svi su bili jednostavne duše, koje su se međusobno slagale.[35] Spomenuto je već da su iz takve obitelji dvije Mihaelove sestre (Marija i Neža) otišle među milosrdnice, Mihael je postao franjevcem, a biskupijskim svećenikom postao je Josip, sin Franje, polubrata o. Vendelina.

Nema nigdje zabilježeno u kojim je dječjim igrama sudjelovao mali Mihec, koliko je pridonosio radosti igre što bi bilo zanimljivo znati budući da je bio kolerične naravi. U jednom od životopisa o. Vendelina što ih je napisao o. Majstorović priopćena je izjava najmlađe sestre Angele. Prema toj izjavi Mihec je već u najranijoj mladosti, kad je čuo zvoniti zvonce, počeo moliti pozdrav anđeoski; kao pastirić u društvu svoga brata Mateja i jednog susjeda uvijek je malo govorio dok su pasli stada.[36]

Svoje djetinjstvo proveo je, dakle, mali Mihec u pobožnom ozračju roditlejskog doma, u djetinje biće usađena mu je bila vjera koju je krijepila svagdašnja vježba u molitvi i prilagodnim pobožnostima.

---

[34] *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo br. 71 (izjava Anđele *Vošnjak)* — U ovom citatu nije se ništa izmijenilo, nego je u cjelini ostao kako ga je objelodanio S. *Majstorović*, nav. dj., 16.

[35] Ondje.

[36] S. *Majstorović*, Život i rad o. Vendelina (...), 15.

Mladenačka izobrazba

Početnu izobrazbu stekao je dječak Mihec u pučkoj školi koju su vodili svećenici a bila je uz župnu crkvu.[37] Prva slova u početnici i na đačkoj pločici označila su prekretnicu u dječakovu životu. Put od zavičajne škole do svršene sveučilišne naobrazbe bio je dug, naporan ali uspješan. Već na putu u pučku školu Mihec je želio biti sabran, volio je biti sam, ići pred drugima ili iza njih. Dječak nije težio za društvom.[38] Bio je nježnije tjelesne građe, po naravi povučen i ozbiljan, darovit i marljiv. Na-

Nekadašnja župna crkva u Šoštanju

[37] S. *Majstorović*, Sluga Božji (...), 21.
[38] Isto djelo, ondje.

kon majčine smrti kao da se još više uozbiljio i povukao.[39]

Đak u svojoj zavičajnoj pučkoj školi mali je Mihec bio brižan i uredan u svim nastavnim predmetima, a posebice u vjeronauku. Budući da je naime spomenuta škola bila vjerska, u njoj se posebice pazilo na vjeronauk, a dječaci iz obitelji Vošnjak[40] isticali su se u tome. Poticali su ih u tome vjeroučitelj Pirkovič i šmiheljski kapelan Lovro Vošnjak, ujak po majci Idi. O utjecaju ujakovu rečeno je u jednoj izjavi, da je riječima i darovima poticao dječake na natjecanje u učenju katekizma i da ih je ispitivao strogo.[41]

Mihec je bio pošao u pučku školu u Šoštanju. Ujak Lovro bio je tada ondje kapelanom. Životopisac o. S. Majstorović bilježi da je ujak Lovro odveo »malog Miheca sebi u susjednu župu svetog Mihalja, a odanle ga je Božja Providnost odvela u Ptuj.«[42]

Iz tih dana kad se Mihec kao đak vraćao za školskog odmora svome roditeljskom domu sačuvala je spomen njegova sestra Anđela:

»Tim je zgodama isticao kako se veseli, što opet gleda planinu Oljku, zatim crkvu sv. Križa, isto tako milo naše proštenište. Od nas je znao odlaziti u pohode franjevcima u »Nazaret«, o kojima je govorio uvijek s najvećim poštovanjem. U roditeljskoj kući nikle su prve želje za svećeničkim i redovničkim staležom.«[43]

Nakon kraćeg boravka kod ujaka Lovre uzeo je k sebi mladog Miheca prastrica Ivan Vošnjak, nadžupnik i prepozit u Ptuju.[44] U tom gradu svršio je dječak III. i

---

[39] *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo br. 71. — S. *Majstorović*, nav. dj., 21. — Isti, Život i rad (...), 15.

[40] Bili su to dječaci Mihec i Matej Vošnjak i bratić Franjo Vošnjak. — usp. Ista djela, ondje.

[41] *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo br. 71.

[42] S. *Majstorović*, Život i rad (...), 15.

[43] *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo br. 71. — usp. S. *Majstorović*, nav. dj., 15—16.

[44] Mihec je stanovao u župnom stanu uz staru crkvu sv. Jurja. Ozračje u kojem se kretao upućivalo ga je napretku u učenju i pobožnosti.

Župna crkva sv. Jurja u Ptuju

IV. razred pučke škole i započeo gimnazijske nauke. Štićenikom i gojencem svoga rođaka i crkvenog prelata Ivana Vošnjaka ostao je i za vrijeme gimnazijskih dana u Mariboru.[45]

U oba svoja opsežnija životopisa o. S. Majstorović ističe da su na oblikovanje Mihecove osobnosti osim roditeljskog doma djelovali i snažno utjecali spomenuti svećenici, rođaci njegovi.[46] Oni su jamačno svojim životima i ponašanjem pridonijeli Mihecovoj odluci da se u skladu sa svojom naravi posveti redovničkom svećeničkom staležu.[47]

---

[45] S. *Majstorović*, nav. dj., 16
[46] Ondje — *Isti*, Sluga Božji, 22.
[47] Ista djela, ondje.

O Lovri Vošnjaku, šmiheljskom župniku i ujaku Mihecovu već je bilo spomena,[48] a Ivan Vošnjak ostavio je trajan spomen o sebi kao učenom, vrijednom i uzornom svećeniku mariborske biskupije.[49]

O spomenutim svojim rođacima Mihec je sačuvao najljepše uspomene i zahvalnost. »O obadvojici je kasnije govorio samo najljepše. Spasonosni utjecaji ove dvojice svećenika su se na Mihecu lijepo popunjavali.«[50]

Mihael Vošnjak polazio je sva četiri razreda klasične gimnazije u Ptuju od jeseni 1873. do ljeta 1877. U arhivu ptujske gimnazije sačuvane su ocjene što ih je mladić dobio za svoga školovanja u tom zavodu. Vjeronauk je svladavao lako, a također i matematiku (imao je ocjenu izvrstan), ali latinski mu je pravio teškoće u početku, ali se kasnije uspeo do ocjene »veoma dobar«. Tjelovježba je uvijek bila »veoma dobra«, pa životopisac zaključuje, da »on ni u mladosti kod gimnastičkih vježbi nije izlazio iz prirođena ritma sporije naravi.«[51] Iz pjevanja je bio »izvrstan« a pismene zadaće bile su mu dotjerane i uredne.[52]

Budući da pokrajinske gimnazije kakva je bila i ptujska nisu imale viših razreda, djeca su odlazila u druge gradove, a djeca iz Ptuja u Maribor i većim dijelom u Varaždin. Zato se Mihael Vošnjak u jesen god. 1877. upisao u V. razred mariborske gimnazije.[53] Međutim, iste jeseni 19. studenog umro je prepozit Ivan Vošnjak, pa je mladi Mihael napustio školu i ostao neocijenjen.

Za gimnazijskog školovanja mladić je rijetko dolazio k svojima u Konovo. Jamačno nije među razlozima bio i

[48] usp. *Župska kronika sv. Jurja god 1884.* sub die 10. VII. 1894., 26. IX. 1895. (Citate iz kronike preuzeo je S. *Majstorović*, Sluga Božji (...), 288 sl.)

[49] usp. *Matej Slekovec*, Škofija in nadduhovnija v Ptuji. Zgodovinska črtica. Maribor, 1889., 187 i dalje.

[50] S. *Majstorović*, Sluga Božji (...), 22.

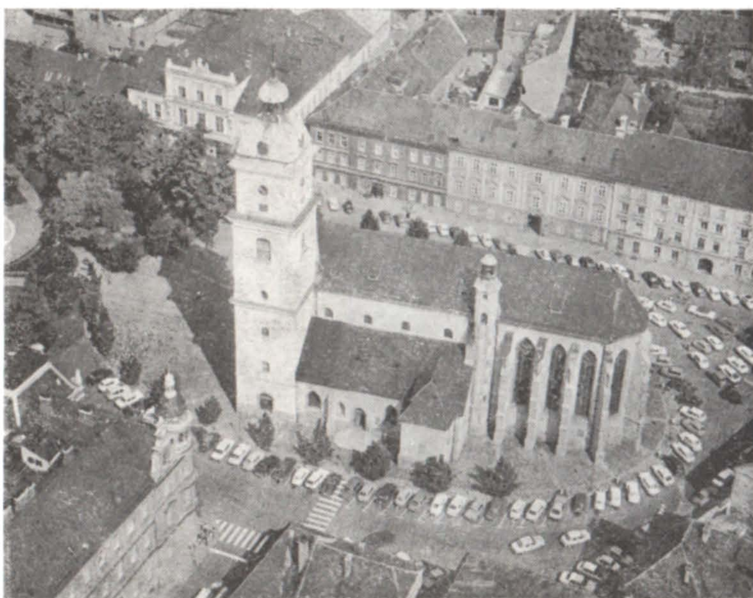
[51] Ondje, 27.

[52] *Arhiv Vicepostulature*, Svjedodžbe škol. fotokopije br. 1, 2, 3, 4. (Na svjedodžbi iz god. 1877. zabilježeno je da je imao godišnju potporu od 50 for).

[53] *Arhiv. gimnazije u Mariboru*, Katalog god. 1877/78, str. 36. Školovanje je prekinuo 29. siječnja 1878.

taj što od Celja nije bilo željezničke pruge,[54] nego su bili i drugi o kojima nema podataka.

Konačno, pitanje koje navire i ostaje bez odgovora: što je bilo presudno i odlučno da od brojne djece obitelji Vošnjak mali Mihec krene u škole? Podataka nema. No jamačno je u brojnim ljudskim životima teško odgovoriti na takva i slična pitanja, jer očito Netko pouzdano ravna životnim putovima.

Panorama Maribora: katedrala i biskupski dvor

[54] S. *Majstorović*, Život i rad (...), 18.

Msgr. dr Franc Kramberger, sadašnji mariborski biskup ordinarij

II. dio

U znakovitoj odjeći

Odlučni susreti

Na životnom putu Mihaela Vošnjaka osim roditeljskog doma posebice su utjecali u mladim danima neki susreti. Spomenuto je naime da su župnik Lovro Vošnjak i prepozit Ivan Vošnjak »nekoliko godina svojom pojavom i svojim vodstvom otkrivali svom malom rođaku svećeničke dužnosti prema Bogu i narodu.«[1]

Kad je nakon boravka kod Lovre Vošnjaka mladi Mihael prešao k svome prastricu Ivanu Vošnjaku u Ptuj,

Ivan Vošnjak, prastric o. Vendelina, nadžupnik, dekan i prepozit mjesne crkve sv. Jurja u Ptuju

[1] S. *Majstorović*, Sluga Božji (...), 22.

Kuća u kojoj je o. Vendelin stanovao za vrijeme svoga školovanja u Ptuju

našao se u domu crkvenoga dostojanstvenika koji je bio obrazovan i krepostan muž: za biskupovanja Antuna Slomšeka bio je duhovnikom sjemeništa i biskupov suradnik a nakon Slomšekove smrti spominjao se kao njegov nasljednik. Zabilježeno je za Ivana Vošnjaka da je bio »bogat izvanrednim duševnim sposobnostima, a iznad svega svjestan i vjeran sin katoličke Crkve i oduševljen rodoljub.«[2] Mihael Vošnjak je u svojoj zrelijoj dobi pripovijedao da ga je prastric Ivan upućivao u razmatranje što svakako treba prihvatiti budući da je — kako je spomenuto — bio duhovnikom sjemeništa.[3]

Međutim, smrt Ivana Vošnjaka (1877.) izmijenila je slijed Mihaelova života. No kratki boravak u Mariboru

---

[2] *Slovenski gospodar*, god. 1887., br. 48, 390.
[3] *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo, br. 53.

ostavio je prema mišljenju životopisca S. Majstorovića[4] tragove u životu mladićevu. Ondje je naime M. Vošnjak kao gimnazijalac — petoškolac pisao zadaću o sv. Ćirilu i Metodu, a bilo je ondje i Bratovština svete Braće koju je ustanovio spomenuti biskup A. Slomšek.[5] Koliko je poznato, pisao je Mihael Vošnjak više puta o slavenskim apostolima,[6] a kao zreli muž i redovnik pristupio je god. 1927. u Zagrebu k *Bratovštini sv. Ćirila i Metoda* za sjedinjenje svih Slavena.[7] Pripomenuti treba, da i franjevačka provincija koja o. Vendelina Vošnjaka drži svojim utemeljiteljem nosi naslov sv. Ćirila i Metoda.

Budući da se Mihael Vošnjak za svoje mladosti kretao u društvu biskupijskih svećenika pokušavaju životopisci odgovarati na pitanje, kako je mladić prišao redovnicima i postao franjevcem. Doduše, bilo je u obitelji kod izbora zvanja govora da Mihael postane liječnikom,[8] ali je on bio uporan u odluci da postane svećenikom.[9] U odgovoru pak kako je postao franjevcem nalaze se razna tumačenja među kojima su, da su tome pridonijeli susreti s redovnicima u roditeljskom domu kad su dolazili u prošnju, zatim u spomenutom slovenskom prošteništu u Nazaretu, te promatranje franjevačke djelatnosti u Ptuju i Mariboru.[10]

Treba dopustiti sve mogućnosti mladićevih susreta s franjevcima i stanoviti utjecaj na odluku, ali dublji su razlozi nukali i upućivali mladog M. Vošnjaka u franjeva-

---

[4] S. *Majstorović*, nav. dj., 27. — Antun *Slomšek*, biskup, ustanovio je spomenutu Bratovštinu u želji da molitvama pridonese sjedinjenju crkava u Slavena. Bilo je to u doba kad je u Đakovu Biskup Josip Juraj *Strossmayer* gradio crkvu »slozi i jedinstvu crkava ...«

[5] Anton Martin *Slomšek* bio je mariborskim bikupom od 1846. do 1862. Za njegova biskupovanja (1856.) postao je Maribor biskupskim sjedištem. Umro je na glasu svetosti. Usp. Kr. *Draganović*, Šematizam Crkve (...), Zagreb, 1979., 563.

[6] S. *Majstorović*, nav. dj., 27. — prema pismenoj ostavštini o. Vendelina Vošnjaka.

[7] Isto djelo, ondje — prema pismenoj ostavštini o. Vendelina Vošnjaka.

[8] *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo, br. 71. (Anđela *Vošnjak*).

[9] Pismo Leopoldine *Vošnjak;* Steimburg, 11. travnja 1933.

[10] S. *Majstorović*, nav. dj., 28.

čki redovnički život. Svojim bićem, svojim osobnim značajkama mladić je bio prikladan za redovnički stalež. Skromnost, sklonost mirnom životu, stezi i molitvi pridonijeli su konačnoj odluci da život provede kao redovnik. U kasnijem svome životu priznavao je o. Vendelin svetopisamsku riječ da ljudsko srce udešava svoj životni put, ali da Gospod upravlja naše putove;[11] put pak mladoga Miheca krenuo je i postojano išao u okvirima franjevačke duhovnosti, stege i obaveza.

JEZUS
MOJE ŽELJÉ.

Katóljške molitne bukve
z
naúki in napeljevanjem
k
pobožnimu žirljenju.

Poleg nemškiga
od
častitljiviga gospoda
ALOJZIJA ŠLERA,
doktorja s. pisma.

(Tretji natis.)

V LJUBLJANI 1854.
Na prodaj in v založbi *Janeza Giontinita,*
bukvarja.

Molitvenik Vendelinove majke Ide

[11] Izr 16, 9.

Hodočasnička crkva Marija Nazaret s franjevačkim samostanom u mjestu Nazarje.

Sadašnji izgled župne crkve sv. Martina u Šmartnom u kojoj je Vendelin kršten. Uz crkvu s lijeve strane vidi se osnovna škola koju je pohađao mali Mihael.

Franjevački samostan i crkva u Varaždinu.

Franjevac

Mihael Vošnjak stupio je u Franjevački red u Zagrebu kao pripadnik Provincije sv. Ladislava.[12] Redovničko odijelo obukao je na dan Uzvišenja sv. Križa, 14. rujna 1878. »navršivši dan prije sedamnaestu godinu života.«[13] Prema drevnom običaju prigodom oblačenja zamijenio je svoje krsno ime Mihael novim redovničkim *Vendelin*. U red ga je primio o. Ljudevit Horvat,[14] provincijal spomenute provincije, zagrebačkim pak gvardijanom bio je tada o. Franjo Renđeo, koji je poslije bio ge-

O. Vendelin kao mladi klerik-student

[12] Zagrebački samostan pripadao je Provinciji sv. Ladislava. Usp. F. E. *Hoško*, Franjevačka obnova u sjevernom dijelu Bosanske Hrvatske sredinom XVII. stoljeća. *Kačić*, IV. (1971.), 83—103.

[13] S. *Majstorović*, nav. dj., 29.

[14] *Arhiv Provincije*, Zagreb, Protocollum Prov. s. Ladislai. — Istodobno bio je novicijat u Kloštar Ivaniću gdje je novakom bio fra Krizostom *Kranjc*, vršnjak Vendelinov, koji se spominje u ovoj knjizi.

neralni definitor Reda.[15] Učiteljem novaka (magister novitiorum) bio je tada u Zagrebu o. Narcis Novak.[16]

U Zagrebačkoj franjevačkoj samostanskoj kući gdje je mladi redovnik brat Vendelin proveo godinu svoga redovničkog pripravništva i kušnje »redovnička je disciplina bila na visini. Zajedničkoj molitvi i liturgijskim obredima u crkvi posvećivala se puna pažnja.«[17]

Rođen i odgojen u Sloveniji našao se mladi redovnik Vendelin Vošnjak u hrvatskom Zagrebu što potiče u životopisca pitanje zašto se odlučio za redovničku pokrajinu sv. Ladislava koja se prostirala po Hrvatskoj i Mađarskoj.[18] Jamačno se odgovor nalazi u društvenim uvjetima onoga doba. Državna zajednica poznata nakon god. 1867. pod nazivom Austro-Ugarska (Dvojna monarhija) bila je omeđena zajedničkim državnim međama, ali je nutarnje ustrojstvo bilo veoma složeno. Ni u Austriji ni u Ugarskoj nije se računalo sa životom i razvitkom drugih naroda pa su hrvatski i slovenski narod bili razdijeljeni na brojne pokrajine koje se nisu poklapale s narodnim društvenim bićem i probicima. Tako je rodno mjesto Mihaela Vendelina Vošnjaka naselje Konovo pripadalo pokrajini Štajerskoj, a društveno središte je bilo u austrijskom gradu Grazu. Štajerska je pak imala više povijesnih i društvenih sveza sa svjeverozapadnom Hrvatskom negoli s Kranjskom; poglavito sedamdesetih godina prošloga stoljeća. Povezanosti između Štajerske i sjeverozapadne Hrvatske pridonijela je i izgradnja željezničke pruge.

Pripomenuti treba da su franjevački samostani u Štajerskoj pripadali različitim redovničkim pokrajinama njemačkog jezičnog područja, a samostan u Ormožu pripadao je Provinciji sv. Ladislava. Mladi se pak M. Vošnjak odlučio za spomenutu provinciju iz osobnih pobuda, imajući možda na umu jaču stoljetnu vezu pograni-

---

15 S. *Majstorović*, Život i rad (...), 19. — prema arhivskoj građi Prov. sv. Ladislava.

16 Isto djelo, ondje.

17 Ondje.

18 O Provinciji sv. Ladislava usp. F. E. *Hoško*, Škole hrvatske franjevačke provincije sv. Ladislava (1613—1783). Zagreb, 1968. — *Isti*, Odgoj franjevaca provincije sv. Ladislava u razdoblju potridentske obnove. *Dobri Pastir*, 1976., 191—229.

Stari Zagreb s franjevačkom crkvom na Kaptolu

nih narodnih područja, prepletenost povijesnih gibanja u oba naroda. Međutim, nema podataka iz životopisa o. Vendelina Vošnjaka iz kojih bi se pouzdano moglo zaključiti o presudnim razlozima koji su utjecali na odluku da stupi u Provinciju sv. Ladislava. Životopisac o. Majstorović pak misli, da je »gonjen težnjom milosnog poziva, ostavio svoje rodno gnijezdo i pohitio u nepoznati kraj.«[19]

Svojim ljudskim i redovničkim životom ostao je o. Vendelin Vošnjak vjeran nutarnjem pozivu, dosljedan u svojim odlukama, koristan svome zavičaju, obitelji, Domovini, redovničkoj franjevačkoj zajednici i čitavoj Crkvi. Punina pak njegove djelatnosti obogatila je Crkvu u Hrvata i uresila hrvatsku metropolu.

---

[19] S. *Majstorović*, Sluga Božji (...), 31.

Novi vidici

Nakon uspješne godine priprave i kušnje, provjerio je mladi Vošnjak svoju odluku o redovničkom životu, položio je svoje prve, jednostavne zavjete a poglavari su ga uputili na studij filozofije u Pečuh (Pécs). Međutim, treba imati na umu da je ondašnji studij filozofije u redovničkim školama bio sadržajno vezan za predmete viših razreda gimnazije, a uz njih su bili dodani osnovni traktiti iz skolastičke filozofije.[20]

Grad Pečuh (Quinque Ecclesiae, Fünfkirchen) ubraja se među značajne gradove u Mađarskoj, gospodarsko je i oblasno sjedište.[21] U Pečuhu, gradu brojnih crkava, sijelo je drevne biskupije a kultura i društveni život u njemu nosili su obilježja crkvenog utjecaja. Brojni zvonici i veličanstvena stolna crkva u romaničkom slogu ostavljaju snažan dojam na posjetitelja i slučajnog namjernika koji se nađe u gradu. Mladi redovnik Vendelin Vošnjak došao je iz Zagreba (1879.) i proveo ondje dvije godine stječući znanje. U Pečuhu je naime bilo biskupijsko bogoslovsko učilište koje su pohađali dijecezanski klerici i mladi redovnici; biskupija se skrbila k tomu još za glazbenu i učiteljsku školu.[22] U gradu su u ono doba bile dvije gim-

[20] O studiju filozofije u franjevačkim učilištima usp. F. E. *Hoško*, Odgoj franjevaca provincije sv. Ladislava (...). *Dobri Pastir*, 1976, 191 sl.

[21] Grad *Pečuh* podignut je u kraju koji je nekoć bio posve slavenski, a potvrđuje također i naziv grada: *Pécs — Pet Crkava — Quinque Ecclesiae, Fünfkirchen*. Pečujska biskupija protezala se nekoć daleko preko Drave u Slavoniju. Sve do novijeg preustrojstva crkvenih pokrajina bili su dekanati *Valpovo* i *Donji Miholjac dijelovi* Pečujske biskupije.

[22] Učiteljske škole u biskupijskim gradovima (Pečuh, Kaloča i dr.) pripremale su učitelje za pučke crkvene (konfesionalne) škole.

Katedrala u Pečuhu

nazije: cistercitska i isusovačka; bila su dva pavlinska samostana,[23] manji franjevački samostan i velika bolnica milosrdne braće. Pripomenuti treba da su tada isusovci imali i svoj zavod poznat pod imenom »Pius internatus«.

Od franjevačkog samostana do bogoslovskog učilišta morao je Vendelin Vošnjak prilično pješačiti pa u jednom pismu moli 3—4 para visokih vunenih čarapa koje će nositi zimi, jer će morati obuvati čizme budući da će »svaki dan izlaziti u školu u bogosloviju, a sjemenište je dosta daleko od našeg samostana«.[24]

U pečujskom franjevačkom samostanu redovnička stega nije bila osobita pa su mladi redovnici bili prepušteni sebi u obdržavanju dnevnog reda. Prema svjedočenju o.

[23] Osnutak pavlina *(Ordo s. Pauli, primi eremitae)* vezan je za Pečuh. God 1215. skupio je pečujski biskup *Bartolomej* raspršene samce pustinjake u samostan sv. Jakova u mjestu *Patač* (Patacs) u gornjoj Baranji, dao im je prva pravila, pa je sačuvan spomen da je god. 1215. ad Quinque Ecclesias Paulinorum incipit ordo. — Usp. Franjo *Šanjek*, Redovništvo u Hrvatskoj. *Zbornik za bolje svjedočenje Evanđelja*. Zagreb, 1974., 85—88.

[24] *Arhiv Vicepostulature*, Pismo od 9. rujna 1881.

Krizostoma Kranjca, vršnjaka fra Vendelinova, u to je doba mladi redovnik svoju pozornost usmjerio i brizi oko svoga zvanja.[25]

Budući da se nije obdržavao čvršći zajednički redovnički život, bio je običaj da svatko pribavlja sebi odjevne predmete, svatko je također morao sebi osigurati putne troškove i ostale potrepštine. Redovnici su morali sebi priskrbiti i zajutrak. Iz sačuvanih pisama fra Vendelinovih nije teško zaključiti da je »ujak Lovro bio njegov najredovitiji dobročinitelj.«[26] Pomagala mu je također i očeva sestra.[27] Spomenuti pak o. Krizostom Kranjc izjavio je, da nije zamijetio da bi fra Vendelin ikad što pribavljao sebi za zajutrak ni kao bogoslov u Pečuhu ni zatim kao lektor filozofije.[28]

Tečaj filozofije svršio je Vendelin ljeti god. 1881. pa je zatim nastavio studirati bogosloviju na pečujskom biskupskom bogoslovskom učilištu. Prva dva proljeća bogoslovske izobrazbe uspješno je završio, jer magister franjevačkih bogoslova o. Vid Varga u svom izvješću potvrđuje da je fra Vendelin dobra ponašanja, poslušan, pobožan, blage naravi i zagrijan za redovnički život te nastoji steći duh Božji.«[29]

Zanimljivo je pripomenuti da je životopisac o. S. Majstorović zabilježio vlastitu misao: »Vendelin je bio tip savjesna i marljiva đaka, koji nikada nije težio za tim, da svrati na se pažnju (. . .). Iako u revnosti nije ni za kim

---

[25] Krizostom *Kranjc* bio je franjevac, vršnjak fra Vendelina Vošnjaka, ali je svoje novaštvo proveo u *Kloštar Ivaniću*. Njegove izjave i svjedočanstva, sačuvane su u Arhivu Vicepostulature, a koristio ih je u svojim životopisima fra Vendelina pisac o. Srećko Majstorović.

[26] S. *Majstorović*, Sluga Božji (. . .), 33.

[27] Ondje.

[28] *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo, br. 49.

[29] U Arhivu Provincije u Zagrebu sačuvano je pismo od 3. srpnja 1882. na latinskom jeziku u kojem magister bogoslova o. Vid *Varga* piše i izvješćuje o fra Hinku Hanku i fra Vendelinu Vošnjaku te ističe da su obojica »bene morati, oboedientes, pii, religiosi, naturae (. . .) mitis. In capacitate iam a se differunt in quantum fr. Vendelinus est maioris capacitatis . . .«

zaostajao, ipak nije pokazivao nametljivosti ni tuđenja od drugih.«[30]

U svojoj dobi, s jedva dvadesetak godina života, fra Vendelin se normalno razvijao kao redovnička osoba, napredovao je u izobrazbi i franjevaštvu.

Gimnazija u Mariboru gdje je o. Vendelin pohađao više razrede

---

[30] S. *Majstorović*, Život i rad (...), 20.

Školovanje u Grazu

Poglavarstvo Provincije sv. Ladislava poslalo je fra Vendelina na daljne bogoslovske nauke u Graz.[31] Boravak u drevnom austrijskom gradu bio je veoma značajan za mladog redovnika. Prije odlaska položio je svoje svečane

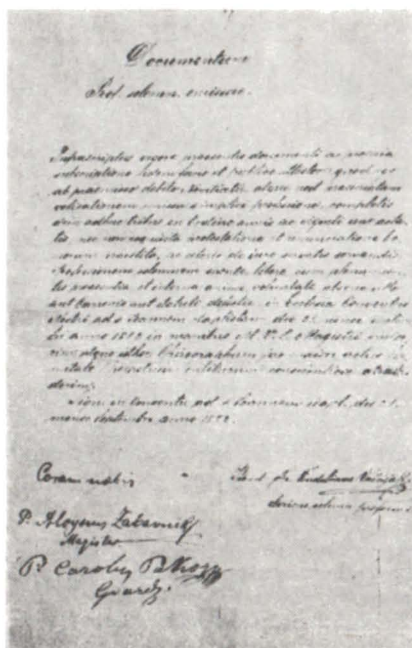
Samostan i crkva u Varaždinu u kojoj je o. Vendelin položio svečane zavjete

---

[31] *Graz* — austrijski grad koji ima svoje slavensko ime *Gradec*. Spomenuto je, da je Graz upravno, gospodarsko, kulturno i biskupijsko središte i sjedište. Franjevački samostan u tom gradu pripadao je *Provinciji sv. Leopolda*, koja je slovila kao uzorna u obdržavanju redovničke stege. God. 1839. gradački samostan bio je priključen posebnom štajerskom redovničkom Komisarijatu.

redovničke zavjete 21. rujna 1882. u Varaždinu. Bilo je to skoro neposredno prije polaska. Mišljenja pak da je »podno tirolskih alpskih vrhunaca u samostanima, gdje je redovnička disciplina ustaljena stoljetnom praksom, na fakultetima svjetskog glasa (misli se i na boravak u Innsbrucku, op. ured.), izgrađivao svoje srce i um budući prvi provincijal hrvatske reformirane provincije« po sebi je zanimljivo. Međutim, čini se uputnim slijediti fra Vendelina u njegovim pripravama za svećeništvo u stoljetnom gradačkom franjevačkom samostanu.

Franjevački samostan i crkva su u najstarijem dijelu Graza, između rijeke Mure i glavnog trga. Ondje je Franjevački trg sačuvao obilježja minulih stoljeća, gotička crkva i nepravilni klaustar, guste rešetke na malenim prozorima, stare stube i samostanska nutrina svjedoče o pro-

Dokumenat o svečanom zavjetovanju

Panorama Graza

hujalom vremenu o pečatu što ga je udarila povijest. U negdašnjoj staroj zgradi bio je nekoć novicijat, a novi dio samostana pun je zraka i svjetla. Samostanski vrt je dijelom zasađen povrćem i cvijećem, a polovica njegova je na raspolaganju sjemeništarcima.

Uz gotičku crkvu nalazi se kapela sv. Jakova. Jamačno je to najstarija crkva u Grazu, a franjevce je u grad pozvao nadvojvoda Leopold oko god. 1230. jer je već god. 1239. zabilježeno da postoje crkva i samostan. Za opću i franjevačku povijest značajna je god. 1455. kad je u Grazu boravio sv. Ivan Kapistran.[32] Franjevačkom samostanu u Grazu dodijeljena je god. 1783. župa. Budući da je franjevačka crkva u gradskom središtu posjećena veoma dobro, a fanjevci djeluju također u obližnjim školama, mogao je tako mladi fra Vendelin pratiti vjerski život u župi i djelatnost svoje redovničke subraće.

Dane za vrijeme bogoslovske izobrazbe u Grazu dijelio je s fra Vendelinom mladi Hrvat fra Stanko Šalko-

[32] Usp. (* * *), 500 Jahre Franziskaner der österr. Ordensprovinz. Festschrift. Wien, 1950.

vić,[33] koji je ostavio svoja svjedočanstva o uzornom životu Vendelinovu, njegovu zdravlju i želji da stekne što više znanja. Unatoč krhkom zdravlju fra Vendelin je na Bogoslovskom fakultetu svršio svoje nauke s najboljom ocjenom »summa cum laude«.

Tijekom bogoslovskog studija primio je fra Vendelin đakonat 26. listopada 1883. a za svećenika je zaređen 26. ožujka 1884. Sve svete redove podijelio je o. Vendelinu Vošnjaku sekavski knez-biskup Ivan Krstitelj Zwerger,[34]

O. Vendelin kao student teologije u Grazu

---

[33] Podaci o fra Stanku *Salkoviću* sačuvani su u pismenoj ostavštini o. Vendelina Vošnjaka. Usp. S. *Majstorović*, Sluga Božji (...), 291. bilj. 11. — U prvom životopisu (Život i rad...) S. Majstorović krivo bilježi *Salković* mjesto *Šalković*.

[34] *Arhiv Vicepostulature*, Pismena ostavština o. Vendelina. Dokumenti.

a prvu svetu misu slavio je na Mladi Uskrs (Bijelu nedjelju) 15. IV. u svojoj župnoj crkvi sv. Martina.[35]

Boravak u Grazu prošao je u pripravi za svećeništvo, ali uz brojne teškoće od kojih treba spomenuti dvije: prijelaz iz Pečuha u Graz nije bio lak, jer je trebalo iz jednoga uklopiti se u drugi sustav i raspored studija, trebalo je također mijenjati način života te nakon slabe stege u pečujskom samostanu živjeti u gradačkom prema veoma strogim franjevačkim uredbama. Taj napor uz svagdašnje obveze studija morao je fra Vendelin podnijeti svojom marljivosti te uz krhko zdravlje.

Strog prema sebi fra Vendelin je skrivao teškoće koje su ga tjelesno iscrpljivale, ali je dosljedno živio svoje franjevaštvo.

---

[35] *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo br. 72. Izjava Jožice Lempl.

Posebni studij u Innsbrucku

Nakon bogoslovskog studija u Grazu uputili su poglavari mladog svećenika. o. Vendelina Vošnjaka na posebnu izobrazbu u Innsbruck.[36] Bilo je naime potrebno da se pripremi na glasovitom sveučilištu za lektora na provincijskim učilištima svoje Provincije. Posebice se o. Vendelin trebao uputiti u filozofiju.[37]

Innsbruck gdje je o. Vendelin završavao svoj filozofski studij

[36] Usp. *Cathalogus auditorum* Theologiae in C. R. *Universitate Oenipontana* ineunte anno scholari 1884/85. s. v.

[37] *Arhiv Vicepostulature*, Pismo iz Sv. Jurja od 19. kolovoza 1884. — Ondje, Pismo iz Innsbrucka od 10. veljače 1885.

Za boravka u Innsbrucku stanovao je o. Vendelin u franjevačkom samostanu koji je pripadao Provinciji sv. Leopolda za koju je poslije zabilježio, da mu je u mladosti bila »učiteljica redovničkog života«.[38] Spomenuta provincija bila je uzorna u opsluživanju franjevačkog Pravila i stege.[39] Misli zato životopisac o. S. Majstorović da je njegov boravak u Tirolu bio važan ne samo za teološko-filozofsku izobrazbu nego i za njegovu duhovnu formaciju.[40]

Budući da je studij bio naporan, zdravstveno stanje o. Vendelina nije bilo dobro. O tome su sačuvana svjedočanstva u pismima što ih je mladi redovnik pisao svome ujaku Lovri, a ovaj opet javljao obitelji u Konovo.[41]

Među sveučilišnim profesorima koji su proučavali i vodili o. Vendelina posebice se spominju R. Grisar i M. Hurter. Oba su tijekom dvije godine svojim predavanjima poticali napredak o. Vendelina u poznavanju filozofske građe.[42]

Prema podacima u ispravama o studiju o. Vendelina nema nikakve sumnje, da je »najrevnije polazio preda-

---

[38] *Arhiv Vicepostulature*, Pismo o. Vendelina Vošnjaka iz Zadra od 19. svibnja 1917. (tada je bio imenovan gen. vizitatorom). — To je svojevrsna okružnica upućena redovnicima Provincije sv. Leopolda, a u njoj je i spomenuta rečenica: »(...) quae mihi iuveni fuit vitae religiosae magistra«.

[39] *Provincija sv. Leopolda* utemeljena je u XVI. stoljeću, a budući da nije imala osoblja, pomogla joj je nizozemska Provincija. U prigodnoj knjizi u povodu 500. obljetnice spominje se zaslužni provincijal Henrik *Seyfried*, a između god. 1637. i 1725. provincija je imala oko 500 redovnika. Nastala u doba protestantizma i njegova bojovnog širenja ova je provincija posebice njegovala strogo opsluživanje Pravila i preuzela je već god. 1627. redovničke statute ogranka poznatog pod nazivom reformata. Usp. *500 Jahre Frenziskaner der österr. Ordensprovinz*. Wien. 1950.

[40] S. *Majstorović*, Sluga Božji (...), 37.

[41] *Arhiv Vicepostulature*, Pisma od 10. veljače 1885., iz Sv. Jurja od 1. listopada 1886.

[42] S. *Majstorović*, nav. dj., 291. u bilj. 18. spominje zgodicu što ju je zabilježio o. Vendelin o predavanju H. *Hurtera* o Duns Scotu.

vanja«, na ispitima je odgovarao »veoma dobro«, a ponašanja je bio »uzorna prema akademskim uredbama«.[43]

Pripomenuti treba, da je »prema višestrukim izvještajima položio (...) tri stroga ispita«, a sačuvana je spomenuta jedna od diploma o. Vendelina.[44]

U razvitku i napretku mlada redovnika boravak u velikoj austrijskoj provinciji bio je veoma značajan pa o. S. Majstorović pripominje da je o. Vendelin ondje »razvijao svoje sposobnosti na intelektualnom i moralnom polju u najpovoljnijim okolnostima«.[45] Pisac također misli da mu je Provincija sv. Leopolda pružila sve uvjete »da se osposobi za svoju životnu misiju«.[46]

Treba, međutim, imati na umu da je mladi svećenik krhka zdravlja koristio bogato redovničko iskustvo svoje braće za nutarnju osobnu izgradnju.[47] Sazrijevanju njegova redovničkog duha jamačno je najviše pridonio baš boravak u Innsbrucku, jer je tada već bio svećenik s mogućnostima šireg i slobodnijeg osobnog oblikovanja.

Bio je u to doba uzoran redovnik, koji provodi krepostan život, usmjeren je prema Vječnosti, ali je ugodan i divan prijatelj.[48]

---

[43] Diploma br. 82, od 8. kolovoza 1885. sačuvana je u *Arhivu Vicepostulature* i glasi na latinskom jeziku doslovce: »Nro 82. Facultas Theologica Caesareae et Regiae Universitatis Oenipontanae. — Praesentibus hisce litteris testamur P. Vendelinum Vošnjak, sacrae Theologiae auditorem praelectiones nostras de theologia dogmatica semestri utroque anni 1884/85 (quinquies per hebdomadam) diligentissime exercuisse atque in examine valde bene respondisse. Mores quod attinet legibus academicis apprime conformes exhibuit...«

[44] S. *Majstorović*, Život i rad (...), 21.

[45] S. *Majstorović*, Sluga Božji (...), 37.

[46] Isto djelo, ondje.

[47] Spominje se da se o. Vendelin Vošnjak obilato služio za svoga boravka u Innsbrucku franjevačkim priručnikom G. *Guggenbichlera*, Uvod u serafski život, — *Introductio ad vitam seraphicam.*

[48] *Arhiv Vicepostulature*. Bilješke S. Majstorovića o sjećanjima Stanka Šalkovića na o. Vendelina Vošnjaka. Spominje ih u oba svoja životopisa Sluge Božjega.

Nikada nije o. Vendelin zaboravio svoj boravak u Tirolu, ni spomenutu provinciju za koju je »radi primljenih dobročinstava posebno privezan.«[49]

Schul-Zeugniß.

Zeugniss.

Svjedodžbe 4. razreda osnovne škole i 1. razreda gimnazije

---

[49] *Arhiv Vicepostulature*, Pismo iz Zadra, 19. svibnja 1917. u povodu imenovanja za pohoditelja Provincije sv. Leopolda u Austriji.

III. dio
U obnovi i redovničkim preinakama

Prve službe

Nakon svršenih nauka u Innsbrucku vratio se o. Vendelin u Zagreb gdje mu je povjerena služba lektora filozofije[1] i magistra klerika.[2]

U ono doba Zagreb se još oporavljao od potresa koji je god. 1881. nanio golemu štetu.[3] Dvadesetak godina nakon njega uklonjene su posljedice rušenja na franjevačkoj crkvi i samostanu na Kaptolu. Temeljita je naime obnova crkve sv. Franje okončana svečanom posvetom crkve i novih oltara god. 1902.[4]

U Zagrebu je o. Vendelin bio lektorom i magistrom klerika tri godine (1886.—1889.), a kad je učilište preseljeno u Varaždin proveo je u istoj službi punih šest godina (1889.—1895.).[5]

Najprije treba upozoriti, da uvjeti odgojiteljskog rada nisu bili uzorni,[6] a k tomu su predavači filozofije i bo-

---

[1] Usp. *Bertinato*, D., De religiosa iuventutis institutione in Ordine Fratrum minorum. Roma, 1954., 46—48. — *Sekulić*, A., Naša podunavska filozofska učilišta, sadržaj njihova rada i značenje. *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine*, 13—14. Zagreb, 1981., 69—105.

[2] Magister franjevačkih studenata prvi put se spominje u generalnim Ustanovama/Konstitucijama god. 1336. Usp. *Bertinato*, D., nav. dj., 92. — O profesoru filozofije kao istodobnom magistru studenata usp. *Arhiv* Hrv. franj. provincije sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu, *Liber encyclicarum min. provincialium*, fol. 12.

[3] Usp. *Schematismus Prov. s. Ladislai* ad an. 1891.

[4] Obnova crkve a zatim posveta obavljena je god. 1902.

[5] Usp. *Majstorović*, S., Sluga Božji (...), 40. prema *Tab. off.* ad an.

[6] Budući da je od doba cara Josipa II. redovnička stega osjetno popuštala, teško je bilo odgajati mladež, buduće franjevce u duhu prvotnog Pravila. Teškoća je bila i u tome što je samostan bio oštećen pa su uvjeti rada bili neprikladni.

goslovije morali se držati rasporeda građe što ga je utvrdio državni savjet.[7]

Međutim, slušači o. Vendelina potvrdili su svojim izjavama, da je veoma lijepo tumačio, ali da mu je na ispitima bilo teško udovoljiti.[8] Jedan od njih piše da je svojim dubokim predavanjima »znao začarati svoje učenike, svojom pak blagošću a koji put i strogošću pridobio ih je za se.«[9]

Kao predavač o. Vendelin je s ljubavlju tumačio filozofske discipline, a o. Krizostom Kranjc piše da je »bio

Negdašnji Varaždin

---

[7] *Arhiv provincije* u Zagrebu; *Statuta provincialia inclyt. Prov. s. Ladislai*, 1806., str.96: »Lectores tam theol. quam philosophiae (...) planum ab excelso consilio Locumtenentiali Hungarico praescriptum exactae observent...«

[8] *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo br. 25. — Izjava o. Apolinara Braničkovića.

[9] *Majstorović*, S., nav. dj., 40—41 prema članku Miroljuba *Puhlera*, franjevca, u *Serafskom perivoju*, 1909., br. 10.

uvijek zamišljen u svoje dužnosti«.[10] Budući da su oba bila predavači u Zagrebu, spomenuti redovnik pripominje da je »mnogo puta preuzeo bratsku dužnost da ga razvedri«.[11]

O djelatnosti o. Vendelina spomenutih godina u Varaždinu zabilježeno je početkom našeg stoljeća doslovce:

»Kad je filozofički tečaj premješten u Varaždin, ide i on s njim, da ondje kroz sedam daljnjih godina kao učitelj, odgojitelj i duhovni otac znanjem plodi i obogaćuje um svojih slušatelja, a volju im diže k potrebitoj naobrazbi, da živim svojim primjerom otkriva skoro već zarasle putove redovničke stege, da svom strogošću, kojoj ipak ljubav kroji granice, obuzdava mladenačke hire svojih gojenaca svih mogućih narodnosti te čisti serafsko stablo od divljaka, koje bi mu plodu smetale, da žarkim riječima oduševljava mladež za veliki rad, koji je čeka. Ovdje je on i neumorni ispovjednik i duhovni vođa ponajboljih krugova, njemački propovjednik i duša Trećeg reda. I životom i finim taktom pridobio je sve za sebe, svi su ga ljubili i poštivali, pače i oni, koji su na njegov zahtjev otpušteni iz Reda.«[12]

Unatoč tomu što je to napisano u povodu dvadeset i pete obljetnice misništva o. Vendelina, treba spomenuti da je generalni vizitator o. Franjo *Angeli* u svom službenom izvješću između mladih redovnika u Provinciji sv. Ladislava najdostojnijim preporuke držao o. Vendelina, magirstra klerika filozofa.[13]

Svoju službu mladi redovnik je veoma ozbiljno i odgovorno shvaćao duboko uvjeren da je klerikat »sveta zajednica«[14] te da su stega, podložnost, posluh i ljubav poglavarima »codex sanctitatis clericorum« — zakonik kleričke svetosti.[15]

---

[10] *Arhiv Vicepostulature,* Izjava o. Krizostoma *Kranjca.*

[11] Ondje.

[12] *Katolički list,* god. 1909., br. 12, str. 141.

[13] *Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu,* Prov. s. Ladislai, sub 14. Junii 1890, pag. 44.

[14] *Arhiv Vicepostulature,* Pismena ostavština o. Vendelina, D 28.

[15] Ondje, isto, H 1, str. 4.

U doba kad je stega bila popustila, o. Vendelin, koji je prošao kroz samostane tirolske franjevačke Provincije poznate po obdržavanju Pravila, dosljedno se i uporno zalagao za postojanost u stezi, jer je »disciplina put solidnim krepostima«.[16] U zrelini pak svoje dobi kad je opet trebao preuzeti magistarsku službu, otvoreno je govorio: »Moju mi službu određuje dosta točno can. 588 CJC. Kako ću toj dužnosti udovoljiti, označuju mi točno Konstitucije.«[17]

Njegov učenik Matija *Matijašec* zabilježio je o svome magistru: »U njegovu životu kao magistra i lektora bilo je sve točno određeno. Molitva, studij i škola neprestano su se smjenjivali (...) Iako za sebe strog i ozbiljan, vrlo je volio kod klerika veselu ćud.«[18]

Svoju službu predavača o. Vendelin je trajno volio što potvrđuje podatak da je krajem god. 1904. zamijenio lektora filozofije, jer — kako piše Generalu Reda — nije mogao naći prikladnu osobu.[19] To je učinio i god. 1907. kad je kao provincijal preuzeo predavanje filozofije u Varaždinu mjesto oboljelog o. Filipa *Fribeca*.[20]

Kad je bio provincijalom mlade hrvatske Provincije rado je odlazio na ispite svojih klerika u Varaždin, budno je pratio odgovore i lijepom svojom latinštinom izricao završni govor, sadržajan i pobudan.[21]

Jednom je prigodom rekao: »U vas su uprte oči svih, u vas stariji stavljaju nadu. I zato (...), nisam mogao, a da se ne svratim na ovaj (...) ispit: da na vlastite uši čujem o čemu bi bio upoznat samo iz izvješća«.[22]

Ima li se na umu godine što ih je proveo uz franjevačku mladež u Varaždinu, treba shvatiti da je o. Ven-

---

[16] Ondje, isto.

[17] *Majstorović*, S., nav. dj., 43.

[18] *Arhiv Vicepostulature*, Pismo Matije *Matijašeca*, 4. svibnja 1933.

[19] *Arhiv Provincije u Zagrebu*, Pismo od 17. studenog 1904.

[20] *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo br. 25.

[21] Ondje, isto.

[22] *Arhiv Vicepostulature*, Pismena ostavština o. Vendelina, H, I, 12, str. 105: »In vos enim oculi omnium sunt intenti, in vos spes seniorum posita. Et ideo (...) non potui, quin divertar ad hoc (...) examen, auditurus propriis auribus, quae secus nonnisi ex relatione cognovissem.«

delin postupcima, ponašanjem, svećeničkom i ispovjedničkom službom ostavljao snažan dojam na žitelje ponosnog grada koji su o njemu govorili »kao o velikom, izvanredno kreposnom i pobožnom patru... Stari Varaždinci (...) držali su ga za velikog kreposnika i sveca.«[23]

Pripomenuti također treba, da je o. Vendelin svoj redovnički život doista proboravio u kućama gdje je bila franjevačka mladež: u Zagrebu, Varaždinu, Trsatu i Rimu. Desetljećima su mladi redovnici »gledali njegov skladni, umrtveni redovnički lik i ostajali pod dojmom njegova uzornog života. I umro je — okružen zagrebačkim klericima.«[24]

U svome odgojiteljskom radu susreo je o. Vendelin brojne mlade osobe, pitomce franjevačkih zavoda i buduće redovnike. Službeno je morao u svojim izvješćima

Glavni oltar sv. Ivana Krstitelja u franjevačkoj crkvi u Varaždinu

---

[23] *Arhiv Vicepostulature,* Svjedočanstvo br. 48. — Antun Novak.

[24] *Majstorović* S., nav. dj., 47.

suditi o njima, o njihovu zvanju, sposobnostima i duhovnom životu. U tome je pak bio veoma odlučan: nije tražio previše, ali je cijenio revnost, napor, želju i pokušaje. Bio je zabrinut kad toga nije nalazio u svojih gojenaca. Tako je želio u mlada redovnika »blaži duh i spremniji da podnese i ono što je neprijatno«, zatim »veću revnost, osobito u duhovnom životu«; »jače nastojanje u svladavanju duha«; »veću ozbiljnost i sređenost u govoru« te »veću iskrenost u priznavanju pogrešaka«.[25]

Već god. 1888. i 1891. u svojim izvješćima o duhovnom životu svojih odgajanika, o. Vendelin piše da jedan »sluša čedno«, drugi »sluša spremno«, u trećea zamjećuje da »pokazuje prema kreposnom životu odličnu sklonost«, dok četvrti »uživa u molitvi i duhovnim vježbama«; u jednoga vidi slabiju darovitost, ali to nadoknađuje »marljivošću, dobrim vladanjem, a osobito ustrajnom molitvom«.[26] Nema nikakve sumnje, da je o. Vendelin imao vlastite poglede o kršćanskim krepostima i čvrsta načela oko odgoja mladih redovnika.

---

[25] usp. Isto djelo, 46.

[26] *Arhiv Provincije u Zagrebu*, Testimonium FFr. Cleric. in conv. Zagrabiensi, 16. VII. 1888. i Relatio (Varaždin) 18. VII. 1891.

U duhu asiških zaključaka 1895.

Osobno krepostan i sposoban, uzoran podanik i podložnik te vrstan odgojitelj stekao je o. Vendelin među braćom ugled i poštovanje. Ipak se ne smije zanemariti činjenica da je imao u svome radu niz teškoća i obilje nerazumijevanja, pa je već god. 1887. molio generalnog vizitatora Ivu *Rodića* neka ga riješi magistarske službe.[27] No službe nije bio riješen, nego je na kapitulu Provincije god. 1893. izabran za savjetnika (definitora).[28] Kad je, međutim, zagrebački gvardijan Franjo *Renđeo* postao generalnim definitorom Reda, preuzeo je njegovu službu o. Vendelin, ali je istodobno bio i lektorom filozofije.[29]

Poglavarska služba u zagrebačkom samostanu nije bila laka, jer je u to doba bila obnova crkve i samostanske zgrade. Doduše, za gvardijanata predšasnika o. Vendelina sagrađen je crkveni zvonik u gotičkom slogu,[30] zatim je obnovljeno svetište i kapela s ulične strane. Gvardijan o. Franjo Renđeo[31] započeo je obnoviteljski rad s oskudnim

---

[27] *Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu*, Prov. s. Ladislai, an. 1887., pag. 432.

[28] Ondje, Acta capitularia Prov. s. Ladislai, 16. VII. 1893.

[29] *Majstorović*, S., nav. dj., 50 — prema podacima Arhiva Prov. u Zagrebu. — O. Vendelin premješten je u Zagreb 8. kolovoza 1895.

[30] Crkva i zvonik bili su u gotičkom slogu pa je arh. *Bollé* načinio nacrt da se obnova uradi prema prvotnom izgledu. Međutim, nacrt je poslije nešto izmijenjen. O tome piše i tumači *Majstorović*, S., nav. dj., 53. No to su piščeve usputne bilješke.

[31] Franjo Stjepan *Renđeo* (Noršinci 21. prosinca 1849. — Mária Gyüd, 9. listopada 1909.) bio je gvardijanom u Zagrebu kad je na Asiškom franjevačkom kapitolu g. 1895. izabran za gen. definitora. Bio je veoma zauzet oko redovničke obnove »ut introducat et clausuram et vitam communem sed propterea in Provincia male

sredstvima — milodarima i prilozima vjernika. O. Vendelin je nastavio obnovu, isplaćivao je zaostale dugove oko obnove, a za svoga upravljanja popravio je krovište crkve i nabavio je crkvenog rublja i svijećnjake.[32] U samostanu su obnovljeni hodnici i stubište, samostanske sobe, uređena je radionica samostanskih rezbara; u hrani i odjeći nije se oskudijevalo.[33]

Kao poglavar bio je o. Vendelin u susretu s ljudima »neobično blag, povučen u sebe. U razgovoru nenametljiv, pun jasnoće, upravo blažene smirenosti. Njegova harmonična pojava među braćom na koru, za stolom, u rekreaciji, na šetnji bila je sinteza njegove jednostavnosti, ustaljena duševnog mira i odmjerene ozbiljnosti.«[34]

Međutim, poznavao je o. Vendelin svoju narav dobro i bdio je nad njom; priznaje naime da je »veoma nagle ćudi, što dobro znadu braća, koja su češće i dulje vremena proboravila u mojoj blizini, ipak sam brižno izbjegavao prigodu, da ne podlegnem toj žestini ... «[35] No, prema jednom svjedočanstvu »srdžbu je svladavao fućkanjem«,[36] prema drugom pak »znao je planuti, ali koliko se ja sjećam, bila je to uvijek ira iusta«,[37] dok je u trećem zabilježeno da se »uspio tako svladati, da se to na njemu nije uopće opažalo.«[38] Gospodario je sobom i sa svojom naglašeno koleričnom ćudi.

U svom ponašanju ostavljao je dojam »čovjeka, koji je potpuno dominirao sam sobom. Uvijek čist (...). Blag i ugodan. Bio je vrlo ugledna osoba. Mi smo to zapažali iz

---

visus est.« *Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu*, Prov. s. Ladislai, 14. VI. 1890., pag 491. — F. S. Rendeo napisao je nekoliko članaka u *Franj. glasniku* (1859., 1896. i 1901.), zatim je preveo *Pravilo Trećeg reda* i napisao knjižicu o *Pobožnoj zadruzi sv. Antuna* (Zagreb, 1894.).

32 *Arhiv Provincije u Zagrebu*, Constitutio con. Zagrabiensis, an. 1896., 1897. i 1898.

33 *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo br. 52, o. Rafael *Rodić*.

34 *Majstorović*, S., nav. dj., 52.

35 *Arhiv Vicepostulature*, Okružnica o. Vendelina Vošnjaka, god. 1903. »Immensa divina«.

36 *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo, br. 32.

37 Ondje, Svjedočanstvo, br. 55.

38 Ondje, Svjedočanstvo, br. 30.

toga, kako su ga dolaznici u samostanu susretali« piše u jednom svjedočanstvu tadašnjeg samostanskog đaka.[39]

O osobnoj urednosti i odjeći zabilježeno je, da je »kao i ostala braća prije reforme nosio o. Vendelin habit crne boje s veoma malom kapucom. Pojas je bio tanak, načinjen iz pamuka pa se svojom bjelinom posebno isticao.«[40] Za razliku od drugih nosio je i tonzuru.[41] U to doba o. Vendelin je ostavljao dojam zdrava čovjeka: »bio je srednje visine, ni mršav ni debeo. Blaga, mirna i vedra pogleda. Oči su mu bile plave, a nos orlovski. Glas pun zvučnosti s naglašenom mekoćom i blagošću, koja je osvajala (...). U očima su jedni vidjeli strogost i oštrinu, a drugi privlačnu susretljivost.«[42]

U službi zagrebačkog gvardijana zatekla je o. Vendelina franjevačka obnova krajem XIX. stoljeća u kojoj je imao posebnu ulogu. Najprije, bio je ponovno izabran za definitora svoje Provincije na kapitulu god. 1896.[43] Generalni vizitator u povodu toga kapitula bio je spomenuti o. Franjo Renđeo, koji je napisao u svome izvješću Vrhovnom poglavaru Reda u Rimu: »Obdržavatelji sv. Pravila braća, koja ulijevaju veliku nadu jesu: o. Fribec, o. Angyan i o. Vendelin Vošnjak, zagrebački gvardijan i aktualni definitor.«[44]

Na spomenutom kapitulu bio je o. Vendelin zajedno s generalnim vizitatorom izabran da izradi nove redovničke statute Provincije sv. Ladislava.[45] Treba naime imati na umu da je provincijalni kapitul bio u znaku preinaka i obnove Franjevačkog reda. Sigurno je golema zasluga velikog pape Lava XIII. što je došlo do obnove Reda, ali je već na Generalnom kapitulu Reda održanom u Asizu god. 1895. započeo odlučni rad oko ujedinjenja svih franjevačkih ogranaka: opservanata, reformiranih, rekolekta

---

[39] Ondje, Svjedočanstvo, br. 66.

[40] *Majstorović*, S., nav. dj., 52.

[41] *Arhiv Vicepostulature*, Svjedočanstvo, br. 8. — o. Feliks *Grečl*.

[42] *Majstorović*, S., nav. dj., dj., 51.

[43] *Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu*, Acta capitularia Prov. s. Ladislai, 16. VII. 1896.

[44] Ondje, Realtio ad Min. Gen., 30. VII. 1896.

[45] Ondje, isto.

i diskalceata.[46] Spomenuti je pak papa kao vrstan poznavatelj svoga doba nalazio i gledao u franjevcima najprikladnije revnitelje u obnovi pojedinaca, staleža i naroda. *Lav XIII.* poznat je naime kao veliki »socijalni papa«, pa je prema njegovoj zamisli najpoznatiji Red mogao najbolje i najuspješnije koristiti općoj vjerskoj obnovi u doba velikih pučkih gibanja i previranja. Posebno i iznimno značenje u franjevačkoj obnovi ima zato njegovo apostolsko pismo *Felicitate quadam* (Nekom srećom)[47], koje je objelodanjeno u Rimu 4. listopada 1897.

Prije papina pisma obavljeni su značajni poslovi oko obnove Reda i sjedinjenja svih franjevačkih ogranaka, jer je učinjen nacrt Generalnih konstitucija u kojemu je zacrtana buduća obnova i unija. Taj je nacrt razaslan po svijetu u sve franjevačke provincije i istaknutijim članovima Reda s molbom da svoje primjedbe o njemu upute vrhovnoj upravi Reda. Na istom asiškom franjevačkom kapitulu dopušteno je ipak da pojedine provincije diljem svijeta mogu unijeti u svoje redovničke statute pojedine običaje svoga područja, ali da Generalne konstitucije budu i ostanu glavna i opća zajednička uredba Reda.[48] Također je svim generalnim vizitatorima naređeno neka za svojih vizitacija i na provincijalnim kapitulima govore o obnovi i preinakama u Redu. Tako je i spomenuti F. Renđeo najprije kao vizitator Provincije sv. Ladislava (1896.), a zatim Provincije sv. Ivana Kapistranskog (1897.) postupao prema uputama i željama vrhovne uprave u Rimu.[49]

---

[46] O prilikama i neprilikama u Franjevačkom redu nakon uredaba što ih je donio car Josip II. usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 55—59. Pisac spominje jansenizam, galikanizam, febronijanizam, Bismarckov »Kulturkampf« i druga gibanja koja su oslabila prvotnu franjevačku stegu, a također niz slabosti u samostanima: ne obdržavanje klauzure, zanemarenost siromaštva, ne pridržavanje jednostavnosti u odjeći, posebni oblik nepotizma i slične povrede prvotnih franjevačkih pravila.

[47] Apostolska konstitucija Lava XIII. uslijedila je pošto su već bile dogotovljene Generalne konstitucije za čitav Franjevački red (god. 1895.).

[48] *Acta Ordinis Fratrum Minorum*, god. XV. (1896.) i XVI. (1897.)

[49] *Majstorović*, S., nav. dj., 51 prema *Gen. Arhivu* Franj. reda u Rimu.

Budući da je prije izbora za generalnog definitora pripadao Provinciji sv. Ladislava, ponudio se preurediti ladislavske statute, a kapitul mu je izabrao za suradnika o. Vendelina.[50]

Pristaša obnove Reda, oduševljen i zanesen preinakama u njemu kao i ujedinjenjem svih franjevačkih ogranaka, o. Vendelin je u punom zamahu rada (god. 1900) napisao u svojoj okružnici: »Tko da iz duše ne počasti i ne prihvati nalog najviše vlasti u Crkvi? Tko da spremno ne posluša i ne izvrši, što je god predložio učiniti Kristov namjesnik na zemlji, vođen Duhom Svetim. On je nagovijestio (...) sretnija vremena za Red (...).«[51]

Pripomenuti treba da je opće raspoloženje za unijom i obnovom Reda izraženo glasovanjem na kapitulima u Asizu (1895.). Ondje je od 108 glasača bilo za sjedinjenje svih ogranaka 100.[52] — Obnova je započeta i razvijala se kao »probitačna i korisna i u suglasnosti s nacrtom svetoga Utemeljitelja i sa samom voljom Božjom«, kako je zabilježeno u apostolskom pismu Lava XIII.[53]

---

[50] *Arhiv Provincije u Zagrebu*, Acta capitularia Prov. s. Ladislai, 29. VII. 1896.

[51] *Arhiv Vicepostulature*, Okružnica o. Vendelina god. 1900. *Sollicitus paterfamilias.*

[52] usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 62. prema *Arhivu Prov. u Zagrebu*, Acta capitularia Prov. s. Ladislai, 29. VII. 1896.

[53] Apostolsko pismo *Felicitate quadam* — »... utilem et cum proposito Conditoris sanctissimi eumque ipsa Numinis voluntate congruere...«

Čovjek povjerenja

Nakon što je Sv. kongregacija za biskupe i redovnike odobrila Generalne franjevačke konstitucije, 15. svibnja 1895., slijedilo je spomenuto apostolsko pismo Lava XIII. u kojemu je istaknuta potreba da franjevački ogranci trebaju biti podložni jednoj vrhovnoj upravi, pošto se Red očisti od natruha vremena. U ujedinjenom Redu treba prihvatiti jedinstvene franjevačke Konstitucije,[54] koje traže duh i redovničku stegu. Papa ističe, da se pokazala potreba vremena.[55]

Prema službenim vijestima iz Generalne kurije u Rimu, činilo se da nema teškoća u provedbi obnove.[56] Međutim, u provincijama na području Austro-Ugarske raspoloženje je bilo drukčije. Na svome sastanku u Budimpešti 26. siječnja 1898. pet provincijala iz Podunavlja (Austrije, Madžarske i Transilvanije) potpisali su memorandum i uputili ga Generalnoj kuriji u Rimu sa zahtjevom da im se osigura dotadašnji način života, neka im se ne mijenja odjeća te da smiju redovnici raspolagati novcem a samostani pak nekretninama.[57]

Vrhovna uprava Reda povjerila je o. Davidu Flemingu, generalnom definitoru i konzultoru Kongregacije sv. Oficija, neka pohodi provincije u Dvojnoj monarhiji i na-

---

[54] Apostolsko pismo *Felicitate quadam* — sažeci misli.

[55] usp. Apostolsko pismo *Felicitate quadam* — »Hinc restaurationis orta necessitas«.

[56] *Acta Ordinis Fratrum Minorum*, XVII. (1898.), pag. 6.

[57] Memorandum su potpisali: Florijan *Krobanak*, provincijal madžarske Provincije sv. Marije; Alojzije *Kertner*, provincijal ugarske Salvatorijanske provincije; Eugen *Simon*, provincijal transilvanske provincije sv. Stjepana Prvomučenika; Norbert *Nith*, provincijal Ladislavske provincije, Julije *Amberger*, vikar Provincije sv. Ivana Kapistranskog.

stoji skloniti redovnike k obnovi.[58] Spomenuti izaslanik i povjerenik krenuo je na put u proljeće god 1898. Proputovao je Hrvatskom i Slavonijom, a u Baji našao je hrvatske klerike i oduševljenog pristašu obnove o. Rafaela Rodića, budućeg hrvatskog provincijala a zatim nadbiskupa beogradskog.[59]

Susret Fleminga i o. Vendelina čini se da je »bio presudan i za o. Vendelina i za kasnije događaje u franjevačkoj Hrvatskoj«.[60]

Izvješće o. D. Fleminga pomoglo je Vrhovnoj upravi i Sv. Stolici da učine odlučan korak u provedbi franjevačke obnove u Dvojnoj monarhiji. Tako je na temelju posebnih ovlaštenja Kongregacije za biskupe i redovnike ustanovila pet Komisarijata (na sjednici 9. srpnja 1898.): generalne u Trnavi, Zagrebu i Beču, te provincijalne u dvije madžarske provincije. Svojim pak dekretom Officii nostri debitum (14. srpnja 1898.) odredila je Vrhovna uprava da se samostani u Zagrebu i Pečuhu odjeljuju od Provincije sv. Ladislava i izuzimaju od jurisdikcije dosadašnjeg provincijala i podvrgavaju generalnom komisaru; uprava spomenutih samostana predaje se o. Vendelinu Vošnjaku sa svim i pojedinim ovlastima koje pripadaju kanonski izabranim provincijalima; određuje mu se četiri savjetnika; daje mu se ovlast da postavlja predstojnike samostana; može primati podmladak i braću koja žele pristupiti Komisarijatu; redovničkoj braći nalaže se pod prijetnjom izopćenja i poslušnosti da o. Vendelina štuju i slušaju kao svoga zakonitog poglavara.[61]

Istoga dana General Reda izdao je odredbu s imenima redovnika koji su podvrgnuti pod upravu komisara te koje može iz Provincije primiti ili otpustiti iz Komisarijata.[62] Iz sačuvanih pisama u arhivima Provincije i Vicepostulature nije teško zaključiti, da su D. Fleming i o. Ven-

---

58 usp. *Majtsorović*, S., Život i rad (...), 25. — Isti, Sluga Božji (...), 64.

59 *Arhiv Vicepostulature*, Pismena ostavština o. Vendelina, pismo od 19. travnja 1898.

60 *Majstorović*, S., Sluga Božji (...), 64.

61 *Arhiv Provincije* u Zagrebu, Dekret *Officii nostri debitum*, 14. VII. 1898.

62 Ondje, Dekret »*Pro nunc*«, 14. VII. 1898.

delin, odnosno Vrh. uprava i zagrebački Komisarijat surađivali i radili oko obnove.

Odluke i dekrete primio je o. Vendelin tjedan dana nakon njihova potpisivanja. Kad je primio dekrete našao se o. Vendelin »u neobičnoj tjeskobi«, kako piše u svome pismu Generalu Reda. Pače, moli Poglavara neka ga riješi povjerene zadaće i povjeri je »snažnijim plećima, jer sama dobra volja nije za to dostatna.«[63]

Vrhovna uprava Reda nije promijenila svoje odluke nego mu istoga mjeseca piše o. D. Fleming, neka bude hrabar i muževan; u teškoćama uvijek će mu priskočiti u pomoć Uprave Reda i papinska kurija.[64] Pečujski pak gvar-

O. Vendelin kao provincijal Ladislavske provincije

---

[63] *Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu*, Prov. s. Ladislai, str. 657, 21. VII. 1898.

[64] *Arhiv Prov.* u Zagrebu, Pismo o. Davida *Fleminga*, 26. srpnja 1898. — »Confortare et esto vir! (...) Curia nostra et Curia Pontificia semper auxilium suppeditabit...«

dijan Aurelije *Angyan* uputio je o. Vendelinu čestitku sa željom: »Vodi nas k cilju, kome težimo!«[65]

Povjerenu službu shvatio je o. Vendelin veoma ozbiljno i piše o. R. Rodiću: »Bio bih najsretniji, da mogu gledati obnovljena srca, riječi i djela.«[66] Zadaća je, naime, novog generalnog Komisara u Zagrebu bila obnoviti redovnički život na području svoje jurisdikcije jer u dekretu o ustanovljenju zagrebačkog Komisarijata piše: »Tako radite, predragi oci i braćo, da u Vašoj slavnoj Domovini procvate uistinu pravi serafski život.«[67]

Životopisac o. S. Majstorović bilježi, da od trenutka kad je o. Vendelinu povjerena »ovako ozbiljna i teška dužnost pa do smrti, nije ga nikada napuštala čežnja, da vidi kod nas ostvaren pravi serafski život (...) Nije prestao za to moliti, uzdisati i poticati mladi naraštaj, da se tom idealu ne iznevjeri.«[68]

Svoje životno poslanje obnovitelja i revnitelja serafskog života shvatio je svetački ozbiljno.

---

[65] *Arhiv Vicepostulature*, Pismena ostavština o. Vendelina, Pismo iz Pečuha, 25. srpnja 1898.

[66] Ondje, isto, Pismo od 22. kolovoza 1898.

[67] *Arhiv Prov. u Zagrebu*, Dekret *Officii nostri debitum*, 14. VII. 1898.

[68] *Majstorović*, S., nav. dj., 68.

Putovima papinske obnove

Pokušaj o. Vendelina da sa sebe skine teret obnoviteljskog rada nije bio izraz malodušnosti nego potvrda duboke svijesti o velikoj odgovornosti. Znao je da neće biti malene teškoće u radu oko zamišljene i zacrtane papinske obnove Franjevačkog reda. Kad mu je pak o. D. Fleming u srpnju mjesecu god. 1898. u spomenutom pismu između ostaloga napisao neka bude hrabar i muževan i da će mu »pomoći sam Gospodin, a Božja se veličina vidi i u najmanjim stvarima,«[69] prihvatio je o. Vendelin svoje životno poslanje potpuno predano, nesebično i požrtvovno. O tome svjedoči i njegova prva latinska okružnica »Sollicitudo singularis«[70] u kojoj je iznio svoje uvjerenje u potrebu obnove i odlučnost da učini sve za njihovu provedbu. »Iako relativno mlad, otkrio je dušu, u koju mogu imati svi povjerenja.«[71] Dokazao je, da je dorastao voditi povjerene poslove.

Upute Vrhovne uprave Reda nisu izostale, pa je tako preporučeno neka o. Vendelin uredi novicijat i bogoslovski studij u Zagrebu i neka nastoji priključiti svome Komisarijatu varaždinski samostan.[72] Mogao je odlukom Generala Reda i dalje zadržati službu zagrebačkog gvardijana, a vlast u Komisarijatu bila mu je apsolutna, pa nije bio dužan prihvatiti savjete postavljenih mu savjetnika. Bili su mu naime postavljeni za savjetnike Žigmund Eg-

---

69 *Arhiv Prov. u Zagrebu,* Pismo o. Davida Fleminga, 27. srpnja 1898.

70 *Arhiv Vicepostulature,* Okružnica *Sollicitas singularis* — Posebna briga, 4. listopada 1898.

71 *Majstorović,* S., nav. dj., 70.

72 *Arhiv. Prov. u Zagrebu,* 27. srpnja 1898.

ger, Franjo Renđeo, Aurelije Angyan i Augustin Szendey.[73] Među uputama je također pripomenuto, da ne smije klerike slati u prošnju, a treba se trsiti oko toga da dobije što prije dostatan broj braće laika.[74]

O. Vendelina nije zanijelo povjerenje što mu ga je darovala Vrhovna uprava, nego je s obzirom na vlastite slaboće veoma zabrinut oko zamašnog posla što ga je poduzeo; u počecima započeta djela bilo je malo redovnika, ali on nastoji otkloniti malodušnost u njih, jer su i nekoć u Franjino doba prvi redovnici bili »maleno stado«, ali je raslo; pouzdanje i poticaje nalazi u natjecanju svojih podložnika u obdržavanju Pravila, spremnost njihovu da prihvate i mučne naloge kako bi se obnovio i ostvario prvotni način života.[75]

Na putovima papinske obnove o. Vendelin je išao postojano i odlučno ističući svojoj redovničkoj braći plodove istinskoga redovničkog života, među kojima je najveći »slatki samostanski mir« što ga se može postići dosljednim obdržavanjem Pravila.[76]

---

[73] *Gener. arhiv Franjev. reda* u Rimu, Acta Definitorii 1891—1903., 9. srpnja 1898.

[74] *Arhiv Prov. u Zagrebu,* Pismo od 16. srpnja 1989.

[75] Ondje, Okružnica *Sollicitas singularis.*

[76] Ondje, isto.

Krstitelj o. Vendelina,
Grgur Miklausin, župnik i dekan

IV. dio

Graditelj franjevačkog zajedništva

Povjerenik u složenim prilikama

Kad je o. Vendelin Vošnjak postavljen za zagrebačkoga generalnog komisara[1] preuzeo je golemu i tešku, odgovornu dužnost u franjevačkim obnovama, preinakama i ustrojstvima. Životopisac o. S. Majstorović ističe predanost i zauzetost o. Vendelina od toga trenutka i bilježi: »Kad mu je povjerena ovako ozbiljna i teška dužnost pa do smrti, nije ga nikada napuštala čežnja, da vidi kod nas ostvaren pravi serafski način života.«[2]

Međutim, prilike su u pojedinim franjevačkim provincijama bile u ono doba veoma složene. Posebice pak u Austro-Ugarskoj. Na području Dvojne monarhije bilo je god. 1897. šesnaest franjevačkih provincija koje su dijelom bile observantske,[3] a dijelom pak reformiranih franjevaca.[4]

---

[1] *Generalni arhiv Franjev. reda u Rimu;* Acta Rmi Definitorii 1891—1903; 9. Julii 1898.

[2] *Majstorović,* S., Sluga Božji (. . .), 68.

[3] *Observanti* (lat. observare — obdržavati; opsluživati), ogranak franjevačkog Reda čiji su se pripadnici u svemu nastojali držati prvotnog Pravila svoga Utemeljitelja. Observanti slijede poziv »regularem observantiam«, pa im od XV. st. otuda naziv. Observantski pokret u Redu bio je od početka u znaku siromaštva. U hrv. krajevima djelovala su dva istaknuta pripadnika ove grane: Jakov *Markijski* i Ivan *Kapistranski* (XV. st.) — Usp. Kajetan *Esser,* Pregled povijesti franj. reda. Sarajevo, 1972., 116—133.

[4] *Reformirani franjevci* — »Reformati« (lat. reformare — preinačiti; obnoviti), franjevački ogranak, mlađi od observanata; nazvani prema težnji da ublaženo Pravilo preinače u strožija te prema njima žive u svojim zajednicama. Ovaj franjevački ogranak imao je svoj začetak u franj. talijanskim kućama za duhovnu obnovu. *Bernardin od Astia* i *Franjo od Jesia* bili su zatražili od pape i bulom *In suprema* (1532) dobili su dopuštenje za osnutak reformata. Ponekad su bili prestrogi. God. 1579. bula *Cum illius* službeno ih naziva reformatima. Za *Pija XII.* (1945) zauvijek su izgubljene njihove provincije.

Granice pojedinih provincija bile su povijesno utvrđene, pa je tako primjerice Kapistranska provincija god. 1757. ustrojena od dijela Bosne Srebrene sa samostanima izvan turske uprave. Kad su Kapistranskoj priključena četiri samostana u Donjoj Austriji (1825.) i oni iz Bugarsko-Vlaške provincije (1851.) prostirala se ona na širokom području od St. Pöltena u Donjoj Austriji preko Ugarske, Slavonije sve do Sedmogradske.[5]

Dušobrižnički rad je tražio od redovnika poznavanje barem tri jezika: hrvatskoga, njemačkog i madžarskog, a u pojedinim franjevačkim prošteništima još slovačkoga i rumunjskog. Ta se činjenica ne smije zanemariti u doba kad su Dvojnu monarhiju potresale borbe za ravnopravnost narodnih jezika.[6]

Jedinstvu Provincije i dušobrižničkom radu nije pridonosila ni činjenica što su se pojedine prostirale na području više biskupija. Tako su na području zagrebačke nadbiskupije imale tri provincije svoje samostane: Hrvatsko-kranjska, Sv. Ladislava i Kapistranska; na području Pečujske pak Sv. Marije, Sv. Ladislava i Kapistranska; u Ostrogonskoj pak nadbiskupiji imale su samostane provincije Sv. Marije, Sv. Ladislava i Presv. Spasitelja (Salvatorijanska).[7]

O popuštanju redovničke stege od vremena cara Josipa II., već je bilo spomena. U franjevačkim samostanima nestalo je zajedničkog života (vita communis), nije bilo klauzure, slobodno se sticao osobni novac (peculium) i raspolagao je s njime pojidinac pa su u istom samostanu živjela »bogata« i siromašna braća. U prikazu redovničkog života onoga doba među razlozima popuštanja stege pisci ističu: udaljenost pojedinih samostana, razlike u jeziku i predugo zadržavanje pojedinih franjevaca na istoj župi.[8]

U općem prikazu ne treba zaboraviti, da je bilo uzornih samostanskih zajednica (primjerice bečka) i provin-

---

[5] *Nothegger, Fl.*, Die Erneuerung des Franziskanerordens in Österreich-Ungarn unter dem Ordensgeneral P. Aloisius Lauer (1897—1901). Fulda, 1979., 8.

[6] Isto djelo, ondje.

[7] Ondje.

[8] Usp. *Tamas*, Al., Synopsis historiae unionis Ordinis Minorum. Vác, 1930.

cija u kojima se živjelo prema Pravilu. To je već spomenuto u ovoj knjizi, a posebice je zabilježeno priznanje o. Vendelina Vošnjaka o Tirolskoj franjevačkoj provinciji.[9]

Kad je, dakle, postao *Commissarius Generalis* našao se o. Vendelin u žarištu prekretničkih gibanja u Franjevačkom redu na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće, poglavito na području bivše Austro-Ugarske.

Jurisdikcija nove redovničke uprave *Commissariatus Generalis Zagrabiensis* protezao se najprije — kako je spomenuto — na dva samostana: u Zagrebu i Pečuhu (Pécs), a 4. prosinca 1898. priključen je samostan[10] u prošteništu Mária-Gyüd (Jud, veliko proštenište u južnoj Ugarskoj), a zatim i samostan u Varaždinu.

Oko male jezgre trebalo je okupiti sve redovnike i njihove zajednice koje su prihvatile nove redovničke franjevačke konstitucije i obnovu. No posao oko toga bio je mučan, veoma složen i težak.

U lomovima i sukobima oko obnove zanimljiva su na području Ladislavske provincije dva poglavara sa svojim redovnicima. Provincijal o. Norbert Nith zadržao je pod svojom upravom sve samostane, osim spomenutih podvrgnutih Generalnom komisaru u Zagrebu.

U usporedbi okružnica što su ih napisali o. Norbert i o. Vendelin našao je o. S. Majstorović suprotnosti u shvaćanjima redovničkog života u jednoga i drugoga pisca. Treba naime imati na umu, da je provincijal o. Norbert za svoje uprave nesavjesno i neodgovorno obavljao svoju dužnost, nije pristajao uz napore oko sjedinjenja (unije) svih franjevačkih grana, stoga ni osnutak Komisarijata nije pozdravio, a zabacio je također i obnovu.[11] O. Vendelin

---

[9] U povodu svoga imenovanja generalnim vizitatorom Tirolske provincije god. 1917. priznao je o. Vendelin, da je boravak u samostanima spomenute Provincije za njegovih mladih redovničkih dana bio odlučan za franjevačko oblikovanje (mihi iuveni fuit vitae religiosae magistra).

[10] Spomenuti samostan u *Judu (Mária Gyüd)* nije bio domus formata, nego rezidencija.

[11] Usp. pismo Norberta *Nitha*, 7. rujna 1899. kojim traži sekularizaciju. Doslovce: »Constitutiones novas observare nec vires sufficientes habeo nec voluntatem. Rigorem et austeritatem in iis praescriptas animus meus perhorrescit et reformidat;« *Nothegger*, Fl., nav. dj., 19.

je pak prihvatio preinake, obnovu i svoju službu u njima i »zanosnim riječima inaugurirao novu sretnu epohu koja će doći po obnovi prvenstvene redovničke strogosti.«[12] Razlika je razumljiva, jer o. Norbert je svršavao svoju službu, a relativno mladi o. Vendelin započinjao je radom oko ostvarenja velikih zamisli. Trebao je pridobiti za obnovu redovnike, čiji provincijal nije bio s njime oduševljen nego pače i protivan.

Kad je početkom god. 1899. provincijal o. Nith najavio da mu svršava trogodište poglavarstva, odlučila je Generalna kurija u Rimu za njegova nasljednika postaviti o. Vendelina Vošnjaka.[13] Na sastanku Generalnog definitorija održanom 10. srpnja 1899. izabrana je nova uprava Ladislavske provincije. O. Vendelin bio je tako izabran provincijalom svih franjevaca, ne samo onih, koji su primili reformu nego i onih koji je nisu prihvaćali.[14]

O spomenutom izboru vijest je priopćio o. Vendelinu generalni definitor za područje slavenskih jezika Krunoslav Bralić.[15] U pismu je također javio, da General Reda[16] namjerava poći na put u Hrvatsku i Ugarsku pa neka ga provincijal dočeka 19. kolovoza na Trsatu. Na dočeku Vrhovnog poglavara u drevnom trsatskom samostanu, kad mu se o. Vendelin predstavio kao zagrebački komisar, dodao je General: »Ne više komisar, nego provincijal.«[17] U

---

[12] *Majstorović*, S., nav. dj., 71.

[13] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Prov. s. Ladislai*, 23. Febr. 1899.; *Acta Rmi Definitorii* 1891—1903., 814. (»Omnes omnia vota habuerunt«).

[14] *Nothegger*, Fl., nav. dj., 32. (»...ein reformierter Provinzial, dem die Nichtreformierten — und dies war der Grossteil — mit Misstrauen entgegenstanden«).

[15] O. Krunoslav *Bralić*, bio je redovnik provincije Bosne Srebrene; šesnaest godina bio je predavačem na franjevačkom sveučilištu u Rimu. Bio je generalnim vizitatorom provincije Presv. Otkupitelja, sv. Jeronima i dubrovačke sv. Kaje; zalagao se za obnovu i preinake u Redu, a o. Vendelin imao je u njemu savjetnika, pomagača i zagovornika u Gen. kuriji; umro je u Rimu 27. studenog 1901.

[16] General Reda bio je tada o. Alojzije *Lauer*. O zauzetosti oko dioba i razgraničenja provincija u Dvojnoj Monarhiji usp. *Nothegger*, Fl., spomenuto djelo u cjelini.

[17] usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 75. prema izjavi o. Leonarda Novakovića.

pratnji Generalovoj bio je Martin Lutz[18], veoma postojani borac za obnovu u Austriji.

General Reda uputio se nakon posjeta Trsatu u Zagreb gdje je održano nekoliko sjednica, a zatim se sa svojom pratnjom i o. Vendelinom uputio u Pečuh, gdje je proglašen novi provincijal Ladislavske provincije. Tada je obavljena primopredaja poslova između o. Norberta Nitha i novog provincijala o. Vendelina Vošnjaka.[19]

[18] O. Martin *Lutz* (1843.—1907.), bio je uzoran redovnik, vedre naravi; zaslužan je što su mnogi hrvatski franjevci nakon dioba provincija našli se u Domovini. Usp. *Acta Ordinis*, god. XXIV. (1907.), 327. — *Nothegger*, Fl., nav. dj., 41—43. — *Majstorović*, S., nav. dj., 299—300.

[19] *Majstorović*, S., nav. dj., 75.

Utemeljitelj nove hrvatske redovničke provincije

Kad je General Reda stigao na svome putu u Budimpeštu, uputio je pismo svoj braći redovnicima u Ladislavskoj provinciji, a o. Vendelinu piše, neka učini sve za uspjeh obnove s najvećom blagosti i ljubavi.[20]

U prosudbi rada o. Vendelina na čelu zagrebačkog Generalnog komisarijata životopisac o. S. Majstorović je zabilježio svoju misao: »Kroz više od godinu dana, otkako je o. Vendelin bio na čelu komisarijata, nije načinio nijedan gest, kojim bi povećao i onako duboki jaz između komisarijata i ostalog dijela Provincije. Obnovu je provodio tiho i s najvećim obzirom, što je bilo presudno za budućnost.«[21]

Dosljedno tomu, novi provincijal Ladislavske provincije uputio je svoju prvu okružnicu (10. rujna 1889.) pod naslovom *Officium gravissimum*[22] (Preteška dužnost). Lijepim latinskim jezikom o. Vendelin ističe razborito: »Premda me niste izabrali, već me promatrate kao čovjeka koga je postavila Vrhovna uprava Reda, ipak se pojavljujem među vama kao osoba koja vam služi; ne kao tuđinac već kao domaći sin iste drage Provincije, koji nikada nisam prestao gajiti istu prvotnu ljubav prema svojoj braći kojom sam ih prije obuhvatao. Neću ovdje spominjati koliko sam nedostojan prihvatiti se te službe — svi doista moramo priznati da smo »beskorisne sluge« —

---

[20] *Arhiv Provincije u Zagrebu* (APZ); *Pismo iz Budimpešte*, 25. kolovoza 1899. (»Ex tua parte nihil ad intentatum relinques et summam benignitatem charitatemque adhibeas et ut reliqui etiam servent curabis«).

[21] *Majstorović*, S., nav. dj., 75.

[22] APZ; Okružnica »*Officium gravissimum*«, 10. listopada 1899. upućena redovnicima Ladislavske provincije.

neću isticati ni svoju slabost, koja nije u stanju nositi toliki teret, koju i vječna Istina u Ivanovu Evanđelju, poglav. XV. upućuje svima: »Bez mene ne možete učiniti ništa«, neću se tužiti ni na to što nemam dovoljno duševnih sposobnosti. (...) Moja nevrijednost, slabost, nedostatnost toliko me više potiču te se uzdam jedino u Onoga, koji obično izabire slabo i neugledno u svijetu kako bi izveo svoje zamisli.«[23]

Jamačno je u toj okružnici najznačajnija pripomena Vendelinova, da nitko neće biti isključen iz njegove očinske skrbi, osim ako bi sam to želio učiniti. Smireno, postojano i uporno nastojao je novi provincijal pridobiti što više subraće za život prema novim franjevačkim Konstitucijama.

Unatoč brojnim teškoćama u novoj službi o. Vendelin nije ostao osamljen. — U jesen spomenute godine pošao je iz Rima na put u naše krajeve o. David Fleming kao generalni izaslanik. U svome pismu od 10. studenog 1899. upućenom o. Vendelinu potiče ga neka odmah započne s kanonskom vizitacijom podložnih mu samostana i neka nastoji pridobiti redovničku braću za obnovu, za opsluživanje. Posebice pak neka nastoji zadržati i uzdržati filozofski i bogoslovski studij Ladislavske provincije.[24] Novi provincijal je doista prihvatio poticaje, pohađao je samostane imajući na umu složenost raspoloženja među redovnicima i brojne predrasude i prigovore u samostanskim zajednicama.

Nesebično se zalagao oko obnove u svojoj provinciji, a uz svoju zauzetost neprestance je molio »da se braća koja se još ustručavaju prihvatiti zajednički život s vremenom opamete.«[25] Početni uspjesi nisu bili osobiti, ali u pismu Generalu Reda priopćuje: »Također i ona braća, koja nisu prihvatila zajednički život, iz dana u dan pokazuju prema nama veće povjerenje.«[26]

Žalosne prilike u provinciji kojoj se našao na čelu nisu smetale odluci o. Vendelina da se požrtvovno zauzi-

---

[23] Ondje.
[24] APZ; *Pismo od 10. studenog 1899.*
[25] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Zbirka I.*, 48.
[26] Ondje; Ista zbirka, 60.

ma oko strožega redovničkog života i da u međusobnim, redovničkim i ljudskim odnosima njeguje duboko povjerenje prema pojedinim osobama i zajednicama. Napisao je Generalu Reda svoje uvjerenje: »Radi toga što nas tište tolika zla, nećemo izgubiti pouzdanje u Onoga, koji sebi može iz kamena podići izvršitelje svetog Pravila. Moguće je, da nas zato sada pohađa različitim nevoljama, da bi nas kasnije obilatije napunio utjehom i radosti.«[27] Pun nade i pouzdanja o. Vendelin je mirno kročio kroz život uvjeren da »trpljenje treba primiti kao prijateljski dar, na kojem se treba zahvaliti.«[28] Čovjek s naglašenim čuvstvenim životom, opterećen nerazumijevanjem prihvatio je o. Vendelin bol i patnju kao najosobniji prilog čežnji za boljitkom i napretkom svoje redovničke braće i Provincije općenito. Priznao je naime u jednoj svojoj okružnici: »Nije stoga nikada izgubljeno što je uloženo za dobro Provincije.«[29]

Treba međutim upozoriti na rečenice iz spomenutog pisma o. D. Fleminga (10. studenog 1899.): »Ozbiljnost stvari traži, da pokažeš veliku revnost, poglavito što je u zamisli da se za kratko vrijeme osnuje Hrvatska provincija.«[30] Kao da je tim riječima potaknuta već ranije misao o. Vendelina: prema svjedočanstvu njegova negdašnjeg učenika Matije Matijašeca: »O ujedinjenju samostana u Hrvatskoj i Slavoniji u jednu provinciju govorio je nama klericima još godine 1894.«[31]

Kad je o. Vendelin obavio svoju kanonsku vizitaciju samostanima Ladislavske provincije, napisao je izvješće Generalu Reda, spomenuo je u njemu, kako je među redovnicima prestalo žestoko i uporno protivljenje i otpor te da se s pravom može očekivati da će biti uklonjene zapreke koje smetaju obnovi zajedničkog života. Međutim, činjenici da su redovnici istoga jezika i podrijetla, istih običaja bili u različitim provincijama, o. Vendelin nalazi lijeka: »Možda bi nama koristila nova dioba provincija,

---

[27] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Prov. s. Ladislai*, 687.
[28] APZ; II., 137.
[29] Ondje; *Okružnica Consuetas litteras*, god. 1904.
[30] Ondje; *Pismo od 10. studenog 1899.*
[31] *Arhiv Vicepostulature* (AVp); *Svjedočanstvo*, br. 51, od 4. svibnja 1933. (Matija Matijašec, Šarengrad).

kojom bi se spojili samostani iste narodnosti (...), takvom unijom bio bi barem uvelike olakšan i ojačan odgoj mladeži.«[32]

U to doba zamisao o novim diobama franjevačkih provincija u Austro-Ugarskoj već se provodila u nekim dijelovima velike monarhije.[33] Općenito se misli, da je uz ujedinjenje sva četiri franjevačka ogranka na temelju redovničke stege, dioba provincija prema narodnim pripadnostima članstva najkrupniji i najznačajniji događaj u Redu na prijelazu dvaju stoljeća.[34] Toj diobi pridonijelo je opće društveno raspoloženje, a provincijal o. Vendelin Vošnjak u pismu Generalu Reda 18. siječnja 1900. ističe da su zamisao pozdravile i crkvene i svjetovne vlasti »magno cum enthusiasmo«.[35]

Vrhovna uprava Reda bila je sklona diobi provincija, jer se općenito mislilo, da ustrojstvo redovničke pokrajine prema jeziku i podrijetlu članova pridonosi čvršćem zajedništvu. U područja u kojima se radilo upućivala je generalne izaslanike, generalne vizitatore i savjetovala se s istaknutim ljudima. Prijedloge o diobama i novim ustrojstvima nije bilo lako uskladiti, jer su se u Dvojnoj monarhiji križali često veoma oprečni probitci pojedinih naroda i zajednica na golemom području Monarhije. Generalni definitorij veoma je brižno proučavao svaki prijedlog na svojim redovitim i izvanrednim sastancima.[36]

U poslovima oko uređenja nove hrvatske redovničke Provincije isticali su se svojom zauzetošću, radom i raspoloženjima franjevci većinom iz Vrhovne uprave: o. David Fleming, o. Krunoslav Bralić, o. Martin Lutz, generalni

---

[32] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Prov. s. Ladislai*, 692 (Forsitan quoque nobis prodesset nova circumscriptio provinciarum qua conjungeretur conventus eiusdem nationis (...) saltem educatio iuventutis multum alleviabitur et proficeret tali unione).

[33] usp. *Nothegger*, Fl., nav. dj., 32 sl.

[34] usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 34.

[35] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Prov. s. Ladislai;* Pismo od 18. siječnja 1900. Fotokopija u AVP.

[36] usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 84—86. — *Nothegger*, Fl., nav. dj., 32—35.

komisar u Beču i o. Alojzije Tamaš (Tamas), generalni definitor.[37]

Ipak, ne smije se zanemariti istina, da je zamisao o diobi i novom ustrojstvu franjevačkih provincija, imala protivnika. Primjerice: ujedinjenje štajerskih i donjoaustrijskih samostana bilo je veoma poželjno radi zajedničkog jezika i mogućnosti zajedničkog odgoja mladeži, ali teškoće su bile glede Hrvata i Madžara, jer se o njihovu odgoju podmlatka nisu mogli dostatno skrbiti njemački samostani. Međutim, bilo je i drugih razloga među kojima i taj, što su štajerski samostani bili preslabi, a počivali su na članstvu podrijetlom iz Tirola; u Donjoj Austriji također su samostani bili nejaki, jer je samo bečki samostan prihvatio obnovu i preinake, pa odlaskom o. Rafaela Rodića,[38] poglavara, u Hrvatsku, o. Fortunata Martinova, učitelja novaka, u Ugarsku itd., ne bi u Beču bilo redovnika.[39] U zamislima oko diobe provincija potaknuto je također pitanje redovnika koji nisu prihvatili obnovu, zato je vizitator o. A. Tamaš molio Generala Reda neka dopusti redovnicima koji nisu za obnovu da ostanu u samostanima. Generalna kurija je »ad interim« to dopustila. Prijedlog je također bio spomenutog vizitatora, da se dioba i razgraničenje provincije na hrvatskom području odloži do ljeta god. 1900. I ta je zamisao prihvaćena.[40]
Nacrt o diobi i ustrojstvu franjevačkih provincija bio je nakon brojnih savjetovanja složen i utvrđen pa je 22.

---

[37] Martin *Lutz* bio je provincijal austrijske provincije sv. Bernardina *(Bečka provincija)* i umro je za svoga provincijalata u Grazu, 24. srpnja 1907. O njegovu radu oko obnove i diobe provincija usp. *Nothegger*, Fl., nav. dj., 38—43. — U svojoj pak knjizi S. *Majstorović*, nav. dj., 84 spominje da su pod vodstvom M. Lutza »Hrvati iz Kapistranske provincije kroz dvije godine (1898—1900.) provodili uzoran redovnički život«. — O Alojziju *Tamašu*, provincijalu ugarske Kapistranske provincije usp. *Nothegger*, F., nav. dj., 45. — *Sekulić*, A., Drevni Bač. Split, 1978., 37, 82.

[38] Rafael *Rodić* bio je provincijalom Hrv. provincije sv. Ćirila i Metoda od 1912.—1918. Zatim nadbiskup beogradski od 1924. do 1936. Umro je u 84. godini u Sl. Požegi, 10. svibnja 1954. — usp. S. *Majstorović*, Ivan Rafael Rodić — prvi beogradski nadbiskup, Slav. Brod, 1971.

[39] usp. *Nothegger*, F., nav. dj., 34—35.

[40] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Prov. Capistrana;* Pismo iz Baje, 26. listopada 1899.

rujna 1899. upućen iz Generalne kurije svim višim franjevačkim poglavarima. General Reda je u okružnici predložio neka se pojedinci posavjetuju s uglednijim i iskusnijim redovnicima i neka dva mjeseca nakon primitka nacrta upute Kuriji svoje odgovore i primjedbe.

Odgovori i prijedlozi bili su različiti:

O. Martin Lutz je predlagao da se dioba i razgraničenje odgodi za deset godina, jer budu li se redovnici vratili u svoje domovine pojedini samostani, primjerice bečki, potpuno će opustjeti;[41]

Iz Madžarske je predloženo, da ostane status quo i da ne bude nikakva razgraničenja prema narodnoj pripadnosti, jer bi se mogli povrijediti madžarski državni probici. Radilo se o samostanu u Čakovcu koji je bio hrvatski, ali su ga Madžari politički držali u svojim;[42]

Pojedinci iz Hrvatske u želji za očuvanjem svojih položaja i povlastica protivili su se također priključenju Čakovca budućoj novoj hrvatskoj provinciji, a bili su stranačke pristaše tuđinskih želja za Međimurjem;[43]

Predstavka Slovenaca Gen. kuriji bila je izraz želja da unatoč razgraničenja prema narodnom jeziku trsatski samostan ostane Slovenskoj provinciji; među razlozima spomenute su zasluge slovenskih redovnika oko podizanja zidina, zatim je ondje bio novicijat za koji je teško naći prikladnije mjesto, i konačno, onamo dolaze hodočasnici sa slovenskog područja pa je najuputnije bilo da ih poslužuju svećenici njihova jezika.[44] Kao hodočasničko mjesto Trsat je svakako bio najzanimljiviji za dotadašnju Provinciju hrvatsko-kranjsku, ali ne spominjući gospodarske razloge o. Vendelin je upozorio da su samostani u *Mariboru* i *Sv. Trojica na Slovenskih goricah*[45] veoma dobra naknada za trsatski.

---

[41] Ondje; Isto; *Pismo od 25. siječnja 1900.*

[42] Ondje; *Prov. SS. Salvatoris*, Pismo Ciprijana *Somogyi* iz Požuna, 10. veljače 1900.

[43] AVp; *Pismena ostavština o. V. Vošnjaka;* Pismo Blaža Glogovca upućeno L. Novakoviću.

[44] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Prov. Sloveniae*, I., 2. Pismo Konstantina *Luzera.*

[45] *Nothegger*, Fl., nav. dj., 36 (die Krainer einen guten Ersatz bekommen, nämlich Marburg und Hl. Dreifaltigkeit, ebenfalls grosse Wallfahrtsorte).

Treba, naime, spomenuti da je o. Vendelin na želju Generala Reda obrazložio prijedloge da samostani u Čakovcu i Trsatu budu u budućoj hrvatskoj provinciji. Za Čakovec je napisao da se nalazi »u granicama Hrvatske, sa svih strana ga okružuju stanovnici Hrvati, upravlja hrvatskom županom, koja kao i ostale u onom kraju pripada hrvatskoj biskupiji, i to zagrebačkoj, i — kao oduvijek tako i sada — s njom upravljaju naši oci — Hrvati.«[46] K tomu je i zagrebački nadbiskup želio uključenje Čakovca u hrvatsku Provinciju kako bi se lakše moglo zadovoljiti duhovnim potrebama jezikom naroda koji živi ondje.«[47]

Za trsatski samostan piše o. Vendelin: »Trsat i politički i crkveno pripada Hrvatskoj. Nalazi se na hrvatskom području, usred hrvatskog naroda, u biskupiji hrvatskoj. Sa Zagrebom ima dnevice pet puta izravnu vezu željeznicom«.[48]

Svoja mišljenja pisao je o. Vendelin veoma uljudno, obzirno — allerdings sehr höflich — kako bilježi F. Nothegger.[49] Blaž Glogovac, u ono doba slušač bogoslovije u Rimu, piše pak, da je »o. Vendelin napisao ganutljivo pismo o. Generalu.«[50]

Zanimljivo je među odgovorima na Generalov prijedlog istaknuti što je generalni komisar o. Izidor *Ozorai* napisao 17. prosinca 1899. iz Trnave. On je bio mišljenja, da Provincija sv. Marije sa svojih 19 samostana treba ostati, a od ostalih u Ugarskoj koji pripadaju Salvatorijanskoj, Kapistranskoj i Ladislavskoj provinciji moglo bi se urediti dvije pod naslovom Salvatorijanske i Ladislavske. Samostani u Hrvatskoj neka budu uključeni u jedinstvenu provinciju pod naslovom Sv. Ivana Kapistranskog budući da ih je većina pripadala njoj. Neka to ne bude provincija pod naslovom sv. Ćirila i Metoda, jer imena ova dva sveca nerado slušaju Madžari, a ni državna vlast ne bi bila sklona takvu naslovu, jer Hrvatska pri-

---

[46] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Zbirka* I., 30, 31.
[47] Ondje; Isto.
[48] Ondje; Isto.
[49] *Nothegger*, Fl., nav. dj., 36.
[50] AVp; *Ostavština o. Vendelina*, B 13 — Usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 87.

pada ugarskom kraljevstvu. Takav naslov mogao bi, dakle, probuditi zle primisli o pansalvizmu i otcjepljenju Hrvatske od Ugarske.[51]

Svi prijedlozi i mišljenja stigli su u Generalnu kuriju pa je 17. veljače 1900. ustrojeno posebno povjereništvo za proučavanje i usklađivanje. Tri generalna definitora: o. David Fleming, o. Krizostom Luft i o. Krunoslav Bralić zaključili su 28. veljače 1900. između ostaloga, da Čakovec i Trsat pripadnu novoj budućoj hrvatskoj provinciji, a Maribor i Sv. Trojica na Slovenskih goricah pak slovenskoj (Kranjskoj).[52] Upoznat s takvim zaključkom napisao je provincijal slovenske provincije o. Konstantin *Luzer* doslovce o. Vendelinu:

»Bez sumnje Vam je već poznato kako je prečasni definitorij u Rimu odlučio glede razgraničenja vaše i naše Provincije. Što Vam uslijed te najviše odluke moramo prepustiti također Trsat, možete si lako predočiti, da nas boli srce; a jer je on u Hrvatskoj, moramo se predati volji Božjoj . . .«[53] Slično suglasno pismo uputio je o. K. Luzer nakon nekoliko dana u kojemu ističe, da je »naravno i zato posve pravedno« što je u povodu ustanovljenja Hrvatske provincije sv. Ćirila i Metoda samostan na Trsatu pripao njoj.[54]

Prije službenog proglasa o diobama i razgraničenjima franjevačkih provincija pozvao je General Reda o. Vendelina u Rim sa željom da onamo stigne što prije bude mogao. »Razlog je tome, što držim potrebnim, da s Tobom govorim o mnogim stvarima ove Provincije prije nego što se priđe izboru poglavarstva iste Provincije.«[55] Životopisac o. S. Majstorović bilježi, da je o. Vendelin doista putovao u Rim, gdje ga je u posebnu audijenciju primio papa Lav XIII.[56] Jednom je kasnije svome naj-

---

[51] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Acta Definitorii*, 28. Febr. 1900.

[52] Ondje; Isto — 7. ožujka 1900. na sjednici pod predsjedanjem Generala Reda potvrđeni su zaključci.

[53] APZ; *Pismo* o. Konstantina *Luzera* od 21. travnja 1900.

[54] Ondje; *Pismo* iz Ljubljane, 5. svibnja 1900.

[55] APZ; *Pismo* 1. svibnja 1900.

[56] *Majstorović*, S., nav. dj., 88, 300., bilj. 17.

bližem suradniku o. Vendelin priznao: »Bila je to borba za Trsat.«[57]

Konačno, *odluka* o razgraničenju i osnutku provincija u Dvojnoj monarhiji *objelodanjena je 3. lipnja 1900.*[58] Osnovane su dvije nove: Hrvatska provincija sv. Ćirila i Metoda i Austrijska provincija sv. Bernardina, ukinute su pak Salvatorijanska i Ladislavska, dok su druge razgraničene.[59] U ispravi je utvrđeno, da postoji mogućnost optiranja redovnika u roku od mjesec dana za provinciju u koju žele pristupiti; zatim, imenovani članovi poglavarstva pojedine provincije moraju u službi ostati najmanje tri godine: gvardijanima mogu postati samo oni redovnici koji su prihvatili obnovu, dok u samostanima koji nisu prihvatili reformu mogu biti samo predstojnici; redovnike koji nisu prihvatili obnovu treba skupiti u određene samostane; treba se na provincijskim kapitulima utvrditi koji će samostani biti novicijatske i studijske kuće; konačno, treba urediti jedinstvo svake pojedine provincije i donijeti jedinstvene statute.[60]

Imenovanje o. Vendelina Vošnjaka provincijalom nove hrvatske Provincije uslijedilo je pošto je Generalna kurija primila pismene glasovnice. Od 21 glasovnice koje su stigle u Rim na 17 bilo je za provincijala ispisano ime o. Vendelina.[61] Osim provincijala imenovani su i ostali članovi poglavarstva: o. Rafael *Rodić*, kustod prov., definitori: o. Josip *Kovačević*, o. Filip *Fribec*, o. Marijan *Širca* i o. Kazimir *Vajdić*.[62]

Vijest o osnutku Provincije sa 22 samostana i novim poglavarstvom označila je novo razdoblje u povijesti franjevaštva među Hrvatima. U novu pak Provinciju utkao je o. Vendelin svoj život, svoj rad i molitve.

---

[57] Isto djelo; Ondje — Izvješće R. *Rodića*, Osijek, mjeseca stud. 1947.

[58] *Acta Ordinis Fratrum Minorum*, 1900., 92—95.

[59] *Nothegger*, Fl., nav. dj., 38.

[60] Acta Ordinis; Ondje.

[61] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Acta Definitorii*, 29. Maii 1900., 707—711; 713, 719, 721, 723, 727.

[62] Ondje; Isto; 29. Maii 1900., 855.

Prvi provincijal Hrvatske franjevačke provincije

Povijest ne osporava činjenicu da je o. Vendelin Vošnjak bio prvi provincijal novoosnovane Hrvatske provincije sv. Ćirila i Metoda, ali njemu treba priznati također nesebičnu ljubav prema svojoj braći u godinama kad mu poglavarska služba nije bila laka.

Naslov Provincije bio je označen već u odluci o njenom osnutku,[63] ali o. Vendelin je zatražio o tome i potvrdu Sv. Kongregacije biskupa i redovnika (Congregatio Episcoporum et regularium). Stanovito svjedočanstvo o tome sačuvano je najprije u izjavi o. M. Matijašeca: »Dobro se sjećam, kad je baš mene upitao: »A koga biste postavili patronom Provincije, ako se to zbude.« Proslave u ono doba učestale po Hrvatskoj na čast slavenskih apostola, kazivale su nam, da će to biti Ćiril i Metod. Nema dvojbe, da je o. Vendelin bio upitan i da je »glas naroda« slušao i tako predložio u Rimu.«[64]

Uslijedio je zatim tri mjeseca nakon osnutka Provincije službeni dopis spomenute Sv. Kongregacije (4. rujna 1900.) kojim se potvrđuje naslov odnosno zaštitnici nove Provincije.[65]

O osnutku nove Provincije izvjestio je o. Vendelin mjesne biskupe, a o. S. Majstorović ističe u svojoj knjizi, da je đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer dao »dokaze svoje radosti nad osnutkom Hrvatske provincije.«[66]

---

[63] Ondje; Dekret *Ordine nostro*.

[64] AVp; Svjedočanstvo, br. 51.

[65] Ondje; Dopis *Congreg. Episcoporum et regularium*, br. 24707/14. od 4. rujna 1900. (...audito voto P. Procuratoris Generalis Ordinis designationem enuntiatae Provinciae sub titulo ss. Cyrilli et Methodii ratam omnino habet et confirmat...)

[66] *Arhiv Biskupijskog ordinarijata*, Đakovo, god. 1900., br. 788.

Nova Provincija imala je 22 redovničke kuće: osam od bivše Ladislavske (Zagreb, Varaždin, Čakovec, Kloštar Ivanić, Krapina, Koprivnica, Virovitica, Kostajnica), devet od bivše Kapistranske (Brod, Osijek, Cernik, Ilok, Našice, Požega, Šarengrad, Vukovar, Zemun) a pet joj je pripalo od bivše Hrvatsko-Kranjske (Trsat, Klanjec, Karlovac, Samobor, Jaska).[67] Prema redovničkoj *tabuli* od 9. kolovoza 1900. bilo je 114 pripadnika, članova Provincije,[68] a o. S. Majstorović pripominje da su 94 redovnika bili Hrvati, a ostali Slovenci, Nijemci, Slovaci i Madžari.[69]

O prvom sastanku uprave nove Provincije neosporna je istina da mu je predsjedao General Reda, ali o. S. Majstorović misli da je »o. Vendelin došao na misao, da na prvi sastanak uprave novoosnovane Provincije pozove vrhovnog poglavara Reda o. Alojzija Lauera«,[70] međutim, podaci o Generalovu putu tijekom kolovoza 1900. (Zagreb, Pečuh, Požun, Beč) dopuštaju zaključak o zamisli i nakani vrhovnog Poglavara franjevaca da osobno pohodi provincije u Dvojnoj monarhiji nakon njihovih dioba i razgraničenja.[71] Postoji doduše pismo o. Vendelina upućeno Generalu Reda, kojim osim uljudne zahvale za susret u svibnju iste godine izražava želju, da se General svojim dolaskom »udostoji sve nas osokoliti i razveseliti.«[72] No jamačno je, kao što je spomenuto, put Generalov bio predviđen već prije pisma o. Vendelina.

General Reda stigao je u Zagreb 6. kolovoza 1900. sa svojim tajnikom i ostao je do 13. kolovoza. Već slijedećeg dana počeli su sastanci uprave a predsjedao je vrhovni Poglavar.[73] Među prvim pitanjima bilo je ustrojstvo zagrebačkog samostana. Zagrebačka zajednica imala je samo četiri svećenika, među kojima su o. Vendelin kao provincijal i o. Rafael Rodić kao gvardijan: osim njih bilo

[67] Usp. *Nothegger*, Fl., nav. dj., 44.
[68] Isto djelo; Ondje.
[69] *Majstorović*, S., nav. dj., 92.
[70] Isto djelo; Ondje.
[71] Usp. *Nothegger*, Fl., nav. dj., 45.
[72] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; Pismo od 1. srpnja 1900. (Za Generalov put u kolovozu jamačno se moralo znati prije 1. srpnja, pa je vjerojatno pismo o. Vendelina uslijedilo nakon primljene vijesti o Generalovu dolasku u Zagreb).
[73] *Nothegger*, Fl., nav. dj., 39 — *Majstorović*, S., nav. dj., 95.

je 11 klerika, dva brata i dvojica samostanskih trećoredaca. General Reda je želio da se ovoj zajednica pribroji i o. Ezekijel Jurinić, lektor iz Kamnika, podrijetlom Hrvat.[74] Generalova želja bila je ispunjena.

Prema bilješkama o sastancima održanim u te dane General Reda je najprije čestitao novoj Provinciji i njenoj upravi te istaknuo, da će sudbina nove Provincije ovisiti prvenstveno o njezinoj djelatnosti. Zatim je o. Vendelin izvijestio o stanju u Provinciji te je spomenuo kako su brojne pritužbe u mnogim samostanima protiv poglavara.[75] Međutim, za budućnost su bile najznačajnije rasprave o podizanju serafskog kolegija, o novicijatu i njegovu smještaju, o filozofskom i bogoslovskom studiju. Za život pak i nutarnje zajedništvo nove Provincije značajna je bila rasprava o novim Statutima u kojima je budno trebalo paziti na usklađenost franjevačkog novog duha i dobrih običaja bivših provincija u kojima su živjeli re-

Lik o. Vendelina, provincijala nove Provincije

---

74 *Arhiv Franjevačkog samostana u Zagrebu* (AFsZ); *Kronika samostana*, 1900., ad ann. — Usp. *Majstorović*, S., nav. dj., ondje.

75 APZ; *Zapisnik def. sjednica*, ad ann.

dovnici do osnutka hrvatske Ćirilometodske provincije.

Obnova franjevačkog duha u novoj Provinciji bila je glavna briga Vrhovnog Poglavara i o. Vendelina, pa je na sastancima utanačeno nekoliko odredaba za novi, budući Običajnik mlade Provincije. Prema bilješkama sa sastanka dnevnim redom trebalo je biti uređeno ustajanje u 4,30 sati, a lijeganje u 9 sati navečer; redovnički postovi imali su se održavati prema odredbama Gen. konstitucija, također i molitve za pokojne; kapitul samostanski za priznavanje pogrešaka (capitulum culparum) treba održavati dvaput mjesečno; sv. Misa za živu i pokojnu braću neka se čita svake nedjelje; svećenici redovnici neka čitaju sv. Misu, dok su u granicama Provincije, na nakanu svoga rezidencijalnog samostana. Međutim, sve što nije izričito spomenuto i utanačeno na sastancima ima se obdržavati prema generalnim Konstitucijama.[76]

Nakon sastanka u Zagrebu za boravka Generala Reda uputio je o. Vendelin svim samostanskim zajednicama okružnicu *Sollicitus paterfamilias* (Brižni glavar obitelji)[77] u kojoj piše o ujedinjenju Reda, o diobi i razgraničenju provincija prema načelu narodne pripadnosti redovnika, zatim o dužnostima poglavara i njihovoj suradnji s braćom, a na kraju okružnice su objelodanjene odredbe s prvog sastanka provincijske uprave.[78] Naslov okružnice uzet je prema prvim riječima o brižnom glavaru obitelji pri čemu o. Vendelin misli na Vrhovnog poglavara Reda, kojemu zahvaljuje na osnutku hrvatske Provincije i odlukama o njenom razvitku, a svoju je braću upozorio da o. A. Laueru duguje iskrenu odanost, potpunu poslušnost i trajno poštovanje.[79]

Početak života nove Provincije, temelji njenoga budućeg zajedništva tražili su od redovnika lomove u osobnom životu i ponašanju. Bilo je, naime, jasno da diobe i razgraničenja u Dvojnoj monarhiji nije bilo moguće potpuno riješiti povlačenjem međa. U mješavini brojnih naroda trebalo je dopustiti odluku redovnicima o izboru pri-

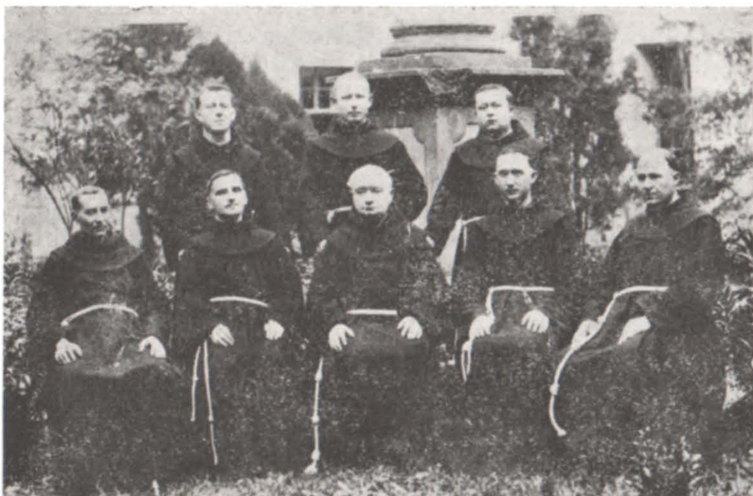
---

[76] Ondje.

[77] Ondje; *Okružnica Sollicitus paterfamilias;* u jesen 1900., fol. 1—5.

[78] Ondje; Isto.

[79] Ondje; Isto.

Prva uprava novoosnovane Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda

padnosti jednoj od novih provincija (optacija). Takvo dopuštenje potaklo je pomicanje mlađih i starijih redovnika što je izazvalo nerijetko bolne rastanke među osobljem pojedinih samostanskih zajednica.[80] Iz dosadašnje Ladislavske provincije prešlo je primjerice 8 klerika od njih devet, koji su bili u Zagrebu, u Kapistransku provinciju (posljednji je otišao 29. srpnja 1900.) u Madžarsku.[81] U novu pak hrvatsku Provinciju prešla su iz Baje četiri bogoslova iz Kapistranske.[82] Uz klerike prešli su iz tog drevnog hrvatskog samostana također i lektori.[83] Već je spomenuto da su i neki franjevci prešli u novu Provinciju (blieben einige Slovenen bei der neuen kroati-

---

[80] Prema izvješću o. Rafaela *Rodića*, u ono doba poglavara bečkog samostana, takvi su rastanci redovnika bili dramatični. O. M. Lutz, generalni komisar — primjerice — bio je tih dana veoma utučen pa je u blagovaonici za stolom bila grobna tišina. — Usp. AVp Svjedočanstvo, br. 52. — *Nothegger*, Fl., nav. dje., 40.
[81] Nothegger, Fl., nav. dj., ondje.
[82] APZ; Pismo iz Baje, 16. lipnja 1900.
[83] Ondje; Isto — *Majstorović*, S., 94.

schen Provinz«);[84] Prema o. S. Majstoroviću su pak »za hrvatsku Provinciju optirala šestorica Hrvata i dva Slovenca.[85] Pripomenuti treba, da je provincijal Kapistranske provincije o. A. Tamaš bio pozvao u Peštu o. Ivu Rodića, bivšeg provincijala, i o. Tvrtka Pletikapića, našičkog gvardijana, da 2. srpnja 1900. sudjeluje u diobi provincijske imovine između novih provincija. Trećinu imovine i dio arhivske građe, koja je bila vezana za samostane nove Provincije, predao je o. I. Rodiću.[86] Među posljednjima, koji zbog poglavarske službe nije mogao prije to učiniti, prešao je u Zagreb o. Rafael Rodić, novi kustod Hrvatske provincije sv. Ćirila i Metoda (24. kolovoza 1900.),[87] a među onim redovnicima koji do kraja svoga života nisu u potpunosti prihvatili franjevačku obnovu (»crni fratri«)

O. Rafael Rodić, beogradski nadbiskup

---

[84] *Nothegger*, Fl., nav. dj., ondje.
[85] *Majstorović*, S., nav. dj., 94. prema APZ; Pismo iz Ljubljane, 5.
[86] AVp; Svjedočanstvo, br. 52. — *Arhiv Franjevačkog samostana u Našicama* (AFSNa), Ljetopis, ad ann.
[87] *Nothegger*, Fl., nav. dj., 40.

a pripadali su hrvatskoj Provinciji bili su o. Mladen Barbarić (umro u Zemunu, 5. rujna 1936.)[88] i o. Feliks Gretschl (Grečl, umro u Kostajnici, 3. siječnja 1961.)[89]

»Najznačajnija osoba«[90] o. Vendelin Vošnjak vodio je novu Provinciju od 1900. do 1909. i zatim ponovno od 1924. do 1927.[91] Za prosudbu njegova utemeljiteljskoga i obnoviteljskog rada značajne su okružnice što ih je kao provincijski Poglavar napisao i uputio svojoj braći. U prvih deset godina (od 1889. kad je napisao okružnicu braći Ladislavske provincije do 1909.) napisao je o. Vendelin 22 okružnice na latinskom jeziku,[92] za trogodišnje

---

[88] *Sekulić*, A., Drevni Bač. Split, 1978. 83.

[89] *Nothegger*, Fl., nav. dj., 44. — *Majstorović*, S., nav. dj., 303. bilj. 40.

[90] *Nothegger*, Fl., nav. dj. 44 (»Die bedeutendste Persöhnlichkeit war P. Wendelin Vošnjak, schon vorher Provincial der Provincia S. Ladislai«).

[91] Isto djelo; Ondje.

[92] U APZ su slijedeće okružnice, koje je, osim *Officium gravissimum* (10. rujna 1899.), o. S. *Majstorović* označio brojevima od 1—22 (pod *br. 12 nije zabilježio ništa*):

1. Sollicitus paterfamilias, god. 1900.
2. Anxius ac sollicitus, 1. svibnja 1900.
3. Si quid acerbi, 28. kolovoza 1901.
4. Ut visitatio canonica, 12. listopada 1901.
5. Opus ministerii, god. 1902.
6. Veritatis aeternae, 31. srpnja 1902.
7. Quod prioribus annis, 15. listopada 1902.
8. Immensa divina, god. 1903.
9. Quod dimittendum, god. 1903.
10. Salutaria monita, god. 1904.
11. Consuetas litteras, god. 1904.
13. Admirabilis Deus, 9. srpnja 1905.
14. Perceptis dispositionibus, 12. rujna 1905.
15. Ad praefecturam regiminis, 6. rujna 1906.
16. Postquam longior, 15. travnja 1907.
17. Peracta majore, 19. lipnja 1907.
18. Quanta me cura, 15. srpnja 1907.
19. Imitator insignis, 15. travnja 1908.
20. Quaemadmodum, 7. kolovoza 1908.
21. Assueti post promulgatas, god. 1908.
22. Ad festa celebranda, 3. srpnja 1909.

Zanimljivo je pripomenuti, da su najopsežnije okružnice: br. 14. (O pastorizaciji) ima 23 stranice i br. 21 (O siromaštvu) str. 1—22. Sve okružnice pisane su latinskim jezikom i rukopisno.

pak ponovne provincijalske službe od 1924.—1927. objelodanio je 17 na hrvatskom jeziku.[93] Iz svih okružnica zrači osobna zauzetost oko punine redovničkog života, ostvarenja obnovljene franjevačke stege i napretka nove hrvatske Provincije.

Prije prvog sastanka provincijskog definitorija krenuo je o. Vendelin na put po samostanima kako bi upoznao braću redovnike, samostanske zajednice i skupio potrebne podatke. Taj put i posjet (u nekim samostanima veoma kratak) zabilježili su samostanski ljetopisci, pa je — primjerice — u kronici Franjevačkog samostana u Sl. Brodu upisano, da je »prezaslužni provincijal nove Provincije sv. Ćirila i Metoda« nakon posjeta srijemskim i slavonskim samostanima stigao također i u Brod; no ljetopisac ističe o o. Vendelinu: »On je pravi sluga Božji, od Boga urešen najraznovrsnijim darovima, zato jedva možemo dostatno zahvaliti božanskoj Providnosti, koja se udostojala dati našoj provinciji takva i tolika oca.«[94] Pohvalni su dojmovi o novom Provincijalu zabilježeni i u drugim ljetopisima.

---

[93] Popis okružnica koje se čuvaju u APZ a napisao ih je o. Vendelin za svoga provincijalata od 1924.—1927. prema označenim brojevima:

125. Stupam evo, 4. siječnja 1924.
126. Prema odredbi, 8. rujna 1924.
127. Prije pet godina, 17. prosinca 1924.
128. Među dužnostima, 30. ožujka 1925.
128a. Vruća moja dužnost, 9. srpnja 1925.
129. Sveta ova godina, 13. listopada 1925.
130. Poznato vam je, 16. siječnja 1926.
131. Do koga od vas, 28. ožujka 1926.
132. Ako i jesam, 21. lipnja 1926.
133. Ugodno za svakoga, 26. rujna 1926.
134. Ako i primate, 12. listopada 1926.
135. Uzgoj i naobrazba, 25. studenog 1926.
136. Dolazeći blagdani, 19. prosinca 1926.
137. U posljednjem broju, 13. siječnja 1927.
138. Već godinama, 1. ožujka 1927.
139. Pravednost Božja, 20. svibnja 1927.
140. U punom smo trku, 24. svibnja 1927.

Spomenute okružnice pisane su hrvatskim jezikom. Među njima po 13 stranica imaju br. 129 i 133.

[94] *Arhiv Franjevačkog samostana u Slav. Brodu* (AFsBr); *Kronika*, ad ann.

Revnitelj obnove i franjevačke discipline

U službi prvoga provincijala nove hrvatske Provincije o. Vendelin je morao učvrstiti međe svoga područja, naći mogućnosti života svake samostanske zajednice, udariti temelje odgoja i izobrazbe franjevačke mladeži, a povrh svega nesebično i gorljivo revnovati oko obdržavanja Pravila i redovničke stege. Svoje zamisli i rad nije mogao naslijediti, niti stupati zacrtanim stazama, jer je bio prvim poglavarom velike Provincije koja se početkom XX. stoljeća protezala od Dunava do hrvatskih morskih obala. Trebalo je raditi temeljito, postojano, a o. S. Majstorović je dobro pripomenuo: »Nove granice, novi ljudi, nov način života prema novim Konstitucijama — sve nam to govori, da je trebalo graditi posve iz temelja . . .«[95] Međutim, smireno i jednostavno priznao je o. Vendelin, da je u tim godinama: »jedino Gospodin Bog upravljao sudbinom Provincije. On ju je štitio i vodio.«[96]

Ne smije se zanemariti činjenica, da je u svome radu o. Vendelin imao puno povjerenje, podršku i poticaje vrhovnih poglavara Reda o. Alojzija *Lauera*, o. Dionizija *Schulera* (1903.—1911.) i o. Bernardina *Klumpera* (1921.—1927.).[97] U danima osnutka nove Provincije posebice General Reda Al. Lauer je bio uz o. Vendelina, kako je već spomenuto. Njemu je izrazio svoju zahvalnost posebice u okružnici nakon Generalove smrti (28. kolovoza 1901.) ističući, da je toj smrti »prethodio život dobar i pun zasluga. Tijekom svoga uzornog života ostavio je pokojni prelat

---

[95] *Majstorović*, S., nav. dj., 97.

[96] AVp; Okružnica *Vruća moja želja*, 9. srpnja 1925.

[97] AVp; Okružnica *Si quid acerbi*, 28. kolovoza 1901., — Ondje; *Pismo* od 18. rujna 1901. — *Majstorović*, S., nav. dj., 96.

takve primjere kreposti i zasluga, da je radi njihova sjaja pravi ures serafskog Reda.«[98]

Poslove oko potpunog ustrojstva nove Provincije morao je obavljati u prvim godinama našega stoljeća bremenitog brojnim brigama, nesigurnostima, golemim strahom i slutnjama velikih lomova. Osvajački pohodi velevlasti (Burski rat, Aneksija Herceg-Bosne i dr.), društvene pobune (revolucija 1905., štrajkovi, Mladoturska revolucija i dr.) te druga gibanja nisu bili navještaji mira nego istinski razložite slutnje burnih događaja. U Dvojnoj monarhiji jačale su težnje za ravnopravnošću naroda i jezika; uz stranačke borbe prodirale su misli o slobodnom razvitku svih društvenih slojeva; u Hrvatskoj je pak oporba protiv Madžarske bila žestoka poglavito nakon odluke da se postave dvojezični natpisi na ustanovama i javnim zgradama. Bez posebne raščlambe treba imati na umu činjenicu, da društvene prilike nisu bile prikladne za uređenje nove redovničko crkvene pokrajine.

Trebalo je, dakle, svladati brojne teškoće, da se »spoje dijelovi tako različiti među sobom u jednu cjelinu«;[99] trebalo je riješiti problem nedostatka osoblja (svećenika i braće); moralo se iz ničega stvarati nešto, novo i vitalno, sposobno za napredak.

U novoosnovanoj Provinciji bile su prihvatile obnovu redovničke kuće u Zagrebu, Karlovcu, Trsatu, Klanjcu i Požegi, ostali samostani to nisu učinili, osim pojedinih redovnika u njima; u dva najveća samostana, zagrebačkom i varaždinskom bilo je svega sedmorica svećenika; diobe i razgraničenja među provincijama pokrenule su »selidbu« samostanaca iz jedne u drugu provinciju, pa je primjerice četrnaest redovnika trsatske zajednice tražilo pristup slovenskoj provinciji sv. Križa,[100] a slično su postupili u Samoboru i Klanjcu.[101] Vrhovna uprava Reda pomogla je novoj hrvatskoj Provinciji i o. Vendelinu odlukom (14. travnja 1900.) o pripadnosti redovnika onoj

---

[98] Ondje; *Ista okružnica.*

[99] Ondje; *Ista okružnica.*

[100] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Prov. Sloveniae*, 1900—1910., 12.

[101] Ondje; *Prov. s. Ladislai*, 18. 01. 1900., 696, 742—744.

provinciji u kojoj je samostan gdje se nalaze;[102] odluka je bila »ad interim«, ali je o. Konstantin Luzer želio da se »za sada« ne produlji za niz godina nego je zamolio o. Vendelina neka redovnike koji su se odlučili za slovensku provinciju što prije otpusti i omogući im prijelaz.[103]

Prilike su doista bile složene i nemalo napete. Nije se željelo osporiti pravo odluke nakon diobe franjevačkih provincija prema narodnosti, nego uskladiti potrebe. Životopisac o. S. Majstorović pak bilježi: »Opet je bio o. Vendelin onaj, koji je svojom taktičkom ljubavlju i poglavarskom mudrošću znao u takvoj teškoj situaciji naći izlaz. On je našao put do srdaca pojedine braće i sklonuo ih, da ostanu u dosadašnjoj Provinciji. Mnogi su od njih pridonijili tu herojsku žrtvu i do smrti radili za dobro Reda u Hrvatskoj provinciji sv. Ćirila i Metoda.«[104] Pisac ne spominje pojedinačne slučajeve i suradnju o. Vendelina u osobnom rješenju pojedinih redovnika, ali ne smije se zanemariti udio Vrhovne uprave Reda i suradnja slovenskoga, austrijskog i ugarskog provincijala u pitanju prijelaza osoblja iz jedne u drugu provinciju. Pouzdano je, da bez suradnje svih čimbenika ne bi se moglo svladati nastale teškoće što bi veoma štetilo mladoj Provinciji i njenom poglavaru.

Čini se, međutim, da je o. Vendelin udarao dublje temelje nove Provincije nutarnjim rješenjima osobne izgradnje svakoga redovnika i Provincije u cjelini. U rješenjima o razgraničenjima i prijelazu redovnika uživao je pomoć, potporu i razumijevanje Vrhovne uprave Reda i drugih, susjednih provincijala, u poslu oko provedbe obnove, nutarnjih sveza franjevaca nove Provincije, te stvaranja jedinstva nije o. Vendelin mogao računati na pomoć izvana. Osobnim duhovnim životom, jasnim shvaćanjem redovništva, odlučnim izlaganjem za obnovu franjevačkog duha unosio je o. Vendelin sigurnost i zajedništvo u temelje nove Provincije. Svoja načela u radu oblikovao je

---

[102] APZ; *Prov. s. Ladislai*, 28. IV. 1900. — Usp. *Majstorović*, S., 98.

[103] Ondje; *Pismo* 5. svibnja 1900. iz Ljubljane; — Gen. arhiv F. R. u Rimu; *Prov. s. Ladislai*, 28. IV. 1900.

[104] Majstorović, S., nav. dj., 99.

Crkva sv. Antuna u sklopu međunarodnog franjevačkog kolegija »Antonianum« u Rimu

rečenicom: »Jedinstvo duhova, jedinstvo u upravi i u svim domaćim poslovima, napredak Reda.«[105]

Revnitelj franjevačke obnove o. Vendelin morao je tražiti nutarnju snagu u vlastitoj samozataji, nesebičnosti i bratskoj ljubavi. Mir i sloga bili su potrebni novoj Provinciji, jedinstvu redovnika, pa je trebalo beskrajnom strpljivošću promicati obnovu i dosljedno obdržavanje Pravila, bez sukoba i težih nesporazuma. U svojoj okružnici, u drugoj godini života nove Provincije, napisao je i protumačio o. Vendelin svoje ponašanje i postupke:

»(. . .) zla (sam) trebao odsjeći s naše mlade serafske biljke, iskorijeniti ih, uništiti; sasjeći ih kao zapreke plodnosti, ali nisam toga učinio, jer u gorkim sredstvima, koja bih morao upotrijebiti ne samo što nisam vidio ono što bi pružalo nadu u poboljšanje, nego ono što bi samo povećalo zlo. I doista, ako se upotrijebi nož, on doduše ra-

[105] APZ; Okružnica *Ut visitatio canonica,* 12. listopada 1901. (U okružnici je istaknuto značenje kanonske vizitacije, spomenuta je vjernost u sitnicama, zatim redovnički običaji i Trsatsko svetište).

sijeca, ali ne popravlja; oganj žeže, ali ne pomaže, česta kazna ne smekšava nego uzrokuje tvrdoću (...). Zato sam nastojao duboko uzburkane duhove, tamne poput tmastih oblaka primiriti i privući Redu više blagošću nego strogošću (...). Htio sam lađicu Provincije skrenuti kako ne bi otišla do neprijateljskih obala, gdje bi naišla na još veće oluje optužbe i strelica.«[106]

Već je spomenuto, da su redovnici nove hrvatske Provincije pripadali prije drugim provincijama različitih običaja pa i obdržavanja Pravila; među njima su neki prihvatili nove uredbe prema zamislima Lava XIII., ali dio njih je i dalje živio svojim dotadašnjim životom. Kad je u prvom desetljeću života nove Provincije omjer između »obnovljenih« i »neobnovljenih« (reformati et nonreformati) rastao u korist prvih, zatražili su drugi na svom sastanku u Našicama od Generala Reda neka im se odrede samostani u kojima bi u okvirima nove Provincije dalje živjeli svojim životom. Molba im je odbijena, a o. Vendelin je morao poduzimati nove mjere kako bi ideale obnove ucijepio i među tvrdokorniju braću. Držao je, naime, da je provincijska redovnička zajednica cjelina koja je mjestimice ranjena starim shvaćanjem redovničke stege. Savjestan i strog tražio je o. Vendelin stegu kao jamstvo čvrstog razvitka zajednice, ali nije tražio ono što sam nije obdržavao. Franjevac-redovnik mora svojim pozivom težiti za savršenstvom, mora pročišćena srca i duše služiti Istini, Ljepoti i Dobroti. Budući da se nasiljem među zrelim osobama ne može postići svrha, o. Vendelin je tražio načina kako ne bi braću, koja nisu prihvatila obnovu, udaljio od zajednice ili od Reda, od njihova životnog poziva. »Na napuštene staze kršćanske savršenosti nastojao je o. Vendelin dovesti braću, čija će vjernost biti satkana nitima ljubavi, vjere i željezne volje.[107] Svojim osobnim životom najsavjesnijeg obdržavanja Pravila poglavar mlade Provincije bio je poziv na obnovu franjevaštva među svom braćom provincijske zajednice u 22 samostana. Napisao je, naime, u spomenutoj okružnici o kanon-

---

[106] Ondje; Ista okružnica.
[107] *Majstorović*, S., nav. dj., 104.

skoj vizitaciji: »Moramo ići putom, ne kojim idu drugi, nego koji nam je određen.«[108]

Kad je o. Vendelin napisao god. 1902. Vrhovnoj upravi Reda, da je provedena jedinstvenost u svagdašnjim samostanskim službama, mislio je na usklađenost običaja koje su redovnici donijeli sa sobom iz tri provincije iz kojih su priključeni novoj.[109] Bio je to značajan uspjeh, jer su mnogi od tih običaja bili uzakonjeni u običajima prijašnjih provincija i dugom primjenom stekli su čvrstoću običajnog prava, zakona u koji se nije sumnjalo. Ti su običaji bili »osobit potporanj, ponos i ures samostanskog života«[110] i neka ih »sva braća nastoje sačuvati«. Ali mnogo veći mar trebaju pokazati u tome, kako bi običaji, koje su naši pređi uvijek najviše cijenili, a tijekom vremena su zanemareni, ponovno zadobili svoju prvotnu vrijednost.«[111] Mišljenje da je takvim stanovištem ugodio redovnicima zagrijanim za prijašnje običaje, a druge pak koji ih nisu poznavali nije obvezivao uz njih,[112] treba dopuniti priznanjem o. Vendelina o prilikama u kojima se živjelo. Posljednjih dana XIX. stoljeća (29 prosinca 1899.) piše u službi generalnog komisara svoje izvješće Generalnoj kuriji: »(...) s bolju iznosim, da još nije posve iščezla groznica za dobivanjem sekularizacije kod nekih nezadovoljnika, koji izmišljaju različite razloge, dok glavne koji ih na to potiču ili prešućuju, ili ih se ne usude spomenuti, ili se skrivaju pod drugom izlikom.«[113] U svega tri godine — usporede li se oba podatka — o. Vendelin je doista uspio, jamačno najviše svojim osobnim primjerom, nenametljivim postupcima i bratskim pristupom pojedincima, svojom molitvom i žrtvom za dobro povjerene zajednice.

U promatranju o. Vendelina u prvim godinama života nove Provincije ističe se njegova zauzetost oko re-

[108] APZ; Okružnica *Ut visitatio canonica.*

[109] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Provincia Croatiae;* Pismo iz Trsata od 18. kolovoza 1902.

[110] APZ; Okružnica *Ad praefecturam regiminis*, 6. rujna 1906.

[111] APZ; Okružnica *Ut visitatio canonica.*

[112] *Majstorović*, S., nav. dj., 103.

[113] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Prov. s. Ladislai;* 694 — Pismo o. Vendelina Generalu Reda.

dovničke stege. Ipak treba imati na umu, da je stega doista među franjevcima popustila od marijaterezijanskih dana do kraja XIX. stoljeća pa je najoštriji prigovor preinakama Lava XIII. u sjedinjenju svih franjevačkih grana i obnovi života prema prvom Pravilu bila strogost Konstitucija. Iz toga prigovora izvlačili su brojni redovnici svoje razloge za sekularizaciju,[114] a o. Vendelinu u revnosti oko obnove franjevačkog duha i života zamjerali su oštrinu. Međutim, proučavanjem spisa i prema svjedočanstvima pojedinaca o. Vendelin je općenito, posebnički i javno, odvraćao braću od istupanja iz Reda, isticao je ljepotu i uzvišenost Pravila, upozoravao na ozbiljnost i trajnost zavjeta, na puno značenje Konstitucije koje je potvrdila i proglasila Crkva. Već je spomenuto, da je najstariji i najuporniji »crni fratar« o. Feliks Grečl (Gretschl) izjavio 25. veljače 1955., da se o. Vendelinu ne može pripisati nikakav neprikladni postupak prema redovnicima koji nisu prihvatili obnovu.[115] Životopisac o. S. Majstorović zabilježio je svoje mišljenje: »U ovoj bolnoj pojavi onih vremena utješna je činjenica, da su na području jurisdikcije o. Vendelina bili gubici među redovnicima relativno maleni. Nijedan od onih koji je ostavio Red, nije navodio kao razlog svog odlaska iz Reda postupak o. Vendelina«.[116] Načelo kojim se ravnao u svojim rješenjima pojedinih slučajeva svoje braće napisao je o. Vendelin u okružnici *Quod dimittendum* (O obvezama redovničkih zavjeta): »Ako ikoju milost, to onu poziva u sv. Red treba iza preodređenja držati najvećim dobročinstvom, koje nas trajno obvezuje pokazivati se zahvalnim Bogu i Redu.«[117]

---

[114] Stanje u provincijama Austro-Ugarske bilo je veoma teško, jer je primjerice samo u Ugarskoj napustilo Franjevački red oko 200 redovnika; prešli su među biskupijsko svećenstvo kao što je učinio i bivši provincijal o. Norbert Nith. Više puta spomenuti o. A. Tamaš, koji je bio vizitator pojedinih provincija, spominje u svome izvješću da se smanjio broj redovnika toliko da prijeti opasnost ukinuća pojedinih samostana. — Usp. gen. arhiv F. R. u Rimu; *Provincia s. Ladislai, 644.*; *Provincia s. J. Capistrani*, 6. X. 1899.

[115] *Majstorović*, S., nav. dj., 105.

[116] Ondje.

[117] APZ; Okružnica *Quod dimittendum*, god. 1903.

Kao poglavar Provincije morao je o. Vendelin slušati brojne razloge franjevaca koji su u prekretničkim vremenima obnove nalazili razloge za svoju sekularizaciju: odjeću,[118] novi zajednički život,[119] obveze prema roditeljima i rodbini.[120] Međutim, njegova osobna zrelost, redovnička produhovljenost i čovjekoljubivost prožimali su pristup pojedinim pitanjima, prigovorima i rješenjima.

U službi provincijala hrvatske Provincije o. Vendelin je zrelo prosuđivao: »Sv. Pravilo traži da budem svjetiljka u njihovu obdržavanju, a ja sam prisiljen vikati s onih pet ludih djevica, da se moja luč ne ugasi. Najvjerodostojniji svjedok je moje slabosti Provincija, koju (...) nisam podigao do stupnja savršenosti koji je poželjan. Ali (...) redovničku braću uvijek sam ljubio i odbacivao zlu volju, daleko je potiskivao i onda, kada su, koji su pogriješili, vrijeđali me, držali da sam prema njima ogorčen. Najspremnija volja, da svima vama činim dobro, nije mi manjkala ni onda, kad sam bio prisiljen dići šibu, premda su udarci pogađali prije mene nego krivca.«[121] Bilo je to uvjerenje, da je dužnost predvoditelja, dobra pastira, koji stupa pred povjerenoj mu zajednici, pozivati se na osobnu savjest podložnika; želio je redovničkoj braći olakšati obvezu posluha — najtežu u procjepu ljudskog ponosa i prilagodbe mišljenju drugih — te ih uputiti stazama zajedništva potrebnog za opće dobro i napredak Provincije.[122] Osobito se trsio biti braći zrcalom u kojem će moći nadzirati njegove postupke, prepoznati sebe u izravnim pogledima i susretima.[123] Iz okružnice o. Vendelina naveo je životopisac o. S. Majstorović značajnu odluku: »Trsit ću se, da za vrijeme dok traje moja služba u Provinciji ispunjam dužnost s toliko revnosti, da me naslov što ga no-

[118] Gen. arhiv Franjev. reda u Rimu; *Prov. s. Ladislai*, Pismo iz Zagreba 29. prosinca 1899. — *Prov. Capistrana, Budapest*, 4. veljače 1898.

[119] *Ondje; Provincia* Croatiae, Relatio visitatoris p. Placidi Fabiani; Ljubljana, 7. studenog 1906.

[120] AVp; *Pismo* iz Duna Földvara, 16. srpnja 1898. (o. Ladislav Dvoržak).

[121] usp. AVp; Okružnica — *Anxius ac sollicitus, 1. svibnja 1901.* — *Ostavština* o. Vendelina, H III., 19, 97.

[122] Ondje; Isto.

[123] Ondje; Isto.

sim ne optuži i optereti na sudu Božjem.«[124] Iz njegovih shvaćanja poglavarske dužnosti rodila se želja: »Svima sam želio doći, sve posjetiti, da saznavši za potrebe svih, poradim prema silama za spas sviju.«[125]

Budući da prema svjedočanstvima »s materijalnim brigama nije si razbijao glave«,[126] treba upozoriti na duhovnost o. Vendelina koja je izvirila iz franjevačkog shvaćanja i prihvaćanja života. Već u prvim danima nove Provincije »dok još proživljavamo nježnost svojih početaka, trebamo je (Provinciju, op. ured.) više nego inače natapati rosom redovničkih smjernica, grijati posebnim žarom ljubavi, čuvati je od svega što bi joj moglo štetiti; požrtvovno je braniti od zla, uzdržavati je hranom spasonosnih savjeta, svim sredstvima je učvršćivati kako bi pustila jako korijenje i uzrasla kao snažno drvo dobrih djela.«[127] Provincijalni poslovi, nagovori i poticaji, okružnice i rješenja — sve je prema zamislima i shvaćanjima o. Vendelina bilo namijenjeno duhovnoj izgradnji redovnika. »Gajite svim sredstvima redovnički duh, da »deformia« reformirate, a vaš će trud biti naplaćen obilatom utjehom.«[128]

U novoj Provinciji uređenoj u doba franjevačke obnove o. Vendelin je posebice isticao potrebu redovničkog siromaštva. U okružnici *Assueti post promulgatas* (god. 1908.) raspravlja o franjevačkom siromaštvu, traži da samostani njegove Provincije budu »svetišta siromaštva«.[129] Sljedbenici Asiškog Siromaška moraju znati, da je njihov Utemeljitelj bio istinski siromah, koji nije imao na zemlji ništa, pa ni onoga što bi mu moglo služiti za svagdanju uporabu. Suvremeni čovjek to jedva može razumjeti, ali »Franjo se ipak time približio Spasitelju te tako postigao svoj cilj.«[130] U danima redovničke obnove početkom XX. stoljeća o. Vendelin je isticao »slatkoću siromaštva« i upu-

---

[124] *Majstorović*, S., nav. dj. 111—112; 305, bilj. 20.
[125] AVp; Okružnica *Quod pastoralis*, 22. kolovoza 1901.
[126] Ondje; *Svjedočanstvo*, br. 14. (o. Oton Psarić)
[127] Ondje; Okružnica *Anxius ac sollicitus*.
[128] Ondje; Pismo o. Vendelina *Vošnjaka* magistra bogoslova, god. 1933. (usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 108; 305 bilj. 3).
[129] Ondje; Okružnica *Assueti post promulgatas*, 1908.
[130] Ondje; Isto.

ćivao svoje podložnike »Neka (...) braća dobro shvate, da redovnička obitelj dok joj je duh vezan svjetovnim brigama (...) jedva može napredovati u redovničkim krepostima, jedva se može trsiti oko duhovnih stvari, jedva može stupati tragom sv. Franje i slijediti Krista.«[131] Na pitanje zašto je toliko revnovao oko redovničkog siromaštva u novoj Provinciji odgovorio je o. Vendelin u istoj okružnici: »Dok prilazim razmatranju o drugom obećanju, kojim se redovnik zavjetuje da će provoditi život bez vlasništva (...) trebalo bi najcrnjim bojama označiti jadno stanje u kojem se našla zaručnica, koju je naš sv. Otac Franjo toliko ljubio — a to je sveta siromaština. Braća se ne dive njezinoj ljepoti, ne vide njezine uzvišenosti, ne poznaju dostojanstva, ne shvaćaju njezinu privlačnost, ne kušaju joj slatkoće. I premda su se zavjetom obvezala prigrliti, odbijaju od sebe sreću užitka koju ona nudi.«[132]

U trenucima kad su se brojni franjevci odlučili živjeti u novoj hrvatskoj Provinciji, o. Vendelin je oduševljen obdržavanjem Pravila poticao svoje podložnike: »Ljubi siromaštvo kao svoju majku, jer je ono doista prava i dobra majka, koja u tvojoj duši rađa ostale kreposti, a čuva i podržava redovničku stegu«,[133] jer »ne može biti dostojan sin sv. Franje, tko odbija prihvatiti zajednički način života i mišljenja. Ne može pravim ljubiteljem siromaštva biti tko se najbrižnije ne čuva da ga ne povrijedi (...) i ne ljubi ga iskreno osim tko mu se iskreno raduje i rado ga obdržava.«[134]

Životopisac o. S. Majstorović misli, da je o. Vendelin bio »nevješt ekonomiji«[135] što bi trebalo prihvatiti kao prosudbu, ali zatim spominje da je znao »za vrijeme vizitacije posjetiti polja i vinograde«,[136] brinuo se »za stvari, koje su imale kakvu umjetničku vrijednost, iako su bile izvan upotrebe«,[137] bilo mu je »na srcu, da samostani budu

---

131 Ondje; Isto.
132 Ondje; Okružnica *Quod dimittendum*. god. 1903.
133 Citat prema *Majstorović*, S., nav. dj., 114 (pisac ima bilj. 32, str. 306.)
134 AVp; Okružnica *Assueti post*...
135 *Majstorović*, S., nav. dj., 114.
136 Isto djelo; Ondje.
137 Ondje.

dolično uređeni za stanovanje braće«,[138] tražio je od samostanskih poglavara, da podložnicima »prema mogućnostima pribavljaju sve potrebno.«[139] Prema istraživanjima, o. Vendelin je u gospodarstvu bio »sveto nespretan«,[140] ali nije načinio ni jedne pogreške u pothvatima, uvijek je poticao gradnje — za njegova poglavarstva je ostvarivana zamisao o kolegiju u Varaždinu — i dogradnje; nasljednik u provincijalatu o. M. Troha piše o o. Vendelinu: »Bio je strog radi discipline, a ne radi škrtosti.«[141] Konačno treba pripomenuti da prema redovničkom ustrojstvu o. Vendelin i kao provincijal, i kao gvardijan nije bio dužan neposredno upravljati novcem i materijalnim dobrima jer se načelno o tome staraju samostanski vikari, (supstituti Apostolskog sindika) odnosno ekonom provincije. Svakako treba prihvatiti misao: »U doba obnove bilo je siromaštvo centralno pitanje i nije čudno, da se ta činjenica tako odražavala i u postupcima o. Vendelina.«[142]

Isticanje redovničkog siromaštva nametnulo je o. Vendelinu potrebu upozoriti svoje podložnike na beskrajno pouzdanje u Božju providnost. Razlozi su bili duboki: prije franjevačke obnove brojni su redovnici ušteđeni ili darovani novac ulagli u novčarske zavode (dionička društva, štedionice, banke) radi osiguranja mirne starosti. Prožet duhom franjevačkog Pravila (IV. poglavlje) piše o. Vendelin: »Bdijmo, dakle, kako đavao novca ne bi osvojio naša srca; izbjegavajući sve što nam je zabranjeno svetim Pravilom, pouzdajmo se u Božju providnost...«[143] U službi mladoj Provinciji osobito je o. Vendelin pridonio svojom razboritošću. Postojalo je mišljenje, da razboritost njegova nije bila urođena, nego »stečena i prožeta vjerom«.[144] Koristio je doista sva sredstva koja su mu dopuštale redovničke Konstitucije, osobne pobude, kanonski pohodi, brižno pisanje okružnice, rasprave i prijedlozi na sa-

[138] Isto djelo, 115.
[139] Ondje.
[140] AVp; *Svjedočanstvo*, br. 30.
[141] Ondje; Svjedočanstvo, br. 58 (o. Mihael *Troha*, 1880. — 1953., provincijal Hrv. provincije sv. Ćirila i Metoda prije pak osobni tajnik o. Vendelina).
[142] *Majstorović*, S., nav. dj., 116.
[143] AVp; Okružnica *Assueti post*.
[144] *Majstorović*, S., nav. dj., 119.

stancima uprave i susretima. U svojim poglavarskim pristupima i nastupima prema pojedincima i samostanskim zajednicama o. Vendelin je želio steći povjerenje, neposrednu iskrenost, uvijek imajući na umu »da svi zajedno i svaki pojedinac« duguju povjerenje poglavarima u duhu i zahtjevu sv. Franje. U već spomenutoj okružnici god. 1908. gorljivi Provincijal piše: »A ja ću postavši svima sve — pridizati, ako nađem da su koji malaksali, tješit ću žalosne, ojačati slabe, utvrđivati jake, hrabriti plašljive, umirivati sumnjičave, na pravu stazu dovodit ću zalutale.«[145]

Razborito i razložito rasporedio je o. Vendelin već na početku svoga provincijalata osoblje koje se našlo u novoj Provinciji; vješto i uspješno koristio je sposobnosti svojih podložnika, pa i onda kad nisu bile osobite; veoma strpljiv i uporan u provedbi svojih zamisli nije izmicao brigama i teretu svoje službe; strogošću i dosljednom primjenom redovničkih propisa u osobnom životu, o. Vendelin je na širokom, golemom području svoje Provincije srčano, otvoreno zastupao, zagovarao i zalagao se za pobožnost, stegu i izobrazbu. Prema svjedočanstvu o. Rafaela Rodića za sastanke i sjednice brižno se pripravljao, u odlukama je bio nepristran, širokogrudan prema mišljenjima drugih: »Sastancima daje služben, ozbiljan, religiozni karakter (...). U raspravljanju traži jedino veću slavu Božju i dobro Provincije«.[146] Neposredno i iskreno priznao je o. Vendelin u okružnici *Postquam longior* (15. travnja 1907.) da mu služba nameće »da vas upoznam sa svojom brigom za vaš napredak u krepostima i uputim u redovničko ponašanje (...) i osobno, ako se Gospodinu svidi dati mi snage.«[147] Nije nikada zaboravljao, da u službi poglavara svoje podložnike »treba dovesti sigurnim putom do Zaručnika, urešene draguljima kreposti koje su dostojni takva Kralja«.[148]

Prema mišljenju o. S. Majstorovića bio je o. Vendelin »u svojim službenim nastupima otac, a u privatnim i do-

---

[145] AVp; Okružnica *Anxius ac sollicitus*, god. 1908.
[146] Ondje; *Svjedočanstvo*, br. 52.
[147] OVp; Okružnica *Postquam longior*, 15. travnja 1907. — Okružnica je o prednostima redovničkog života.
[148] Ondje; Okružnica *Sollicitus paterfamilias*.

Teritorij Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda sa samostanima u godini 1967.

maćim brat.«[149] Dosljedno postojan u želji da u samostanima vlada mir — »slatki mir samostana, iucundissima monasterii pax — smirivao je nemirne, stišavao zahuktale, blažio rasrđene. U uzbudljivim i složenim događajima čuvao je mir drugih i svoj vlastiti.[150] Čini se potrebnim istaći, da je nutarnji mir o. Vendelina u postupcima zračio iz njegove čiste, osobne nježnosti savjesti. To je zamijetio o. Ladislav *Harapin*, koji bilježi kao osobitost o. Vendelina »nježnu savjest« — conscientia tenera. »Da, kažem, omnino tenera«. Drugi pak franjevac o. Alfonz *Andrašec*, koji mu je bio kratko vrijeme ispovjednikom, ističe, da je bio uvjeren »da ispovijeda sveca«.[151]

U složenim prilikama početkom XX. stoljeća nastojao je o. Vendelin uvijek smiriti sporove u svojoj Provinciji, sve je pokušavao oko pomirbe redovnika koji su bili u međusobnom sukobu. Jedan je od svjedoka izjavio: »On se zgražao nad moralnim zlom, ali taj sveti strah nije

[149] Majstorović, S., nav. dj., 119.

[150] U životopisu o. S. *Majstorovića*, koji se često ovdje spominje nalazi se bilješka o slučaju u zagrebačkom samostanu (dva redovnika pretrpjela su slom živaca). Usp. nav. dj., 120—121.

[151] *Majstorović*, S., nav. dj., 120 (ne spominje izvora, ali radi se o izjavama spomenutih svjedoka).

se odnosio na subjekt onoga, koji je pogriješio. Nitko nije znao suptilnije razlikovati grješnika i grijeh nego je to razlikovao o. Vendelin. Posljednju riječ uvijek je imao zakon ljubavi: za njega samoga, za druge, za same griješnike. A taj je zakon rezultirao u finoći, lijepoj riječi i diskretnu popravljanju«.[152] K tomu treba pripomenuti, da Generalni arhiv Franjevačkog reda u Rimu čuva brojna svjedočanstva miroljubivih posredništava o. Vendelina,[153] a spomenuti o. S. Majstorović bilježi: »On (o. Vendelin, op. ured.) je u tišini svoje sobice više trpio radi prekršaja nego sami griješnici.«[154]

U upravi Provincijom znao je o. Vendelin da je »potrebno imati tisuću očiju, bdjeti neprestance, živjeti najopreznije — i taj ustrajni oblik životni dopunjavati, usavršavati svetim vježbama.«[155]

Posudbom riječi o. Vendelina može se sažeti sadržaj njegova života u službi Provincije: bio je svoj braći — sve; svakog su trenutka imali otvoren i slobodan pristup k njemu; podložnici su u svojim sumnjama mogli u njega naći savjeta, u žalosti utjehu, u kušnji lijek, u zapuštenosti i osamljenosti pomoć. Malodušni su i neodlučni u njemu našli tješitelja; klonuli pak poticatelja; mogla su sva redovnička braća u o. Vendelinu naći dušu koja im je bila srdačno naklonjena.[156]

[152] OVp; *Svjedočanstvo*, br. 17 (Trux)

[153] U travnju 1982. godine fotokopirana je sva pisana ostavština o. Vendelina Vošnjaka pohranjena u *Generalnom arhivu Franjevačkog reda u Rimu* (Archivum generale O. F. M. Romae), koja se odnosi na:

1) Upravu reda
2) Hrvatsku franjevačku provinciju sv. Ćirila i Metoda,
3) Sve franjevačke provincije koje je o. Vendelin vizitirao.

Sav fotokopirani materijal nalazi se u *arhivu Vicepostulature sluge Božjega Vendelina Vošnjaka u Zagrebu* (AVp).

[154] *Majstorović*, S., nav. dj. 121.

[155] AVp; Okružnica *Quanta me cura*, 15. srpnja 1907. (sadržaj: Pravilo kao norma života; ustrajnost u zvanju.

[156] AVp; *Ostavština* o. Vendelina; usp. Okružnica *De officio* superiorum — Majstorović, S., nav. dj. 111.

V. dio

Osobni hod Franjinim stopama

Osobna izgradnja

Ljetopisac našičkog samostana zabilježio je o o. Vendelinu Vošnjaku u povodu njegove smrti, da je bio uzoran i svet redovnik;[1] drugi pak izjavljuje »bio je blag«,[2] a sam je napisao: »Postavljen sam, da vam budem slugom, budan noću i danju, u strahu radi strogog suca o svojoj službi i o vašim dušama«.[3]

Suvremeni pak promatrač životnog puta o. Vendelina nalazi u podacima i svjedočanstvima, da je sav svoj život Ugodnik Božji usmjerio najprije vlastitom posvećenju, odgoju i izgradnji vlastitog duha,[4] a zatim je ispunjavao puninu svoga poziva predvoditelja i uzora drugima koje »treba dovesti sigurnom stazom do Zaručnika«.[5]

U izgradnji svoje osobnosti i duhovnosti o. Vendelin je bio svjestan svoje naravi: »I premda sam — što moram priznati — po naravi nagle ćudi, što dobro znadu braća, koja su češće i dulje vremena boravila u mojoj blizini...«[6] Uhvatio se u koštac sa samim sobom: trebalo je svladati žestinu naravi. Bio je to uvjet normalnog života među ljudima, temelj uključivanja u redovničko zajedništvo, zapovijed u obavljanju poglavarske dužnosti. Bio je toga duboko svjestan o. Vendelin i »trajnim svladavanjem prisvojio je susretljivost i blagost, koje su njegovi

[1] Archivium conv. Nass., *Ljetopis samostana*, 17. ožujka 1933.

[2] AVp; *Svjedočanstvo*, br. 42.

[3] Ondje; III., 6. str. 43 — Usp. *Majstorović*, S., Sluga Božji (...) 125, 307.

[4] AVp; *Svjedočanstvo*, br. 14, Oton Psarić.

[5] Ondje; Okružnica *Sollicitus paterfamilias*, god. 1900.

[6] APZ; Okružnica *Immensa divina*, god. 1903. — »Et quamquam, ut fateri cogor, a natura vehementiorem indolem sortitus sim, quod bene norunt fratres, qui frequentius et diutius mecum conversabantur...«

znanci često isticali«.[7] Poneki među svjedocima kreposna života o. Vendelina jedva razlikuju i razlučuju njegovu dobrotu i blagost pa izjavljuju: »Odlikovao se razboritošću, dobrotom i blagošću. To su svi opazili«.[8]

Vlastito je ljudima »nagle ćudi« kakve je bio o. Vendelin da im riječ brže poleti nego što je može odmjeriti um. Uz jednu pohrle jatomice brojne i prekobrojne riječi koje orkanski unesu nemir među slušatelje i sugovornike. Posljedice takve plamene govorne bujice mogu biti kobne, u zajedničkom pak životu veoma pogibeljne. Dobro je to znao također o. Vendelin pa je i kao čovjek, i kao redovnik brižno radio oko suzdržljivosti u govoru. Životopisac o. S. Majstorović jamačno iz osobnih susreta i podataka skupljenih među svjedocima piše: »Imao je punu vlast nad jezikom. Možemo ustvrditi, da je zato znao upravljati, jer je znao šutjeti. Bio je nepomirljiv neprijatelj suvišnih, a pogotovo grešnih riječi (...). U njegovu životu nije bilo slučajeva da se zaletio i da opoziva ono, što je jednom rekao. Izrečeno nije trebalo opovrgavati, jer je bilo plod razmišljanja i suzdržljivosti opreza.«[9]

Iz budnosti nad izgovorenom riječi postigao je o. Vendelin uspjeh u ponašanju prema bližnjemu, nije naime ogovarao[10] niti se u njegovoj nazočnosti moglo neprikladno govoriti o nenazočnim osobama.[11] Spomenuti o. S. Majstorović pripominje: »Poslovičan je bio u čuvanju tajni. Viđao sam ga, kako je sam znao donijeti u kuhinju neke papire i čekati kraj otvorene peći, dok ne izgore.«[12]

Pod bremenom svoje kolerične ćudi o. Vendelin je u oblikovanju svoje osobnosti, poglavito svoje franjevačke duhovnosti obilato koristio raskoš šutnje: »Šutnja je svetište pravedne duše, u kojem stanuje Bog. Kada Bog posjeduje srce, tada redovnik posjeduje sve: njegovo je srce

---

[7] *Majstorović*, S., Život i rad (...), 88.

[8] Ondje, 89.

[9] Ondje.

[10] Životopisac o. S. *Majstorović* u spomenutom djelu bilježi primjer rasprave o postupku nekog župnika kad je o. Vendelin prekinuo riječima: »Možemo li govoriti de parocho sine parocho?« str. 89.

[11] Ondje; Isto djelo, 98 (poglavlje *Čuvar redovničke stege*, o postupku protiv braće koju je netko prijavio).

[12] *Majstorović*, S., Život i rad (...), 89.

sretno i presretno. Ne treba da drugdje traži ispraznu utjehu«.[13] Spomenute riječi o. Vendelina izviru iz punine bića složenoga od sitnih, svagdanjih napora da bude što potpuniji čovjek, pozvan na suživot s ljudima, u zajedništvo s braćom koja prihvaćaju Pravila i slijede svoj uzor — Franju iz Asiza.

U raščlambi rada i napora oko osobne izgradnje treba imati na umu riječi o. Vendelina:

»Ništa tako ne djeluje na tijelo i ne smiruje ga, ništa tako ne svladava njegovu buntovnost kao ustrajan i naporan rad.«[14] Zatim je u jednom trenutku priznao svome suradniku o. Rafaelu Rodiću: »Od rana jutra pa do kasno navečer ne mogu da se maknem od svoga pisaćeg stola.«[15]

U samoći svoje redovničke sobe o. Vendelin je radio, a brat njegov i svjedok izjavio je: »Kad god sam k njemu došao u sobu uvijek sam ga našao nečim zaposlena.«[16]

Rad u samoći, trajna zaposlenost u franjevačkoj sobici nisu označavali bijeg od zajednice, od života i od sebe, svoje naravi, nego je potvrđivalo uporno skupljanje nutarnjeg mira, obogaćenje duše, a o. S. Majstorović poletno pripominje:

»Samoća mu je pomagala kod čišćenja duše, u njoj je sticao ideje za obnovu redovničke stege; samoća mu je dizala duh k molitvi. Kad je morao radi službe ostavljati samoću sobe, nije nam poznato, da se ikada nepotrebno zadržavao izvan svoje ćelije.«[16a]

Bijeg u samoću je potreba čovjeka koji teži za dubinama, produhovljenjem, za usavršavanjem. Zato se ne smije shvatiti ljubav o. Vendelina prema samoći kao bijeg od sebe, od teškoća što ih veoma često nudi zajedništvo, nego je to bilo uvjetovano potrebom službe Bogu i drugima, jer vlastito savršenstvo treba biti conditio sine qua non da bi se mogao korisno i plodonosno promicati spas drugih.[17]

---

[13] AVp; D, br. 20 — Usp. *Majstorović*, S., Sluga Božji (. . .), 143, 310 (bilj. 19).

[14] Ondje; H, IV., 3, str. 119.

[15] Ondje; Pismo o. Rafaelu *Rodiću*, 27. prosinca 1903.

[16] *Majstorović*, S., nav. dj., 150.

[16a] Ondje.

[17] AVp; H, II., 22, str. 98.

Samoća je bila potreba velike i plemenite duše o. Vendelina: u njoj je iznad svega mislio »na Boga i njegov presveti zakon i sa strahom ga promatrao i obdržavao«.[18] O. Vendelin je koristio samoću za vlastitu izgradnju: na temelju naravnih kreposti dizao je, brižno gradio nadnaravnu savršenost.

Prema podacima što ih je skupio o. S. Majstorović o o. Vendelinu svi koji su poznavali skromnog franjevca i uglednog poglavara isticali su ugled koji je uživao među svojom braćom, svećenicima i svjetovnjacima.[19] Utkan u život svoje braće i suvremenika, oplemenjen radom i samoćom o. Vendelin »u krugu braće i svjetovnih svećenika (...) uživa silni ugled«,[20] svi su ga »štovali i uzljubili kao humanoga, vrsnog, svetačkog svoga duhovnog oca«,[21] a svjedoci priznaju također da je »u Provinciji uživao izvanredan ugled radi svoga uzornog redovničkog života«;[22] »njegova vanjština s njegovim izvanjskim vladanjem odavala je vjerni izraz njegove produhovljene nutrinje...«[23] Životopisac o. S. Majstorović želio je jamačno istaći, da na njemu nije bilo ništa izvanredno, a ipak je sve privlačio svojom pojavom i susretljivošću[24] pa ga je nazvao potpunim čovjekom *(vir completus)*.[25]

Čini se potrebnim posebice upozoriti na dvije značajke koje je o. Vendelin kao čovjek »nagle ćudi« strpljivim, ustrajnim i napornim radom stekao: pobjedničku šutnju (silentium triumphale) i uljudnost.[26]

Šutnja u trenucima kad na osjetljiva čovjeka nasrću uvrede, nerazumijevanje pa i prijezir, postaje pobjedničko oružje prema zlobnicima, zavidnicima i nasrtljivcima. To je znao o. Vendelin pa je s punim povjerenjem u ljude podnosio napadaje, oporbe i tužbe uvjeren da u životu, poglavito u životu zajednice ne treba pamtiti zlobu i skučenost sužitelja općenito, u samostanima posebice. U živo-

---

[18] Ondje; Okružnica *Sollicitus paterfamilias*, god. 1900.
[19] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 1, 3, 13, 14, 17, 22, 25.
[20] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 1
[21] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 3 .
[22] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 13.
[23] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 22.
[24] Usp. AVp; *Svjedočanstva*, br. 37.
[25] *Majstorović*, S., nav. dj., 205.
[26] Isto djelo, 213.

topisima o. S. Majstorovića spomenut je slučaj kad je zimi god. 1931. održan izvanredni sastanak uprave Provincije u vezi s isplatom dugova oko izgradnje varaždinskog kolegija. U to je doba o. Vendelin bio trsatski gvardijan pa je i spomenuti sastanak održan na Trsatu a napadalo se provincijalnu upravu koja se suglasila i odobrila gradnju. A o. Vendelin je bio provincijalom tih godina kad je gradnja započela. O. Majstorović bilježi da je o. Vendelin »metnuo ruke u rukave, oči oborio i šutio za sve vrijeme rasprave (...) primio je na svoju dušu odgovornost«; takvim postupkom »kada se cijelo brdo nasrtaja valjalo kao lavina na nj« pokazao je veličinu svoje čovječnosti i duhovnosti.[27]

U odnosima prema bližnjima posebice je o. Vendelin njegovao uljudnost, a već spomenuti životopisac bilježi: »Među naravnim krepostima, više od ostalih sjala je«[28] ona. Čini se, međutim, da je u skladu sa svojom naravi i pozivom o. Vendelin znao do kakvih nesporazuma u međuljudskim odnosima može doći, ako se u pravom trenutku ne pogodi prikladna mjera; držao se zato uvijek načela da prema ljudima treba biti fin i uljudan.[29] U zabilježenoj građi iz njegova životopisa brojna su svjedočanstva da je doista u ljudima cijenio njihovo dostojanstvo: bio je uljudan i srdačan prema svome tajniku i suradniku,[30] prema kućnim poglavarima,[31] prema biskupima,[32] prema svjetovnjacima, prema svima koje je susretao u svome životu i koji su mu dolazili.[33] Treba ipak pripomenuti, da mu njegovo »čedno dostojanstvo« nije izviralo iz samostanskog ozračja, već je »proizlazilo iz njegove nutrine.«[34] Ono je bilo pečat čovjeka, koji je u sebi miran, sređen, sabran.[35]

---

[27] Ondje.
[28] Isto djelo, 206.
[29] AVp; *Svjedočanstva*, br. 27.
[30] *Majstorović*, S., nav. dj., 216—217.
[31] Ondje.
[32] AVp; *Svjedočanstva*, br. 7 (ponašanje prema biskupima J. *Srebreniću* i o. R. *Rodiću* kao i biskupu iz Albanije J. *Bumčiju*.)
[33] Ondje, *Svjedočanstvo*, br. 52, 69, 27.
[34] *Majstorović*, S., nav. dj., 207.
[35] AVp; *Svjedočanstva*, br. 17.

Konačno, u radu oko svoga usavršavanja o. Vendelin je stvarao uvjete nutarnjega, kontemplativnog života. Napisano je za njega, da je bio »čovjek molitve«.[36] O. Gothard Goričanec, redovnički brat, napisao je u svojoj izjavi o o. Vendelinu: »Vječno je živio u samoći i bio sklon razmatranju.«[37] Međutim, u skupljenoj građi o životu o. Vendelina ima bilježaka o njegovu urednom i pobožnom obdržavanju dnevnog reda, o boravcima u oratoriju,[38] o ozbiljnosti za bogoštovnih i bogoslužnih čina,[39] za molitve. i časoslova,[40] ali ostat će jamačno vječna tajna za životopisce nutarnji sadržaj njegovih osobnih molitava, njegovih povjerljivih razgovora s Ocem, posebice pak odrednice i sastavnice njegova kontemplativna života. Pripomenuti treba da je o. R. Rodić za molitveni život o. Vendelina napisao da je bio obasjan heroizmom,[41] a o. S. Majstorović je razloge tomu nalazio u naravnoj sklonosti kontemplaciji i poticajima franjevačkog Pravila.[42] Prema istome piscu bio je o. Vendelin redovnik »koji je u kontemplaciji aktivan«.[43] Spomenuti pak o. S. Majstorović u životopisu o. Vendelina objelodanjenom god. 1952. piše, da »iz njegovih spisa izbija osvjedočenje, da se čovjek bez meditacije neminovno udaljuje od Boga (...). On joj savjesno posvećuje i više od određenog vremena, a kao poglavar pazi, da propis o mislenoj molitvi izvršuju svi.«[44]

Imajući na umu misao sv. Bonaventure da je molitva titraj bogoslovskih kreposti,[45] moglo bi se pisati o posebnim pobožnostima o. Vendelina prema muci Kristovoj,[46]

---

36 Srećko *Majstorović* u većim životopisima koji se ovdje spominju ima posebna poglavlja s istim naslovom (str. 67—77, str. 218—221).

37 AVp; *Svjedočanstva*, br. 14.

38 *Majstorović*, S., nav. dj., 218.

39 Ondje.

40 Isto djelo, 219.

41 AVp; *Svjedočanstvo*, br. 14.

42 *Majstorović*, S., nav. dj. 218.

43 AVp; *Svjedočanstvo*, br. 14.

44 *Majstorović*, S., Život i rad (...), 68.

45 S. Bonaventura, Opera omnia, IV., str. 215.

46 Za studija u Grazu upisao se o. Vendelin Vošnjak u *Zadrugu vječnoga križnog puta*. Upisan je 12. veljače 1883. O pobo-

prema Euharistiji,[47] posebice prema Gospi[48] i pojedinim svecima.[49] Prema podacima o. G. Goričanca[50] i svojim vlastitim zabilježio je o. S. Majstorović:

»Ono što nismo opažali ni kod jedne druge vježbe, opažali smo kod njegove molitve: shrvanost tijela i izvanrednu nazočnost i sabranost duha. Povremeno su pojedinci zamjećivali poseban žar, uzdahe, suze i preobraženo lice«.[51] Jednom je o. Vendelin napisao: »Svetac je remek-djelo stvaranja. On je čovječja duša na najvišem stupnju savršenstva. On je ljudska duša na najvišem stupnju savršenstva. Da bismo se uspeli na taj stupanj savršenstva, treba za tim biti usmjereno naše nastojanje.«[52]

Redovnički propisi, dnevni red, pobožnosti i mrtvenja pomagali su o. Vendelinu u njegovoj osobnoj izgradnji. U težnji za ostvarenjem ideje koju je imao Bog kad ga je stvarao o. Vendelin je uporno klesao svoju narav, postojano je kročio putem savršenstva i svjedočio zaljubljenost u svetost, najviši i najvažniji poziv čovjekov.

žnosti križnog puta postoje izjave o. Marijana *Mikića* i o. Sofroniza *Škode*, franjevaca i suvremenika o. Vendelina. Usp. AVp; *Svjedočanstva*, 6, 65.

[47] God. 1884. upisao se o. Vendelin u *Misnu zadrugu* (Ingolstadt, Bavarska); 20. siječnja 1889. postao je članom slične zadruge u Oberdöblingenu kraj Beča; 12. studenog 1889. postao je članom *Bratovštine vječnog klanjanja* u samostanu Maria Marchtal u Švicarskoj, zatim *Društva svagdanjeg, općeg i vječnog klanjanja* u Zadru, a 25. prosinca 1923. članom *Društva klanjalaca presv. Sakramenta*. — Usp. Majstorović, S., nav. dj., 222—223.

[48] *Majstorović*, S., nav. dj., 231—233. (»Najugodnija obveza«)

[49] S. *Majstorović* u svome životopisu *Sluga Božji* (...) na str. 223—234. govori o štovanju svetaca i tumačiti to u *bilješkama* od 75—81, str. 319.

[50] AVp; *Svjedočanstva*, br. 18 (o. Gothard Goričanec).

[51] *Majstorović*, S., nav. dj., 218.

[52] AVp; *Ostavština* o. Vendelina *Vošnjaka*, (D), 28.

Unutrašnjost crkve sv. Franje u Zagrebu nakon obnove u kojoj je sudjelovao i o. Vendelin

Ljudska i redovnička jednostavnost

Zaustavi li se suvremeni čovjek pred slikama o. Vendelina Vošnjaka nehotice se mora sjetiti bilješke o. Jure *Vuletića* o njemu: »Bio je malena stasa, ali neobično svetačkog izgleda.«[53] Drugi pak svjedok piše, da je svojim izgledom i svetim nastupima više postizavao nego da je obarao,[54] a zatim o. fra Ljudevit Zloušić pripominje: »Onaj njegov svetački lik nije mi nikada iščezao ispred očiju.«[55] Svoj dojam o o. Vendelinu veoma je živo sačuvao dr fra Stanko *Petrov*, franjevački pisac i znanstvenik:

»Izražaj njegova lica i pogled njegovih očiju — to je u meni živo i jasno i to nikad ne ću zaboraviti! (...) Neki savršeni mir, neku nepomućenu spokojnost, koju ništa na zemlji nije moglo poremetiti. I vidio sam neku beskrajnu samilost prema svima nama, koji smo se (...) oko njega brinuli (...). Ali ipak kod o. Vendelina u mom sjećanju ima još nešto osobito milo, svetačko u izrazu njegova lica i u pogledu onih blagih njegovih očiju.«[56]

Životopisac o. S. Majstorović pak piše: »Bez riječi, samo svojom nazočnošću, čovjek umiljat, smjeran, obazriv i nenametljiv — ulijevao je on u druge poštovanje.«[57]

Rođen i odgojen u skromnoj kršćanskoj obitelji o. Vendelin se jamačno za svoga života sjećao izreke u roditeljskoj kući: »Poniznost i zahvalnost rađaju srećom![58] Na takvim temeljima oblikovala se i srdačno-ljudska i redovnički oblikovana jednostavnost. Jamačno su i

[53] AVp; *Uspomene* fra Jure *Vuletića;* Plehan, 7. travnja 1963.
[54] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 31.
[55] AVp; *Bilješke* Ljudevita *Zloušića;* Visoko, 10. travnja 1963.
[56] Ondje; Pismo dr fra Stanka *Petrova;* Sinj, na Cvjetnicu 1962.
[57] *Majstorović*, S., nav. dj., 207.
[58] Isto djelo, 205.

osobni lomovi u djetinjstvu i mladosti (smrt dragih i bliskih osoba) pridonijeli te je bio »uvijek svakome bliz (...) svakome je bio na raspolaganju. U isto vrijeme je bio i daleko od svih, jer svoju nutrinu nije rado nikome otkrivao.«[59]

Jednostavnost o. Vendelina bila je značajka njegove osobnosti, a počivala je na ljubavi koju je držao svojom obvezom: »nikada je nije nikom uskraćivao«.[60]

O jednostavnosti u ponašanju i odijelu u djetinjstvu i mladosti nema podataka, a u brojnoj obitelji jamačno se i nije moglo pomišljati na raskoš i gizdavost. Međutim, u redovničkom životu bio je o. Vendelin uzorne vanjske urednosti: nije imao ništa suvišno i nije se ničim razmetao, ni u čemu nije pretjerivao. Prema svjedočanstvu redovničke subraće bio je u odijevanju »uredan i jednostavan«. Odijevao se potpuno prema franjevačkim uredbama i propisima, uredno je vezivao franjevački pojas sa tri simbolična čvora.[61]

U osobnu ljudsku jednostavnost treba ubilježiti skladnost u ponašanju prema sebi i drugima. Uredno ošišan prema uputama generalne uprave Reda, umjeren i odmjeren prema zahtjevima i potrebama drugih, o. Vendelin je ostavljao dojam čovjeka koji voli čistoću i točnost, a u životopisu je zabilježeno da »osjetljivost za čistoću« nitko nije pripisivao taštini te da je »ponašanje savršeno znao spojiti i uskladiti s pokorničkim životom.«[62]

Osobnu jednostavnost o. Vendelina krijepila je redovnička poniznost, ali ih ne treba poistovjetiti. Čini se uputnijim približiti ovu značajku o. Vendelina njegovu radu oko osobne izgradnje. Biskup J. Srebrnić je svojom izjavom jamačno najpotpunije protumačio vrela jednostavna i neposredna pristupa o. Vendelina ljudima:

»Ono što mi je palo u oči, bila je njegova poniznost i neograničena susretljivost. Možda sam imao koji put osjećaj, da ide u tom pogledu predaleko, i da tako postupa radi »biskupa«, te da je u njegovu vladanju ponešto afektiranosti. Ali mislim, da sam se varao, jer je njegovo

---

59 AVp; *Svjedočanstva*, br. 18.
60 *Majstorović*, S., nav. dj., 205.
61 Isto djelo; ondje.
62 Ondje.

vladanje i prema drugima bilo uvijek puno dobrote i miline. A to nije moguće bez temelja, koji je ljubav prema Bogu i bližnjemu.«[63]

Prema podacima i svjedočenju suvremenika o. Vendelina osvajala je njegova jednostavnost u susretima s ljudima: »Bez riječi, samo svojom nazočnošću, čovjek umiljat, smjeran, obazriv i nenametljiv — ulijevao je on u druge poštovanje.«[64]

Ljudska i redovnička jednostavnost u življenju svagdašnjice ima posebno značenje i puninu kad se ima na umu da je svojom naravi, svojim službama tijekom života i priznanjima što ih je primao bio blizu rubovima koji prekoračeni vode uznositosti, taštini, ponosu i oholosti. Međutim, o. Vendelin je sve gledao »u nadnaravnom svjetlu vjere«,[65] na njemu se jasno moglo vidjeti »da je on u Bogu, a Bog u njemu«[66] pa je ostavljao dojam među ljudima da je sljedbenik sv. Franje,[67] jer je doista »tih i povučen živio u Bogu«,[68] koji je u svojoj svemogućnosti dirljiva jednostavnost.

---

[63] AVp; *Svjedočanstvo*, br. 7.
[64] *Majstorović*, S., nav. dj., 217.
[65] AVp; *Svjedočanstvo*, br. 53 (o. A. Benigar).
[66] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 37.
[67] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 11.
[68] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 4.

Život bratski

U jednom trenutku kad je god. 1906. počinjao novo trogodište svoje službe napisao je o. Vendelin:

»Ozbiljnost povjerene mi službe i golemu odgovornost poznam ne iz tuđeg pripovijedanja već iz mnogostrukog vlastitog iskustva. Poznajem poslove, koje ona sobom nosi i neugodnosti koje uzrokuje, a koje sam (. . .) morao gorko iskusiti. Jedva sam naime započeo ovu trogodišnju službu (. . .), jedva sam — tako se može reći — izašao iz kapitularne dvorane u samoću svoje sobice nastaviti svoje poslove, već sam počeo jesti gorki krušac, zasićen najnižim uvredama, držeći me gadom morao sam podnijeti bijesne napade i oštrinu neukroćenih strasti.«[69]

U takvim složenim prilikama, u prvim godinama Provincije život je bio ponekad mučno težak, pa među vrlinama o. Vendelina treba posebice spomenuti zauzetost oko bratskoga, redovničkog života. Redovnički život naime traži bratsko razumijevanje, a poglavarstvu nameće posebnu skrb oko ljudskih odnosa među redovnicima.

Uljudnost o. Vendelina već je spomenuta, ali bratski, zajednički život nametao je danomice nove čovjekoljubive vježbe i osobne obveze. Doduše, redovnik o. G. Goričanec piše da je o. Vendelin svakome »uvijek sve oprostio. Vazda je zlo vraćao dobrim«,[70] ali temelj njegovih postupaka bila je vjera u međusobnu ljubav. Njegova je riječ: »Naše srce mrzi ili ljubi. Ono ne može ostati neopredijeljeno. Ako svećeničko srce ne ljubi, već tada mrzi.«[71] On je svo-

[69] Ondje; Okružnica *Ad praefecturam regiminis*, god. 1906.
[70] *Majstorović*, S., nav. dj., 243. (prema svjedočanstvu br. 18).
[71] Ondje; *Ostavština* o. Vendelina, H., I., 7, str. 32.

joj braći isticao bratsku ljubav, jer bez ljubavi ne može ništa biti korisno, niti je išta naše Bogu milo.[72]

U životu o. Vendelina ljubav je bila temelj njegova odnosa prema Bogu i službe među ljudima, poglavito u redovničkim zajednicama. U provedbi franjevačke obnove i ostvarenju zajedništva nove Provincije potreban je bio vez ljubavi:

»Taj vez ljubavi, ako ikada, bio je posebice potreban u okolnostima u kojima je počela živjeti naša Provincija. Sastali smo se iz najudaljenijih krajeva u novoj, iznova ustanovljenoj zajednici s različitim običajima, navikli na različite navade; puni sumnjičavosti prema novima pojavama koje smo susreli, a prema nekima pače puni i odvratnosti. Morali smo napustiti staro, što nam je bilo bolje poznato, više prijateljsko i drago, a prihvatiti novo, tuđe, nepoznato prema čemu se već sama narav nerijetko bunila. Stari su prijatelji bili raspršeni, a nove je tek trebalo privući novim znakovima prijateljstva i iskušati ih novim dokazima povjerenja. A što može sa svih strana skupljene, međusobno različite i oprečne značajeve zbližiti, združiti, povezati? Što može smiriti i spokojiti toliko potresene duhove? Sve to može učiniti ljubav.«[73]

Tako doživljenu i shvaćenu krepost i čuvstvo o. Vendelin ističe uvijek kao temelj redovničkog života.[74] U ljubavi je nalazio lijek za brojne rane svoje velike redovničke zajednice pa je rado isticao oznake istinske ljubavi,[75] upućivao na sredstva s pomoću kojih će se ostvariti.[76] U vodstvu zajednice i poglavarskih poslova o. Vendelin je ostvario misao koju je zabilježio:

»Na putu kreposti treba tako vladati dušama da ih i u najteže pothvate vuče slatkoća ljubavi.«[77]

Primjenu ljubavi u poglavarskoj službi zabilježio je o. Vendelin u svojoj okružnici »Stupam evo« (4. siječnja 1924.):

---

[72] Ondje; Isto; H., III., 13, str. 37.
[73] AVp; Okružnica *Immensa divina*, god. 1903.
[74] Ondje; *Ostavština* o. Vendelina, H., III., 13, str. 27.
[75] Ondje; Isto djelo, 1., str. 22.
[76] Ondje; Isto djelo, str. 5.
[77] Ondje; Isto djelo, 9., str. 62.

Sluga Božji razgovara s braćom u lijepom blagovalištu franjevačkog samostana u Zagrebu

»Ljubav ostvaruje sreću redovničkih zajednica, ona je njihova potpora. Ona, dakle, prema vašoj i mojoj želji, veže mene s vama i sve nas zajedno. Ljubav moja neka vam omogući ublažiti srdžbu, koja vas možda obuzima; ukloniti neslogu i razdor, koji se možda uvuku; spriječiti rascjep i strančarstvo, koje vas možda razdvaja. Neka vas ona pridiže, ako ste duševno potišteni; osokoli, ako ste klonuli; neka vas razvedri, ako ste turobni; neka vas potakne, ako ste malaksali. Ako koji od vas počne kolebati u svetom zvanju ili ga pak muče kakve druge duševne borbe ili mu kakve neugodnosti ogorčavaju život, neka ga moja ljubav digne, neka rastjera oblake, koji prijete olujom, ta ljubav neka ga pridrži da ne podlegne.

Polučim li to, tko će biti sretniji od mene! Polučim li da vam budem uzorom u ljubavi, polučio sam ono što je najbolje za dušu ...«[78]

Napisane riječi o. Venddelina značile su sadržaj i puninu njegova života i rada. Njegov suvremenik i životo-

[78] Ondje; Okružnica *Stupam evo*, 4. siječnja 1924.

pisac o. S. Majstorović u razmatranju o ljubavi svoga poglavara i redovničkog brata o. Vendelina piše:

»Kroz godine nam je pružao dokaze, kako je bilo časno njegovo mišljenje o bližnjemu i kako su bili čisti osjećaji, koji su pratili njegovo vladanje. On nije bio čovjek »diplomatske prirode«, koji je u odnosu s ljudima računao, da bi s malim ustupcima postigao veliku korist ili prednost. On je ljubio, a da nije tražio naknadu; ljubio je i onda, kad je to predstavljalo i najosjetljiviju žrtvu s njegove strane.«[79]

Spomenuti pisac i svjedok spominje zatim osobni doživljaj na Trsatu i pripominje: »Nekoja braća u Provinciji su se spoticala o njegovu strogost, a nekoja opet o njegovo oklijevanje u donošenju odluka«.[80] Ima za takve pristupe pojedinaca svoja tumačenja i zaključuje:

»Cjelokupno svoje upravljanje je uklopio u sistem evanđeoske ljubavi. Dobro je razlikovao »iussio caritativa« — »zapovijedanje s ljubavi« od svjetovnog zapovijedanja.«[81]

Svojim podložnicima govorio je »vi« i u razgovoru s ljudima i braćom nije se ponašao kao učitelj ili čovjek višeg položaja i izobrazbe. U jednoj je svojoj okružnici spomenuo, da nikada nije prestao gajiti prema svojoj braći čuvstvo dobrohotnosti i ljubavi[82] što mu je pribavilo poštovanje, brojne duhovne zasluge, a drugima korist i duhovni užitak.[83] Ljetopisac zagrebačkog franjevačkog samostana priznao je očinsku ljubav o. Vendelina u bilješki o povratku o. Vendelina nakon preboljenog tifusa: »Dana 7. travnja 1905. došao je oporavljen (o. Vendelin, Ured.) svojoj braći, za koju je njegovo očinsko srce jedino kucalo«.[84]

Kao posebnu značajku Vendelinove ljubavi treba istaći njezinu trajnost,[85] a posebice je bio širokogrudan i da-

---

[79] *Majstorović*, S., nav. dj., 241.
[80] Isto djelo, 242.
[81] Ondje.
[82] AVp; Okružnica *Quanta me cura*, god. 1907.
[83] Usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 240.
[84] *Arhiv Franjevačkog samostana u Zagrebu*, Ljetopis god. 1905. ad diem.
[85] *Majstorović*, S., nav. dj., 240.

režljiv prema siromasima, jer je prema riječima jednog svjedoka tu ljubav prožimala »sućut, dobrota i milosrđe.«[86]

Neposlušnu braću i uvreditelje kao i svoje protivnike primao je dobrostivo i prijateljski i nije uzvraćao uvredom, niti je bio zlopamtilo.[87] Kad se pak radilo o primjeni kazne prema prijestupniku, u borbi između pravde i milosrđa u duši o. Vendelina, prevladala je ljubav, milosrđe: »Zbog milosrđa sam se ustegao postupiti oštrije protiv njega (redovnika, op. Ured.)«; a odlučuje se za manju kaznu »jer je njegov (redovnikov, op. Ured.) poglavar molio, da mu se za sada oprosti.«[88] Tako o. Vendelin tumači Vrhovnom poglavaru Reda svoj postupak. — Prema građi u rimskoj Generalnoj kuriji (spisi o Hrv. provinciji) zaključio je o. S. Majstorović, da je o. Vendelin preuzeo krivnju »kad se potkrala u kojem postupku kakva pravna nepravilnost kao i onda, kad je mislio da radi prema intencijama o. Generala, a kasnije se ispostavilo da to nije učinio.«[89]

Primjere uzvraćene ljubavi zabilježio je spomenuti životopisac, a čini se posebice dirljivom kako je zabilježeno u pjesmi o. Teofila Harapina u povodu Vendelinova imendana god. 1913. »Tebi, koji si svoje ime upisao svojom dobrotom u moju dušu — Tebi, onaj, čije si osvojio srce — sada pun sreće šalje svoj — pozdrav.«[90]

U svojoj ljubavi, srdačnoj i bratskoj, nije o. Vendelin zaboravljao ni svoje roditelje i bliže rođake. Doduše, njegovi su posjeti roditeljskoj kući bili rijetki, ali upućivao je povremeno pisma svojima doma; sudjelovao je na svoj način u radosnim i žalosnim zbivanjima vlastite obiteljske zajednice. Posljednje sačuvano pismo roditeljskom domu napisano je 12. travnja 1929. pa ga životopisac o. S. Majstorović drži obiteljskom duhovnom oporukom.[91]

---

86 AVp; *Svjedočanstva*, br. 53.
87 AVp; *Svjedočanstva*, br. 36.
88 Ondje; *Bilješke* o. Ljudevita *Zloušića;* Visoko, 10. travnja 1963.
89 Gen. arhiv Franj. reda u Rimu; *Prov. Croatiae;* Pismo iz Zagreba 12. veljače 1909. — usp. *Majstorović,* S., nav. dj., 192.
90 Usp. *Majstorović, S.* nav. dj. 244, 320 bilj. 116.

Svjedočanstvo da je o. Vendelin mrzio prijetvor i laž,[92] treba dopuniti priznanjem da se znao našaliti na lijep način i s braćom se srdačno nasmijati, volio je mlade duhovite i raspoložene redovnike, za svakoga je imao lijepu i dobru riječ, a posebice je znao »držati ravnovjesje u odnosu prema mlađima i starijima, podložnicima i starješinama.«[93]

Jamačno u razmatranju bratske ljubavi o. Vendelina treba imati na umu njegove riječi koje je izrekao god. 1912. kad je preuzimao gvardijansku službu u Zagrebu: »Zajednički ćemo raditi, pomažući jedan drugomu. Bit ćemo svi na radost poglavarima, koje nam je postavio Bog; ljubit ćemo ih (...) kao što sinovi poštuju svoga oca.«[94]

Prožet naime iskrenom, nesebičnom ljubavi prema svojoj braći mogao je o. Vendelin ostvarivati svoje vlastito posvećenje i obnavljati izvorni franjevački duh srdačnosti u novoj, hrvatskoj Provinciji. Srdačan i nenametljiv mogao je o. Vendelin kao pohoditelj drugih provincija pomoći rješenju brojnih pitanja u sveopćoj redovničkoj obnovi.

---

[91] AVp; *Pismo* o. Vendelina Vošnjaka iz Zagreba, 12. travnja 1929. — Usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 192.

[92] AVp; *Svjedočanstva*, br. 15.

[93] Usp. *Majstorović*, S., nav. dj. 122.

[94] AVp; *Ostavština* o. Vendelina, H., I., 19., str. 144.

Razboriti vizitator

U svome ljudskom i redovničkom životu pronio je o. Vendelin puninu svoje bratske ljubavi, franjevački zanos i radost, težnju za savršenošću na širokim i neravnim prostorima od našeg Jadrana i Alpa do Rajne i Sudeta, od Dinarskih do Karpatskih brda. Potpuno povjerenje Vrhovne uprave Reda upućivalo je o. Vendelina kao vizitatora franjevačkim provincijama.[95] Životopisac o. S. Majstorović misli da je kanonske vizitacije o. Vendelina samostanima i provincijama »omogućivala (...) njegova univerzalna apostolska ljubav«[96] pa navodi ulomak iz okružnice god. 1909. No, uz želju da njegova »predraga braća« misle na golemu Kristovu ljubav i želju težnjom da »i vi sličnom ljubavlju obuhvatite svoju braću i bližnje«,[97] o. Vendelin je svoju dužnost shvatio veoma određeno, u skladu franjevačkog Pravila, da se redovnici prema Privalu sv. Franje trebaju osloboditi »neuredne ljubavi prema stvorenom« te da se jedinstveni i suglasni u željama, htijenjima i radu svim silama bore se za kraljevstvo Božje.[98]

Brojne su bile vizitacije o. Vendelina: u razdoblju od 1905. do 1921. obavio je 15 vizitacija provincijama u ime Generala Reda. Prema spisima i građi koja se čuva u *Vicepostulaturi* u Zagrebu i *Gen. arhivu Franjev. reda* u Rimu imenovanja su bila ovim slijedom:

1. prosinca 1905. za Provinciju Bosnu Srebrenu; (zbog bolesti se zahvalio)

[95] Kanonski pohodi ili vizitacije utvrđene su Pravilom Franj. reda (X. pogl.). Svrha im je utvrditi stanje u samostanima i provincijama i potaći redovnike na gorljivo obdržavanje Pravila.

[96] Usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 194.

[97] Arhiv Prov. Bosne Srebrene, Okružnica *Visitationis munus*, god. 1909.

[98] Usp. Ondje.

Zagrebačka redovnička zajednica s generalom Reda u vrijeme njegova posjeta 1925. godine

2. ožujka 1907. za Provinciju sv. Križa u Sloveniji;
24. ožujka 1908. za Provinciju sv. Jeronima u Dalmaciji;
15. svibnja 1909. za Provinciju Bosnu Srebrenu;
12. svibnja 1910. za Provinciju Presv. Otkupitelja u Dalmaciji;
12. veljače 1911. za Provinciju sv. Jeronima u Dalmaciji;
1912. za Provinciju sv. Antuna u Bavarskoj;
13. prosinca 1915. za Provinciju Bosnu Srebrenu;
31. siječnja 1916. za Provinciju sv. Križa u Sloveniji;
5. lipnja 1916. za Provinciju Marijina Uznesenja u Hercegovini;
13. rujna 1916. za Provinciju Presv. Otkupitelja u Dalmaciji;
20. siječnja 1917. za Provinciju sv. Vjenceslava u Češkoj;

20. siječnja 1917. za Provinciju sv. Jeronima u Dalmaciji;
27. siječnja 1917. za Provinciju sv. Leopolda u Tirolu;
15. ožujka 1918. za Provinciju sv. Bernardina u Austriji;
20. lipnja 1921. za Provinciju sv. Križa u Saksoniji.

Od svih vizitacija devet je obavio u doba Prvoga svjetskog rata kad je svijet upirao poglede na evropska bojišta gdje su se u krvi naplaćivali brojni računi, rušila carstva i sudbinski prekrajale granice. Premalo je bilo međuljudske ljubavi, a još manje sigurnosti. Redovničke provincije koje je vizitirao o. Vendelin bile su na području Dvojne monarhije koja je proživljavala habsburšku agoniju; za put kroz pojedine kotareve i naselja na tom području trebalo je imati posebne propusnice,[99] a dijelove puta trebalo je proći morem.[100]

Prije svake kanonske vizitacije o. Vendelin se pismeno sporazumio s poglavarstvom o rasporedu vizitacije pojedinih samostana[101] i uvijek je isticao: »Želim, da odustanete od iskazivanja vanjske časti prema meni. Ponizna primite ponizno, bratski saslušajte i otpustite u miru«.[102] Svjestan je naime vizitator da u nemirnim, ratnim vremenima redovničkoj braći nije toliko potreban službeni pregled samostana koliko bratske utjehe.[103]

Prema građi i spisima u Gen. arhivu Franj. reda u Rimu i arhivu zagrebačke Vicepostulature o. Vendelin je svaku svoju vizitaciju najavljivao pobudnom okružnicom, a pri kraju pak izvješćem o gorućim potrebama i problemima samostana i provincije svršavao je svoj službeni posjet. O. S. Majstorović misli da je spomenuta građa svojevrsna uputa kako treba obavljati generalne vizitacije i spominje, kako je o. Vendelin želio svojim vizitacijama

---

[99] AVp; *Dokumenti*, 14.
[100] Ondje; Dok., 28. — Ondje; Okružnica *Postquam longior*, 1907.
[101] Ondje; Okružnica *Ut visitatio canonica*, 1901.
[102] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 27 i br. 30.
[103] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 7.

ukloniti uskogrudnost i ravnodušnost te prožeti braću duhom Reda.[104]

Iz pregleda spomenute građe o vizitacijama o. Vendelina (protokoli, akta) može se zaključiti što je učinio u pojedinim provincijama,[105] a prema izjavama svjedoka može se zaključiti da je vizitator bio čovjek reda, rada, pravednosti i ljubavi.[106]

Provincijal Bosne Srebrene u svojoj izjavi ističe, da je o. Vendelin bio »mudar vizitator«, ljubazan, strpljiv i točan, poglavarski pravedan i uporan bez svojeglavosti.[107]

Saksonski provincijal o. Rajmund *Dreiling* piše o nezaboravnoj vizitaciji i pripominje: »Ljubazni odnosi prema Vama, koji ste svojom vizitacijom postavili ovdje sebi spomenik, vrlo su mi dragocjeni i žalio bih, kad bi se oni prekinuli.«[107]

Negdašnji provincijal hrvatske provincije Presv. Otkupitelja dr o. Petar *Grabić* upoznao je za kan. vizitacije u o. Vendelinu »čovjeka, franjevca, svećenika: učena, uzorna, taktična, ponizna i čedna. U svom starješinskom nastupu bio je blag. Vidjelo se, da mu nije bilo do toga, da se uspjesima osobno istakne, nego do toga, da braći koristi.«[108]

U austrijskoj Provinciji sv. Bernardina isticali su redovnici i provincijal blagi i ljubazni način obavljanja vizatacije o. Vendelina, posebice im je ugodio svojim poticajnim riječima o jednostavnosti, o opsluživanju franjevačkih propisa i odanosti Bogu.[109]

Ima sličnih izjava i potvrda o vizitatorskoj djelatnosti o. Vendelina, ali treba upozoriti i na njegova gledišta o redovništvu i samostanskom životu. U mislima što ih je zabilježio nalazi se postolje i uporište Vendelinova pristupa vizitatorskom i obnoviteljskom poslu. Svoju braću želi vidjeti sretnima u pozivu:

»Što mogu više željeti, za čim plemenitije žudjeti, nego naći vas sretne u redovničkom staležu, u koji vas je

---

104 *Majstorović*, S., nav. dj., 195—196.
105 AVp; Okružnica *Ad festa celebranda*, god. 1909.
106 Ondje; Fotokopije prot. i akata, god. 1982.
107 Ondje; *Svjedočanstva*, br. 27.
108 Ondje; *Svjedočanstva*, br. 41.
109 Ondje; *Svjedočanstva*, br. 69.

postavio Bog; naći vas ispunjene serafskim duhom i zadojene najvećim štovanjem našega Reda te da znate dostojno cijeniti milost sv. zvanja i primijeniti je u životu kako treba. Uvjeren sam da iz toga proističe veliko dobro najprije za Red, koji će drugi više cijeniti kad budu vidjeli kako ga štuju riječju i primjerom njegovi članovi; dobrobit će biti i za nas same jer će nas visoko shvaćanje našega vlastitog staleža učiniti boljim redovnicima.«[110]

Redovnički život se odvija u samostanima, ondje su svi vezani istim propisima, svi idu istom zajedničkom cilju, sve prožima isto uvjerenje, sve vodi isti Božji duh, pa o. Vendelin pita: »Može li svijet ikoga usrećiti kao što nas usrećuje Bog? Cijenimo, dakle, redovnički stalež kojemu pripadamo i zahvaljujmo Bogu za sveto redovničko zvanje.«[111]

Usmjerenost redovnička je jasna i o. Vendelin je kao franjevac i poglavar ističe:

»Čovjek je stvoren za Boga i On mu je najviši cilj. On mu je posljednja svrha. Čovjek će, dakle, toliko napredovati u savršenosti ukoliko se približi Bogu. Kad postigne taj najviši cilj, savršenim sjedinjenjem s Bogom, postiže vrhunac svoje savršenosti.«[112]

Kao redovnik i vizitator revnovao je o. Vendelin oko obdržavanja propisa, jer su oni »djelo Božje« i »glas Božji« i pouzdana uputa franjevačke djelatnosti. Pravilo je za njega »zaštitni zid i opkop«,[113] najpouzdanija sveza jedinstva koja sljedbenike povezuje u savršeno društvo;[114] tko opslužuje Pravilo, mora biti siguran da služi Gospodinu kako Bog želi i da stupa putom koji pouzdano vodi k svetosti.[115]

U jednoj svojoj okružnici početkom stoljeća napisao je o. Vendelin, da neće nikada biti moguće steći ljubav prema Redu i napuniti se pravim serafskim duhom, ako

---

[110] *Arhiv franjevačkog provincijalata u Beču;* Pismo 3, kolovoza 1916.
[111] AVp; Okružnica *Postquam longior,* god. 1907.
[112] Ondje; *Dokum.,* 4.
[113] Ondje; *Dokum.,* 17.
[114] Ondje; *Ostavština o. Vendelina,* H., I., str. 1.
[115] Ondje; *Ostavština* (...), H, III., 9. str. 20.

se neprestance ne razmatra o propisima Pravila;[116] suvremenik pak Vendelinov u svojoj izjavi tvrdi: »Izvrsno je poznavao svaki i najmanji propis Pravila i Konstitucija te je bio sam oživotvoreno Pravilo«.[117] O uzornom poznavanju Pravila i njegove provedbe u djelo sačuvane su izjave franjevaca o. Kamila *Kolba,*[118] o. Damjana *Damjanovića,*[119] o. Danijela *Novaka,*[120] o. Gotharda *Goričanca,*[121] o. Nikole *Skupnjaka,*[122] o. Aleksija *Benigara,*[123] o. Ciprijana *Vupore*[124] i drugih.

Jamačno je sažeto i neposredno potvrdio zauzetost i pristup vizitatorskoj službi o. Vendelina već spomenuti o. Apolinar *Braničković* riječima: »(...) nije tražio sebe već ono što je Isusa Krista i braće«.[125]

---

116 Ondje; Isto.

117 Ondje; Okružnica *Quod prioribus annis*, god. 1902.

118 Ondje; *Svjedočanstva*, br. 30.

119 o. Kamilo *Kolb*, franjevac, iločki gvardijan, glazbenik i poznati hrvatski skladatelj: »Najsavjesnije je opsluživao sve propise a to je i od drugih tražio.«

120 o. Damjan *Damjanović*, profesor i provincijal Hrv. provincije sv. Ćirila i Metoda, pisac i prevoditelj: »Savršeno je opsluživao Pravilo i Konstitucije svoga Reda.«

121 o. Danijel *Novak*, redovnik i suvremenik o. Vendelina izjavio je u *Baču*, 12. veljače 1955.: »Brižljivo je obdržavao Pravilo i Konstitucije«.

122 o. Gothard *Goričanec*, franjevac koji je posljednje godine života proveo u *Subotici*, spomenut je u ovoj knjizi više puta. U izjavi svojoj ističe, da je o. Vendelin oštrinu redovničkog života i terete svoje službe podnosio radosno.

123 o. Nikola *Skupnjak* bio je suvremenik o. Vendelina i provincijal: »Mogu reći da je na mene uvijek činio dojam ispravnog redovnika, koji dobro poznaje duhovna načela a i sve redovničke propise ...«

124 o. Aleksije *Benigar*, dugogodišnji misionar, ugledni redovnik koji živi u Rimu: »Etiam fructus Spiritus Sancti in eius vita manifestati sunt; ita: fidelitas (...) in servitio Dei et regulari observantia ...«

125 o. Ciprijan *Vupora*, uzoran redovnik i dugogodišnji vjeroučitelj: »Bio je uzoran i točan u obdržavanju sv. Pravila, Konstitucija i dnevnog reda ...«

Život ljudski, uzoran

Osobna veličina o. Vendelina počiva na spoznaji da treba ostvariti i živjeti puni ljudski život u svagdašnjici koja mu je providencijalno određena i omeđena. Život o. Vendelina omeđen je u trajanju sedam desetljeća (1861—1933.), a dijeli ih prijelaz između XIX i XX. stoljeća; za povjesničare je razdoblje njegova života prepuno prekretničkih događaja, a za redovnika koji je u mladosti krenuo iz slovenskog zavičaja ostvarivao se u hrvatskoj i franjevačkoj zajednici koju je predvodio i davao joj počast osobne težnje za »povećanjem kreposti i pobožnosti, spasom duša i časti Reda.«[126]

Pomisao da je o. Vendelin živio posebnim, isključivim životom, izlučenim od zbivanja u društvu, Crkvi i Redu treba odbiti, jer mu je svagdašnjica tekla sasvim obično, ljudski neposredno i redovnički dosljedno, uzorno. U nju se pak uklapao smireno, razborito.

U životopisu o. S. Majstorovića zabilježen je dnevni red o. Vendelina koji se »malo mijenjao kroz čitav život«,[127] što znači da je provodio svoje dane po ustaljenom rasporedu kućnoga samostanskog reda. O. Sofronije *Škoda* posvjedočio je za svoga novaštva na Trsatu (1931/32) slijedeće: »Znam, da je uvijek bio s nama na koru, kad smo stigli na jutarnju molitvu. Nismo čekali mi njega, već je čekao on nas.«[128]

Ustajalo se obično u 4,30 sati, a oko 6 i pol sati, kad je svršila sv. pričest kod zajedničke sv. Mise, odlazio je o. Vendelin iz redovničkog kora i slavio je svoju sv. Misu. Nakon sv. Mise vraćao se u kor i bio je ondje do 8 sati uronjen u molitvu. Zatim je odlazio na zajutrak i vra-

[126] AVp; *Svjedočanstva*, br. 25.
[127] Ondje; *Ostavština* (...), III., 25., str. 100.
[128] *Majstorović*, S., nav. dj., 151.

ćao se u redovničku ćeliju na svoj redoviti dnevni posao. Dnevni tisak je pregledao, a o podne je polazio na zajedničke *Vespere* i zatim na objed. Samostanski je običaj nakon objeda obaviti *adoraciju*.

Dnevni samostanski odmor (rekreacija) drži se obično nakon objeda i večere. O. Vendelin nije zajednički odmor »načelno izbjegavao, ali je bilo godina, kad joj (rekreaciji, op. Ured.) je rijetko prisustvovao«.[129] Jamačno je o. Vendelin svojom poglavarskom službom bio često na putu i zauzet poslovima pa u tome treba tražiti razlog što ga nije često bilo na rekreaciji. Međutim, kad je bio nazočan, bio je pažljiv, susretljiv i skroman, rado se smijao na pošalice i dosjetke, ali sam ih nije nikada pripovijedao, niti je razgovarao o drugom, nenazočnom redovniku.[130]

Zanimljivo je svjedočanstvo o. Alfonza Andrašeca:

»(...) čudio sam se njegovoj prijaznosti prema svakome, a ta je bila spojena s nekom finoćom samo njemu svojstvenom. Uočili smo, kad smo bili klerici i mladi patri, ja napose — te sam to više puta istakao — dok smo svirali za vrijeme rekreacije u blagovaonici, dotle su nekoji oci i ne pazeći na nas bezbrižno razgovarali. O. Vendelin je uvijek pazio na sviranje, često puta se zanimao, kakav je to komad i od koga je. To sam uvijek držao znakom da on voli glazbu i znakom njegove posebne ljubavi, koju nam je htio pokazati zanimanjem i priznanjem.[131]

U svjedočanstvu o. Aleksija *Benigara* zabilježeno je uvjerenje, »da je o. Vendelin imao dar neprestane kontemplacije i ispita savjesti. Kad sam ga vidio na kojem god mjestu ili kod kojeg god posla, činilo mi se da gledam čovjeka molitve. Tako je bilo i onda, kad je govorio o poslovima svoje službe poglavarske ili pače o beznačajnim stvarima, kod dnevnih obroka ili kod razgovora na rekreaciji. Učinio mi se kao čovjek, koji trajno živi u Božjoj prisutnosti«.[132]

Svagdašnji život o. Vendelina je, dakle, bio jednostavni, obični ljudski život u službi franjevačke Dobrote,

---

129 AVp; *Svjedočanstva*, br. 65.
130 *Majstorović*, S., nav. dj., ondje.
131 Isto djelo, ondje.
132 AVp; *Svjedočanstva*, br. 30.

neprestana i dosljedna služba Vječnosti. Ništa se iznimno nije događalo; život je tekao; dnevni red je bio utvrđen; težnja za puninom čovještva pozvana na savršenstvo preuzimala je krhko biće. U životu i dnevnoj službi se zanimao »za braću, žrtvovao, molio, pisao im, držao im nagovore, za njih se mrtvio i za njih neprestano radio.«[133]

Sadržaj svoga života zacrtao je na početku svoje provincijske službe riječima, da će misliti na Boga i na njegov zakon, sa strahom ga promatrati i obdržavati,[134] jer je u tome vidio jedino jamstvo plodonosnog i korisnog promicanja spasa bližnjih.[135] Treba svakako pripomenuti, da o. Vendelinu nijedna služba nije značila stanku, odmor u napornu radu za dobro braće;[136] volio je svoju braću, ali je snagu za rad nalazio u samoći svoje ćelije i »nije nam poznato, da se ikada nepotrebno zadržavao izvan svoje ćelije«,[137] nije zalazio drugima u sobu na razgovor.[138] Međutim, volio je s braćom izaći na šetnju ili na izlet, a ako je netko na šetnji ili prigodom rekreacije pokrenuo razgovor religioznog sadržaja, o. Vendelin je očito pokazivao kako mu je to drago.«[139]

Zanesenjački dosljedan o. Vendelin nije popuštao u vjernosti sitnicama koje su činile njegov redovnički život (»dosljedan u vjernosti malom«[140]), pa je životopisac zabilježio niz »sitnica«, neznatnih stvari koje su mu pomagale u radu oko redovničke savršenosti (»Vendelinov registar« naziva o. S. Majstorović taj svojevrsni popis sitnica)[141]: »tu je spomenuto: jelo, spavanje, odmor i svagdanji poslovi; djela koja spominju propisi, što ih nalažu poglavari ili iziskuju međusobna ljubav; točno obdržavanje dnevnog reda. Ovamo spada držanje tijela, čednost očiju, čednost kod hodanja, sjedenja, držanje ruku i nogu

---

133 Ondje; *Svjedočanstva*, br. 50.
134 *Majstorović*, S., nav. dj., 149—150.
135 AVp; *Okružnica Sollicitus paterfamilias*, god. 1900.
136 AVp; *Ostavština* (. . .), II., 22, str. 98.
137 Ondje; Okružnica *Immensa divina*, god. 1903. — Usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 150.
138 *Majstorović*, S., nav. dj., 150.
139 Ondje.
140 Isto djelo, str. 151.
141 Isto djelo, str. 158.

i čednost u govoru; izvanje vladanje i držanje kod razmatranja, kod kornih funkcija i kod zajedničkih čina u blagovaonici.«[142]

Pedesetak godina nakon smrti o. Vendelina, u izmijenjenim suvremenim uvjetima života može se činiti »Vendelinov registar« opterećenjem u radu oko osobne izgradnje. Međutim, u prihvaćanju svagdašnjice rad oko punine vlastitog čovještva ima svoj »registar«, pa ovaj Vendelinov može biti poticaj u zaposlenosti oko sebe i svoje osobne sreće.

Unatoč svojoj »naglој ćudi« o kojoj je već bilo spomena, treba zabilježiti stanovito »oklijevanje« u presudnim i važnijim odlukama, pa je »u mnogo slučajeva otezao s poslom«.[143] Prema izjavi osobnog tajnika »previše je vagao pojedine riječi, koje bismo u pismu trebali upotrijebiti«[144] pa su stizali jedva dva tri pisma napisati za jedno prijepodne. Međutim, gvardijan zagrebačkog samostana o. Filip *Fribec* misli da je »njegova sporost u donošenju odluka rezultirala iz njihove prirode, opreznosti i razboritosti.«[145]

Dojam je bio njegovih suvremenika, da o. Vendelin shvaća svoj položaj kao službu braći[146] i uvijek je imao najčvršću nakanu i odluku nikoga ne povrijediti i svima koristiti: »Svima treba koristiti onaj, koji je postavljen za sve.«[147]

Služba čovjekoljubivosti o. Vendelina potvrđivala se u jasnoj i odlučnoj pomoći i savjetima: »Znao mi je reći sve otvoreno i točno«, piše jedan njegov brat i suradnik u redovničkoj zajednici.[148]

Konačno, treba zabilježiti da je o. Vendelin posebno cijenio otvorene i iskrene duše. »Kad bi opazio u društvu neiskrenost, znao je za čas izgubiti ravnovjesje, zažario bi se u licu, pa bi se tu i tamo i udaljio bez riječi.«[149]

---

[142] Isto djelo, 158.
[143] Isto djelo, str. 158.
[144] Isto djelo, str. 154.
[145] AVp; *Svjedočanstva*, br. 27.
[146] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 52.
[147] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 54.
[148] Ondje; Okružnica *Quod prioribus annis*, god. 1903.
[149] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 25.

Postojanost u odlukama i provedbama u svagdašnjici učinili su ga čovjekom povjerenja, a pred teškoćama veoma otpornim. To potvrđuju i njegove riječi: »Ne uzmičite pred teškoćama, ne borite se s njima sami. S vama se bori Onaj za koga se i vi borite.«[150]

Jednostavne, odlučne riječi velika i čovjekoljubiva čovjeka.

Na jednoj od mnogih izložbi organiziranih u svrhu informiranja o životu i djelu o. Vendelina: prvi (o. Bonaventura Duda) i posljednji (o. Ivan Kovač) vicepostulator kauze

---

150 *Majstorović*, S., nav. dj., 124.

Trajna odanost

Život o. Vendelina bio je trajna odanost Crkvi i poglavarima. U svojoj okružnici god. 1908. napisao je svoje uvjerenje:

»Nemogući je unutarnji život bez posluha najvišoj vlasti. Mi težimo za vrhuncem kršćanske savršenosti, za savršenom ljubavi, a to možemo doseći jedino posluhom. Pravi posluh mora, naime, biti spojen sa stalnom odlukom, da se podložimo svim zapovijedima, naredbama i odlukama Crkve; nije dovoljno prihvatiti ih samovoljno, treba im prilagoditi i razum, tj. priljubiti se uz crkvenu nauku, savjete i djela te prihvatiti ono što ona prihvaća, a odbaciti što ona odbacuje.«[151]

Budući da je svoj život i rad držao »našom službom Crkvi«,[152] želio je o. Vendelin biti uvijek istinoljubiv, a »držati istinu jedva je moguće — ako se ne sluša učiteljica istine«.[153] U životopisu pak njegovu pripomenuo je o. S. Majstorović: »U rješavanju životnih problema, on (o. Vendelin, op. Ured.) traži da se oslonimo na autoritet Crkve kao na vrhovni kriterij. On marljivo prati *Acta Apostolicae Sedis* i *Acta Ordinis Fratrum Minorum*, gdje se službeno objavljuju odredbe Rimske kurije i Reda«.[154]

Treba, međutim, imati na umu da su za života o. Vendelina i njegova rada na čelu Crkve dva obnoviteljska pape: *Lav XIII.* i *sv. Pio X.* Prvi je više puta već u ovoj knjizi spomenut kao revnitelj obnove Franjevačkog reda i pisac konstitucije *Feliciate quadam*, a geslo Pija X. bilo je poziv: *Sve obnoviti u Kristu.* Uz bok spomenutih papa

151 AVp; *Ostavština* (...) H., 13, str. 36.
152 AVp; Okružnica *Immitator insignis*, god. 1908.
153 Ondje; Isto djelo.
154 Ondje; Isto djelo.

je također i *Pio XI.* za čijega se pontifikata svršio životni put sinovski odanog o. Vendelina. Osluškujući što se zbiva u Crkvi i svijetu, o. Vendelin požrtvovno radi oko obnove franjevačkog duha, dosljedno i nepokolebljivo obavlja svoju životnu službu »u savršenoj ovisnosti o Crkvi i njenim zakonima.«[155]

Vrhovni crkveni poglavar dostojan je ljubavi i poštovanja: »Tko ljubi Crkvu, ne može istodobno ne ljubiti i častiti sv. Oca Papu, njezinu vidljivu glavu, koji je Kristovom voljom temelj, pa prema tome i njezin bitni dio; Kristu odajemo čast koju iskazujemo Njegovu namjesniku.«[156]

U odmakloj životnoj dobi o. Vendelin se ganuto sjećao svoga susreta s papom Lavom XIII. sredinom svibnja 1900,[157] a svoju redovničku braću uvijek je upućivao na odanost sv. Ocu i vjernost crkvenom učiteljstvu, jer »Crkvom ravna i upravlja Duh Sveti i zato nju treba slušati, a ne suditi (...). Nemojte, kažem, slušati neprijatelje Kristove, ne dajte se prevariti njihovim lažnim tvrdnjama i ne dajte se smesti u poštovanju sv. Oca Pape.«[158]

Svjedok o. Oton Psarić napisao je u svojoj izjavi o odanosti o. Vendelina Crkvi i Papi:

»Neopisivu je ljubav pokazivao prema rimskoj Crkvi kao prema matici kršćanstva. S velikim je pijetetom govorio o crkvenom osoblju, podcrtavao vrijednost i milost crkvene hijerarhije i katoličke nauke. Čitavo to (...) ostavljalo je na čovjeku dojam, kako je »sentire cum Ecclesia« zaokupilo čitavu Vendelinovu dušu, kako je dao njegovu životu oznaku radosti, kako on vidi smisao života samo u tom, ako je ovaj uređen, kako to izlaže Crkva. Vendelinovo osjećanje s Crkvom uključivalo je ljubav prema njoj kao učiteljici i spasiteljici pojedinih naroda.«[159]

Prema biskupima i crkvenim uglednicima ponašao se o. Vendelin uvijek s dužnim štovanjem, bez suvišne pokornosti.[160] O. S. Majstorović pripominje: »Trebalo je vla-

---

155 *Majstorović*, S., nav. dj., 235.
156 Isto djelo, 134.
157 OVp; Okružnica *Immitator insignuis*, god. 1908.
158 *Majstorović*, S., nav. dj., 237.
159 OVp, Okružnica *Immitator insignis*, god. 1908.
160 Ondje; *Svjedočanstva*, br. 14.

stitim očima gledati kako čedno dočekuje ili ispraćuje biskupe i kako se vladao u njihovu društvu.«[161]

Trajna i postojana odanost o. Vendelina prema Crkvi i njezinu poglavarstvu ne može se razlučiti od poslušnosti, štovanja i iskrenosti prema redovničkim starješinama, poglavito prema Generalu Reda i Generalnoj kuriji. Usklađenost ponašanja izvirala je iz Vendelinova uvjerenja da u podložnosti i poslušnosti Papi počiva najčvršći temelj Reda; pred očima su mu uspjesi i plodovi u Redu koji su izvirali iz odanosti Papi pa u već spomenutoj okružnici (god. 1908.) piše:

»Što je ova krepost (odanost, op. Ured.) pustila dublje korijenje, što su se braća spremnije podvrgavala ovoj najvišoj vlasti i poradi Boga je poštivala, to su iz toga proizlazili obilniji plodovi za čitav Red.«[162]

Zanimljivo je ponašanje o. Vendelina u trenucima kad je trebalo odlučno dokazivati svoju odanost i postojanost prema Vrhovnom svećeniku i Namjesniku Kristovu. Životopisac o. S. Majstorović piše na temelju izjave o. Ante Cikojevića,[163] kako je o. Vendelin upućivao sudionike Generalnog kapitula god. 1921. o izboru za vrhovnog poglavara Reda na knadidata koji je prema njegovu mišljenju prikladniji za tu službu od onoga koji se postavio bio sučelice Papi. Protivio se, naime, izboru kandidata koji svojedobno nije prihvatio preporuku Benedikta XV. da i franjevci pohađaju novoosnovani Papinski istočni institut. Životopisac je to zabilježio »iz izvora prvog reda« doslovce:

---

[161] usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 320, bilj. 97 — izjava o. A. *Benigara:* »Recordor bene responsi ad unum episcopum, quod dictante ipso debebam scribere. Episcopus in epistola non tantum cum vehementia scribebat sed etiam, secundum meum modum videndi, excedebat limites et iurisdictionis et urbanitatis. Responsum autem P. Vendelini admirabar propter terminos, qui venerationem, humilitatem et moderationem animi simul cum firmitate exponebant. — (Svjedok spominje pismo jednog biskupa koji je pisao o. Vendelinu pismo u kojemu je prešao granice jurisdikcije i uljudnosti, a ovaj mu je odgovorio s dužnim štovanjem, ponizno i s mjerom, ali odlučno).

[162] Isto djelo, 238.

[163] AVp; Okružnica *Immitator insignis*, god. 1908.

»O. Ante Cikojević otišao je za vrijeme generalnog kapitula godine 1921. u ime svih jugoslavenskih provincijala o. Vendelinu, da mu razjasni, zašto je on kao generalni definitor, koji je u stvari Reda najbolje upućen, dao sugestiju da ne glasaju za dotičnog kandidata. »Rekao sam mu, piše provincijal Cikojević, da se on nama veoma sviđa, jer nam se čini da je čovjek uman.« On mi je na to odgovorio: »I đavao je uman!« Odmah sam ga ostavio i saopćio našim provincijalima da nije koristi da glasamo za toga kandidata nego za o. Klumpera, jer da o. Vendelin nema razloga, ne bi tako govorio. I uistinu je izašao za generala o. Bernardin Klumper s nekom malom većinom. Razlog je bio toj teškoj riječi o. Vendelina, što je onaj kandidat kao General Reda iz nedostatnih razloga opozvao svoje podložnike sa Papinskog istočnog instituta, na što se i sam Papa bolno potužio.«[164]

Takva »velika franjevačka ljubav sv. Ocu«[165] razvijala se i rasla u doba kad je svagdašnjica obilovala neprijateljstvima prema Papi i o. Vendelinu se činilo uputnim zauzimati se za što dosljedniju i potpuniju odanost, vjernost i poslušnost vrhovnom crkvenom Poglavaru, jer »neprijateljski napadi su zapravo poticaji braniteljima da se srčanije bore. Što su veći njihovi pokušaji da oslabe našu ljubav prema Papi, to mu se moramo više priljubiti novim dokazima i znacima poštovanja i privrženosti.«[166] Ta misao o. Vendelina, istaknuta i zabilježena u njegovoj okružnici[167] nije samo uputa braći i oporuka Provinciji za budućnost nego je svjedočanstvo prekaljena i prokušana redovnika, čovjeka iz naših krajeva gdje je Petrov nasljednik svojom službom i učiteljstvom bio zalogom i jamstvom istine i pravde. Nije to o. Vendelin nikada zaboravljao pa ni na službi u vrhovnoj upravi svoga Reda, niti pri izboru vrhovnih poglavara.

---

164 Ondje; *Svjedočanstva*, br. 34. — o. Ante *Cikojević* bio je provincijal hrvatske Franjevačke provincije Presv. Otkupitelja; suvremenik je bio o. Vendelina; izjavu je napisao 17. siječnja 1955.).

165 *Majstorović*, S., nav. dj., 236.

166 Isto djelo, 237.

167 AVp; Okružnica *Immitator insignis*, god. 1908.

Svećenička i dušobrižnička služba

Već je spomenuto iznimno štovanje o. Vendelina prema Euharistiji, a jedan svjedok je napisao: »Nisam zapamtio nijednog svećenika osim njega, koji bi poniznije stupio pred oltar, pobožno pokleknuo sagnute glave i tako dostojanstveno držao sv. hostiju.«[168]

Međutim, vanjsko ponašanje izviralo je iz nutarnjeg uvjerenja i doživljavanja o. Vendelina velike Tajne, kojom se dnevice krijepio i drugima je dijelio. Vanjske znakove doživiljavanja svećeništva treba razumjeti u okvirima istine, da je euharistijsko slavlje čin javnog kulta pa se ponašanje, raspoloženja i zanos ne mogu skriti. Zato s puno povjerenja treba primiti tvrdnju O. Psarića, da je o. Vendelin »u slušanju sv. mise bio tako sabran, da je izgledao kao sv. Ivan pod krvavim križem na Kalvariji,[169] kao i životopiščevu izjavu: »Svaka njegova misa bila je prožeta velikim subjektivnim žarom.« O. Vendelin je, naime, bio duboko uvjeren, da »ako svećenik kod oltara ne edificira i ne potiče vjernike na pobožnost, tada ih već sigurno sablažnjava.«[170]

Predano obavljanje dužnosti svoga životnog poziva potiče ljude na razmišljanje i želju da i sami budu gorljivi, pa je promatranje o. Vendelina u obavljanju euharistijskog slavlja također ostavljalo snažan dojam na nazočne motritelje. Među njima jedan je izjavio: »Pobožnost mu je bila tolika, da je na sve prisutne, pa i nas djecu, djelovao nada sve pobudno«,[171] drugi pak piše: »Kod slu-

---

[168] Ondje; Svjedočanstva, br. 61.
[169] Citat S. *Majstorović*, nav. dj. 223.
[170] AVp; *Ostavština* (...), F. — Citat prema S. Majstorović, nav. dj., 223
[171] AVp; *Svjedočanstva*, br. 40.

ženja sv. mise odavao je upravo živog sveca«,[172] a treći opet izjavljuje: »Često mi je upao u oči njegov žar, napose njegova toplina, kad je prema rubrikama poslije pričesti ostao neko vrijeme in meditatione SSmi Sacramenti. To je trajalo malo dulje nego je običaj kod ostalih svećenika.«[173]

Mlađi redovnički brat o. Vendelina i njegov životopisac o. S. Majstorović zabilježio je dojmove samostanske zajednice: »Braća su mu voljela ministrirati i asistirati, jer ih je pobuđivao na sabranost svim svojim kretnjama. Jedan od klerika je napisao da je njegovo klecanje nakon podizanja odavalo sliku sveca.«[274]

Za suvremenog čovjeka posebice je zanimljivo svjedočanstvo Marije Vitković, koja je izjavila:

»Iza pretvorbe opažala se silna usredotočenost, milina, ljupkost, gotovo bih rekla, preobraženje. Dobila sam dojam, da je o. Vendelin izgubljen za vanjski svijet, da je sav uronio u Isusa Krista.«[175]

Pripomenuti treba, da je o. Vendelin služio sv. Misu latinski a »nije nikada služio« na staroslavenskom, premda se kao poglavar trsatskog samostana našao u prilici da se drži drevne hrvatske povlastice. Koji su ga razlozi odvraćali od »glagoljanja« u franjevačkoj crkvi na Trsatu? Čini se, da je razlog zašto nije sluga Božji Vendelin htio glagoljati u franjevačkoj trsatskoj crkvi bio taj što nije postojala sigurnost, odnosno što je postojala ozbiljna sumnja da franjevačka crkva na Trsatu ima ovlast glagoljanja, jer je tu ovlast imala župna crkva sv. Jurja. Želio je najvjernije obdržavati propise Crkve.[176]

Koliko je god o. Vendelin revnovao oko franjevačke obnove, ne smije se zanemariti njegov svećenički apostolat: »u prvom redu među svojom braćom, a onda među dijecezanskim svećenicima«[177] pa mu životopisac pridaje naslov promicatelja svećeničke svetosti.[178] O. Apolinar

---

[172] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 18.
[173] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 30.
[174] *Majstorović*, S. nav. dj., 224.
[175] Izjavu objelodanio S. *Majstorović*, nav. dj., 224. i usp. str. 319, bilj. 47.
[176] Isto djelo, 228.
[177] Isto djelo, 170.
[178] Ondje, 171.

Braničković u svojoj izjavi piše o Vendelinovu pastoralnom radu: »Dok je gvardijanovao u Zagrebu (1912.—1915.) radio je na propovjedaonici i u ispovjedaonici«,[179] a drugi redovnik pak svjedoči, da je u Turopolju na zamjeni župnika »mnogo ispovijedao, propovijedao i u privatnom razgovoru ljude savjetovao.«[180]

U obavljanju svećeničke službe o. Vendelin je bio dugogodišnji duhovnik časnih sestara. Jedna ga je između njih upamtila kao čovjeka »svetačkog izgleda«, koji posti, ali nikada nije namršten.[181] Životopisac pak bilježi, da je »redovnice radi njihove discipline i nabožnosti posebno cijenio.«[182]

Svećeničko promicanje dobrote i ljubavi o. Vendelina našlo je u ispovjedaonici svoje neiscrpno područje. »Neumoran je u ispovijedanju« piše o njemu o. Kamilo Kolb,[183] a drugi Vendelinov brat tvrdi, da su ga tražili svi koji su težili za duhovnim životom.[184] Zabilježeno je također, da je ispovijedao »gotovo svaki dan. Znam, da su k njemu na ispovijed išle duše, koje su ozbiljno težile za duhovnim napretkom.«[185]

U Zagrebu je o. Vendelin ispovijedao u franjevačkoj crkvi kod oltara sv. Josipa (nedjeljom od 5—8 sati), u hodniku i, kad je trebalo, u ispovjedaonici za gluhe.[186] Svoju pak ispovjedničku službu shvaćao je veoma ozbiljno,[187] a nikad mu nije bilo teško na poziv zvona sići u ispovjedaonicu, makar i 20 puta.[188]

Najprije treba zabilježiti, da je o. Vendelin bio »dugo vremena ispovjednikom bogoslova u nadbiskupskom sjemeništu u Zagrebu i uvijek je imao mnogo penitenata. Bio je jedan od najdražih ispovjednika. Ispovjedničkoj

---

179 AVp; *Svjedočanstva*, br. 25.
180 Ondje; *Svjedočanstva*, br. 29.
181 usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 172.
182 Ondje; također str. 314, bilj. 47.
183 AVp; *Svjedočanstva*, br. 4.
184 Ondje; *Svjedočanstva*, br. 68.
185 Ondje; *Svjedočanstva*, br. 35.
186 *Majstorović*, S., nav. dj., 175.
187 Bilješka Leonarda *Kamerlata*, franjevca. Usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 314, bilj. 58.
188 AVp; *Svjedočanstva*, br. 78.

službi u nadbiskupskom sjemeništu nije nikad izmicao i bio je uzorno točan.«[190]

Iz životopisne građe o. Vendelina može se utvrditi, da je bio ispovjednikom biskupa Dominika Premuša,[191] svete uspomene Josipa Langa,[192] a k njemu se na povratku sa studija iz Rima u duhovnim pitanjima obratio dr Alojzije Stepinac, budući nadbiskup zagrebački i kardinal.[193] Bio je o. Vendelin ispovjednikom sveučilišnih profesora,[194] i brojnih svećenika i redovnica.[195]

Sve izjave svećenika o o. Vendelinu kao ispovjedniku slažu se, da je u duhovnom vodstvu bio pun ljubavi i strpljivosti.[196] Svećenici mu u pismima zahvaljuju »na pouci,
fesora[194] i brojnih svećenika i redovnica.[195]

Zanimljiva je izjava svećenika-penitenta:

»Bio mi je ispovjednik mnogo godina. Nikada mu nisam nezgodno došao. Uvijek me je primio ljubazno i tako čedno i ponizno, kao da sam ja ispovjednik, a on pokornik. Pouka iza ispovijedi bila je kratka, ali uvijek tako srdačna, te se osjetilo da govori iz dubine srca, iz dubine svoje svete duše. (. . .) Često sam s njim razgovarao o raznim temama. Uvijek je pravio dojam čovjeka, koji je oprezan u sudovima. U razgovoru o drugima nastojao je uvijek biti pravedan, ali ujedno iskren i srcem i ustima. U vladanju je bio otmjeno uljudan, čedan i ponizan; no nije se moglo opaziti ništa pretjerano«.[198]

Biskup Josip Lang mu je pisao: »Hvala Vam najusrdnija za sve duhovno dobro, koje mi dijelite kroz toliko godina mnogom ljubavlju i ustrpljivošću.«[199]

---

190 Ondje; *Svjedočanstva*, br. 46.

191 Ondje; *Ostavština* (. . .), B, 11., 19.

192 *Majstorović*, S., nav. dj., 177—78. (Objelodanjena su pisma biskupa J. *Langa*).

193 Isto djelo, 176.

194 Ondje.

195 Isto djelo, 179—180.

196 Iz pisma biskupa J. *Langa*, 3. travnja 1923.

197 *Majstorović*, S., nav. dj., 177.

198 AVp; *Svjedočanstva*, br. 46.

199 Usp. bilj. 196.

Jedna redovnica piše: »Kod ispovijedi nije mnogo govorio, nego samo o Isusu, o krotkosti, poniznosti, blagosti. Nijedan mu ispovjednik nije bio sličan.«[200]

U podjeljivanju sakramenta pokore o. Vendelin je postupao s mjerom, pa o. S. Majstorović misli, da je »tu došao do izražaja njegov nadnaravni dar savjeta.«[201]

Imao je o. Vendelin sposobnost shvatiti duhovno stanje pokornikovo; govorio je kratko i sažeto, prikladno i dostupno pokorniku; upućivao je na pouzdanje u Boga. Pokornicima je redovito zadavao male i lake pokore, često strelovite molitvice; znao je pokornicima za pokoru dati da mole za obraćenje grešnika.

Redovnica iz bivše Zakladne bolnice u Zagrebu izjavila je o o. Vendelinu kao ispovjedniku: »Ispovijedao nas je u Zakladnoj bolnici u Zagrebu. Jedva smo ga dočekale. Nadvisivao je sve druge u ispovijedanju. Stvar je znao brzo prosuditi i na nju kratko odgovoriti. U ispovijeda-

Ispovjedaonica na Trsatu u kojoj je redovito ispovijedao o. Vendelin

---

[200] *Majstorović*, S., nav. dj., 179.
[201] Isto djelo, 179.

nju srednje dug, umjeren. Pokore nisu bile preteške. U svemu je vladala prava mjera. Davao je dojam unutrašnjeg skromna čovjeka. Imala sam mnogo ispovjednika; njega računam među najbolje.«[202]

Treba, konačno, spomenuti smjernice o. Vendelina za ispovjednika i podjelu sakramenta pokore. O. S. Majstorović drži da su te smjernice brojnije od drugih.[203] Načelno je o. Vendelin tražio da ispovjednik bude čovjek knjige i znanja općenito, jer neznalica može mnogo zla prouzročiti: »Zavezat će kad bi morao odriješiti; odriješiti kad bi morao svezati«.[204] Zatim, potrebito raspoloženje u pokornika (dispositio) u dijeljenju sakramenta pokore može pobuditi ispravno disponiran djelitelj sakramenta pa o. Vendelin piše:

»Kako će raspoložiti grešnika da dostojno primi ovaj sakrament, ako sam nije raspoložen dostojno ga podijeliti? Zar može biti blaga, nježna i krotka prema pokorniku duša koja nije ukrotila sebe? Zar će moći zaliti otvorenu ranu uljem i rashladiti duhovnom rosom dušu, koja gori od ognja strasti, koja je i sama presuha i koja suhoću vlastitog srca očituje samo mrzovoljastim i suhim riječima? (...) Mrzovolja ne potiče pouzdanje, već ga oduzima; ne potiče iskrenost već je sprečava; ne smekšava srca već ih otupljuje; ne povećava ljubav već je umanjuje (...) i na kraju i samoga ispovjednika opterećuje pred vlastitom savjesti i pred Bogom-Suncem, što je djelo Božje obavio nemarno.«[205]

Posebice se čini uputnim istaći u naše doba riječi o. Vendelina o iskrenosti i povjerenju:

»Kolika se neporočnost, kolika pobožnost i spremnost duha traži (od ispovjednika, op. Ured.), da bude pripravan svakog trena obavljati tu svetu službu i uzmogne svetinje sveto podjeljivati.«[206]

Zatim:

»Zar će pokornik vjerovati onome, dok govori, kako se mora čovjek brinuti za vječne stvari, koga bude vidio

[202] Isto djelo, 180.
[203] Isto djelo, 182.
[204] AVp; Okružnica *Quanta me cura*, god. 1907.
[205] Ondje; Okružnica *Perceptis dispositionibus*, god. 1905.
[206] Ondje; ista okružnica.

da je sav zaokupljen brigom kako bi skupio što više zemašljtine? Ako ga bude vidio, da ne obavlja službu s najplemenitijom nakanom, koja odgovara svetosti staleža, već služi oltaru kako bi od njega što bolje živio? Zar može plodonosno preporučivati potrebu molitve onaj, za koga znadu da je nemaran u obavljanju svoje svagdanje molitve? Zar će moći uliti spasonosni strah pred zapovjedima i naredbama Crkve, ako ih sam omalovažava?«[207]

Jamačno ovim mislima o. Vendelina treba dodati tvrdnju svjedoka: »Njegove su riječi bile jednostavne, bez patosa, bez bučne retorike, ali proživljene i uvjerljive.«[208]

Naše doba i suvremen čovjek traže iskrenost, neposrednost, povjerenje među ljudima; međusobnu ljubav i razumijevanje. Svagdje. I u — ispovijedaonici. To je shvaćao o. Vendelin.

»Vendelinov dan« u franjevačkoj crkvi na Kaptolu 1981. godine

---

[207] Ondje; isto djelo.
[208] Ondje; *Svjedočanstva*, br. 6.

Briga za mladež

Među službama što ih je u Franjevačkom redu obavljao o. Vendelin, bila je i odgojiteljska. Nema, međutim, iscrpnih podataka o njegovim mislima i smišljenim postupcima u to doba.

Ipak, briga oko odgoja mladeži nije bila malena u životu o. Vendelina. Prema podacima skupljenim za građu životopisa Vendelinova spominje se njegova veza s učiteljima u Zagrebu i Sušaku. Uzvišeno je mislio o učiteljskoj službi, a životopisac bilježi da je na nju »gledao vrhunaravnim očima«.[209]

Njegova su gledišta načelna i praktična:

»Neprestance naglašava dužnost učitelja, da vode mladež Bogu. On im doziva u pamet da moraju promicati i gospodarski napredak naroda.«[210]

Međutim, svećenik i redovnik o. Vendelin je posebice ćutio odgovornost za odgoj ministranata. Želio je punu ozbiljnost u okupljanju dječaka i mladića oko oltara, poticaj revnog obavljanja ministrantskih službi i posebnu brigu da mladi ljudi u blizini oltara i čestim opetovanjem službe ne osjete dosadu te ne omalovaže bogoštovne čine. Preporučivao je ministrantske tečajeve. U ministranata treba njegovati pobožnost, podržavati i učvršćivati vjeru, oblikovati njihov nutarnji život.[211] U svojoj knjizi o. S. Majstorović piše, da je o. Vendelin »kod svake sv. mise činio poseban memento za svoje ministrante.«[212]

Nakon osnutka Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, njezin je prvi poglavar shvatio značenje

---

[209] *Majstorović*, S., nav. dj., 169.
[210] Isto djelo; ondje.
[211] AVp; *Ostavštine* (...), H, I., 15, str. 141.
[212] *Majstorović*, S., nav. dj., 169.

odgoja vlastitog podmlatka; izjava je, naime, o. Vendelina: »Provincija je uvijek držala, da joj treba najviše se skrbiti oko odgoja vlastitog podmlatka.«[213]

U svemu vjeran svome pozivu i dosljedan u obavljanju povjerene službe o. Vendelin je prigodno (u povodu božićnih blagdana), ali zanimljivo iznio svoje misli o odgoju franjevačke mladeži:

»Pravi će franjevac svoju ljubav prema Djetetu Isusu znati prenijeti na djecu i mladež, koju mu je Božja providnost poslala da im oplemeni srce, a um obogati znanjem. On će u povjerenoj mladeži gledati dijete i dječaka Isusa, te će svoju tešku i odgovornu službu držati svetom službom, kojoj je cilj, da sačuva mladež u nevinosti, da je primjerom i poukom unaprijedi u kreposti i u svakom dobru. U savršenu ispunjavanju odgojne službe, koja je većini naših otaca povjerena, neka poprimi naša ljubav prema djetinjstvu i mladosti Kristovoj konkretnu formu. Tu odgojnu brigu i ljubav dugujemo u prvom redu svojoj redovničkoj mladeži: braći klericima, mlađoj braći laicima i kandidatima; jer »ako se tko za svoje — a osobito za domaće — ne brine, odrekao se vjere i gori je od nevjernika«.[214]

U odgoju mladeži, posebice redovničkog podmlatka, o. Vendelin je isticao potrebu, da mladi čovjek bude obrazovan i u svojoj budućoj službi neka koristi vjerskom i kulturnom napretku svoga naroda. Prvi poglavar hrvatske franjevačke Provincije želi da članovi njegove zajednice služe narodu tako »da se svatko mora ili barem može osvjedočiti, da ljubimo narod i da mu se uvijek i u svakoj zgodi pokažemo uslužnim i naklonima.«[215]

Zanimljiva gledišta o odgoju pretočio je o. Vendelin u veoma ozbiljno ostvarenje: u podizanje franjevačkog kolegija u Varaždinu.

Razloga za gradnju i otvaranje kolegija bilo je mnogo, ali kad ih je vagnuo i o svemu promislio o. Vendelin se zauzeo za gradnju. Odlučno i postojano. Imao je svoj duboki razlog, svoje uvjerenje:

---

[213] AVp; Okružnica *Consuetas litteras*, god. 1904.
[214] AVp; Okružnica *Dolazeći blagdani*, god. 1926.
[215] Ondje; *Ostavština* (...), H, II., 11, str. 23.

»Provincija danas treba uzoran kler, braću punu apostolskog samoprijegora i misionarske požrtvovnosti, koja će živjeti ne samo za sebe nego za svoj narod. Daleko od one naše dosta raširene tradicije, koja od mladih svećenika doskora stvara ljude bez volje, energije, bez idealizma; ljude koji samo mehanički obavljaju svoje stroge dužnosti, a bezbrižno napuštaju široko polje duhovnog života. (...) Na ozdravljenju prilika treba raditi brzo, jer veliko doba kulturne borbe, koja nas čeka, traži velike svećenike (...)«[216]

Teškoće oko izgradnje spomenutog središnjeg zavoda za odgoj svoga franjevačkog podmlatka nisu skršile provincijala o. Vendelina.[217] O. Srećko Majstorović pak misli, da je »u svemu tako raznolikom radu ostao netaknut njegov nadnaravni princip. Tu je došla do osobita izražaja njegova živa vjera.«[218]

Uvijek zagledan u budućnosti o. Vendelin je razmišljao o sutrašnjici:

»Današnji duh vremena traži potpuna svećenika koji će plodove spasiteljske Kristove žrtve unositi u narod ne samo svetim činima, što ih obavlja u Crkvi, nego i velikim osobnim požrtvovnim radom na svim područjima ljudskog djelovanja. Treba moralno i materijalno podupirati nastojanje, da se iz bezbožnog i indiferentnog ozračja istrgnu mladi talenti, koji će stojeći na čvrstim vjerskim načelima, postati jaki zalog preporoda u kršćanskom duhu. Treba nam, dakle, složnim silama poraditi da se upotrijebi osim redovitog i posebni način rada koji hic et nunc odgovara današnjim prilikama.«[219]

U životopisu o. Vendelina treba svakako zabilježiti, da su »najveći vidljivi spomenici Vendelinove uprave« sjemenište i Serafski kolegij u Varaždinu,[220] ali nema zabilježenih podataka o nutarnjim lomovima, bolima i naporima koje je Prvi provincijal doživljavao u danima osnut-

---

216 Ondje; *Ostavština* (....), H, III., 30.

217 usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 127, 134, 307, Bilj. 9 upućuje na sporove oko mjesta gdje bi trebalo graditi kolegij: *Varaždin* ili *Našice*.

218 Isto djelo, 131.

219 AVp; *Ostavština* (...), H., III., 30.

220 usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 133.

ka i gradnje spomenutih kuća. Bio je uvijek spreman skupljati milodare, pa je u svojoj okružnici od 28. ožujka 1926. napisao:

»Svaki doprinos za odgoj mladeži koristi Provinciji tj. pojedinim samostanima. Vaš doprinos ne pada u tuđi džep, nego vi pomoću njega gradite vlastitu kuću, učvršćujete i usavršavate vlastitu obitelj, sve ide za zajedničko dobro. Potpomažimo se, dakle, međusobno, da bi mogla i zajednička stvar napredovati.«[221]

Konačno, u promatranju pristupa o. Vendelina odgoju mladeži općenito, posebice pak franjevačke, ne smiju se zanemariti njegove riječi zabilježene u jednom okružnom pismu:

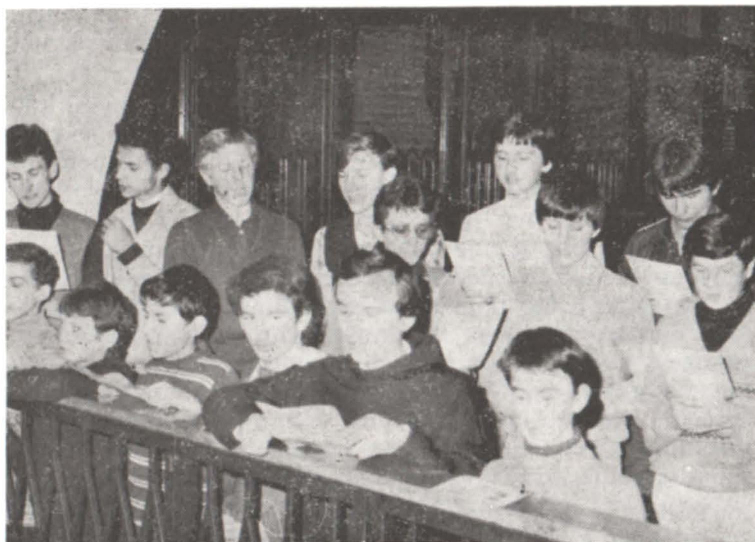
»Oči braće uprte su u mene, jer žele naći u meni kao u svom starijem bratu izgled i pravilo, po kojem će se ravnati, žele vidjeti primjer, koji mogu slijediti. Živi primjer je živi znak, živa opomena, a nadasve snažno sredstvo koje povoljno djeluje na ljudsko srce. Ovoj vašoj želji ja sam dužan udovoljiti, jer je ona i pred Bogom opravdana... Izbjegavat ću zato sve, što bi moglo škoditi vašim dušama, a nastojati ću u svom svećeničkom i redovničkom životu, da vas potaknem na dobro, iako moram reći sa sv. Augustinom: »Mene više žalosti nego možda same vas, što moja slabost ne može zadovoljiti svim potrebama, koje od mene zahtijevaju udovi Kristovi, a da im ipak služim, nagoni me i strah od Gospodina i ljubav prema njemu.«[222]

U dubini svoga bića i širini vlastitog srca o. Vendelin je ozbiljno shvaćao svoju poglavarsku i odgojiteljsku skrb oko mladeži. Ozbiljnost oca spajao je s ljubavlju majke u pristupu mladima, ali uvijek vjeran redovničkom Pravilu i svome pozivu. Nastupao je odlučno, ali uvijek »suaviter in modo«. Nije dopuštao da se redovnički život shvaća neozbiljno, a odgoj podmlatka površno.

Svojim osobnim primjerom želio je i htio pridonijeti odgoju mlade redovničke braće s iskrenim uvjerenjem da najprije trebaju biti čestiti ljudi, a zatim prema budućem pozivu i položaju da budu graditelji društva i Crkve.

---

221 AVp; Okružnica *Do koga od vas*, 28. ožujka 1926.
222 Ondje; Okružnica *Stupam, evo*, god. 1924.

Sjemeništarci redovito svaki tjedan mole i pjevaju na grobu o. Vendelina

VI. dio

Po životnom križnom putu

Osmišljenim putom odricanja

U obnoviteljskom poslu u svome Redu i Provinciji shvatio je o. Vendelin mukotrpni rad kao neprestano i trajno odricanje pa je već god. 1904. napisao: »U školi križa imamo dokaz, da se ljudsko društvo ne može drugim načinom obnoviti, nego križem i mrtvenjem«[1]

Predvoditelj u obnovi franjevaštva u Hrvatskoj morao je doista o. Vendelin podnijeti brojne teškoće, nesporazume i poniženja, a opće društvene prilike pridonosile su nesigurnosti, strahu i boli pa je u njemu sazrela svijest o potrebi dragovoljnog, osmišljenog odricanja.

Svjestan da živi u svijetu gdje je »svuda bol, tuga, strah, divlje ljudske strasti nimalo ukroćene, već su još u ove dane razjarene; na nas su se već survala golema zla, a još se većih trebamo plašiti« a jedini je izlaz »da činimo dobro, da ublažimo Božju srdžbu. U svemu sami sebe pokažimo uzorima dobrih djela. Budimo ustrajni u molitvi.«[2]

Ono što je o. Vendelin prihvatio kao svoj način djelovanja bio je pokornički život. O. Srećko Majstorović misli, da je pokora bila druga narav Vendelinova, a poticaje milosti na pokornička djela razumio je kao svoj materinji jezik; prošao je u svom životu svete stube »scala sancta« boli i trpljenja.[3]

Međutim, o. Vendelin je duboko shvaćao smisao svoga života i i poslanja pa se ni trenutka nije odricao konačnog cilja — vlastitog posvećenja. Bez posebne dubokoumne zaodjenutosti, navlastito svojoj naravi odlučno

[1] APZ, List od 12. travnja 1904.

[2] AVp, *Ostavština o. Vendelina*, H, 10, 183. (o prilikama za Prvoga svjetskog rata 1914—1918).

[3] *Majstorović*, S., nav. dj., 245.

ističe: »Neka se bez milosrđa otkida od nas sve, što je trulo i što je zaprekom kreposnu životu i našem spasenju«.[4] Treba, naime, živjeti puni život milosti pa zato »mrtvenje treba da se proteže na dušu i tijelo, inače je život milosti u nama nemoguć«.[5]

Bilo je u životu o. Vendelina patnje i boli koje nisu ovisile o njemu i njegovoj volji (primjerice: bolesti), ali i njih je podnosio u punom ozračju kršćanskog mrtvenja, odricanja, s jasnim i odlučnim uvjerenjem: »Mi trebamo upravljati sjetilima ne samo prema naravnim nego i nadnaravnim zakonima. Svako naše osjetilo treba biti podvrgnuto mrtvenju.«[6]

Čini se prema životopisnim podacima da je o. Vendelin doduše sebi uskraćivao dopuštene, a i nužne stvari,[7] ali da je poglavito obdržavao post, pa o. S. Majstorović misli da je »njegov redovnički život bio neprestani post«.[8] Čovjek i redovnik o. Vendelin je znao, da je umjerenost, koju traži liječništvo, također mrtvenje, »ali nije kršćansko mrtvenje.«[9]

Redovničke osobe jamačno u o. Vendelinu i njegovu mrtvenju vide uzor dosljednosti u obdržavanju odredaba franjevačkog Pravila i redovničkih Konstitucija; suvremeni čovjek pak u tome nalazi pouku za svagdašnjicu u kojoj nema napretka bez žrtve, odricanja i samozataje.

O postovima o. Vendelina zabilježeno je, da ih je obdržavao najstrože, ali i ostali neposni dani jedva su se razlikovali od posnih.[10] »Uzimao je vrlo malo hrane, ali je ipak nastojao, da se to ne opazi«[11] piše jedan Vendelinov suvremenik i svjedok; klerici pak koji su dvorili kod stola govorili su o njemu da jede koliko i vrabac.[12] O. S. Majstorović je zabilježio, da je različite svoje bolesti liječio

---

[4] AVp, *Ostavština* (...), D, 16.
[5] *Ondje;* Isto, H, IV, 3., str. 118.
[6] Ondje; Isto.
[7] *Majstorović,* S., nav. dj., 246.
[8] Isto djelo, ondje.
[9] AVp, *Ostavština* (...), H, IV, 3, str. 118.
[10] *Majstorović,* S., nav. dj., 246.
[11] AVp, *Svjedoč,* br. 16. (izjava fra Inocenta *Zrinskog).*
[12] *Majstorović,* S., nav. dj., 246.

postom, a to je preporučivao i boležljivoj braći.[13] Prema bilješki spomenutog životopisca izjavio je liječnik i sveučilišni profesor dr Julije Budisavljević, da je o. Vendelin obolio od neprestana posta.[14] No, budući da je izjava vezana uz posljednju Vendelinovu bolest (rak želuca) treba je shvatiti kao pokušaj isprike teškog zdravstvenog stanja i potrage za uzrokom nemile bolesti.

Odricanje od hrane potvrdio je također hrvatski glazbenik i suvremenik Vendelinov o. Kamilo Kolb,[15] a o. Rafael Rodić u svojoj izjavi spominje događaj kad je s Trsata putovao u Zagreb s o. Vendelinom: ponijeli su sa sobom nešto hrane, ali su čekajući jedan na drugoga koji će početi riječ o jelu gladni stigli u Zagreb.[16]

Odricao se o. Vendelin i pića. Ni za ljetne vrućine, kod tjelesnog rada nije uzimao vode[17], vina je veoma malo pio u blagovaonici, a također i za dnevnog redovničkog odmora.[18] Međutim, veoma je pazio na ponašanje kod stola, a negodovao je kad je primijetio koga da pohlepno jede.[19]

U odijevanju kao da je prelazio okvire jednostavnosti odričući se ponekad i nužnih predmeta. Unatoč činjenici što je o tome već bilo riječi u ovoj knjizi, treba zabilježiti nekoliko potvrđenih izjava i bilježaka o odjeći o. Vendelina.

»Nije imao veću količinu ni rublja ni ostalog odijela. Kad se vratio iz Rima kao bivši generalni definitor, njegova je donja roba bila iz debeloga domaćeg platna«,[20] izjavio je brat Vendelinov koji se starao o rublju zagrebačke braće; drugi pak potvrđuje da se služio rupčićima koje je dobio još u povodu svoje mlade mise.[21]

---

[13] Isto djelo, Ondje.

[14] Isto djelo (pisac ne tumači izjavu, niti navodi gdje se čuva).

[15] AVp; *Svjedoč*, br. 4.

[16] Dogodovštine zabilježio Srećko *Majstorović* i objelodanio u nav. djelu, 247.

[17] AVp; *Svjedoč*, br. 65.

[18] *Majstorović*, S., nav. dj., 247.

[19] AVp; *Svjedoč*, br. 6.

[20] AVp; *Svjedoč*, br. 45.

[21] *Majstorović*, S., nav. dj., 251 (prema izjavi krojača fra *Kaja Kramarića*).

Odricanje od boljih i toplijih dijelova odjeće potvrđuje kazivanje o. R. Rodića o o. Vendelinu iz god. 1916. Tada je o. Vendelin trebao poći kao vizitator u Dalmaciju pa se spomenuti o. R. Rodić pobrinuo da ponese sa sobom toplo odijelo, no »trebalo mu je silom utrpati štogod od topla odijela, onda bi tek prihvatio.«[22] U jednom pismu što ga je o. Vendelin sa svoje vizitacije uputio o. R. Rodiću priznaje: »Sve do sada mi je dobro poslužilo zimsko odijelo, kojim ste me opskrbili i bio bih mnogo trpio, da ga nizam imao.«[23]

Spomenuti o. R. Rodić, suradnik i brat o. Vendelina, sačuvao je spomen na pojedinost iz god. 1912. kada je kao provincijal pribivao skupa s o. Vendelinom Svjetskom euharistijskom kongresu u Beču. Dok su obojica u stolnoj crkvi sv. Stjepana čekali svečani slavljenički ophod s Presvetim, primijetio je o. R. Rodić kako njegov pratitelj drhti poput šibe: dan je naime bio kišan i hladan, a o. Vendelin bez čarapa.[24] Spominje također o. Rafael Rodić da su tople cipele često nabavljale časne sestre svome ispovjedniku o. Vendelinu.[25]

Gornje odijelo bilo je u o. Vendelina uvijek grubo pa o. S. Majstorović piše: »Kad je prvi put došao u Varaždin i pred blagovaonicom odložio plašt, crni patri, koji su nosili kapute, izlazili su, da se uvjere o grubosti njegova plašta.«[26]

Tumačenje takva odricanja nalazi životopisac spomenuti o. S. Majstorović u Vendelinovu načinu života »prema strogim načelima Pravila. On je išao dalje od siromašne upotrebe stvari i primjenjivao onu tzv. ograničenu upotrebu.«[27]

U svome dobu i svojoj redovničkoj službi o. Vendelin je imao svoje poticajno tumačenje:

»Ništa ne znači biti siromašan, ako se ne ljubi siromaštvo i ne prihvaća tegoba siromaštva iz ljubavi prema

---

22 *Majstorović*, S., nav. dj., 251.
23 APZ, List od 20. prosinca 1916.
24 AVp; *Svjedoč*, br. 52.
25 *Majstorović*, S., nav. dj., 252. (prema svjedočanstvu nadbiskupa R. Rodića).
26 Isto djelo; Ondje.
27 Isto djelo, 251.

Isusu Kristu. Ako, dakle, želiš znati jesi li siromašan, ispitaj se kako podnosiš neugodnosti koje siromaštvo sobom donosi: glad, žeđ, zima, izmučenost, nedostatak u odijelu i raduješ li se tomu? Kako ti ugađa otrcano odijelo, oskudna i skromna hrana, koja ti nije ugodna? Kako trpiš i podnosiš nedostatno i oštećeno pokućstvo u svojoj sobi? (...) Usavršit ćeš siromaštvo, ako budeš oskudijevao nužnim stvarima; ako ne izgubiš nutarnji mir, kad naiđeš na oskudicu i nedostatke u dnevnim potrebama (...). Vrhunac siromaštva postižeš, kad iz ljubavi prema Isusu dragovoljno tražiš tegobe siromaštva i za njima čezneš.«[28]

Brojne su potvrde iz života o. Vendelina ovakvom shvaćanju, a među njima je podatak iz god. 1907. Tada je o. Vendelin boravio u Varaždinu i zamjenjivao lektora filozofije. Kad je dao svoje rublje na pranje (dvije tunike), redovnička su braća zaključila, da su u takvu stanju te nisu dostojne provincijala, pa su mu predložili sašiti nove. Prijedlog je o. Vendelin otklonio, jer »treba obdržavati sv. siromaštvo«.[29]

Suvremeni čovjek pa i redovnik naših dana jamačno ne postupa s odijelom i hranom kao o. Vendelin. Pedesetak godina od smrti Ugodnika Božjeg ne znači samo vremenski razmak nego temeljito je izmijenjen način svagdašnjeg života posvuda pa i u samostanima. Napredak znanosti i civilizacije utjecao je na životno ponašanje i navike, pa se čini lik o. Vendelina izniman. Ali njegov je život bio stavljen i uokviren u doba kad su se dva stoljeća našla na razmeđi, društveni se sustavi sukobili, a redovništvo je bilo potrebno obnove, jednostavnosti, skromnosti, dubinskog posvećenja i — odricanja, ljudskoga i kršćanskog.

Istaknuto je već u ovom životopisu da je o. Vendelin bio uzorno uredan. Zanimljivo je pripomenuti, da su braća koja su ga brijala i šišala znala kako teško podnosi doticaje lica. Ipak, izjavio je jedan: »Godinu dana sam ga brijao. Sve je prošlo bez prigovora ili nestrplji-

---

[28] AVp; *Ostavština* (...), H, III, 14, str. 82.
[29] usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 251, 321.

vosti«,[30] drugi pak priznaje da su »mašine za šišanje« često puta nemilo čupale, ali o. Vendelin se nije potužio ili uznemirio nikada.[31]

Osim spomenutih »vanjskih« odricanja služio se o. Vendelin i redovničkim pokorama i vježbama. U izjavama svjedoka spominje se, da je imao svoj bič,[32] te da je nosio cilicij (pokornički željezni pojas).[33]

Na osmišljenom putu odricanja imao je o. Vendelin najviše brige sa sobom i svojom naravi na što je upozorio i o. Aleksa Benigar, a spomenuto je već i u ovoj knjizi. Bila je to »neprestana borba protiv naravnih tendencija njegova temperamenta«[34] a o. Vendelin je i sam isticao, da je brižno izbjegavao prigodu da ne podlegne svojoj žestokoj ćudi.[35] Jamačno je jakom voljom i otvoreno prihvatio odricanja koja su mu pomagala u borbi sa sobom (»Trebamo udariti sjekirom pokore...«[36]) na putu usavršavanja i svetosti.

---

[30] AVp; *Svjedoč.*, br. 15.
[31] Ondje; *Svjedoč.*, br. 37.
[32] Ondje; *Svjedoč*, br. 29; 15.
[33] Ondje; *Svjedoč*, br. 15.
[34] Ondje; *Svjedoč*, br. 53.
[35] Ondje; Okružnica *Immensa divina*, god. 1903.
[36] Ondje; *Ostavština* (...), D, 16.

U patnjama i bolestima

Među spisima u ostavštini o. Vendelina sačuvan je niz rečenica u kojima razmišlja o bolesti i strpljivosti:

»Bolest je katkada najveća pokora. Dok druge vrijede kao srebro, ova je kao zlato. Dolazi od samoga Boga. Određena je od njegove Providnosti. Kako je pravedan svaki njezin udarac! Silno djeluje, pogađa čovjeka do dubine duše. Nije li zato strpljivost u teškoj bolesti najsavršenije mrtvenje, a na samrti slava duše? Da, u bolesti nam se pruža tisuću prilika, da strpljivošću učvrstimo svoju krepost i steknemo dragocjenih zasluga. Teško je biti strpljiv, kad pritisnu bolovi. Junački je čin, kad se čovjek odvrati od svijeta te se posve preda Božjoj Providnosti (...). Strpljivost u bolesti nije samo prekrasna već i izvanredno korisna krepost...«[37]

Misli su veoma zanimljive, u njima je shvaćenje o. Vendelina, čovjeka i kršćanina, redovnika koji je podnosio bolesti i patnje uronjen u beskrajnu Providnost.

Prema tvrdnji o. Rodića bio je o. Vendelin sve do god. 1904. potpuno zdrav i dobra izgleda.[38] Treba, međutim, imati na umu Vendelinovo životno razdoblje od djetinjstva do spomenute godine u kojemu uvjeti života i razvitka nisu bili laki (obiteljsko gospodarsko stanje, školovanje, redovničke mlade godine nisu bili uvijek pogodni za zdravlje).

Spomenute godine obolio je o. Vendelin od trbušnog tifusa (typhus abdominalis); bolesnikovo stanje bilo je teško, i kad se donekle oporavio zahvatila ga je ista bolest (recidiv) slijedeće godine u težem obliku. Životopisac pripominje, da je od tada »njegovo zdravlje za čitava života

[37] Ondje; Isto, H, 3. str. 117.
[38] *Majstorović*, S., nav. dj., 254.

bilo nestalno«.[39] Drugi napad tifusa veoma je iscrpio o. Vendelina, »ostavile su ga tjelesne i duševne sile. Opala mu je kosa.«[40] Krajem godine nije mogao prihvatiti službu vizitatora Bosne Srebrene,[41] premda je nakon izlaska iz bolnice bio s dopuštenjem Generalne kurije na oporavku u Seckau kod benediktinaca i u Knittenfeldu kod kapucina.[42]

God. 1927. iznenadno je pozlilo o. Vendelinu dok je ispovijedao bogoslove u Nadbiskupskom sjemeništu u Zagrebu. Tada je bila akutna upala slijepog crijeva (appendicitis acuta) pa je hitno prevezen u Zakladnu bolnicu gdje je operiran. Nije se tužio, premda je operacija bila teška zbog upala i zbog poodmakle dobi. Patio je i oslabio, međutim, »on se posve mirno predao u ruke Božje.«[43]

Za života je patio i od neuralgije, pa se o. Srećko Majstorović prisjeća, da je kao klerik s ostalim svojim vršnjacima brao za nj »neku biljku« kojom se liječe urološke bolesti.[44] Spomenuti o. Majstorović zabilježio je u životopisu o. Vendelina, da je Ugodnik Božji od mladosti patio zbog ozeblina pa mu je jednoga zimskog jutra rekao, kako uopće za sv. Mise ne osjeća dodira kaleža.[45] — Prema svjedočinstvu o. Silvestra *Zubića* oticale su Vendelinu noge, a prema njegovu mišljenju te su otekline bile posljedica Vendelinova oslabljena srca uslijed napora i posta. Pripominje međutim, da je o. Vendelin bio strpljiv »do skrajnih granica«.[46] — Ipak, tragovi patnje usjekli su se vidljivo u obrazima Vendelinovim »sve tamo od preboljenog tifusa godine 1904«.[47]

U nizu tjelesnih patnji završna je bila smrtna bolest — rak (carcin. ventriculi). Teško je utvrditi kada je bolest počela, ali već god. 1931. kad je mladi novak (životo-

---

[39] Isto djelo; Ondje.

[40] Isto djelo; Ondje.

[41] AGKR; *Prov. Croatiae*, II. — Pismo iz Zagreba, 8. prosinca 1905.

[42] APZ; Pismo od 12. travnja 1904. — Ondje; *Ostavština* (...) Pismo od 28. rujna 1904. iz Graza.

[43] AVp; *Svjedoč.*, br. 37.

[44] *Majstorović*, S., nav. dj., 255—256.

[45] Isto djelo; Ondje.

[46] AVp; *Svjedoč*, br. 14.

[47] *Majstorović*, S., nav. dj., 257.

pisac o. Vendelina) ugledao svoga trsatskog gvardijana o. Vendelina zabilježio je: »Do tada nisam vidio nijednog gvardijana tako mršava i slabunjava. On je bio kost i koža«.[48] Liječnik je najprije utvrdio povećanu količinu šećera u organizmu (žeđao je u to doba),[49] ali naglo mu je organizam slabio. Bolest je uhvatila maha, a borba je protiv nje bila suviše nejednaka, pa je konačno pobijedila.

Međutim, u ovom trenutku neće biti riječi o posljednjoj bolesti o. Vendelina nego se čini uputnim zabilježiti misli njegove koje je o. S. Majstorović nazvao »himnom trpljenju«.[50] Tako je o. S. Majstorović nazvao okružnicu svoga provincijala *Admirabilis Deus — Divni Bog*.[51] Prosudba sadržaja okružnice o. Vendelina ostaje izvan okvira ove knjige, ali zanimljive su i poticajne misli piščeve o Providnosti, o dobroti Božjoj i potpunoj odanosti dobrom Ocu, koji ravna životima.

Iz punog povjerenja u Boga rađa se velika misao o. Vendelina o ljubavi Božjoj, jer: »To je najviša mudrost, koja rješava sve upitnike ovog života, koja i nevolje ljudskog života ne samo olakšava nego uznosi te za njima čeznemo i s njom sve svladavamo.«[52]

Uzor u svemu je Krist, veliki Patnik, koji je golgotski put i svoje raspeće podnosio radi pobjede, divnog slavlja u uskrsno jutro. Ugodnik Božji prihvaća radi Krista sve životne protivnosti: »S tim mi je bila ispunjena duša, dok sam podnosio bijedu sadašnjeg života, dok sam bio lišen duševnih i tjelesnih sila; to mi je bilo pred očima, dok me je silila bolest biti daleko od vašega željenog dru-

---

[48] AVp; *Svjedoč*, br. 65.
[49] *Majstorović*, S., nav. dj., 257.
[50] Isto djelo; 254—256.
[51] AVp; Okružnica *Admirabilis Deus*, 9. srpnja 1905. (raspravlja o trpljenju).
[52] Ondje; Isto djelo. — »Haec est summa philosophia, quae omnia vitae hujus problemata solvit, quae ipsa adversa vitae humanae non tantum tollerabilia, sed appetibilia reddit, per hanc omnia vincimus.«

štva i dok me je priječila vidjeti vas i razgovarati s vama.«[53]

Svjestan da iz čitavog svemira odsijava božanska dobrota i ljepota, o. Vendelin je znao da čovjek, najodličniji stvor na zemlji, za svoga života nosi žig teških slabosti i neprestanih boli pa je već od rođenja pun bijede.[54]

Međutim, prožet dubokim kršćanskim uvjerenjem o smislu bola i patnje, o. Vendelin vezuje svoje ljudsko i kršćansko razmišljanje s redovničkim pozivom i službom.

»Ne tužim se, već zahvaljujem Bogu. Očinsku desnicu treba poljubiti i kad je On diže da nas njome udara. Samo jedno želim i molim, da moja bolest ne bude uzrokom štete Provinciji, već neka donosi što veće probitke i meni i vama, koji ste sa mnom dijelili boli i tako učinili što je Bogu veoma milo.«[55]

Tjelesne boli i patnje nisu ovisile o Vendelinovoj volji, ali on ih je primio smireno i produhovljeno, kršćanski. Doista se posve mirno predao u Božje ruke. Čini se ispravnom misao o Ugodniku Božjem: »Dok su drugi sastavljeni od tijela i duha, o. Vendelin je sastavljen od duha i tijela, te mu nije bilo teško živjeti anđeoskim životom u ljudskom tijelu.«[56]

Duh je uistinu bio u o. Vendelina snažan, ali je tijelo bilo podvrgnuto brojnim teškoćama, bolestima i patnjama; podnosio ih je strpljivo, dostojanstveno — ljudski, junačko-kršćanski, redovničko-franjevački smireno.

[53] Ondje; Isto djelo; — »Haec replebant mentem dum vitae praesentis miseriam expertus et animae et corporis viribus destituebar; haec semet praesentia mihi sistebant, dum infirma conditio mea me cogeret necessitatemque imponeret abstinendi ab adeo mihi caro aspectu vestri, desideratamque mihi occasionem vos videndi et vobiscum conversandi praecluderet.«

[54] Usp. Ondje; Isto djelo.

[55] Ondje; Isto djelo; — »Non conqueror sed laudem dico Deo. Patris enim optimi dextera osculanda est, etiam cum ad flagelandum eam elevat. Unum tantum mihi super — est desiderium, unum hoc peto, ut infirmitas mea non tantum nullum procauset detrimentum Provinciae sed potius quo majus emolumentum offerat et mihi et vobis, qui compatiendo mecum gratum obtulistis Deo virtutis actum.«

[56] AVp; *Svjedoč*, br. 17 (izjava dr Karla Truxa).

U svjetlu pisane ostavštine

U obnoviteljskom radu o. Vendelin bio je upućen na pismeno priopćavanje svojih misli, uputa i uredaba. Ali za svoga života napisao je brojna osobna pisma. Sve to čini pismenu ostavštinu koja nije značajna samo kao povijesna građa nego čini duhovno blago potrebno u proučavanju životnog puta o. Vendelina, njegove duhovnosti kao i franjevačke povijesti u nas, posebice pak njegove Provincije. Sva pismena ostavština o. Vendelina svjedoči koliko je njegov *vox calami* zapravo *vox caritatis, glas pera — glas ljubavi.*[57]

Sadržajem, izričajem i vanjštinom svojih pismenih sastavaka o. Vendelin je potvrđivao kako mu je stalo do napretka, a nije bilo njegova javna nastupa za kojega se nije spremao i pismeno. Osobna pak pisma držao je nadomjestkom osobne nazočnosti, ali je izričito isticao da takva pismena sveza ne smije biti prazna i nekorisna, nego korisna, probitačna i spasonosna.[58]

O. Srećko Majstorović pripominje da mu je rukopis bio lijep i uredan (slova su najprije okrugla, a oko tridesete godine počinje pisati šiljatijim), a zatim bilježi: »Papir, rukopis i vanjski oblik njegovih poslanica, sve to odražava njegovu dušu punu vjere, ljubavi i osjećaja poštivanja i pravde.«[59]

Grafolog Herkulan *Oberkahlsteiner* proučio je rukopis o. Vendelina i o njemu kao osobi izgradio svoj sud:

---

[57] usp. *Majstorović*, S., nav. dj., str. 184.
[58] AVp; *Ostavština*, H, III, 24, str. 99 (Desiderio desideravi...)
[59] *Majstorović*, S., nav. dj., 185.

„On je stvori u Duhu svetomu, i dade ju onim, koji ga ljube." Eccl. 1. 9.

Vanredno je djelo što učini Bog na Mariji, a što sv. crkva danas slavi. Ona nam svom svetkovinom doziva u pamet onaj članak vjere, kojim ispovjedamo, da je Marija u onom času kad bijaše stvorena, t.j. kad se je duša njezina sjedinila s tijelom njezinim, dakle u začeću njezinom osobitom mi-lošću ostala čista od istočnoga grijeha. Svi potomci Adamovi za...

Odlomak iz jedne propovijedi o. Vendelina napisane vlastoručno

»Iz pisma se razabire ton orijentacije, koja je sposobna oblikovati za vodiča; razabire se dalje, da u njega prevladavaju kriteriji stečeni naobrazbom.

Značaja je čvrsta, ne da se zavesti stramputicom. Sigurno korača prema cilju. Miran je, ozbiljan, sabran, ima mnogo smisla za urednost. Revan je i uporan u težnji k cilju. Pokazuje posebnu odmjerenost i zrelost. Treba pripomenuti, da se opažaju znakovi religioznosti i mistične nadarenosti.

Pisac je u odnosu prema bližnjemu pozitivan. Podržava normalne komunikacije s drugima. Nesebičan je, posjeduje životnu radost, svladava se, suzdržljiv je i pokazuje stanovitu stalnu suzdržljivost.

U poslu je temeljit, točan i jasan, ima smisla za zbiljnost; u prosuđivanju je odlučan, posjeduje djelatnu energiju. U mišljenju je realan, konkretan i oštrouman.

Ako se usporede spisi s onima koje je pisao u ranijoj dobi, opaža se očiti razvitak po tome što se ispravlja podloga i nestaju slabosti.«[60]

Treba zabilježiti i činjenicu, da je uvijek pisao uredno i korektno, a pisma Generalnoj kuriji u Rimu pisao je pravilnim crkvenim latinskim jezikom kao i svoje okru-

---

[60] AVp; *Pismo* Herkulana *Oberkahlsteinera;* Brixen, 8. studenog 1964.

žnice do god. 1924. (o tome je već bilo spomena u ovoj knjizi).[61]

Sva pismena ostavština o. Vendelina može se rasporediti u slijedeće skupine: okružnice, nagovori i propovijedi te osobna i službena pisma.

a) Okružnice o. Vendelina vezane su za njegove redovničke službe provincijala i generalnog vizitatora. Držao ih je sastavnim dijelom svojih poslova, svojom dužnosti. Nekoliko puta je isticao važnost, svrhu i korist okružnice.[62] (One su također obilato iskorišćene i u ovoj knjizi).

Jednom je napisao o svojim okružnicama:

»Usred najvažnijih briga moje službe, koje zaokupljaju i iscrpljuju čitava čovjeka, dužan sam i pisati. Kad bih štedio pero, ne bi mi kao krivcu velikog propusta to pero lako oprostilo. Štoviše, optužilo bi me zbog bezbrižnosti — bez obzira na to, što sam zaokupljen tolikim drugim poslovima provincijalne kurije.«[63]

Sadržaji njegovih poslanica odnosno okružnica upućuju na zaključak o velikoj skrbi o. Vendelina za očuvanje zdrave redovničke predaje i opsluživanje (O ujedinjenju Reda,[64] O počecima Provincije,[65] O redovničkoj stezi,[66] Obveza redov. zavjeta,[67] O redovničkim dužnostima,[68] O redovničkom siromaštvu,[69] O dužnostima poglavara,[70] itd.), zatim o duhovnosti (Što pridonosi i šteti sjedinjenju duše s Bogom,[71] Ljubav olakoćuje težinu redov-

---

[61] Prva okružnica o. Vendelina Vošnjaka na hrvatskom jeziku *Stupam evo* objelodanjena je 4. siječnja 1924. i u njoj se raspravlja o bitnim dužnostima poglavara.

[62] AVp; *Ostavština*, H, str. 98—99, 100—101.

[63] Ondje; *Ostavština*, H, III, 19, str. 97. *(Inter gravissimas meorum munerum curas...)*

[64] Ondje; Okružnica *Sollicitus paterfamilias*. (Sve okružnice u izvorniku čuvaju se u APZ, a fotokopije u AVp).

[65] Ondje; Okružnica *Anxius ac sollicitus*, 1. svibnja 1901.

[66] Ondje; Okružnica *Opus ministerii*.

[67] Ondje; Okružnica *Quod dimittendum*.

[68] Ondje; Okružnica *Ad praefecturam regiminis*.

[69] Ondje; Okružnica *Assueti post promulgatas*.

[70] Ondje; Okružnica *Stupam evo*.

[71] Ondje; Okružnica *Quid prioribus annis*.

ničkih dužnosti,[72] Pitanje trpljenja,[73] itd.) te o spomenu na uzore i velikane Reda (U povodu smrti generala Reda,[74] Jubilej sv. Utemeljitelja,[75] itd.).

Ubačen u vrtlog redovničke obnove i preustrojstva Reda u austro-ugarskim pokrajinama, o. Vendelin je želio prema franjevačkim Konstitucijama biti »utjeha žalosnima... radi žalosnih događaja koji narušavaju mir«, a svima zajedno želio je donijeti povećanje ljubavi; — doći ću da u razgovoru s vama skupim što više duhovne radosti i da u sebi ustalim ono, što želim naći kod drugih.[76] Takvo raspoloženje, želje i ljubav, prožimali su o. Vendelina u vizitacijama samostanima vlastite Provincije, a također i kad je kao zastupnik Generala Reda odlazio u samostane i među redovnike drugih franjevačkih provincija.

Životopisac o. Majstorović misli o okružnicama o. Vendelina »da su one odraz njegovih najintimnijih osjećaja na papiru«.[77] No čini se najboljom značajkom njegovih okružnica osobna potvrda primjerom, jer »nije drukčije pisao nego što je živio, niti je drukčije živio nego što je pisao.«[78]

b) Nagovori i propovijedi u 49 godina svećeničkog života i rada o. Vendelina čine zanimljivu skupinu u pismenoj ostavštini. Premda nije bio uključen u pastoralni župni rad, o. Vendelin je bio veoma pastoralno aktivan: propovijedao puku, držao je nagovore svojoj braći i brojnim zajednicama redovnica i franjevačkim trećorecima.

Sačuvane propovijedi su na hrvatskom i njemačkom jeziku,[79] nagovori su na hrvatskom a također i prigodne riječi u povodu proslava ili obljetnica.

---

[72] Ondje; Okružnica *Immensa divina.*

[73] Ondje; Okružnica *Admirabilis Deus.*

[74] Ondje; Okružnica *Si quid acerbi.*

[75] Ondje; Okružnica *Poznato vam je.*

[76] Arhiv *Provincije sv. Jeronima;* Okružnica *Quod non expectabam,* god. 1917.

[77] *Majstorović,* S., nav. dj. 187.

[78] AVp; H, III, 11. — *De gratia vocationis ad statum religiosum,* 73.

[79] Osim pismene ostavštine u Arhivu Vicepostulature i Provincije u Zagrebu nedavno, u kolovozu 1982., pronađena je jedna propovijed o. Vendelina u *Franj. samostanu u Osijeku.* Ondje su

Najprije se čini uputnim upozoriti, da je o. Vendelin govorio lijepo, jasno i razgovjetno,[80] a slušatelji i svjedoci priznaju: »Govorio je besprijekorno hrvatski. Propovijedi su mu bile kratke, smišljene, pobudne i primijenjene.«[81] Pripomenuti treba i izvanrednu osjetljivost na način izražavanja; govorio je — i pisao — bez kićenosti, ali s puno osobnog zanosa i zagrijanosti.[82]

Mišljenje prema kojem su Vendelinove propovijedi bile pokorničke počiva jamačno na ozbiljnosti misli i istina što ih je propovjednik tumačio. Usklađene su bile s duhovnim profilom o. Vendelina; bile su uobičajene od najranijeg doba franjevačkog Reda,[83] bio je o. Vendelin — prema životopiščevim bilješkama — u propovijedima »vjeran homiletskim zakonima«.[84]

Prema sačuvanim tekstovima o. Vendelin je sadržajem propovijedi bio usmjeren prema redovničkim i svećeničkim osobama općenito. Njegova je misao: »Svaka duša ima svoju ljepotu kao što i svaki cvijet. Ali je ljepota nekih veća i privlačnija, pa u njima počiva oko Božje s više milja i čuva ih samo za sebe.«[85]

Kad govori redovničkim dušama o. Vendelin se prema mišljenju o. S. Majstorovića »rado zaustavlja u svijetu mistike« i dobro poznaje redovnički život.[86] Sadržajno je veoma često govorio o službi Gospodinu, o Isusovom milosrđu, o Gospi i njenim milostima. Redovnički smireno upozoravao je, kako ni velika djela »nisu znak savršenstva pa ni samo mučeništvo. Znak je savršenstva jedino velika ljubav. I samo mučeništvo je sredstvo do najveće ljubavi.«[87]

---

nađena i četiri pisma njegova. (Jamačno bi se mogla još poneka propovijed ili nagovor naći u kojem franjevačkom samostanu u kojem je o. Vendelin boravio).

[80] AVp; *Svjedoč*, br. 61.

[81] Ondje; Svjedoč, br. 25.

[82] Ondje; *Svjedoč*, br. 53. — Usp. *Majstorović*, S., nav. dj. 188.

[83] Majstorović, S., nav. dj., ondje.

[84] Isto djelo; Ondje.

[85] AVp; *Ostavština*, T, 1. — usp. Majstorović, S., nav. djelo, 189.

[86] *Majstorović*, S., nav. dj., 189.

[87] AVp; *Ostavština*, T, 11.

U dvadeset i šest nagovora lako je prepoznati trsatskog gvardijana i čuvara Marijina Trsata, svetišta u koje su stizali ljudi iz raznih krajeva, s raznovrsnim i različitim željama i molitvama; osobe raznih poziva i dobi. Kao poglavar i domaćin o. Vendelin je želio u takvim prigodama biti zahvalan dobročiniteljima, posjetiteljima i gostima. Uvijek srdačan želio je i s drugima podijeliti radost susreta, pod Marijinim okriljem. U takvim nagovorima bio je smiren i blag, nigdje iznimno osoban, nego dio zajednice.

c) Osobna i službena pisma o. Vendelina nose pečat njegove osobne urednosti, strpljivosti i uvjerenja da ljudima treba odgovoriti, pismom ih potaći i obradovati. Njegova pisma, njihova opsežnost i brojnost vezana su također za dugogodišnji rad oko obnove franjevačkog duha i stege, oko osnutka nove Provincije, službe u Generalnoj kuriji i brojnih službenih vizitacija drugim provincijama.

Iz obilja pisama već su spomenute u ovoj knjizi pojedinosti, najprije iz pisama upućenih roditeljskom domu i najbližima (slovenski), zatim pojedinoj braći vlastite Provincije (hrvatski) i službenih Rimskoj kuriji, Vrhovnoj upravi Reda, provincijalima i drugim crkvenim poglavarima (latinski).

Dok u osobnim pismima svojoj roditeljskoj kući sudjeluje u raspoloženjima obiteljske zajednice u radosnim i žalosnim događajima, o. Vendelin u službenim pismima i dopisima čuva umjerenost u riječima, pouzdanost u izvješćima, poštovanje u priopćavanju; ponekad je ipak znala probiti čuvstvenost, poglavito na svršetku koje od svojih službi.

Zanimljiva je pripomena životopisca o pismima o. Vendelina: »Sadržaj, pozdrav i potpis morali su biti na papiru u stalnom omjeru.«[88]

K tomu se može pripomenuti: u svemu je bio uvijek umjeren, budan, pravedan — svjestan službe i odgovornosti, ali i poštovanja prema braći, prema ljudima.

---

[88] *Majstorović*, S., nav. dj., 192.

Drugi o njemu za života — pismeno

U ostavštini o. Vendelina sačuvan je niz pisama koja su svojevrsna pismena svjedočanstva o njemu. Treba to zabilježiti, jer »poštovanje, kojim su ga susretali, dokazuje, da je on druge visoko štovao, ljubav koju je uživao, dokazuje da je on ljubio. U (...) osam desetljeća što postoji Hrvatska provincija, nikome se nije pružilo toliko dokaza naklonosti koliko njemu.«[89]

U čestitkama o blagdanima, imendanima i drugim osobnim slavljima pisali su o. Vendelinu uglednici od Generala Reda, biskupa i provincijala do jednostavne braće redovnika i bogoslova; pisali su mu iz Rima, Italije, Švicarske, Francuske, Njemačke i Austrije kao i vjerovjesnici franjevci iz Kine i Amerike.

Vrhovni poglavar Reda o. Bernardin *Klumper* pisao mu je u povodu operacije god. 1927. i želio mu je ozdravljenje.[90] To je osobno pismo koje je bilo izvan službenih dopisa.

Pariški provincijal o. Kolumban *Drayer* ističe, da ga nikada ne ostavlja misao o o. Vendelinu i želi čuti vijesti o njemu.[91]

Ugledni profesor Antonianuma u Rimu i provincijal Provincije dr. Teofil *Harapin* više je puta pismeno izra-

---

[89] *Majstorović*, S., Život i rad (...), 110. — Sada je već osam desetljeća što postoji Hrv. provincija, sv. Ćirila i Metoda.

[90] AVp; *Pismo* od 2. ožujka 1927.

[91] Ondje; *Pismo* iz Pariza, 28. prosinca 1922. — »Memoria Tui numquam me fugit saepiusque notitias de Te petii«.

žavao svoju odanost o. Vendelinu.[92] Ne samo običnim pismom nego i prigodnim pjesmama.[93]

Negdašnji drug u Grazu za bogoslovskih studija o. Stanko *Šalković* piše u jednom svome pismu o. Vendelinu da je s njime proveo »ipak najljepše godine moga života.«[94]

O dvadeset i petoj obljetnici Provincije o. Vendelinu napisao je o. Leonardo *Novaković* opsežnije pismo u kojem su i slijedeće rečenice:

»Četvrt je stoljeća minulo, a mi opet eto vidimo na čelu Provincije Vas, krepka i svježa, a energičnijeg no prije četvrt stoljeća, pa se zato nadamo i ufamo u Boga, da ćete njegovom svetom milošću sve rane njezine izliječiti i vidjeti plod svoga rada i svojih molitava.«[95]

Za osobno slavlje 30. obljetnice misništva o. Vendelina spjevao je o. Alfonz *Andrašec* pjesmu »Svečar«, a uglazbio ju je Ivan pl. *Zajc*. Pjesmu *»Svečaru« u čast tridesete godišnjice* izveo je 26. 3. 1914. bogoslovski glazbeni zbor *»Radovan«*.[96]

U ono su doba djelovali u Kini franjevački vjerovjesnici o. Vladimir *Horvat*, o. Prado *Triplat* i o. Aleksa *Benigar*. Sačuvana je obilata korespondencija njihova s o. Vendelinom. U pismima zahvaljuju misionari za ljubav i preporučuju se u njegove molitve.[97]

Već spomenuti albanski biskup A. *Bumči* napisao mu je iskreno u povodu izbora za provincijala 1924. između ostaloga i ove riječi:

»Radujem se Vašem izboru (. . .). Budući da se usuđujem misliti, da poznam Vaše lijepe sposobnosti uma i srca, znam da je taj izbor ponešto uznemirio Vaš duh, koji je

---

[92] AVp; *Pismo* iz Rima 1927.

[93] Pjesme o. Teofila *Harapina* iz god. 1909. i 1913. objelodanio je S. *Majstorović* u prvom životopisu o. Vendelina *Život i rad* (. . .). str. 111—112.

[94] AVp; *Pismo* iz Graza. 15. listopada 1922.

[95] Ondje; Pismo iz *Broda*, 1925.

[96] Kronika zagrebačkog samostana, svežanj B-1-2, god. 1900—1921. Usp. god. 1914. str. 134 i 146 b) Glazbeni arhiv zagreb. samostana XVIII — 13 str. 1.

[97] usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 113. — AVp; *Ostavština;* APZ, Misije.

uvijek želio »nesciri et pro nihilo reputari« — ali Gospodin zna izvući iz skrovišta ljude koji su mu potrebni«.[98]

Josip *Lang*, pomoćni zagrebački biskup, koji je umro na glasu svetosti u pismima god. 1923. priznaje da mu je o. Vendelin bio nekoliko godina ispovjednikom pa mu zahvaljuje »za duhovno dobro, koje mi dijelite«,[99] preporučuje se njegovim molitvama pred Majkom na Trsatu[100] i želi: »Bog Vas dragi uščuvao krepka i zdrava do skrajnih granica ljudskog bića, obogatio milostivo plemenitu Vašu dušu premnogim milostima i dobrima i savršenom svetošću.«[101]

Spomenuto je već u knjizi da je generalni vikar zagrebački dr Dominik *Premuš* pisao o. Vendelinu: »Ako budete opet premješteni u Zagreb, bit ću slobodan, budem li živ, opet Vas zamoliti za daljnju strpljivost«[102] u ispovijedi. Znao je, naime, spomenuti biskup: »Kod njega se je tako lijepo ispovijedati.«[103]

Matija *Proštenik*, prepozit čazmanskog kaptola vidi u o. Vendelinu »ponos i diku naše Hrvatske franjevačke provincije i njezina slavnog utemeljitelja radom i životom.«[104]

Vicko *Potočnjak*, župnik iz okolice Rijeke, ističe Vendelinovu »milu osobu« i skromnu dušu koja zaslužuje »svačije poštovanje i ljubav«.[105]

Pisma i pisci se mogu nizati, jer ih je mnogo (neka su već spomenuta u pojedinim poglavljima ove knjige). Ovdje nisu spomenuti sadržaji koji su intimni, nego samo oni u kojima je izražena ljubav i odanost prema Utemeljitelju hrvatske ćirilometodske Provincije.

Činilo se uputnim spomenuti skupinu ovih pisama u ostavštini o. Vendelina u kojima drugi govore i pišu o njemu.

---

98 AVp; B, II, 13.

99 AVp; *Pismo* iz Zagreba, 24. listopada 1923. (Sačuvana su tri pisma biskupa Josipa *Langa*).

100 AVp; *Pismo* iz Zagreba, 3. travnja 1923.

101 AVp; *Pismo* iz Zagreba, 24. listopada 1923.

102 AVp; *Svjedoč*, br. 42.

101 AVp; *Ostavština*, B, II, 19.

103 AVp; *Ostavština*, B, II, 19.

104 AVp; *Pismo* iz Varaždina, 1. listopada 1925.

105 AVp; *Pismo* iz Drage, 20. listopada 1925.

Kad je, međutim, o. Vendelin slavio svoju pedesetu obljetnicu misništva, zabilježio je katolički dnevnik *Narodna politika*, da je slavlje prožela »ljubav i poštovanje reprezentirane čitave ćirilometodske Provincije i drugih odličnih osoba i oživjela ga do najizrazitijeg pijeteta prema odličnom jubilarcu. To ima svoj duboki razlog. Od preuzv. g. nadbiskupa beogradskoga o. R. Rodića, pa do najzadnjeg brata laika, ova Hrvatska čitava provincija s ponosom gleda u m. p. jubilarcu uzor franjevca i redovnika«.[106]

Sva pismena ostavština, bogata i sadržajna, koja je sačuvana potvrđuje zaista istinu, povijesnu i veliku: o. Vendelin Vošnjak bio je »uzor franjevca i redovnika«.

Samostan i Gospino svetište na Trsatu

---

[106] *Narodna politika;* Zagreb, 30. rujna 1928.

VII. dio

U susret Vječnosti

Pod okriljem Trsatske Gospe

U doba kad je utemeljena Hrvatska provincija sv. Ćirila i Metoda. o. Vendelin se veoma zauzimao oko uključenja u nju franjevačkog samostana na Trsatu.[1] Kad je u tome uspio, pripominje životopisac o. S. Majstorović, da je uz zagrebački najradije boravio u trsatskom: »U prvom (trsatskom, J. Š.) ga je privlačila stoljetna pobožnost vjernika Majci Božjoj, a u drugom (zagrebačkom, J. Š.) je počeo svoj redovnički život, odgajao redovnički podmladak i udarao temelje Hrvatskoj provinciji.«[2]

Prema samostanskim ljetopisnim knjigama o. Vendelin je tri put bio gvardijanom trsatskog samostana.[3] Prvi puta od 1909. do 1912., od 1923. do 1924. i od 1930. do 1933. Nakon što mu je istekla služba generalnog definitora u Rimu,[4] obavio je o. Vendelin generalnu vizitaciju u Njemačkoj,[5] pa je zatim postao kustodom Provincije i ispovjednikom u Zagrebu. No kad je o. Rafael Rodić, do tada gvardijan na Trsatu, imenovan apostolskim administratorom u Banatu, poglavarstvo je 3. ožujka 1923. premjestilo o. Vendelina za trsatskog gvardijana.[6] Službu je

---

[1] Usp. *Nothegger*, F., Die Erneuerung des Franziskanerordens (...), 36.

[2] *Majstorović*, S., nav. dj., 257.

[3] usp. *Kronika Franj. samostana na Trsatu*, svez. II., Ad annos (1924. i 1933.) — Prvi put bio je od 1909. do 1912.

[4] Generalnim definitorom bio je o. Vendelin Vošnjak od god. 1915. do 1921. Usp. *Acta Ordinis*, 1933, str. 140.

[5] Vizitatorum u Saksonskoj provinciji sv. Križa, u Njemačkoj, bio je o. Vendelin god. 1921. prema dekretu od 20. svibnja 1921.

[6] o. Rafael *Rodić* bio je suradnik o. Vendelina Vošnjaka, što je već istaknuto u ovom radu. Za njegova gvardijanata na Trsatu bio je imenovan najprije administratorom Banata, a zatim *nadbiskupom beogradskim* (1924.—1936.). Nadbiskupske stolice odrekao se god. 1936.

obavljao nešto više od godinu dana, jer je ljeti god. 1924. postao ponovno provincijalom do god. 1927.[7]

Kad je svršilo posljednje trogodište provincijalske službe o. Vendelina, bio je ispovjednikom u Zagrebu i godinu dana magistrom klerika, a god. 1930. postao je trsatskim gvardijanom.[8] Bila je to njegova posljednja služba.

Budući da je bio revan štovatelj Velike Marije, Majke milosti, pokazao je o. Vendelin i posvjedočio to svojim radom najprije oko priključenja trsatskog samostana Provinciji, a zatim predanom službom u Gospinu svetištu. Svoju skrb oko njega nazvao je o. Vendelin »slatkom službom« (dulce officium).[9] Početkom pak našega stoljeća kao prvi poglavar nove Provincije priopćio je svojoj redovničkoj braći:

»Tu se radi o svetištu naše Provincije; kao što njegova čast pripada svima nama, tako treba biti i našom zajedničkom brigom (...). Potrebno je pače poduzeti svaki napor koji dopuštaju naše sile i svim nastojanjem poraditi kako ovo glasovito svetište ne bi u novoj Provinciji izgubilo ništa od svojega prijašnjeg sjaja, već ga trebamo što prije ukrasiti novom veličanstvenom građevinom ...«[10]

Zamisao o toj novoj veličanstvenoj građevini nije doduše nikada postala zbiljnošću, ali o. Vendelin je — kako je već spomenuto — ostao za svoga života sin Velike Majke. Mogućnost da je u njegovu biću bila posebna potreba za majkom, jer je rano ostao siročetom, ne treba zanemariti, ali je kao kršćanin i redovnik osjećao iznimnom obvezom »više od drugih ljubiti Mariju«; bez te ljubavi ne bi mogao »napredovati u ljubavi prema Isusu«.[11]

Budući da je duboko suosjećao s Crkvom kao odani i poslušni sin, o. Vendelin je i kao franjevac promicao što-

---

[7] Posljednje trogodište svoje provincijalske službe obavljao je o. Vendelin Vošnjak od god. 1924. do 1927. Tada su službe provincijala bile trogodišnje, dok su danas šestogodišnje.

[8] usp. bilj. 3. — (*Kronika* trsatskog samostana, sv. II., ad 1933. Ljetopisac Kalist *Medved*).

[9] AVp; Okružno pismo *Ut visitatio canonica*, 12. listopada 1901.

[10] Ondje; Isto djelo.

[11] Ondje; *Ostavština*, D, 6.

vanje Marije, pa je na Generalnom kapitulu u Asizu, 25. svibnja 1909. isticao da je Imakulata »prototip svake svetosti«, jer »ponizna Majka Crkve, koja se s toliko majčinske ljubavi brine za Crkvu, izvor je (...) viteške dispozicije kod svojih štovatelja«.[12] O velikoj Mariji i njezinu štovanju u Redu pripominje o. Vendelin: »Kad ne bismo prihvatili štovanje Marijino, kako ga je zacrtao sv. Franjo i njegovi najuzorniji sinovi kroz stoljeća, mi bismo se pokazali kao izrodi, nevrijedni pokroviteljstva svoje Zaštitnice.«[13]

U svjedočanstvu je o životu o. Vendelina zabilježeno: »Govorio je s takvim žarom i zanosom kao da je htio svakom od prisutnih usaditi u dušu bezgriješnost Djevice i Majke.«[14]

U takvu gorljivost treba, dakle, uključiti njegovu revnost oko Trsatskog svetišta, budući da su »i posljednje njegove sile bile posvećene Trsatu, jer se kao trsatski gvardijan i preselio u vječnost«.[15]

Za Trsat je o. Vendelin, osim priključenja Hrvatskoj provinciji sv. Ćirila i Metoda, učinio još niz značajnih djela: za njegova provincijalata dograđen je drugi samostanski kat, za posljednja pak njegova gvardijanata temeljito su obnovljene stube Petra Kružića od Sušaka do Trsata i sve kapelice uz njih. U to je doba drevna crkva Marijina proglašena bazilikom. »Apostolski breve što ga je potpisao državni tajnik kard. Pacelli,[16] pročitao je za vrijeme svečanog pontifikata beogradski nadbiskup o. Rafael Rodić. Tom zgodom je na Trsatu bilo više biskupa i desetak tisuća vjernika.«[17]

Trsatu, jednom između brojnih i drevnih prošteništa Marijinih, o. Vendelin je posvetio svoje sposobnosti i sile za života i u završnici svoga životnog puta.

---

[12] Ondje; *Ostavština*, Concio de Immaculata BMV Conceptione habita die 25. Maii 1909.

[13] Ondje; Okružnica *Salutaria monita*, god. 1904.

[14] Ondje; *Svjedoč*, br. 5.

[15] *Majstorović*, S., nav. dj., 231.

[16] Eugen *Pacelli*, ugledni stožernik i državni tajnik *Pija XI.* postao je njegovim nasljednikom na papinskom prijestolju, Vrhovni Poglavar Crkve pod imenom *Pio XII.*

[17] *Majstorović*, S., nav. dj., 232.

Posljednja bolest

Zdravlje o. Vendelina nakon god. 1904. nije bilo postojano.[18] No, on je gorljivo i savjesno obavljao svoje redovničke obveze, zalagao se u službama i radu, a posebice se trsio oko napretka na putu savršenstva. Duboko prožet vjerom u Boga kojemu je posvetio svoj život, učvršćen nepokolebivim ufanjem u Pobjednika, ispunjen beskrajnom ljubavi prema Najboljemu, o. Vendelin je supatnički živio svoj život s najpotresnijim Patnikom.

Premda se nakon dolaska na Trsat za gvardijana nije zamjećivala nikakva bolest, o. Vendelin je naglo slabio. Bilješku o. S. Majstorovića, Vendelinova životopisca i redovnika brata, treba primiti i kao svojevrsno svjedočanstvo.

»Kako sam sjedio kroz dvije godine s njim za istim stolom, opažao sam u početku g. 1932. da je uobičajenu malu količinu hrane još više smanjivao. Jedino, što mi je odao, bilo je, da osjeća neobičnu žeđ. A i ja sam vidio, kako mu je prijala svježa voda, koju sam znao donijeti iz obližnjeg rezervoara (...). Naglo slabljenje organizma je, međutim, nagoviještalo da se u organizam uvukla i neka opasnija bolest. Sve je svoje neprilike sakrivao. I naše nekadašnje zajedničke šetnje su izostale. Crkva, kor, soba, blagovaonica i put na Sušak, kamo je išao ispovijedati časne sestre sv. Križa, bila su mjesta pravog dvoboja između Vendelinove fizičke slabosti i njegove duševne jakosti. Poprimio je izgled živa kostura.«[19]

---

[18] U spomenutom djelu o. S. *Majstorović*, str. 322. bilj. 1. spominje svjedočanstvo Đure *Bencetića* (Svjedoč, br. 65) i podatke iz ljetopisnih knjiga varaždinskoga, zagrebačkog i trsatskog samostana god. 1904. i 1905. o bolovanju o. Vendelina.

[19] *Majstorović* S., nav. dj., 257—258.

U to doba o. Vendelin nije izostajao sa zajedničkih vježbi, obavljao je svećeničke dužnosti: slavio je sv. Misu, ispovijedao i rješavao tekuće samostanske poslove. »Tek je znao tu i tamo izostati od zajedničkog obroka.«[20]

No zdravstveno stanje trsatskog gvardijana se pogoršavalo, a samostanski ljetopisac[21] zabilježio je početkom veljače god. 1933. slijedeće:

»Oko 6. veljače došao je pohoditi svoje bolesne znance i braću o. Rafael Rodić, nadbiskup beogradski, a tom zgodom je došao i provincijal o. Teofil Harapin. Obojica su imali isti cilj, koji ih je doveo ovamo. Kad je o. provincijal vidio, da naš dobri o. Vendelin svaki dan sve više i više gine, odluči da ga uzme sa sobom u Zagreb, da ga pregledaju stručnjaci. Kad je on čuo, koja je želja o. provincijala, iako mu je bilo teško ostaviti svetište Majke Božje, koje je toliko volio, ipak je pošao na taj — za nj — težak put, da ispuni volju svog poglavara. I tako je ostavio 9. veljače 1933. ovaj samostan, u koji se više nije vratio.«[22]
Treba upozoriti da je o. Vendelin — prema mišljenju svjedoka — radije želio poći na liječenje u Rijeku ili možda uopće nije želio poći nikamo.[23] Poslušao je ipak svoga provincijala.

Ni jedan životopisac neće jamačno nikada moći pouzdano zabilježiti misli i raspoloženja o. Vendelina u trenucima rastanka s Trsatom. Duboka ljudska raspoloženja koja preplave biće u trenucima rastanka sigurno su potresla i o. Vendelina na polasku s Trsata na put s kojega je znao da nema povratka.

---

[20] Isto djelo; Ondje.

[21] Samostanski ljetopisac i zamjenik o. Vendelina za njegove odsutnosti bio je Kalist *Medved*, što je već spomenuto.

[22] *Kronika franj. samostana trsatskog*, ad an. (u samostanskom arhivu).

[23] AVp; Svjedoč, br. 30.

U Zagrebu — na svojoj životnoj završnici

Grad Vendelinove redovničke i životne mladosti primio je opet umorna čovjeka, koji je bio došao u odmakloj dobi tražiti lijeka bolesti koja svojom zloćudnošću krši i obara nepoštedno i mlađe, otpornije osobe.

Kad je u veljači stigao u zagrebački samostan, o. Vendelin bio je »sjena od čovjeka. Na njegovu se licu vidjelo, da mu svaki korak zadaje osjetljive boli. Ali on toga dana dolazi među braću i na rekreaciju. Svojim držanjem nastoji sakriti ono, što se više nije moglo sakriti (. . .). On čita u Zagrebu sv. misu, moli redovito svoj oficij, obavlja križni put i pohađa presv. Otajstvo.«[24]

Uskoro je prevezen na Kliniku za unutarnje bolesti koja je u ono doba bila u Draškovićevoj ulici. Bio je tada o. Vedelin veoma slab, a prije odlaska u kliniku obavio je generalnu ispovijed i veoma smiren ušao u bolnicu.[25] Brigu i nadzor nad bolesnikom povjerili su redovnički poglavari poznatom zagrebačkom liječniku dr Juliju *Budisavljeviću*, sveučilišnom profesoru. Nakon obavljenih pregleda utvrđena je dijagnoza: rak na želucu (ca ventriculi). Preporučena je operacija za koju treba spremiti bolesnika. Najprije, trebalo je dati o. Vendelinu transfuziju krvi. Istu krvnu grupu imao je fra Marijan *Mikić*, tada mladi franjevački klerik.[26]

O tim trenucima o. S. Majstorović kao svjedok zabilježio je slijedeće:

---

[24] *Majstorović*, S., nav. dj., 259.
[25] AVp; *Svjedoč*, br. 37.
[26] Fra Marijan *Mikić* postao je kasnije profesorom i nekoliko godina bio je ravnateljem Franj. gimnazije. Umro je 1982. u Vukovaru.

»Kad je liječnik došao po njega radi transfuzije, nalazio sam se s klericima kod njega u bolesničkoj sobi. Tom sam zgodom vidio ono, što se kod njega vidjevalo u najvažnijim momentima života. Oči su mu za tren izgubile onu milinu, koja je redovito iz njih izlazila. Lice je poprimilo izraz duboko zamišljena čovjeka. Na čelu se pokazalo par nabora. I onda je odvažno otišao u dvoranu za transfuziju. Još sam danas pod dojmom, da je on u tom momentu izvršio unutarnji akt prikazanja Bogu.«[27]

Smješten u sobi br. 52, očekivao je o. Vendelin operaciju; misio je u kapeli časnih sestara.[28] Operirao ga je spomenuti dr J. Budisavljević, a uz lokalnu anesteziju.[29] Kirurškim zahvatom utvrđeno je, da je zloćudna bolest uhvatila maha i da su metastaze na širokom području. Liječnici su ga otvorili i zatvorili. Svršetak Vendelinova života bio je blizu.

Neuspješna operacija. I premještaj natrag. Na Kaptol. U samostan. U sobu br. 13 na prvom katu. Ondje je široka i bogata rijeka Vendelinova života uvirala u more. U Vječnost.

Dnevice su mu donosili sv. Pričest. Tada je ležao »nepomičan sa štolom oko vrata, ispruženom preko pokrivača. Duhom mrtav za ovaj svijet, sav je uronuo u razgovor s vladarom drugog svijeta«.[30]

Košir Anđelka s. Bernardka piše: »Godine 1933. bila sam kao kandidatica sestara sv. Križa u Đakovu učenica u školi za medicinske sestre u Zagrebu na Zvijezdi. Po redoslijedu prakse bila sam tada dodijeljena na praksu u operacionu dvoranu Kirurške klinike u Draškovićevoj ulici 19.

O. Vendelin je u to vrijeme ležao na odjelu iste Klinike. Nisam imala kontakta s njime. Osobno ga nisam poznavala, a često sam čula o njemu govoriti kao uzornom

---

[27] *Majstorović*, S., nav. dj., 259.

[28] AVp; *Svjedoč*, 81. »Sv. misu je čitao tako pobožno te smo govorile o njemu, da je svetac« — »Smatrali smo čašću biti kod njegove operacije...«

[29] Ondje; Isto: »Operirao ga je profesor Budisavljević, ali se nije moglo ništa pomoći. Liječnici su ga otvorili i zatvorili. Primio je samo lokalnu anesteziju. Bio je izvanredno strpljiv. Cijela Interna je čekala ishod operacije!«

[30] *Majstorović*, S., nav. dj., 260.

redovniku i uvijek sa čuvstvom žaljenja, što je tako teško bolestan.

Na dan operacije ujutro smo se sreli na hodniku, i tad je rekao: »Idem, sestro, pod nož, pa što Bog dade!« I prošlijedio je teškim korakom uz stepenice. U sjećanju mi je osoba, malo pognuta naprijed — tipična slika želučanog bolesnika; posebno sam opazila, da je bio vrlo smiren.

Isto prije podne sam stajala uz operacioni stol, na kojem je ležao o. Vendelin. U potpunoj tišini vršila se operacija, i u danom momentu je operater prisutnima, opet bez riječi pokazao okruglu masu, tumorom prerašteni želudac, a zatim gestom bespomoćnosti spustio natrag — bez ikakva daljnjega zahvata — i operacija se nastavila u smislu zatvaranja rane.

Dalje nisam imala nikakve veze s bolesnikom; sjećam se samo, da su sestre često govorile o njemu, kako njegov život ide prema svršetku. Nešto mi je u sjećanju, da je bilo govora, da je pred smrt molio, da ga polože na zemlju, i da je sestra rekla: "Gdje bismo mi to učinili s ovako izmučenim tijelom?" A vjerojatno je bio nazočan i liječnik.

Bila sam na njegovu sprovodu. Znam, da se sve odvijalo posebnim pijetetom.«[30a]

Provincijal njegove Provincije službeno je izvijestio braću: »Jedan od najzaslužnijih sinova i Otac naše provincije, o. Vendelin Vošnjak, stoji neposredno pred prijelazom s ovoga svijeta.«[31]

Dvojica redovničke braće Gvido *Pintarić* i fra Tibucije *Pavlek* dvorili su bolesnika. Ali iskreno je priznao jedan od njih:

»Njega je bilo lako dvoriti; nikada za to vrijeme nije sebi naručio ništa posebno: čaj, jaja ili što slično.«[32]

[30a] AVp; Pismo Košir Anđelke s. Bernardke, predstojnice Komisarijata sestara sv. Križa, od 22. XI. 1982, Mala Loka, Domžale.

[31] APZ; Okružno pismo *Tjeskobnim srcem i velikim bolom*, 18. veljače 1933.

[32] AVp; *Svjedoč*, br. 80 (fra Gvido *Pintarić*).

Fra Tiburcije Pavlek pak pripominje, kako bolesnik nijednom riječi ni znakom negodovanja nije odavao svojih boli.[33]

Zanimljiva je, dirljiva a ljudski razumljiva bilješka o. S. Majstorovića nakon jedne Vendelinove izjave:[34]

»Kako mu nitko nije rekao pravo stanje stvari, moglo se zaključiti, da je vjerovao u povoljan ishod kirurškog zahvata.«[35]

Nekoliko dana prije smrti je najmlađa sestra Vendelinova Andjela iz Konova posjetila brata. Njoj je bolesnik rekao da ga više ništa ne boli, samo se osjeća slabim.

Kad je iscrpljenost navijestila skori svršetak upozorio je ispovjednik o. Vendelina na sakramente umirućih. Kad je uz nazočnost svoje samostanske braće primio svetu popudbinu (bila je subota) rekao je mirno: »No, sada sam sve primio, sad mogu mirno čekati, što god Gospodin učini i odredi.«[36]

---

[33] Ondje; *Svjedoč*, br. 29 (fra Tiburcije *Pavlek*).

[34] o. Vendelin je izjavio svome ispovjedniku: »Sve je dobro, samo se čudim da ne mogu ustati, a već je prošlo dosta vremena od operacije... Ništa zato, bit će već bolje.« — usp. AVp; *Svjedoč*, br. 37.

[35] *Majstorović*, S., nav. dj., 260.

[36] Ondje.

Pravednikova smrt

Mjesec dana nakon što je provincijal o. T. Harapin spomenutim okružnim pismom izvijestio braću u Provinciji o »prijelazu s ovoga svijeta — jednog od najzaslužnijih sinova i Oca naše Provincije«, u subotu, 18. ožujka 1933. oko 4 sata poslije podne u našem zagrebačkom samostanu prešao je o. Vendelin Vošnjak s ovoga svijeta u vječnost.[37]

Među nazočnima oko samrtničke postelje Oca Provincije bio je i franjevački mladi bogoslov koji je kao svjedok izjavio:

»Njegova mirna smrt je na prisutnu braću ostavila dubok dojam. Svaki je od nas u sebi nosio misao: evo kako umire pravednik.«[38]

Uoči blagdana sv. Josipa upitao je bolesnika jedan od redovnika, kako mu je, a on je odgovorio: »Pospan sam.«[39]

Očito je bio veoma iscrpljen. Nije uzimao nikakve hrane. Ležao je skoro nepomičan, miran i povremeno je micao usnicama. Jamačno u molitvi.

O. Srećko Majstorović piše:

»Posljednji put sam ga živog posjetio 18. ožujka oko 11 sati. U rukama mu je bila njegova serafska krunica, koju je molio neobično živim micanjem usnica i naglaskom, kao da se bori s nebom, da mu ne uzme svijesti ni života prije nego dovrši taj svoj *Itinerarium.*«[40]

Kad je prošlo podne o. Vendelin se preporučio Provincijalu u molitve preko fra Tiburcija Pavleka. Teško je govorio i nije mu mogao reći sve što je htio. Spomenuti

---

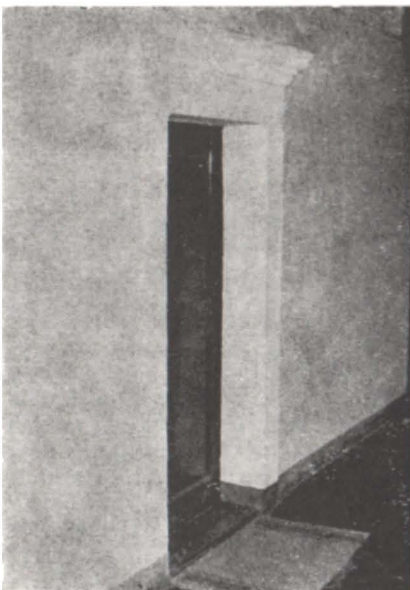
37 AVp; *Svjedoč*, br. 37.
38 Ondje; *Svjedoč*, br. 6.
39 Ondje; *Svjedoč*, br. 37.
40 *Majstorović*, S., nav. dj., 261.

pak franjevac koji ga je dvorio u bolesti izjavio je kao svjedok:

»Ta njegova preporuka u molitve bile su njegove zadnje riječi na tom svijetu. To je bilo po prilici oko 1 sat poslije podne.«[41]

Dva sata nakon toga, oko tri sata poslije podne, spomenuti brat, koji ga je dvorio, zamijetio je jedva kakav znak bolesnikova života, pa je o tome izvijestio Provincijala koji je samostanskim zvonom pozvao redovnike u bolesnikovu sobu.

U bolesnikovoj sobi podijelio mu je Provincijal posljednje odrješenje. Bolesnik je micao usnicama »i pratio posljednje odrešenje nerazumljivim šapatom, a rukom je pokazivao znakove kajanja.«[42]

O. Vendelin je umro u sobi br. 13 na prvom katu franjevačkog samostana u Zagrebu

[41] AVp; *Svjedoč*, br. 9.
[42] *Majstorović*, S., nav. dj., 262.

Dok su nazočni molili s Provincijalom molitve umirućih, fra Tiburcije Pavlek podržavao je u ruci umirućeg upaljenju svijeću.[43]

Posljednje trenutke ovozemaljskog života o. Vendelina opisao je o. S. Majstorović u spomenutom životopisu:

»Iza molitava za umiruće molili smo serafsku krunicu. Agonija o. Vendelina nije bila popraćena kakvim bolnim trzajima ili glasovima. Umirao je posve tiho i mirno. Oko 4 sata poslije podne opazio sam na njegovu licu samrtni grč, a iz desnog oka spustila se suza, gusta poput žive i skotrljala se niz lice, ne ostavljajući za sobom traga. Smrt o. Vendelina bila je kao i njegov život tiha, obasjana nadnaravnim svjetlom.«[44]

Isti je pisac istaknuo »zahvalnost svemogućem Bogu, što nam je dao milost, da smo mogli gledati svetačku smrt oca Provincije.«[45]

Dok su zvona franjevačke crkve na Kaptolu objavljivala Zagrebu smrt pravednikovu, samostanska su braća uredila pokojnika za odar. Pred večer istoga dana Pokojnikovi su smrtni ostaci u lijesu uz molitvu mrtvačkih psalama preneseni u kapelu sv. Franje kod ulaza u samostan.[46]

Glas o smrti pronio se gradom, a budući da je bila subotnja pobožnost s trodnevnicom sv. Josipa, počeli su vjernici dolaziti u kapelicu. Dolazili su prijatelji, znanci, štovatelji i namjernici, pokornici i svećenici. Zabilježeno je, da su se ponavljali prizori kakvi se nisu vidjeli u Zagrebu od smrti biskupa Josipa Langa.[47]

Prema svjedočanstvima posjetitelji su na mrtvo tijelo stavljali krunice i nabožne predmete,[48] tiskane su sličice s Pokojnikovom slikom;[49] samostanska braća su se natjecala tko će što dobiti za uspomenu od Pokojnikovih sitnica.[50]

---

[43] O toj svijeći koja je bila u ruci umirućega o. Vendelina usp. *Majstorović*, S., nav. dj., 322, bilj. 12 (*Svjedoč.*, br. 9.)

[44] *Majstorović*, S., nav. dj., 262.

[45] Ondje.

[46] usp. Isto djelo, 263.

[47] Isto djelo; Ondje.

[48] AVp; *Svjedoč*, br. 37, 29.

[49] *Majstorović*, S., nav. dj., 263.

[50] Ondje.

Vijest o smrti o. Vendelina stigla je do Trsata:

»Tužna vijest se munjevitom brzinom raširila po Trsatu i Sušaku, i svatko je žalio za našim dobrim i uzornim o. Vendelinom. On je bio uzoran i svet redovnik, a osim toga je neumorno radio i u ispovjedaonici, dok ga sile nisu izdale. No, baš ga je i zato dragi Bog uzeo k sebi, da ga nagradi za sve dobro, što je učinio...«[51]

Vijest o smrti o. Vendelina doprla je i do dr. o. Alekse Benigera, misionara u dalekoj Kini.[52]

U godini kad je umro o. Vendelin bio je magistrom bogoslova spomenuti o. Srećko Majstorović. On je — kako je spomenuto — bio nazočan u trenucima umiranja o. Vendelina. Njegovo je svjedočanstvo, da smrt o. Vendelina znači krunu njegova uzorna redovničkog života, njegovih molitava, rada i mrtvenja, jer sav život njegov bio je vježbanje za »ovu posljednju borbu i pobjedu«.[53]

---

[51] *Kronika Franjevačkog samostana na Trsatu*, svez. II., 1933.

[52] AVp; *Svjedoč*, br. 53. — U djelu o. S. *Majstorovića*, Sluga Božji (...) na str. 262—263. ispričano je kazivanje o. Aleksija *Benigara* kako je slikovitim znakom (lom čaše) doznao za smrt o. Vendelina s kojim je surađivao, posebice za posljednjega provincijalata Vendelinova.

[53] *Majstorović*, S., Život i rad (...), 55.

Ukop Božjeg čovjeka

Mrtvo tijelo počivalo je u spomenutoj kapeli do ponedjeljka, 20. ožujka. Tada je preneseno u samostansku crkvu gdje je u 9 sati svečane zadušnice služio nadbiskup o. Rafael Rodić uz asistenciju redovničke braće iz cijele Provincije.

Istoga dana poslije podne bio je ukop u 4 sata. Svetište u samostanskoj crkvi bilo je ispunjeno biskupima (Dominik *Premuš*, Franjo *Salis-Seewis)*, brojnim kanonicima, župnicima, izaslanicima zagrebačkih redovničkih zajednica, bogoslovima i mnoštvom vjernika.

Na početku ispraćaja Pokojnika održao je provincijal o. Teofil Harapin pogrebni govor. Temeljna misao je bila: »Meni je život Krist, a smrt dobitak« (Mihi vivere Christus est et mori lucrum). Iz Pavlove poslanice (1 Fil, 1,21) razvio je svoje misli te spomenuo kako mu je sam Pokojnik rekao: »Vrijeme je moje blizu.«[54]

Prema mišljenju o. S. Majstorovića u govoru je o. Teofil Harapin »pred cijelim katoličkim Zagrebom posvjedočio herojski stupanj kreposti o. Vendelina.«[55]

Nakon obreda krenula je pogrebna povorka Kaptolom, Novom Vesi do franjevačke grobnice na Mirogoju. Golemu i veličanstvenu povorku predvodio je beogradski nadbiskup o. R. Rodić, negdašnji bliski suradnik Pokojnikov.

Kad su obavljeni ukopni obredi, nad otvorenim grobom oprostio se od Pokojnika poglavar Provincije Presv. Otkupitelja učeni dr. o. Petar *Grabić*.

Spomenuti je govornik među ostalim rekao:

---

[54] usp. *Majstorović*, S., Sluga Božji (...), 264.

[55] *Majstorović*, S., Sluga Božji (...), 264.

»Nije pretjerano, tužni zbore, ako kažem, da s o. Vendelinom polažemo u hladan grob najmarkantniju franjevačku ličnost naše današnjice. Površno oko u niskom stasu, u skromnu njegovu držanju ne bi opazilo veličinu, plemenitost njegove dobre duše i ničim okaljani njegov svećenički i redovnički značaj, čime se on, kao rijetko tko među današnjim smrtnicima odlikovao. Nikome se nikad u životu nije nametao, ali su ga to radije braća, prijatelji, pokornici željeli imati za starješinu, za učitelja, za nepatvorena prijatelja i za savjesna i iskusna savjetnika i Božjeg omiljelog ispovjednika. Još od svojih najmlađih godina shvatio je redovničko zvanje, da živi životom poniznosti, pokore, molitve, rada i nauka u postojanoj težnji, da širi oko sebe svojim uzornim primjerom kraljevstvo Kristovo na zemlji. Mi svi (...) u njegovoj smo blizini osjetili da imamo posla s *Božjim čovjekom,* kakvi su rijetko danas na svijetu posijani. On je bio *Božji čovjek* u crkvi, u ispovjedaonici, na učiteljskoj katedri, u radu, u odmoru, u starješinskoj službi i u bratskom savjetovanju.«

Govornik je spomenuo službe koje je o. Vendelin obavljao u svojoj Provinciji, u Franjevačkom redu, pa je zatim u završnici rekao:

»Tužni zbore! Sada, kad se rastajemo s raspadljivim tjelesnim ostacima velikog i svetog čovjeka, iako vas po svetom običaju pozivam, da se u molitvama sjećate njegove plemenite duše, *u sebi ćutim neko pobožno nadahnuće, da vas pozovem, da slijedimo stope njegova uzorna kršćanskoga redovničkog i svećeničkog života,* i da se već sada *preporučimo u njegovu zaštitu.* Njegov primjer i njegove molitve neka nam budu putokazom u današnjem jadnom i rastrovanom nekršćanskom življenju po kome će nam doći bolji dani na ovom svijetu i vječna sreća na drugom, u zajednici, kako se pouzdano ufamo, s našim dragim i pobožnim pokojnikom o. Vendelinom Vošnjakom.«[56]

Zemni ostaci o. Vendelina počivali su na Mirogoju preko trideset godina, dok god. 1964. nije Provincija poduzela izgradnju nove grobnice. Tada je obavljena ekshu-

---

[56] Govor o. Petra *Grabića* objelodanjen je u knjizi Majstorović S., Život i rad (...), 56—57. Ovdje su otisnuta samo dva ulomka. Neke izraze podcrtao J. *Simić.*

macija ostataka o. Vendelina: utvrđeno je da se u lijesu radi o autentičnom tijelu Vendelinovu, zatim su odijeljene neke relikvije časnog tijela i odijela njegova, pa je zatim sve preneseno u franjevački samostan na Kaptolu.[57]

Kada je za provincijala god. 1966. izabran o. Kazimir *Đurman* izvršen je prijenos Vendelinova tijela, 18. ožujka 1970.[58] Tijelo je bilo svečano smješteno u samostanskoj kapeli sv. Franje na ulazu u samostan (Kaptol 9).[59]

Tijelo Sluge Božjega počivalo je, dakle, u istoj kapelici, gdje je odmah nakon smrti bilo izloženo, sve do 21. II. 1979. Tada su smrtni ostaci dopuštenjem zagrebačkog nadbiskupa Franje Kuharića preneseni iz spomenute kapelice u samostansku crkvu i smješteni ispod pjevališta na lijevoj strani, nasuprot spilje Gospe Lurdske.[60]

Ondje, u crkvi svoga negdašnjeg matičnog samostana počivaju zemni ostaci Oca hrvatske Provincije, uvijek posjećeni i čašćeni.

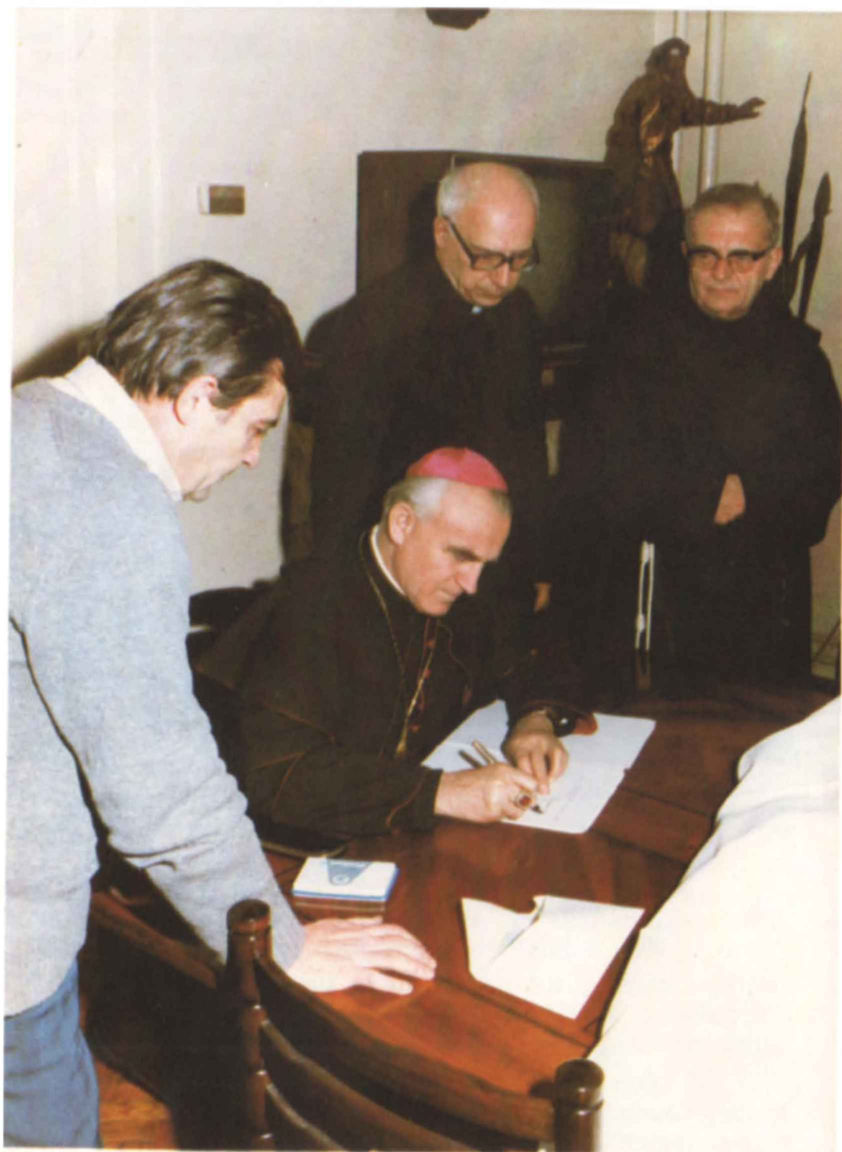
---

[57] APZ; Isprava *Zemaljski ostaci Sluge Božjega o. Vendelina Vošnjaka.*

[58] Službeno rješenje i dopuštenje za prijenos tijela o. Vendelina potpisao je Franjo *Kuharić*, zagrebački nadbiskup, 26. veljače 1970. O prijenosu usp. *Obavijesti Provincije*, 1/1970., str. 50—56.

[59] usp. Izvješće o. Stanka *Banića* na provincijskom kapitulu 1978. god. Obavijesti 1978., br. 6 str. 309—322

[60] AVp; Dozvola zagreb. nadbiskupa od 29. I. 1979. br. 37 — Praes/79.

Zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić potpisuje službenu ispravu o nadbiskupijskom postupku za proglašenje o. Vendelina blaženim.

Glasovi u povodu smrti

U povodu smrti ugodnika Božjega uputio je svim samostanskim zajednicama okružno pismo provincijal o. Teofil Harapin.[61]

U pismu se doslovce ističe:

»Obasut tolikim i tako visokim službama i dostojanstvima u Redu, nikada nije zaboravio, da je u prvom redu redovnik i zato ne samo da nije zapuštao duhovnoga života, već je iz dana u dan sve više njegovao pobožnost, vježbao se u krepostima i prednjačio drugim primjerom svoga redovničkog života. Stoga nije ga ništa toliko žalostilo kao kad je vidio da poneka neposlušna braća ometaju njegova nastojanja oko uspostave redovničke stege i da prevlada mir i ljubav. Radi toga mnogo je u duši trpio, premda to nije, osim veoma rijetko, pokazivao izvana, kao što se nije običavao ni tužiti zbog uvrede, koje mu je tko nanio. Kao što je pobožno živio, tako je blago ispustio svoju dušu uz molitve braće, koja su ga okruživala da primi vječnu nagradu u nebesima. On sada sigurno moli ondje za svoju braću i dragu mu Provinciju, da im osvanu sretnija vremena.«[62]

O spomenutom okružnom pismu o. S. Majstorović misli da zaslužuje osobitu pozornost, jer u njemu o. Teofil Harapin izriče sud o krepostima o. Vendelina.[63]

U sućutima što su ih pismeno uputili Provincijalatu Hrvatske provincije sv. Ćirila i Metoda ima svjedčanstava, priznanja i zahvala uglednika. Pisma-sućutnice obje-

[61] APZ; Okružnica *Exeunte officio*, 3. svibnja 1933.

[62] Ondje; Isto djelo (latinski tekst, a citirani ulomak počinje riječima: »Tot ac tantis officiis ac dignitatibus in Ordine ...)

[63] *Majstorović*, S., Život i rad (...), 64.

lodanio je najprije prvi životopisac o. S. Majstorović u knjizi »Život i rad o. Vendelina Vošnjaka« (Zagreb, 1952). Čini se uputnim objelodaniti sadržaj spomenutih pisama kako je to učinio spomenuti pisac. Nije ovdje učinjena nikakva jezična, pravopisna ili koja druga izmjena, jer se željelo sačuvati izvornost i pouzdanost sadržaja.

Izvan kurijalnog stila u sućutnicama je svjedočanstvo o kreposnom životu o. Vendelina s priznanjem da je »mnogo, mnogo dragi Bog s preblagim Pokojnikom uzeo k sebi iz Provincije kojoj je on pripadao.«[64] Potpisnici su jednodušni da je »sveta smrt eksprovincijala V. Vošnjaka snažnim dokazom kako se čovjek po savjesnom vršenju redovničkih pravila može visoko uspeti na stepenicama redovničkog savršenstva.«[65]

Prvi vicepostulator kauze o. Vendelina prilikom ekshumacije posmrtnih ostataka o. Vendelina

[64] AVp; *Pismo* Josipa *Srebrenića*, krčkog biskupa, 21. ožujka 1933.

[65] Ondje; *Pismo* Ivana *Starčevića*, biskupa senjskog, 21. ožujka 1933.

U ovoj knjizi sačuvan je Majstorovićev redoslijed spomenutih pisama:

Prečasni oče provincijale!

Povodom smrti najzaslužnijeg člana Vaše Provincije uzor-redovnika i svećenika secundum ordinem Melchisedec, moga dobrog prijatelja pok. fra Vendelina Vošnjaka primite moje najiskrenije saučešće. Molimo Svevišnjega da našega dragog pokojnika nagradi slavom vječnom koju je sigurno zaslužio svojim svetim redovničkim životom i požrtvovanim radom u Njegovu vinogradu. Vas pak i cijelu Vašu Provinciju neka tako tješi da Vam dade mnogo sljedbenika svih onih kreposti i vrlina što su resile plemenitog i dobrog o. Vendelina. Pozdravite mi svu braću, a Vas napose, dragi oče provincijale, mnogo štuje i bratski pozdravlja najodaniji Vam

fra Jozo Garić, biskup

Banjaluka, dne 20. III. 1933.

Nad preseljenjem u blaženu vječnost dobrog o. Vendelina izričem čitavom Redu najdublje saučešće. Bio Gospodin pokojniku blag sudija, a Redu udijelio dostojnog zamjenika. S preporukom u svete molitve.

dr Dionizije Njaradi, vladika

• Križevci, dne 20. III. 1933.

Prečasni gospsodine!

Prigodom velikog gubitka, što ga je Vaša dična Provincija imala smrću o. Vendelina, izvolite primiti moje toplo saučešće. Vrli pokojnik pošao je, da dobije nagradu za svoja djela. S dužnim poštovanjem odani Vam

Miho Pušić, biskup

Hvar, 24. III. 1933.

Mnogo poštovani oče!

Bio sam čuo za tešku bolest preč. o. Vendelina Vošnjaka a u ovaj čas primam već obavijest o njegooj smrti. Sveto je živio i sveto radio cijeli svoj vijek, pa evo i sveto umire. Neka mu Višnji Gospodin podijeli zasluženi vijenac pravednika u vječnoj slavi svojoj, a među nama sačuvala se trajna uspomena na uzorna redovnika i sve-

ćenika te tiha i revna poput pčele radnika za slavu Božju i spas duša. Vječni mu pokoj a Vi prečasni sa svom svojom časnom braćom primite izražaje iskrena saučešća u žalosti i boli nad gubitkom jednog od svojih najčasnijih članova.

dr Kvirin Bonefačić, biskup

Split, 20. III. 1933.

Moje iskreno saučešće toj mnogo zaslužnoj Provinciji radi gubitka odličnog svog člana preč. o. Vendelina Vošnjaka. Neka Gospod vrlom pokojniku bude obilna i vječna nagrada za sve ono što je na zemlji radio i revnovao. Odličnim počitanjem.

dr Jerolim Mileta,
biskup i apost. adm.

Šibenik, 20. marta 1933.

Prečasni gospodine provincijale!

Prigodom teškog gubitka koji je našu franjevačku provinciju zadesio smrću njena odlična i vrlo zaslužna člana — bio je između ostaloga i redoviti ispovjednik mnogih svećenika pa i potpisanoga, dokle je boravio u Zagrebu — preč. gospod. Vendelina Vošnjaka, molim da izvolite primiti i moju najtopliju kondolenciju. Neka dobri Bog kojemu je blagi pokojnik onako čitav život služio bude njegova obilata plaća. Uz duboko poštovanje

dr Dane Šajatović,
prepozit Kaptola križevačkog

U Križevcima, dne 21. ožujka 1933.

Ucviljeni smrću dobroga o. Vendelina sva naša Provincija izrazuje Vam najdublje saučešće žaleći, što ne možemo stići na sprovod. Provincijal u viziti. Pozdravlja

Jakovljević fra Marijan
Sarajevo, 20. III. 1933.

Prečasni oče!

Izvolite primiti duboku sućut nad teškim gubitkom koji je stigao Vašu Provinciju smrću zaslužnoga i uzorno-

ga redovnika o. Vendelina Vošnjaka. Izvolite primiti izražaj mojeg dubokog poštovanja. Srdačno Vas pozdravlja

Prof. Zagoda

U Zagrebu, dne 19. III. 1933.

Prečasni oče provincijale!

Što se očekivalo, došlo je brzo — smrt preč. o. Vendelina, odličnog osnivača Provincije sv. Ćirila i Metodija uzornog i uglednog člana Vašeg Reda, revnog, pobožnog i svetog duhovnog sina svetog Oca Franje. Žalimo za njim svi, ali Božja Providnost ga je pozvala, da ga nagradi za sav njegov život i rad redovnički i svećenički. Dok izrazujem kao sindik ovdašnjeg samostana franjeavca iskreno saučešće cijeloj Provinciji, žalim da nisam radi tjelesnog zdravlja mogao doći na sprovod a služit ću za vrijednog pokojnika u znak poštovanja i zahvalnosti sutra svetu misu i moliti za pokoj njegove duše. In memoria aeterna erit justus! Srdačno pozdravlja u Kristu odani

M. Proštenik,
apost. protonotar

Varaždin, 29. III. 1933.

Smrću vrlo zaslužnog člana Vašega Reda pobožna i sveta muža prepošt. o. Vendelina Vošnjaka, neka izvoli Vaša prečasnost od mene kao dugogodišnjeg njegova znanca i štovatelja primiti izraz iskrene sućuti, a ja ću za njega Memento činiti! S poštovanjem Kristov sluga

Msgr. Ivan Vidas,
prepošt. st. kaptola opat sv. Križa

Senj, 21. III. 1933

Svetom redovniku osnovatelju te Provincije u dva navrata našem vizitatoru uzoru razboritosti dobrote, prijateljstva, koji je posvuda oko sebe sijao mir, slogu i primjere kreposti, molimo vječnu nagradu i slavu među nebesnicima, a ovdje trajan spomen. Mladoj Provinciji izrazujemo od srca saučešće.

Provincijal Škunca

Split, 20. III. 1933.

Visoko prečasni oče provincijale!

Dozvolite mi da Vam ovime iskažem prigodom svete smrti prečasnog exprovincijala Vendelina Vošnjaka svoju duboku harnost i žaljenje za velikim mužem slavne historije Provincije sv. Ćirila i Metoda, njezina osnivača i utemeljitelja varaždinske gimnazije a mog dobročinitelja i oca. Čim sam doznao za smrt svetog o. Vendelina, očitao sam za nj svetu misu. Molim 25 intencija za varaždinsku gimnaziju na spomen vanrednog i svetog života o. Vendelina Vošnjaka. Nadamo se, da je u društvu s blaženim biskupom Langom kod prijestolja Božjega. Vašoj prečasnosti u svetom Ocu Franji najdublje poštovanje i pozdrav odani Vaš sluga

Ivo A. Novak,
župnik

Davor, 22. ožujka 1933.

Gubitak odličnog svećenika i serafinskog redovnika oplakuje duboko sa svom braćom

dr Tugomir Alaupović

Beograd, 20. III. 1933.

Euharistijsko društvo, križari i križarice — Trsat — duboko žale nad gubitkom vrijednog uzornog redovnika gvardijana o. Vendelina Vošnjaka

Kraljić

Sušak, 19. III. 1933.

Prečasni oče provincijale!

Prigodom smrti o. Vendelina izvolite primiti moju iskrenu sažalnicu. Pokojnik je bio uzor i ponos Provincije otaca franjevaca, a u nas ostavlja najsvjetliji spomen. Uz pozdrav najodaniji

A. Rački, župnik

Trsat, 19. III. 1933.

Prečasni oče!

U molitvama združen s Vama oplakujem dobrog i svetog o. Vendelina, ponos Crkve i naše zaslužne Hrvatske franjevačke provincije, koju je znao tako lijepo voditi.

Kanonik Balas

Fiume, 19. III. 1933.

Prečasni oče provincijale!

Od 7. t. mj. nalazim se na kanonskoj viziti po Hercegovini. Kada sam stigao ovdje iz brdskih župa, rekla su mi braća da je ovih dana preminuo u Gospodinu mgp. o. fra Vendelin Vošnjak ugledni i zaslužni član Vaše Provincije i naš negdašnji generalni vizitator. Tim povodom, iako malo kasno, izvolite primiti najdublje saučešće u ime moje i cijele Provincije. Neka ostane među nama sveta uspomena nezaboravnog o. Vendelina kojega smo svi uvelike štovali kao uzorna skromna i puna bratske ljubavi redovnika. Uz bratski pozdrav i štovanje Vaš

dr fra D. Mandić, provincijal

Humac, 24. III. 1933.

Dragi!

Primi moje sažaljenje zbog gubitka tako dobrog člana Provincije, kakav je bio dobri p. Vendelin komu dao Gospodin pokoj vječni u domu svog presvetog srca. Uz počitanje i pozdrav Tvoj

Leopold Rusan, župnik

Remete, 19. III. 1933.

Ne mogući osobno prisustvovati sprovodu mp. o. Vendelina ovime neka primi časni naslov najdublje saučešće nad gubitkom odličnog člana Provincije. RIP.

Ivan Vitezić,
apostolski sindik

Trsat, 19. III. 1933.

Mnogo poštovani oče!

Žalost, koja je smrću odličnog člana Vaše Provincije pok. o. Vendelina zadesila Vašu Provinciju iskreno dijelim s Vama. Na vijest, da je preminuo ugledni pokojnik, a i u vrijeme njegova pogreba oglašavala su zvona moje župne crkve smrt pokojnika i pozivala grobničke vjernike da se u svojim molitvama sjete i duše ugodnog kapelana, a i neumornog ispovjednika mojih župljana. Za posljednjih svetih misija ovdje, neumoran je bio dragi pokojnik premda u odmakloj dobi u ispovijedima. Ja ću pak i kao svećenik učiniti moju dužnost sa svetom misom za dušu dra-

gog pokojnika, za koju sam uvjeren, da već uživa dobrotu Božju na nebu. Uz sućut, izvolite, mnogo poštovani primiti duboki izraz poštovanja. Odani u Kristu

L i n i ć, župnik

Grobnik, 22. III. 1933.

Mnogo poštovani oče!

I mi s Vama iskreno i duboko žalimo za predobrim i uzornim i zaslužnim redovnikom i dvaput našim vizitatorom. Molimo za plemenitu njegovu dušu i želimo, da nam svima bude primjerom i poticalom u redovničkom životu i djelovanju. U ime čitave ove redovničke obitelji Makarske odani

fra K a r l o E t e r o v i ć
gvardijan

Makarska, 21. III. 1933.

Prečasni oče! Primio sam osmrtnicu preč. o. Vendelina Vošnjaka. Žalim duboko i uvelike smrt dobroga redovnika o. Vendelina. O. Vendelin bio je duhovni otac braće redovnika Provincije sv. Ćirila i Metoda. O. Vendelin bio je pravi utjelovljeni sin redovnik sv. Franje Asiškog. O. Vendelin bio je živa slika: e x e m p l a r m o r u m . Njegov život: jednostavnost, skromnost, veselost, ljubeznost, susretaj, čovjek bez pretenzije — osvajalo je, sililo je da ga čovjek zavoli i štuje, a ujedno i nukalo da ga slijediš. Njegova molitva nada sve činila ga je drugim Mojsijem. Dok se on molio za braću i potrebe svoje Provincije, silio je dobrotu Gospodina Boga da izlijeva nebeski blagoslov na braću i Provinciju.

Eto takava ste svetoga muža izgubili. Žalite ga Vi žalim ga i ja: od vremena do vremena bio je moj ispovjednik. Uzdajmo se, u nebu je! U nebu misli i gleda nas i sve druge, koji su bili njegovi. Njegov primjer života slijedimo! Njegovoj molitvi i zagovoru u nebu preporučujemo se! Bog dao, njegovim tragom ja i svi mi da stupamo i ono u nebu da zaslužimo što je dragi pokojnik već zaslužio i uživa! R. in P. Preporuča se u svete molitve štuje Vas i pozdravlja

o. A l o j z i j e M i š i ć,
biskup

Mostar, 25. marta 1933. g.

Žalim smrt velikoga franjevca Vendelina Vošnjaka. Vaš

nadbiskup Šarić

Sarajevo, 20. III. 1933.

Prečasni gospodine provincijale!

Vaša draga Provincija izgubila je prošlih dana uglednoga i zaslužnoga člana bivšeg provincijala i definitora preč. g. o. Vendelina Vošnjaka. Duše svih Vas franjevaca Hrvatske provincije osjećaju taj gubitak s velikom tugom jer znate koliko Vam je vrijedio uzoran život i apostolski rad pokojnika. To mi daje povoda da Vašoj prečasnosti i svoj gospodi paterima, tako i bogoljubnoj braći, izrazim ovim svoju iskrenu kondolenciju. Neka Vas sve tješi sveta vjera, da će dragi pokojnik pod zaštitom svetoga Franje od premilostivoga Spasitelja biti nagrađen odlikom blažene vječnosti.

Ja sam svoju molitvu pridružio Vašim molitvama, da sveti Franjo što prije uvede svoga sina Vendelina u slavu Oca Nebeskoga i da ga pridruži Božjim odabranicima. Slava vječna dragom pokojniku!

dr A. Akšamović, biskup

Đakovo, dne 4. aprila 1933.

Mnogo poštovani oče!

Duboko me je dirnula vijest o smrti dobrog i miloga preč. o. Vendelina Vošnjaka. Težak udarac je to za Vašu Provinciju, cio Red i sve nas. Učestvujem s Vama i svom Vašom braćom u ovoj tuzi i molim se Svemogućem kod oltara za pokoj plemenitoj duši njegovoj. O. Vendelin će uvijek po svojim dobrim djelima živjeti među nama. Slijedimo ga u lijepim primjerima koje nam je u životu davao. Vas, mnogo poštovani oče i dragi u Kristu brate, i svu Vašu braću blagosliva odani

dr Nikola Dobrečić,
nadbiskup-primas

Bar, 22. III. 1933.

Duboko me je dirnula vijest o preminuću predobrog i preljubeznog o. Vendelina Vošnjaka. Još u nedjelju 26. II. bio sam ga pohoditi u njegovoj bolesti u kojoj je tako pobožno i strpljivo Bogu prikazivao svoje boli i svoje mu-

ke. Koliko smo se puta našli na Trsatu! Bio mi je kao otac i prijatelj. Nikad ga ne ću zaboraviti. Neprestance mi njegovo prijazno i uvijek veselo lice lebdi pred duhom. A sada se njegova sveta duša već raduje u društvu sa svetim Franjom Bogu u raju. Mnogo, mnogo je dragi Bog s preblagim pokojnikom uzeo k sebi iz Provincije kojoj je on pripadao. Primite, molim, moje najiskrenije saučešće k smrti nezaboravnog predobrog o. Vendelina Vošnjaka i budite uvjereni da ću ga se uvijek rado sjećati kod svete mise i u svojim molitvama. Neka mu Bog bude merces magna nimis!

R. in P! In SS. C. J.

Josip dr. Srebrenić,
biskup

Krk, 21. III. 1933.

Prečasni gospodine!

Povodom smrti uvaženog i svetog člana ugledne Vaše Provincije izvolite primiti izraz moje iskrene i tople sućuti. Sveta smrt ex-provincijala V. Vošnjaka snažnim je dokazom kako se čovjek po savjesnom vršenju redovničkih pravila može visoko uspeti na stepenicama redovničkog savršenstva. To je čast za Provinciju, iako žalim nad njegovom smrću. Blagog pokojnika uvrstit ću u memento, a da mu se odužim za usluge što ih je činio vjernicima i svećenstvu naših dijeceza prikazat ću za njega i svetu misu. Uz izraz osobitog štovanja i lijepi pozdrav jesam Vaše prečasnosti odani

dr Ivan Starčević,
biskup

Senj, dne 21. ožujka 1933.

* * *

Iz pisama upućenih u povodu smrti o. Vendelina Vošnjaka, pisanih najčešće kurijalnim stilom, može se utvrditi kako su i koliko potpisnici bili uvjereni o njegovu uzornu životu i radu (A. Akšamović), o vječnoj slavi »koju je sigurno zaslužio svojim svetim redovničkim životom i požrtvovnim radom u Njegovu vinogradu« (fra J. Garić)

Iskreno su željeli »da sv. Franjo što prije uvede svoga sina Vendelina u slavu Oca nebeskoga i da ga pridruži Božjim odabranicima« (A. Akšamović) i da ga slijedimo »u lijepim primjerima koje nam je u životu davao« (N. Dobrečić).

Pisali su i isticali o. Vendelina kao »uzor razboritosti, dobrote, prijateljstva, koji je posvuda oko sebe sijao mir, slogu i primjere kreposti« (B. Škunca), pa zato J. Srebrenić ističe: »Nikada ga neću zaboraviti.«

Posebice se među sućutnicama ističe ona A. Mišića, biskupa mostarskog, u kojoj je sačuvan svojevrsni sažetak života Pokojnikova.

»O. Vendelin bio je živa slika: exemplar morum. Njegov život: jednostavnost, skromnost, veselost, ljubaznost, susretaj čovjeka bez pretenzije — sve nas je to osvajalo, sililo da ga čovjek zavoli i štuje, a ujedno vuklo i nukalo, da ga slijediš. Njegova molitva nada sve činila ga je drugim Mojsijem.

(. . .)

Od vremena do vremena bio je moj ispovjednik. Uzdajmo se, u nebu je!

U nebu misli i gleda nas i sve druge koji su bili njegovi. Njegov primjer života slijedimo! Njegovoj molitvi i zagovoru u nebu preporučujemo se.«

Bogata završnica

Život o. Vendelina okončan u jedno ožujsko poslijepodne bio je uistinu uspješna i potpuna završnica čovjeka duboko uronjena u Boga i suvremenu zbiljnost složena života.

U podacima iz životopisa o. Vendelina sve upućuje, da je težnja za svetim, savršenim životom počivala na čvrstim temeljima bogoslovskih kreposti: vjere, ufanja i ljubavi.

Vjera je u o. Vendelina bila čvrsta, živa; Bog mu je bio ishodište svega i u svemu; smisao djelatnosti, jedini oslonac na životnom putu, uporište u teškoćama.

Ufanje je o. Vendelina bilo sigurno, pouzdano i tvrdo kao zbiljnost. Ne može se pronaći ni trunak kolebljivosti u životu, radu i postupcima u kojima se ne posvjedočuje ufanje, zaljubljenička sigurnost u zbiljsku provedbu zamisli, želja i rada.

Vendelinova je pak ljubav bila čista, u svemu čista, golema kao žrtva i jaka, snažna kao smrt; bez nje nije moguće shvatiti veličinu njegova djela, njegovu dosljednost i postojanost u franjevačkoj obnovi.

Krepostan život o. Vendelina bio je bogat, svestrano obilat, pun.

Razboritost je obilježila Vendelinovo ponašanje: staloženost, skladnost i postojanost. Unatoč svojoj naravi uspio je o. Vendelin izgraditi sebe u mirna i sređena čovjeka. Bio je spreman tražiti savjet, pomoć bližnjega, brata, u poglavara kao i u podložnika. Postupci i rješenja u poglavarskoj službi bili su promišljeni, bez nemira i uvijek s osjećajem dalekosežnosti (posebice oko Trsata i varaždinskog Kolegija). Razboritost pak u govoru je u njega

bila uzorna: nije valjda ni jednu riječ u svojoj službi izrekao bez promišljenosti.

U životu se držao siromaštva kao uporišta u težnji za osobnim duhovnim napretkom i redovničkog opsluživanja Pravila. Suvremenik njegov i naš može lako zamijetiti, da se u ostvarivanju kreposti siromaštva ponekad odricao i najpotrebnijih predmeta koji su mu bili potrebni u službi dugogodišnjeg poglavarstva.

Čistoća je osjetljiva krepost u svih ljudi, posebice u redovnika. Znao je to o. Vendelin pa su mu postupci i ponašanje uvijek bili usklađeni; nikada nije nitko mogao opaziti kod njega što bi vrijeđalo čistoću; bio je — kako je to priznao jedan svjedok — »in omnibus castissimus«, u svemu najčišći.

U životu i službama priznavao je o. Vendelin, da je potrebno u redovničkom životu prinositi »žrtvu posluha«, pa nikada ni sam nije izmicao posluhu imajući na umu svoje uvjerenje: »Mi smo sinovi posluha i želimo to uvijek ostati.«

Životopis o. Vendelina Vošnjaka potvrda je neprestane i postojane težnje za Gospodinom, koji mu je bio Stvoriteljem, po Kristu Spasiteljem i po Duhu Svetom Posvetiteljem.

Za života upirao je oči pogledom u Nebo.

Smrt je ugasila oči. Zauvijek.

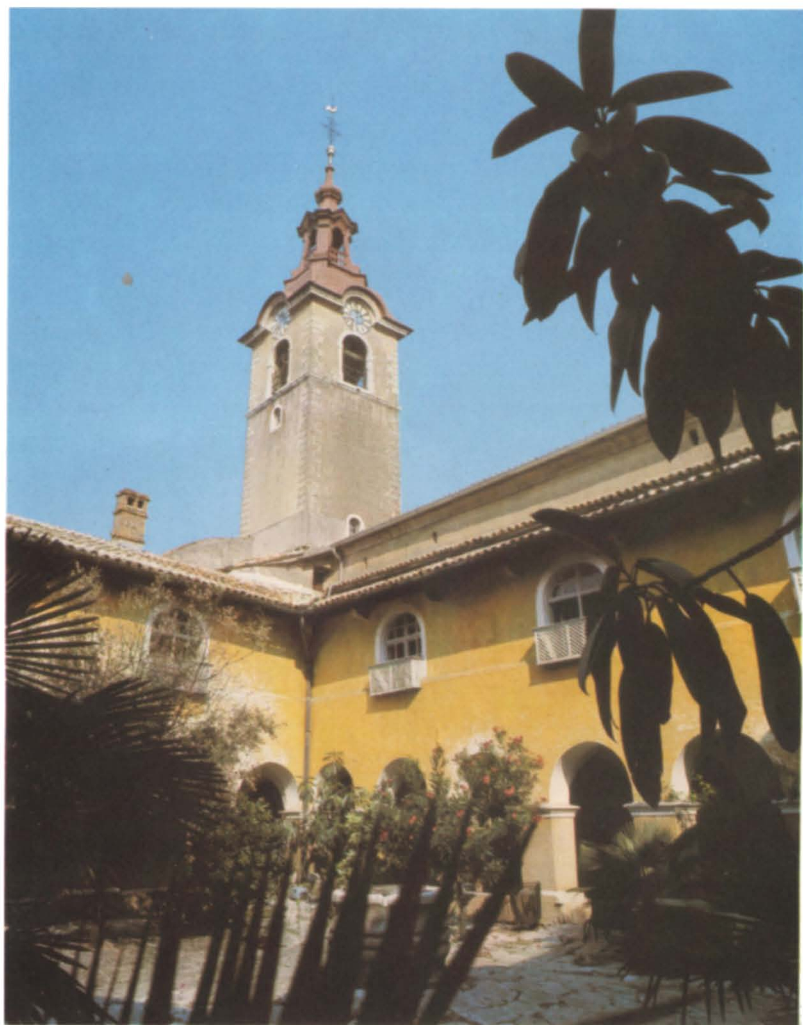
Počelo je željkovano Nebo. Vendelinovo Nebo. Vječnost u kojoj kraljuje Gospodar svih vjekova i nagrada vjernih sluga njegovih. Vendelinova nebeska nagrada u vječnosti.

Kip sv. Franje na novoj franjevačkoj grobnici na Mirogoju u koju su prvotno bili preneseni posmrtni ostaci o. Vendelina

VIII. dio

Odjeci smrti i slava Pravednikova

O. Vendelin se osobito zalagao da trsatski samostan i svetište Majke Milosti pripadne novoosnovanoj Hrvatskoj franjevačkoj provinciji. U sjeni tornja Trsatskoga svetišta Sluga Božji je proboravio više godina.

Samostan i crkva sv. Franje na Kaptolu u Zagrebu.

Sadašnji grob o Vendelina u crkvi na Kaptolu.

Odjeci smrti Pravednikove

Za života franjevački skroman i jednostavan o. Vendelin Vošnjak je nakon smrti postao priznat i čašćen. Istaknuti crkveni ljudi i predstavnici društvenog života najpohvalnije se o sluzi Božjem izrazuju:

Uz tvrdnju da svaki svetac svojim životom pokreće povijest priznaje Antun *Novak:* »Sluga Božji o. Vendelin pokrenuo je povijest naše slavne Provincije.«[1]

O. Gothard *Goričanec* tvrdi, da je »među braćom u Provinciji bilo općenito uvjerenje, da je on najvredniji od svih redovnika i da je sveta života«.[2]

Poznati crkveni pisac dr o. Ante *Crnica* napisao je svoje mišljenje: »Koliko sam poznavao pok. o. Vendelina Vošnjaka mislim, da je moguće i da je poželjno, da se pokrene proces za njegovu beatifikaciju.«[3]

Iz Vendelinove Provincije priznavali su ga »vrijednim i divljenja i čašćenja«[4] te da »za o. Vendelina nije potrebno moliti, nego radije moliti za njegov zagovor.«[5]

Izricali su svoj »istinit i stvaran sud o pobožnom i u istinu svetom pokojniku«[6] s uvjerenjem i željom sušačkog svećenika Matije *Pahera:* »Dao Gospodin da njegov vjerni Sluga dođe do časti oltara.«[7]

Crkveni uglednik i dugogodišnji remetski župnik Leopold *Rusan*, izjavio je mirno i uvjereno:

---

[1] AVp; Svjedoč., br. 48.
[2] Ondje; Svjedoč., br. 18.
[3] Ondje; Svjedoč., br. 47.
[4] Ondje; Svjedoč., br. 14.
[5] Ondje; Svjedoč., br. 37.
[6] Ondje; Svjedoč., br. 28.
[7] Ondje; Svjedoč., br. 11.

»Bio sam uvjeren, da o. Vendelin živi doista svetim životom. Kad god sam s njim razgovarao, svaki mi je razgovor bio dokaz njegove svetosti. Znam, da nisam jedini, koji tako misli o njemu. Jer su svi, koji su ga poznavali, tako sudili o njemu.«[8]

O. Modesto *Martinčić* je isticao, da prigovori i prijekori pojedinaca »ako su se proti njemu iznosili, ne niječu njegovu svetost«[9], dok redovnik fra Krišpin *Motočić*, koji je pratio Vendelinove posljednje godine života, tvrdi kako su ga gotovo svi držali svecem.[10]

Svojedobni provincijal konventualaca o. Ignacije *Aljinović* je također bio uvjeren, da je u o. Vendelinu susreo »uzornog i kreposnog redovnika, koji zaslužuje, da ga sveta Crkva proglasi svetim i uzdigne na čast oltara.[11]

Prema svjedočinstvu o. Sabina *Štefana* nisu o. Vendelina samo njegova redovnička braća držala svetim, »nego i kanonici prvostolne Crkve zagrebačke i puk.«[12] Tom se uvjerenju pridružio i Ivan *Belan.*[13]

Dok su također ljudi u Vendelinovom rodnom mjestu radovali se pokretanju sudskog postupka oko beatifikacije o. Vendelina Vošnjaka: »Ne samo zato što imamo župljadina, koji ide k oltaru, nego još više zato, što smo mi već i ranije tako misli . . .«,[14] dotle je stigao glas o. Ivana *Frankovića* iz Svete Zemlje: »Molim Svemogućega, da se dostoji i na zemlji proslaviti svoga slugu.«[15]

Već spomenuti dr. o. Petar *Grabić* priznao je u izjavi:

»Na sve nas spada proces njegove (Vendelinove. J. Š.) beatifikacije, jer se ovdje radi o našim velikim duhovnim vrednotama, kako bi ga serafska Hrvatska vidjela i štovala kao proglašenog sveca. Već se dugo vremena preporučam njegovu zagovoru.«[16]

---

8 Ondje; Svjedoč., br. 39.
9 Ondje; Svjedoč., br. 36.
10 Ondje; Svjedoč., br. 12.
11 Ondje; Svjedoč., br. 41.
12 Ondje; Svjedoč., br. 44.
13 Ondje; Svjedoč., br. 61.
14 Ondje; Svjedoč., br. 73.
15 Ondje; Svjedoč., br. 42. — Pismo iz Palestine, 1. siječnja 1955.
16 Ondje; Svjedoč., br. 38.

U životopisu o. Vendelina Vošnjaka što ga je napisao o. Srećko Majstorović zabilježene su dvije latinske pjesme. Jednu je spjevao Karlo *Trux* pod naslovom *Melos Vendelinum*,[17] a drugu o. Apolinar *Braničković* pod naslovom *Lessus super obitum* (tertio anniversario recurrente).[18] O. S. Majstorović misli, da je vrijednost spomenutih pjesama u tome, što su obadvojica latinskih pjesnika svjedoci općeg uvjerenja o njegovim krepostima.«[19]

Budući da su oba latinska spjeva doista svojevrsna svjedočanstva njihovih pisaca uputno je ukratko upozoriti na glavne misli svakoga od njih.

Melos Vendelinum počinje isticanjem o. Vendelina kao »krune svoga Reda«,[20] on je također »zvjezdani žitelj« u svetačkoj školi serafskog Reda.[21] Za sastavljača spjeva bio je Vendelin apostol dobra primjera,[22] Kristov junak[23] koji je pretekao sve koji su u Redu napredovali.[24] U Vendelina su milost Kristova i pet zlatnih talenata[25] što ih je primio toliko se umnožili te je postao »savršeni franjevac«.[26] Pisac ističe da je na svome životnom putu bio

---

[17] *Majstorović*, S., nav. dj., 322—325. — Pjesma je spjevana 1964.

[18] Isto djelo, 325—326. Pjesma je spjevana 1936., »Sursum« br. 9.

[19] Isto djelo, 273.

[20] Stih; Iuvet commemorare Patrem decus atque coronam Ordinis et Servi ... «

[21] Stihovi: »Schola Sanctorum
Ordo Seraphicus est schola
Orbicolae fiunt astera,
stelli colae,
Novi te talemque fuisse
Pater venerande Vendeline ... «

[22] Stih: »Apostolus boni exempli ... «

[23] Stih: »Athleta Christi«

[24] Stihovi: » ... tu cui
fueras gracilisque
non minor athletis
fortis es et potior«

[25] Stihovi: »Gratia Christi
Gratia te effecit talem
per quinque talenta
Aurea ... «

[26] Stihovi: »Factu es perfectus
Frater itemque Minor ... «

o. Vendelin skroman, solidan a vladanja anđeoskog;[27] spor i nikada brz, nije se nikada prenaglio.[28] Uvjeren da je u slavi,[29] pisac se uzda u njegov zagovor.[30]

Braničkovićev *Lessus super obitum* je naricaljka nad smrću o. Vendelina i ima tri dijela. U prvome se ističe, da je bio slavan muž i ures Male Braće,[31] s pravom nosi naslov Oca Provincije[32] čiji je život sav bio obasjan Gospodnjim svjetlom.[33] Kreposti Vendelinove opjevane su u drugom dijelu (od stihova: *Visne viri illius* . . .). Pisac niže Vendelinove kreposti: i u najmanjem bio je najveći; u svemu je tražio Boga, želio samo Bogu se svidjeti, u grudima nije mu se skrivalo licemjerstvo niti mu je u ustima bila prijevara; prvi je jutrom pjevao hvalu Gospodinu, u kor je odlazio o sunčevu zapadu; misu je služio naviknutim žarom, nakon Euharistije dugo se molio; spremno je propovijedao, a tko mu je prišao pod bremenom grijeha u njemu je nalazio vrsna liječnika; za Franjinu mladež

---

[27] Stihovi: »pietate simul
Praecessisse bonos Fratres
immo meliores
Hunc humilem, solidum,
moribus angelicum,
Talem, quique viator
erat . . . «

[28] Stihovi: »Non praeceps
Cunctator semper, cito,
praeceps non fuit unquam
Cunctis perpensis
optima deliberat.«

[29] Stihovi: »Olympo
Nomine »Vosniacum
Vendelinum« — que Minorum
Ordinis hocce decus norimus . . . «

[30] Stihovi: »Hisce quibus positis orare
Patrem valeas jam
Intercessorem, noveris
esse tibi!«

[31] Stihovi: »Ut vir praeclarus
lumenque decus Minorum . . . «

[32] Stihovi: »Ut sese in luctus Provincia
Solvit acerbos,
Cuius erat veri
nominis ille Pater«.

[33] Stihovi: »Qui Domini vivens
lumine clarus erat«.

imao je srce očinsko, na srdžbu uvijek spor, jer je znao biti izvanrednim pobjednikom sebe samoga; često ga se moglo naći na križnom putu; vrsno je govorio latinski, a osnivačem je varaždinskog doma Muza.[34]

U trećem dijelu spjeva Braničković ističe Vendelinove kreposti: skromnost i poniznost, zatim posluh. U završnici djela pisac se nada »da su Tebe nebesnici već uvrstili u svoje redove ... blizu prijestolja Gospodinova ne prestani za nas moliti ...«[35]

---

[34] Ulomak:

»Visne viri illius virtutum
noscere flores?
In minimis rebus
maximus ille fuit!
Mente sua Dominum
requirebat in omnibus unum,
Et studuit soli
corde placere Deo.
In niveo nullum
simulabat pectore fucum,
Et latuit dulci nullus
in ore dolus.
Mane novo Domini
Laudes persolvere primus,
Inque chorum primus
sole cadente venit.
Sacrum constanter solito
fervore litabat
Suavis usque canens,
quam philomela queat.
Ut dapibus Christi
pastus discessit ab ara,
Longas fundebat corde
calente preces.
Sermonem quoties erat
ad plebes habiturus.
Hoc senior quamquam,
prompus agebat opus.
Quisquis adibat eum
peccati pondere pressus.
Expertum medicum
repperit ille sibi.
Francisci sobolem
patrio refovebat amore
In juvenumque manu
junior ipse fuit.
Ingenium vehemens nactus,
sed tardus ad iram,
Egregius victor
noverat esse sui.
Sanctaque considerans
passi vestigia Christi
Saepe Crucis sanctae
triverat ille viam.
Suavia fundebat
mellitaque verba latine.
Ut Latiae stirpis
dixeris esse virum.
Pieridumque Domus, quae
splendet in urbe Varaždin.
(Quaeque velis, dicas)
conditor ille fuit.

[35] Stihovi: »Te jam Caelicolae
(pie sic confidimus omnes).
Felicem turmis
insernere suis.
In caelis igitur
mercedem percipis amplam.
Suavis ubi regnat
pacis alumna quies.
...

Konačno, čini se, da je u svima koji su poznavali, susretali i živjeli s o. Vendelinom Vošnjakom doista bilo čvrsto uvjerenje: »Sveto je živio i sveto radio cijeli svoj vijek ... Neka mu višnji Gospodin podijeli zasluženi vijenac pravednika u vječnoj slavi svojoj, a među nama sačuvala se trajna uspomena na uzorna redovnika i svećenika ...«[36]

To uvjerenje izrazio je također i o. Aleksije *Benigar*, nakon povratka iz Kine (1954.), kad je zatražio od Provincijalata Hrvatske provincije sv. Ćirila i Metoda neka zamoli zagrebački Nadbiskupski ordinarijat da imenuje tribunal za informativni postupak beatifikacije o. Vendelina Vošnjaka.[37]

U to je doba već bio napisan i objelodanjen prvi životopis o. Vendelina Vošnjaka »tiskan kao rukopis za unutrašnju upotrebu Reda«, kako piše na drugoj stranici.[38] Građa skupljena u knjizi mogla je poslužiti i biti putokazom u istraživanju drugih životopisnih dostupnih podataka. Prema bilješkama o. S. Majstorovića »Službeni vjesnik Franjevačkog reda «Acta Ordinis» popularizirao je lik o. Vendelina po širokom području na kojem se on čita. Redovničke ustanove širile su poznavanje o. Vendelina po svojim sjednicama. Pojedini redovnici, svećenici i svjetovnjaci oduševljavali su se za Vendelinove kreposti ...«,[39]

Utque Deum vivens
precibus placare solebas.
Sique precare Dei
proximus ante thronum,
Sclicet ut simus Christo
duce et auspice tuti,
Unaque sit cunctis
cura placere Deo.«

[36] APZ; AVp; *Pismo* br. 4. iz Splita od 20. ožujka 1933. biskup Kvirin *Bonefačić*.

[37] *Majstorović*, S., nav. dj., 276.

[38] Pisac knjige *Život i rad o. Vendelina Vošnjaka* bio je — kako je u ovoj knjizi spomenuto — Srećko *Majstorović*. On spominje u drugoj knjizi *Sluga Božji* (...) da je prvi životopis tiskan (1952.) »uz neslućene teškoće. To je bila prva knjiga religioznog sadržaja koja je na privatnu inicijativu poslije drugog svjetskog rata odštampana u našim krajevima« (str. 275).

[39] *Majstorović*, S., Sluga Božji, 275.

Članovi prvog sudišta za informativni postupak beatifikacije o. Vendelina

o. Zorislav *Lajoš*, franjevac, teklić

Crkveni postupak mogao je početi. Budući da je dr Franjo Šeper, zagrebački nadbiskup i hrvatski metropolita bio u Rimu zbog poslova na II. vatikanskom saboru, postupak je otvorio pomoćni zagrebački biskup dr Josip *Lach, generalni* vikar, u franjevačkom samostanu na Kaptolu, 19. ožujka 1963. — trideset godina nakon smrti o. Vendelina.[57]

Otvaranjem postupka stekao je o. Vendelin Vošnjak naslov »sluge Božjega«.

»Počesmo! In nomine Domini...« napisao je tada vicepostulator o. B. Duda[58] i istaknuo: »Što je najvažnije? Ja bih rekao da je najvažnije oživjeti u svima — kako bi rekao naš Matoš — *svjedočku svijest*.«[59]

[57] Ondje; *Zapisnik* I. sjednice crkv. sudišta, ad d. et enn. (14. ožujka 1963.). Sjednica je održana u samostanskom oratoriju.

[58] Obavijesti Hrv. franjevačke provincije, 2/63., 21.

[59] Ondje, 20.

Treba upozoriti da u postupku najznačajniju zadaću ima vicepostulator, jer zastupa kauzu pred sudištem, a sve kauze Reda vodi Generalni postulator; međutim, svaka kauza može imati svoga posebnog postulatora koji mora biti svećenik i stanovati u Rimu. Postulator imenuje vicepostulatora, koji ga zamjenjuje u mjestu gdje se pokreće postupak.[60]

Prema odredbama *Codex pro postulatoribus* što ga je sastavio *Antonio Santarelli* u skladu s Kanonskim pravom, postupak može pokrenuti i voditi »jedino Apostolska stolica« (can. 1999, čl. 1) pošto bude završen dijecezanski informativni postupak. Sv. Stolica pak obavlja postupak u okviru Kongregacije obreda (can. 253, čl. 3). Pripomenuti treba također, da »svaki vjernik kršćanin ili skup kršćana« može zamoliti Crkvu da se pokrene postupak (can. 2003, čl. 1).[61]

Ove su odredbe vrijedile sve do novih uputa nakon II. vatikanskog sabora, ali je postupak za proglašenje blaženim o. Vendelina Vošnjaka počeo prije novih odredaba.

U postupku je svakako najvažnija svetost života, a zatim *fama sanctitatis* — glas svetosti Sluge Božjega; poznatost, rašireni glas, uvjerenje ljudi o herojskom stupnju kreposti.[62]

Nakon informativnog postupka o glasu svetosti života, krepostima i čudesima započeo je postupak o spisima Sluge Božjega *processus diligentiarum;* provjereni su i ovjerovljeni svi njegovi skupljeni spisi, u rukopisu i tiskani, pa su zatim upućeni Kongregaciji.[63] Spomenuta Kongregacija povjerava spise dvojici cenzora, teologa koji su dužni prosuditi nema li u njima što protiv vjere i ćudoređa te koji stupanj duhovnosti zrači iz njih.

Zanimljivo je pripomenuti da je Nadbiskupijsko sudište održalo u svemu 78 sjednica i preslušalo 80 svjedoka, koji su osobno poznavali o. Vendelina Vošnjaka. Popis spomenutih svjedoka je slijedeći:

---

[60] Ondje, 21.
[61] Ondje, isto.
[62] Ondje, 27.
[63] AVp; Dopis od 8. ožujka 1979.

1. o. Ladislav Harapin
2. o. Henrik Damiš
3. o. Bonaventura Resman
4. o. Kamilo Kolb
5. Tonka Kolar
6. o. Marijan Mikić
7. Biskup dr Josip Srebrnić
8. o. Damjan Damjanović
10. Josip Linić
11. dr Matija Pacher
12. fra Krišpin Motočić
13. o. Jukondo Jug
14. o. Oton Psarić
15. o. Danijel Novak
16. o. Inocent Zrinski
17. msgr dr Karlo Trux
18. o. dr Gothard Goričanec
19. o. Placid Belavić
20. fra Didak Hršak
21. o. Teodor Tavčar
22. o. Nikola Skupnjak
23. o. Petar Vlašić
24. prof. Blaž Madjer
25. o. Apolinar Braničković
26. o. dr Stanko Petrov
27. o. Lovro Kiš
28. o. Augustin Juničić
29. fra Tiburcije Pavlek
30. o. Alfonz Andrašec
31. o. Jozo Markušić
32. o. Jozo Tinodi
33. o. Rufin Ruf
34. o. Ante Cikojević
35. Marija Dujaković
36. o. Modesto Martinčić
37. o. Ciprijan Vupora
38. o. dr Petar Grabić
39. msgr Leopold Rusan
40. o. Gabriiel Đurak
41. o. Ignacije Aljinović
42. o. Ivan Franković
43. o. Florencije Hall
44. o. Sabin Štefan
45. fra Vinko Vitunjski
46. kanonik Krešimir Pećnjak
47. o. dr Ante Crnica
48. Antun Novak
49. o. Srećko Majstorović
50. o. dr Bonaventura Duda
51. o. Matija Matijašec
52. o. Rafael Rodić
53. o. Aleksije Benigar
54. Ferdinand Krčmar
55. o. Florencije Forjan
56. o. Benjamin Tomšič
57. o. Miron Kozinović
58. o. Mihael Troha
59. o. Norbert Žalig
60. Uršula Kastelc
61. prof. Ivan Belan
62. Sestra Bernardica Čulić
63. o. Irenej Petričak
64. o. Sofronije Škoda
65. prof. Ivan Rendjeo
66. o. Balduin Keller
67. o. dr Leander Deduš
68. o. Bazilije Borštnik
69. Ivan Oštir
70. Anđela Vošnjak
71. Jožica Lempl
72. Friderik Kolšek
73. Barbara Oštir
74. s. Leopoldina Vošnjak
75. s. Danila, sestra Sv. Križa

76. fra Kajo Kramarić
77. fra Odorik Korbar
78. s Amelija, sestra Sv. Križa
79. fra Gvido Pintarić
80. s. Josipa, sestra Sv. Križa

Članovi drugog sudišta kauze o. Vendelina

Između prve i posljednje sjednice informativnog postupka (21. veljače 1981.) izmijenili su se vicepostulatori. Nakon o. B. *Dude* imenovan je vicepostulatorom o. Srećko *Majstorović*, a kad je on umro (1978.) imenovan je za tu službu o. Ivan *Kovač*.

Sastav crkvenog sudišta, informativnog postupka u kauzi o. Vendelina Vošnjaka također se mijenjao, a na

dan posljednje sjednice (sessio postrema) 21. veljače 1981. bili su članovi:

Josip *Crnković*, kanonik zagrebački izaslanik Ordinarija
Nikola *Soldo*, kanonik zagrebački, sudac u kauzi
o. Ante *Stantić*, provincijal karmelićana, drugi sudac u kauzi
o. dr Celestin *Tomić*, franj. konventualac, promicatelj vjere u kauzi
o. Leopold *Fodor*, franj. kapucin, bilježnik sudišta
o. Ivan *Kovač*, franjevac, vicepostulator
o. Ivan *Damiš*, franjevac, teklić.

Spomenutoj sjednici predsjedavao je dr Franjo *Kuharić*, nadbiskup zagrebački, hrvatski metropolita i predsjednik BKJ. Tada su zapečaćena akta postupka; izvornike akata preuzeo je *Dijecezanski arhiv* u Zagrebu (službeno ih je preuzeo Ordinarij), prijepise ovjerovljene preuzeo je Vicepostulator s dužnosti da ih preda *Apostolskoj pronuncijaturi* u Beogradu, koja ih po dužnosti mora proslijediti Kongregaciji u Rimu.[64]

Dijecezanski postupak o spisima Sluge Božjega, kojemu je također predsjedao dr Franjo Kuharić, nadb. zagrebački, završen je 8. ožujka 1979. a Dekretom Kongregacije za proglašenje svetaca otvoren je 10. svibnja 1979. postupak o spisima u Rimu. Vrijedno je istaknuti da je sv. Kongregacija taj Dekret izdala upravo 10. svibnja, na sam blagdan Gospe Trsatske, Majke Milosti od časne nazaretske kućice. Sluga Božji Vendelin bio je, naime, čuvar trsatskog sevtišta do kraja svoga života.[65]

Napokon, prema današnjem crkvenom kodeksu slijedio je postupak »super non cultu«, postupak o neiskazivanju javnog i crkvenog štovanja Sluzi Božjem, ali je na temelju novih uredaba što ih je nedavno objelodanila Sveta Stolica[66] zamijenjen jednostavnom vanjskom provjerom

---

64 Obavijesti Hrv. franj. provincije, XXXIV (1981.), 2., 151.

65 AVp; Dekret Kongregacije o spisima (...), br. 1373 — I/1979., 10. svibnja 1979. — Obavijesti 1979, br. 4, str. 190.

66 Acta Apostolicae Sedis, 61 (1969), 149—153. Dekret »Sanctitas clarior«.

Članovi posljednjeg sudišta na Vendelinovu grobu u franjevačkoj crkvi

i pregledom groba, crkve, samostana, vicepostutorove prostorije sa stalnom izložbom predmeta, kojima se sluga Božji za života služio i sobe u kojoj je o. Vendelin Vošnjak umro. To je 26. veljače 1982. obavio zagrebački nadbiskurp dr Franjo *Kuharić* i kao mjesni Ordinarij o kauzi objelodanio svoju službenu izjavu.[67] U njoj je potvrđeno da se nije niti se sada iskazuje javno i crkveno štovanje o. Vendelinu i nema znakova nepokoravanja odredbama pape Urbana VIII. i propisima Kongregacije za proglašenje svetaca. Javno se, naime, i crkevno štovanje smije iskazivati samo blaženicima i svecima.

Tim postupkom je u mjesnoj nadbiskupiji obavljeno sve što je bilo potrebno.

Sada se očekuje pravorijek spomenute Kongregacije o čistoći spisa Sluge Božjega i zbiljskom postojanju, istinitosti, neprekidnosti i temelju glasa o svetosti o. Vende-

---

[67] AVp; Izjava 26. veljače 1982. nadbiskup dr Franjo Kuharić; — Obavijesti Provincije XXXV. (1982.), 1, 29—30.

lina. Kad se to obavi treba se nadati Dekretu o otvaranju apostolskog postupka kojim kauza prelazi iz okvira nadbiskupije u nadležnost Svete Stolice.

Za otvaranje spomenutog postupka (apostolskog) u Rimu podnijeli su svoju *molbu* Sv. Ocu:

— Provincijski kapitul Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda sa svojih zasjedanja god. 1978. i 1981;[68]
— Biskupska konferencija Jugoslavije na proljetnom zasjedanju u Zagrebu god. 1982. a na jesenskom iste godine u Đakovu svi članovi episkopata vlastoručno su potpisali molbu Sv. Ocu;[69]
— Svećenstvo mariborske biskupije, Vendelinove zavičajne biskupije, na čelu s biskupom dr Francom Krambergerom;[70]

Posmrtni su ostaci o. Vendelina konačno preneseni iz samostanske kapele sv. Franje u crkvu 21. veljače 1979. godine

[68] AVp; Kopije zapisnika Prov. kapitula 1978. i 1981. — usp. Obavijesti Provincije, XXX. (1978), i XXXII (1981.).
[69] AVp; Kopije molbe Episkopata — Glas Koncila 1982., ad diem.
[70] Ondje; Kopija, ad an. et diem.

— Konferencija viših redovničkih poglavara Jugoslavije;
— Konferencija franjevačkih provincijala Jugoslavije;[71]
— Unija viših redovničkih poglavarica Jugoslavije;[72]
— Slovenska franjevačka provincija sv. Križa sa sjedištem u Ljubljani.[73]

Prijepisi spomenutih molbi čuvaju se u Arhivu Vice-postulature.

Posmrtni ostaci o. Vendelina preneseni su iz grobnice na Mirogoju u kapelu sv. Franje na ulazu u franjevački samostan na Kaptolu, 18. ožujka 1970. godine

---

[71] Ondje; Kopija, ad an. et diem.
[72] Ondje; Kopija, ad an. et diem.
[73] Ondje; Kopija, ad an. et diem.

Prijenos ovozemnih ostataka Sluge Božjega

Već je bilo spomena o prijenosu zemnih ostataka o. Vendelina Vošnjaka s Mirogoja u kapelu sv. Franje u samostanu na Kaptolu 9.

Najprije treba pripomenuti da su kod preuređenja i izgradnje nove franjevačke grobnice na Mirogoju tijekom god. 1964. posmrtni ostaci o. Vendelina bili odijeljeni i spremljeni u posebni mali kovčeg. »Učinili smo to zbog toga, jer je o. Vendelin, utemeljitelj naše Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, živio i umro na glasu sevtosti, pa se za njega sada vodi crkveni proces da bude uzdignut na čast oltara« zabilježeno je u dopisu Provincijalata kojim se tražilo dopuštenje za prijenos ostataka s Mirogoja.[74]

U izvješću s Provincijskog kapitula (sa sjednice, 15. srpnja 1969.) zabilježeno je, da je u raspravi nakon izlaganja vicepostulatora o. S. Majstorovića jednoglasno prihvaćen njegov prijedlog da se posmrtni ostaci o. Vendelina prenesu »s groblja u samostansku kapelu sv. Franje na Kaptolu.«[75]

Nakon dopuštenja nadležnih vlasti,[76] objelodanjeno je da će »Provincijalat, uprava našeg matičnog samostana u Zagrebu i Vicepostulatura urediti sve da se prijenos tijela Sluge Božjega može obaviti za godišnjicu njegove smrti, 18. ožujka 1970.«[77]

---

[74] APZ; Dopis br. 82/1969. od 21. listopada 1969.

[75] Obavijesti Provincije, 16. prosinca 1969., str. 171 sl.

[76] Provincijalat je uputio svoj dopis Sekretarijatu za komunalne poslove grada Zagreba krajem listopada (usp. bilj. 74), a ovaj je odgovorio 25. studenog 1969. pod br. UP/I—07/2—4469—2.

[77] Obavijesti Provincije, 7/1969., 16. prosinca 1969., 173.

Doista je spomenutog dana u 9 sati prije podne izvađen limeni lijes iz grobnice, zatim je ovaj stavljen u novi limeni, a »nakon toga obadva su limena lijesa jedan u drugom položena u drveni, koji je veoma ukusno izradio stolar Nikola Gluhak.«[78]

Uz prigodni obred tijelo je preneseno u spomenutu kapelu sv. Franje i »lijes je smješten u udubinu na desnoj strani kapele ispred slike, koja prikazuje sv. Franju u zemlji Isusova groba«.[79] Medaljon metalni s likom o. Vendelina izradio je akademski kipar Nesto Orčić i nalazi se na nadgrobnoj ploči.

Budući da crkveni propisi dopuštaju prijenos smrtnih ostataka slugu Božjih na sigurnija, prikladnija i časnija mjesta,[80] rodila se zamisao tijekom god. 1978. o prijenosu posmrtnih ostataka o. Vendelina u predvorje crkve sv. Franje. Međutim, trebalo je uskladiti redovnička mišlje-

Vanjski službeni pregled Vendelinova groba

[78] Obavijesti Provincije, 2/1970., 24. ožujka 1970., 51.

[79] Ondje.

[80] Codex pro postulatoribus causarum beatificationis et canonisationis; gl. XI., 1—6, 8, 11—13, str. 320.

nja o tome. [81] Naime, 3. travnja 1978. zatražio je provincijal o. *Stanko Banić* od Ordinarija dopuštenje za prijenos posmrtnih ostataka o. Vendelina Vošnjaka u predvorje crkve, a dr F. Kuharić mjesni Ordinarij je to dopustio,[82] pa su rasprave okončane prijenosom 21. veljače 1979. u 17 sati. U povodu toga učinjen je zapisnik u četiri jednaka primjerka od kojih po jedan čuvaju: Arhiv zagrebačke nadbiskupije, Upravitelj samostanske crkve na Kaptolu, Generalna postulatura Reda u Rimu i Vicepostulatura u Zagrebu.[83] Pripomenuti treba, da je ad simplicem translationem reliquiarum servi Dei zagrebački nadbiskup F. Kuharić imenovao svoje povjereništvo koje su činili tres officiales in causa beatificationis: Josip Crnković, Celestin Tomić i Leopold Fodor.[84]

U predvorju samostanske crkve, ispod pjevališta, s lijeve strane smješteni su posmrtni ostaci o. Vendelina Vošnjaka u velikom mramornom bloku.

---

[81] AVp; Dopis zagrebačkog gvardijanata, 26. lipnja 1978.

[82] AVp; Dopis F. Kuharića, nadbiskupa, br. 82 — Prez/78. od 10. travnja 1978.

[83] U Arhivu Vicepostulature čuvaju se svi spisi oko toga prijenosa kao arhivska cjelina.

[84] AVp; Dopis nadbiskupa F. Kuharića, br. 37 — Prez/79. od 29. siječnja 1979.

Rad Vicepostulature

U želji da sluga Božji bude uzdignut na čast oltara Vicepostulatura poduzima sve što pridonosi širenju poznavanja o. Vendelina: propovijedima, predavanjima, razgovorima, tiskanjem slika i sličica s njegovim likom i molitvom za proglašenje blaženim. Poznavanje promiče također potrebnom izložbom slika i predmeta iz života Ugodnika Božjega, zatim svečanim proslavama obljetnice iz njegova života i smrti (»Vendelinov dan«).

Ipak je barem letimice potrebno upozoriti na neke poslove koji su obavljeni ili se na njima radi u Vicepostulaturi.

Već je spomnuto da je prvim vicepostulatorom bio o. dr Bonaventura Duda. On se pak 30. studenoga 1967. zahvalio na toj službi, jer je bio preopterećen svojim profesorskim dužnostima, a posebice radom oko novoga prijevoda Biblije. Tada je Definitorij Provincije na svojem zasjedanju u Zagrebu, 25. siječnja 1968. predložio Generalnom postulatoru Reda u Rimu novoga vicepostulatora u osobi o. Srećka Majstorovića koji mu je povjerio »daljnju brigu oko postupka sluge Božjega o. Vendelina«. Nakon njegove smrti 1978. godine preuzeo je vodstvo Vicepostulature o. Ivan Kovač, kako je već spomenuto.

Među prvim poslovima koje je trebalo učiniti bilo je skupljanje građe i podataka za izradu artikula, odnosno tvrdnji o kreposnom, svetačkom i uzornom životu o. Vendelina. U *Okružnom* pismu svim članovima Provincije (Broj 1/55 — V. 1, 3. sijječnja 1955) priopćeno je:

»Prema uputama i savjetima, što smo ih preko o. Alekse Primili iz Rima od generalnog postulatora našega Reda, potrebno je najprije čitavu stvar privatno istraži-

ti i ispitati ...«. Zato je istom Okružnom pismu priložena Upitnica izrađena prema već spomenutom latinskom priručniku Codex pro postulatoribus causarum beatificationis et canonisationis. Upitnica je imala u skladu s propisima 19 poglavlja, odnosno dijelova. Tako se skupila golema građa, izjave i svjedočanstva koja su potrebna za studiranje podataka iz života i o kreposnom životu o. Vendelina.

Izradbu artikula je na temelju takvih podataka trebalo obaviti što savjesnije. Oni su izrađeni prema ustaljenoj shemi, objektivno, a zajednički su ih radili o. Aleksa Benigar i o. Srećko Majstorović. Artikule su zatim ciklostilom umnožili franjevački bogoslovi, pa je svaki član crkvenog sudišta mogao dobiti svoj primjerak, kao i svaki svjedok.

Ovdje treba spomenuti gorljivost i požrtvovnost franjevačke provincijske zajednice, koja je prihvatila i podržavala svaku akciju Vicepostulature, poglavito njeni

P. Antonio Cairoli, generalni postulator Franjevačkog reda

mlađi članovi. U tim mladim godinama polet oko pripremnih poslova uključivao je sve mlade redovnike posebice u molitvenom raspoloženju da Otac Provincije što prije stekne naslov Sluge Božjega, te nakon uspješno okončanog postupka bude proglašen blaženim.

Kada je 18. ožujka 1963. svečano otvoren nadbiskupijski postupak za proglašenje blaženim o. Vendelina Vošnjaka, radovala su se sva braća zagrebačkog samostana i Provincije:

»Velika radost i oduševljenje braće Vendelinove Provincije došlo je do izražaja na svečanoj akademiji, priređenoj o tridesetoj obljetnici smrti i u vezi s otvorenjem informativnog dijecezanskog procesa (...). U velikoj blagovaonici samostana u Zagrebu bili su predstavnici zagrebačke nadbiskupije, članovi sudišta na čelu s predsjednikom docentom Bogoslovnog fakulteta dr-om Stjepanom Dopelhamerom, predstavnici zagrebačkih redovnika, klerikata i sjemeništa« (S. Majstorović, nav. dj., 278).

Činom otvaranja dijacezanskog informativnog postupka stekao je o. Vendelin Vošnjak naslov Sluge Božjega; u svim prigodama kad su objelodanjene Obavijesti Provincije redovito su bile i vijesti iz vicepostulature; na svim provincijskim kapitulima bila su priopćena izvješća o radu Vicepostulature, a provincijali (o. Damjan Damjanović, o. Kazimir Đurman, o. Stanko Banić i o. Rajko Gelemanović) nisu propuštali u svojim okružnicama isticati kreposni život o. Vendelina. Vicepostulatura redovito upriličuje svečanosti u povodu obljetnice smrti Sluge Božjega.

Skupljena građa i ostavština o. Vendelina Vošnjaka nalaze se u arhivu Vicepostulature. Građa je skupljena zauzimanjem dosadašnjih vicepostulatora, a o. Ivan Kovač uz pomoć o. Vatroslava Frkina i o. Bogdana Cvetkovića uredio je Arhiv i pohranio također zahvalnice, izvješća s proslava, fotografije, fotokopije Vendelinove pisane ostavštine iz svih samostana Provincije, arhiva Provincije i Generalnog arhiva Franjevačkog reda u Rimu.

Nakon završenog nadbiskupijskog informativnog crkvenog postupka želi Vicepostulatura izložbom i člancima upoznati štovatelje i vjernike općenito s likom o. Ven-

delina. Izložbe su priređene u Sloveniji (Nazarje, Velenje, Celje, Sv. Juraj pri Celju, Ptuj, Maribor) zatim u Hrvatskoj (Zagreb, Samobor, Varaždin, Čakovec, Karlovac, Našice, Osijek, Đakovo i dr.), u Bačkoj (Subotica), u Austriji (Beč). Svrha je i dalje novim takvim priredbama upoznati što širi krug ljudi s uzornim redovnikom i Slugom Božjim. U širenju njegova poznavanja posebice treba istaći zauzetost svećenstva i Ordinarija mariborske biskupije.

Vicepostulator je osim u samostanima u Domovini skupljao građu u inozemstvu (Rim, Beč, Budimpešta, Pečuh, Mohač, Baja i dr.).

U povodu 50. obljetnice smrti sluge Božjega o. Vendelina Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda želi svome utemeljitelju i Ocu izraziti zahvalnost i štovanje. Za sve: za rad, napore i patnju.

Ured i arhiv vicepostulature u Zagrebu

Slijed podataka iz života

1861. 13. rujna 1861. rodio se Mihael Vošnjak.
1873.—77. đak klasične gimnazije u Ptuju.
1877. upisao se u gimnaziju u Mariboru. Iste škol. godine napušta školu.
1878. 14. rujna 1878. stupio je Mihael Vošnjak u novicijat u Zagrebu, primio redovničko ime Vendelin.
1879. 14. rujna položio je jednostavne privremene zavjete.
1880. 1879—1882. nalazi se u Pečuhu. Prve dvije godine studira ondje na biskupskom liceju filozofiju, a treće godine bogosloviju.
1882. nalazi se kao student bogoslovije u Varaždinu. 21. rujna iste godine položio je svečane zavjete. (Svi su podaci, koji nisu posebno navedeni, uzeti iz zapisa provincijalnih kapitula i definitorijalnih sastanaka provincije sv. Ladislava i kasnije provincije sv. Ćirila i Metoda).
1883. nalazi se u Grazu na studiju bogoslovije. Za svećenika je zaređen 26. ožujka 1884.
1884. Pošto je završio teologiju, odlazi 1884. u Innsbruck.
1885. Nastavlja studij da se osposobi za lektora filozofije. (Kronika zagrebačkog samostana 1915. god.)
1886. Od 1886—1889. god. nalazi se o. Vendelin u Zagrebu i obavlja slijedeće službe: propovjednik, lektor filozofije,
1887. vice-magister klerika, samostanski diskret, magister braće laika, kantor i orguljaš. 1887. dobiva još osim
1888. toga službu ispovjednika pitomaca, a 1888. službu samostanskog ispovjednika.
1889. 1889.—1895. nalazi se u Varaždinu. Ondje je imao ove službe: propovjednik, lektor filozofije, magister

klerika, diskret, kantor i orguljaš, učitelj pitomaca u pjevanju.

1890. Te godine dobiva službu duhovnika III. Reda sv. Franje.

1891. Postaje magister braće laika i samostanski ispovjednik, a

1892. ispovjednik pitomaca.

1893. Na provincijalnom kapitulu 1893. bio je o. Vendelin izabran za definitora Provincije, a osim toga je uz prijašnje samostanske službe dobio i službu prodirektora filozofskog studija.

1894. Slijedeće godine bio je član višeg kolegija ispitivača za pripuštanje k ređenju i k zavjetovanju.

1895. izabran je za gvardijana u Zagrebu, gdje obavlja i slijedeće službe: propovjednik, lektor filozofije, definitor provincije, vizitator III. Reda, direktor kongregacije B. D. M. i udruženja sv. Antuna za cijelu nadbiskupiju, prodirektor filozofskog studija, magister ceremonija.

1896. Na provincijalnom kapitulu 1896. ponovno je izabran za provincijskog definitora i imenovan urednikom

1897. direktorija za Božanski oficij, zadržavši i dalje službu gvardijana.

1898. dolazi do važnog preokreta u životu o. Vendelina. Prema općoj zamisli unutarnje i vanjske obnove Franjevačkog reda, koju su proveli sv. Otac Papa Leon XIII. i General o. Alojzije Lauer, imao je o. Vendelin važnu ulogu u našim krajevima. Kao osoba povjerenja bio je Generalovim dekretom od 14. srpnja 1898. imenovan generalnim komisarom sa sjedištem u Zagrebu (Protocolum mandatorum, dispositionum et ordinationum caesareo regiarum, Ordinis Sancti Francisci provinciae sancti Ladislai Regis ab anno 1852).

1899. U daljnjem stupnju te obnove imenovao ga je General 10. kolovoza 1899. provincijalom provincije sv. Ladislava.

1900. Ovu je službu vršio do 3. lipnja 1900. Tada je dekretom oca Generala »Ordine nostro« osnovana Hr-

vatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, a o. Vendelin imenovan njezinim prvim provincijalom. Službu provincijala obavljao je do 1909. godine.

1903. Na provincijalnom kapitulu 1903. izabran je drugi puta.

1905. 2. prosinca 1905. imenovan je o. Vendelin generalnim vizitatorom Bosne Srebrene, ali se zbog bolesti zahvalio.

1906. Treći puta je izabran provincijalom 1906.

1907. godine, 2. ožujka dobio je imenovanje za vizitatora Slovenske provincije, a

1908. 24. ožujka 1908. Dalmatinske provincije sv. Jeronima.

1909. ističe mu služba provincijala, pa je na provincijskom kapitulu 24. kolovoza izabran za kustoda provincije i gvardijana na Trsatu. 15. svibnja iste godine imenovan je generalnim vizitatorom Bosne Srebrene, a

1910. 12. svibnja 1910. provincije Presv. Otkupitelja u

1911. Dalmaciji, a 12. veljače 1911. provincije sv. Jeronima. Te godine je uz prijašnje službe obavljao i dužnost provincijskog cenzora i izvanrednog ispovjednika časnih sestara sv. Vinka.

1912. Na provincijskom kapitulu 1912. izabran je drugi puta za kustoda provincije i za gvardijana u Zagrebu. K tome je bio član kolegija ispitivača za pripuštanje k oblačenju i zavjetovanju, prov. cenzor, upravitelj udruženja sv.

1913. Antuna za cijelu nadbiskupiju i vođa mjesečnih konferencija.

1914. postao je cenzor Nadbiskupije i vizitator III. franjevačkog Reda.

1915. 22. svibnja 1915. o. je Vendelin na generalnom kapitulu Reda u Rimu izabran za generalnog definitora Reda za provincije slavenskih jezika i madžarskog jezika. Zbog teških ratnih prilika nije mogao otići u Rim, nego je boravio u Zagrebu. Iste godine imenovan je vizitatorom Provincije Bosne Srebrene, a

1916. obavljao je službu generalnog vizitatora u provinciji Presv. Otkupitelja, Slovenskoj provinciji sv. Križa i u Hercegovačkoj provinciji.
1917. Slijedeće godine istu službu obavlja u provinciji sv.
1918. Vjenceslava, kneza u Češkoj.
1919. nalazi se na Trsatu. 12. XII. 1919. otputovao je u Rim, a
1920. u Rimu je bio u Kolegiju sv. Antuna Padovanskog.
1921. Služba gen. definitora istekla mu je 14. svibnja 1921. — 6. listopada iste godine izabran je na provincijskom kapitulu u Varaždinu za kustoda provincije, namješten u Zagrebu, i tu je imao slijedeće službe: vikar, propovjednik, samostanski ispovjednik, redoviti ispovjednik sestara sv. Križa, član kolegija za pripuštanje k ređenju
1922. i provincijski cenzor knjiga. — 25. svibnja je imenovan gen. vizitatorom Saksonske provincije sv. Križa.
1923. je izabran za gvardijana na Trsatu, dalje obavlja službu kustoda, čuvara Svetišta i vizitatora III. franjevačkog Reda.
1924. 14. srpnja 1924. izabran je četvrti puta za provincijala.
1925. Boravi u Zagrebu, gdje je i ispovjednik časnih sestara
1926. sv. Vinka i predsjednik Trećoredskog saveza.
1927. 25. kolovoza 1927. istekla mu je služba provincijala. Premješten na Trsat, gdje službuje kao vikar, propovjednik, diskret i redoviti ispovjednik braće novaka.
1928. Slijedeće godine nalazi se u Zagrebu kao magister braće klerika i diskret.
1929. je također u Zagrebu kao začasni prisjednik nadbiskupskog duhovnog stola u Zagrebu, diskret i redoviti ispovjednik sestara sv. Križa.
1930. God. 1930. na provincijskom kapitulu izabran je za
1931. gvardijana na Trsatu i čuvara Svetišta. Osim toga je bio
1932. provincijski cenzor. Ovu je službu vršio do 1933. godine.

1933. Početkom 1933. godine došao je u Zagreb radi liječenja, gdje je nakon neuspjele operacije umro 18. III. 1933. (o. Teofil Harapin, *Exeunte officio*, Okružnica od 5. svibnja 1933.).

1954. Počelo istraživanje i skupljanje podataka za postupak proglašenja blaženim.

1962. Sastanak u Iloku radi priprema oko imenovanja crkvenog sudišta.

1963. Otvoren dijecezanski crkveni informativni postupak.

1970. Prijenos tijela s Mirogoja u kapelu sv. Franje.

1979. Smještaj smrtnih ostataka o. Vendelina u crkvi na Kaptolu.

1981. 21. veljače sessio postrema — posljednje sjednica dijecezanskog postupka.

Mnogi se preporučuju u zagovor Sluge Božjega

O pedesetoj obljetnici smrti o. Vendelina Vošnjaka, u knjizi kojom se željelo predstaviti njegov uzorni, svetački život i istaći ulogu u crkveno-povijesnim zbivanjima krajem XIX. i u prvih pet desetljeća XX. stoljeća, čini se potrebnim pohraniti uspješne zagovore Sluge Božjega pred prijestoljem Svemogućeg.

Za života duboko odan svojoj službi, redovnički umrtvljen, kršćanski širokogrudan i ljudski dobrodušan, o. Vendelin je nakon smrti ostao blizak i otvoren svim patnicima i stradalnicima koji su mu povjeravali teškoće, bolesti, patnje i tuge, te se preporučivali njegovu zagovoru. Sluga je Božji pomogao svojim zagovorom svima: bolesnicima, potrebnim i tužnima; svećenicima, redovničkoj braći, redovnicama; pojedincima i obiteljima; svima; braći ljudima.

U sačuvanim i objelodanjenim zahvalnicama zabilježen je zagovor o. Vendelina Vošnjaka u bolestima (očne bolesti, nutarnje bolesti, depresije, zubne bolesti itd.), u rješenjima obiteljskih teškoća (razmirice; gradnja kuće ili osiguranje stana i sl.), u životnim pogibeljima (tamnica, važne isprave i sl.), kod teškoća oko ispita, namještenja i drugim svagdašnjim potrebama.

O tome svjedoče i potvrđuju brojne zahvalnice i preporuke njegovu zagovoru što ih u svome Arhivu čuva Vicepostulatura.

Biskupska konferencija Jugoslavije na posljednjem zasjedanju 1982. godine uputila je molbu sv. Ocu za otvaranje apostolskog postupka

IX. dio
Sažetak životopisa

COSPETTO BIOGRAFICO DEL SERVO DI DIO P. VENDELINO VOŠNJAK OFM (1861—1933)

1. *Paese nativo*

   Il Servo di Dio P. Vendelino Vošnjak nacque il 13 settembre 1861 a Konóvo (Slovenia) nell'impero Austro-Ungarico, del fu Paolo, sarto-agricoltore, e di Ida Vošnjak come gemello. Il giorno stesso fu battezzato nella chiesa parrocchiale di S. Martino e gli fu dato il nome di Michele.

2. *L'educazione in famiglia*

   era profondamente cattolica. Suo padre si distingueva per la conoscenza della dottrina cristiana. Di sua madre Ida, ancor oggi, i compaesani conservano viva memoria come di una donna di vita santa. Morta presto, il marito si risposò con Antonia Lempl.

3. *Numerose vocazioni ecclesiastiche*

   Dalla medesima famiglia uscirono quattro sacerdoti diocesani e due religiosi (l'uno gesuita e l'altro francescano). Due sorelle del Servo di Dio entrarono in una Congregazione e si distinsero per la vita molto virtuosa.

4. *Formazione*

   Il piccolo Michele frequentò la scuola elementare sita viciano alla chiesa parrocchiale del paese e diretta dai sacerdoti della medesima, ma la terminò a Ptuj. Il Servo di Dio frequentò il ginnasio a Ptuj (Petavium) abitando presso l'altro zio parroco e preposito della chiesa locale di S. Giorgio, Giovanni Vošnjak, sacerdote esem-

plarissimo. Le classi superiori le incomonició a Maribor, ma morto lo zio Giovanni dovette smettere gli studi.

5. *Religioso*

Compiuti i 17 anni e superata l'opposizione del padre entrò nell'Ordine dei Frati minori vestendo le sacre lane il 14 settembre 1878 a Zagreb (Croazia) nella Provinzia di S. Ladislao e ricevette il nome di Vendelino. Dopo il noviziato proseguì gli studi liceali e filosofici a Pecs (Cinquechiese) in Ungheria, quelli teologici a Graz nella Styria dove fu ordinato sacerdote il 26 marzo 1884. Date le sue doti intelletuali e morali i superiori lo mandarono all' Università di Innsbruck perché si perfezionasse negli studi filosofici e si preparasse per l'insegnamento.

6. *Diversi inspegni*

Tornato in patria incominició la sua attività. Per nove anni esercitava l'ufficio di maestro di spirito e professore dei chierici studenti di filosofia, prima a Zagreb e poi a Varaždin. I suoi studenti lo ricordarono come incomparabile educatore ed esperto e dotto professore di filosofia. Sempre austero oservatore della Regola, emanava aromnia interiore e mortificazione. Educava più con l'esempio delle virtù francescane che con l'autorità. Tra i giovani chierici promoveva la modesta letizia francescana.

Assieme a questi incarichi fu anche predicatore e confessatore. Nell'anno 1893, nel Capitolo provinciale, fu eletto definitore della Provincia e due anni dopo guardiano del convento di Zagreb, conservando pure l'incarico di professore dei chierici filosofi. Il visitatore generale, nella sua relazione al Ministro generale dell' Ordine lo definì come uno tra quelli che osservano fedelmente la Regola e che promettono.

7. *Unione dei diversi rami dell'Ordine francescano*

Intano nel Capitolo generale dell'Ordine celebrato ad Assisi nel 1895 i capitolari quasi unanimemente conclusero di riunire tutti i rami dell'Ordine (Osservanti, Riformati ecc.) con Costituzioni uniformi e

una necessaria riforma. Nell' impero Austro-Ungarico, sotto l'imperatore Giuseppe II, l'Ordine francescano subì grandi danni sia quanto alla vita comune che al voto di povertà. Nei capitoli provinciali si accusavano i vari abusi senza poter mettervi rimedi efficaci, nonostante il giusto desiderio di molti religiosi.

Leone XIII intanto intuì nell'Ordine francescano, l'Ordine più popolare, un efficace mezzo del rinnovamento spirituale dei singoli individui, di tutte le classi sociali, come anche delle intere nazioni. Per agevolare questo rinnovamento era però necessario riorganizzare l'Ordine stesso, che si era diviso attraverso i secoli in diverse osservanze. Inoltre dalle nostre parti era necessaria la riforma per eliminare gli abusi introdotti sotto Giuseppe II. In seguito publicò il 4 ottobre 1897 la Costituzione apostolica »Felicitate quadam«, imponendo all'Ordine la riunione dei singoli rami e la necessaria riforma della vita comune.

Allo scopo di eseguire questa volontà del Pontefice il 14 luglio 1898 il Ministro generale dell'Ordine sottrasse i conventi di Zagreb in Croazia e Pech in Ungheria dalla giurisdizione del Ministro provinciale della Provincia di S. Ladislao e istituì un Commissariato generale con la sede a Zagreb. Come Commissario generale nominò il Servo di Dio conferendogli tutte le facoltà dei ministri provinciali ed obbligando i religiosi di accetarlo come legitimo superiore. Il compito del Commissario generale era l'attuazione dela riforma della vita religiosa. Le circostanze intanto esigevano un altro energico intervento del Ministro generale: il 21 maggio 1899 egli depose il Ministro provinciale della Provincia di S. Ladislao e nominò al suo posto il Servo di Dio.

8. *Fondazione della Provincia Croata*

Il lavoro della riorganizzazione delle Provincie procedeva secondo il criterio geografico. In Croazia erano conventi appartenenti a tre diverse province: Croato-Slovena di Santa Croce, di S. Ladislao e di S. Giovanni da Capestrano. La riorganizzazione richiedeva che questi conventi venissero uniti in una sola Provincia

della Croazia, che fu istituita con decreto del Ministro generale dell'Ordine del 13 giugno 1900. Come Primo Ministro fu nominato il Servo di Dio, che la governò per quattro trienni (1900—1909 e 1924—1927).

9. *Fondatore e Padre della Provincia*

Nel governo il Servo di Dio si distinse per grandissima prudenza e sapienza soprannaturale. La nuova Provincia era formata da religiosi provenienti da tre Province con diversa disciplina e mentalità. Nonostante questa differenza e le difficoltà che ne provenivano, nella nuova Provincia, sotto la guida sapiente del Servo di Dio, queste differenze e defficoltà sensim sine sensu sparivano e i religiosi incominciarono con fervore dei novizi la vita comune e l'osservanza della povertà. Lo spirito di orazione rifioriva. Il Servo di Dio li guidava con vigilanza oculata, tranquilla, conseguente, paziente, comprensiva, benigna e longanime. Egli inclucava l'osservanza delle prescrizioni della Santa Sade. Amava la Santa Chiesa e il suo divino culto pubblico. Dal suo comportamento modesto ed umile spirava la purezza verginale.

10. *In fama di santità*

La sua figura ascetica, suo spirito di orazione e le virtù che lo ornavano, inducevano i religiosi a venerarlo profondamente. Questa fama di santità non si arrestò entro il recinto dei conventi, ma si diffuse anche presso i vesovi, i sacerdoti diocesani, altri religiosi e il popolo fedele.

11. *Morte-traslazione dei resti mortali*

Dopo la morte del Servo di Dio — avvenuta a Zagreb il 18 marzo 1933 — la fama di santità del Servo di Dio fu confermata da moltissime lettere inviate alla Curia provincializia di Zagreb, da prelati ecclesiastici, da sacerdoti e fedeli.

Le spoglie furono seppellite, in primo tempo, in cimitero centrale della città di Zagreb. Il 18 marzo 1970 furono trasferite nella cappella coventuale di S. Francesco, e il 21 febbraio 1979 nella chiesa di S. France-

sco d' Assisi a Kaptol (Zagreb). La sua tomba è molto visitata dai devoti del Servo di Dio.

12. *Processo informativo Diocesano*

Il processo Diocesano di beatificazione fu aperto nel 1963 e si concluse il 21. febraio 1981.

13. L'elevazione del Servo di Dio, restauratore della vita genuina francescana, agli onori dell' altare, in questi tempi gravi e complessi per la vita religiosa, sembra essere nei disegni della divina Provvidenza.

Riassunto: *P. A. Benigar — R. Hace*

SAŽETAK ŽIVOTOPISA SLUGE BOŽJEGA O. VENDELINA VOŠNJAKA, FRANJEVCA (1861.—1933.)

1. *Rodno mjesto* — Sluga Božji o. Vendelin Vošnjak, blizanac, rođen 13. rujna 1861. u Konovu (Slovenija) u bivšoj Austro-Ugarskoj monarhiji, sin Pavla, krojača-poljoprivrednika, i Ide Vošnjak. Istog je dana kršten u župnoj crkvi sv. Martina u Velenju i dobio ime Mihael.
2. *Odgoj u obitelji* bio je strogo katolički. Otac mu se isticao u poznavanju kršćanskog nauka, a njegovu majku Idu sumještani još i danas spominju kao ženu sveta života. Rano je umrla, a suprug Pavao se ponovno oženio s Antonijom Lempl.
3. *Brojna duhovna zvanja* — Obitelj je dala četiri dijecezenska i dva redovnička svećenika (isusovca i franjevca). Dvije rođene sestre Sluge Božjega postale su redovnice i istakle se vrlo kreposnim životom.
4. *Školovanje* — Mali je Mihael polazio osnovnu školu uz župnu crkvu u Velenju, kojom su upravljali svećenici, ali ju je završio u Ptuju.
   Gimnaziju je polazio u Ptuju. Stanovao je kod prastrica Ivana, uzornog svećenika, nadžupnika, dekana i prepozita mjesne crkve sv. Jurja. Više razrede počeo je u Mariboru, ali nakon smrti prastrica Ivana morao je prekinuti školovanje.
5. *Redovnik* — Navršivši 17 godina života i svladavši očevo protivljenje ušao je u Franjevački red. Obučen je u redovničko odijelo 14. rujna 1878. u Zagrebu u Provinciji sv. Ladislava i dobio ime Vendelin. Svečane zavjete položio je u Varaždinu 21. rujna 1882.

Nakon novicijata nastavio je gimnaziju i filozofiju u Pečuhu u Madžarskoj, a bogosloviju u Grazu, gdje je 26. ožujka 1884. zaređen za svećenika. Zbog njegovih intelektualnih i moralnih kvaliteta poglavari su ga poslali na sveučilište u Innsbruck da usavrši svoj studij i spremi se za predavača.

6. *Službe* — Vrativši se u domovinu započeo je svoju djelatnost. Kroz 9 godina obavljao je službu magistra i profesora klerika, studenata filozofije najprije u Zagrebu, zatim u Varaždinu. Među studentima ostavio je spomen neusporediva odgojitelja, stručna i učena profesora filozofije. Iz njega, stroga obdržavatelja redvničkog Pravila, zračio je nutarnji sklad i umrtvenost. Odgajao je više primjerom franjevačkih kreposti, nego li autoritetom. Među mladim klericima promicao je skromno franjevačko veselje. Uz te službe bio je propovjednikom i ispovjednikom.

   Godine 1893. na provincijskom kapitulu bio je izabran definitorom Provincije, a dvije godine kasnije gvardijanom zagrebačkog samostana, zadržavši službu profesora klerika filozofa. Generalni vizitator u svojem izvještaju Generalu Reda prikazao ga je kao jednoga od onih koji vjerno opslužuju redovničko Pravilo i obećaju mnogo nade.

7. *Ujedinjenje ogranaka Reda* — Međutim, na Generalnom kapitulu Reda u Asizu 1895. kapitularci su jednodušno zaključili i prihvatili ujedinjenje svih ogranaka Reda (Observanti, Reformati, itd.), jedinstvene Konstitucije i potrebu obnove Reda. U Austrougarskoj monarhiji za vrijeme cara Josipa II. Franjevački je red pretrpio ogromne štete s obzirom na zajednički život i zavjet siromaštva. Na provincijskim kapitulima iznosile su se različite zlouporabe u Redu, prihvaćale se mjere, ali bez uspjeha, iako je to bila želja mnogih redovnika.

   Leon XIII. je međutim uočio da je Franjevački red najpopularniji, te da bi mogao biti najprikladnije sredstvo duhovne obnove pojedinaca, svih staleža i čitavih naroda. Za olakšanje te obnove bilo je naime potrebno reorganizirati sam Red, koji se tijekom vje-

kova podijelio na različita opsluživanja. Osim toga, u našim krajevima bila je potrebna obnova kako bi se uklonile zloporabve uvedene za vrijeme Josipa II. U tu svrhu 4. listopada 1897. Papa je objavio Apostolsku konstituciju »Felicitate quadam«, kojom naređuje sjedinjenje pojedinih ogranaka Reda i potrebnu obnovu zajedničkog života.

U svrhu ostvarenja te Papine nakane, General Reda izuzeo je 14. srpnja 1898. samostan u Zagrebu u Hrvatskoj i samostan u Pečuhu u Madžarskoj ispod jurisdikcije provincijala Ladislavske provincije i osnovao Generalni komisarijat sa sjedištem u Zagrebu. Za Generalnog komisara odredio je Slugu Božjeg povjerivši mu sve ovlasti provincijala i obvezao redovnike da ga prihvate kao zakonitog poglavara. Zadatak Generalnog komisara bio je oživotvorenje obnove pravog redovničkog života. Okolnosti su, međutim, tražile drugi energični zahvat Generala Reda: 21. svibnja 1899. uklonio je provincijala Ladislavske provincije i imenovao na njegovo mjesto Slugu Božjega.

8. *Osnutak Hrvatske provincije* — Djelo preustrojstva provincija odvijalo se prema zemljopisnom kriteriju. U Hrvatskoj su postojali samostani koji su pripadali trima različitim provincijama: Provinciji hrvatsko-kranjskoj sv. Križa, Provinciji sv. Ladislava i Provinciji sv. Ivana Kapistrana. Preustrojstvo je zahtijevalo da se ti samostani ujedine u jednoj Hrvatskoj provinciji, koja je bila osnovana dekretom Generala Reda 13. lipnja 1900. Prvim provincijalom bio je imenovan Sluga Božji, koji je njome upravljao četiri trogodišta (1900.—1909. i 1924.—1927.).

9. *Utemeljitelj i Otac Provincije* — U upravi se Sluga Božji istakao vrlo velikom razboritošću i nadnaravnom mudrošću. Nova Provincija bila je sastavljena od redovnika triju Provincija s različitom stegom, običajima i mentalitetom.

Usprkos spomenutim razlikama i teškoćama, što su nastajale u novoj Provinciji, pod mudrim vodstvom Sluge Božjega te razlike i teškoće polako su nestajale, a redovnici su počeli žarom novaka zajednički život i

opsluživanje siromaštva. Duh molitve je procvao. Sluga Božji vodio je svoju subraću s razumijevanjem, opreznom, smirenom, dosljednom, strpljivom, blagom i dugotrajnom budnošću. Naglašavao je obdržavanje propisa Svete Stolice. Ljubio je Svetu Crkvu i javno božansko bogoštovlje. Iz njegova skromna i ponizna ponašanja zračila je djevičanska čistoća.

10. *Na glasu svetosti* — Njegov asketski lik, njegov duh molitve i kreposti koje su ga resile, navodile su redovnike na duboko poštovanje prema njemu. Držali su ga svetim redovnikom i svećenikom.
    Glas o svetosti nije se zaustavio unutar samostanskih zidina, nego se proširio i do biskupa, dijecezanskih svećenika, drugih redovnika i vjernog puka.

11. *Smrt i prijenos posmrtnih ostataka* — Nakon smrti Sluge Božjega — u Zagrebu 18. ožujka 1933. — taj glas o Sluzi Božjem potvrdila su mnoga pisma crkvenih dostojanstvenika, svećenika, redovnika i vjernika upućena Provincijalatu u Zagrebu.
    Posmrtni ostaci Sluge Božjega pokopani su na Mirogoju (središnje groblje grada Zagreba). Dana 18. ožujka 1970. preneseni su u samostansku kapelu sv. Franje, a 21. veljače 1979. u franjevačku crkvu na Kaptolu u Zagrebu. Njegov grob posjećuju mnogi štovatelji.

12. Nadbiskupijski postupak za njegovo proglašenje blaženim otvoren je 1963. a završen 21. 2. 1981.

13. *Uzdignuće Sluge Božjega*, obnovitelja pravog franjevačkog života, *na čast oltara*, u ovim teškim i složenim vremenima za redovnički život, čini se, da je u planovima Božje Providnosti. To žele njegovi štovatelji; njemu se preporučuju i za njegov zagovor zahvaljuju.

S talijanskog preveo: *I. Kovač*

POVZETEK ŽIVLJENJEPISA BOŽJEGA SLUŽABNIKA P. VENDELINA VOŠNJAKA FRANČIŠKANA (1861—1933)

1. *Rojstni kraj.* — Božji služabnik p. Vendelin Vošnjak, dvojček, rojen 13. septembra 1861 na Konovem (Slovenija) v takratni avstro-ogrski monarhiji, sin Pavla, krojača in poljedelca ter Ide Vošnjak. Še istega dne je bil krščen v župänijski cerkvi sv. Martina v Velenju in dobil ime Mihael.
2. *Vzgoja v družini* je bila izrazito verska, katoliška. Oče mu je bil dobro poučen v krščanskem nauku, o njegovi materi Idi pa sovaščani še danes govorijo kot o ženi svetniškega življenja. Umrla je kmalu, zato se je njen mož Pavel drugič poročil z Antonijo, roj. Lempl.
3. *Številni duhovni poklici.* — Družina je dala štiri škofijske in dva redovna duhovnika (jezuita in frančiškana). Dve rodni sestri božjega služabnika sta postali redovnici in sta se odlikovali po krepostnem življenu.
4. *Šolanje.* — Mali Mihael je obiskoval osnovno šolo, ki je stala ob župnijski šmarški cerkvi v Velenju in so jo vodili duhovniki, končal pa jo je v Ptuju. Gimnazijo je obiskoval v Ptuju. Stanoval je pri prastricu Janezu, vzornem duhovniku, nadžupniku, dekanu in proštu mestne proštijske cerkve sv. Jurija. Višje razrede je začel v Mariboru, vendar je po smrti prastrica Janeza moral šolanje prekiniti.
5. *Redovnik.* — Ko je dopolnil 17 let in pregovoril očeta, ki je njegovi nameri nasprotoval, je vstopil v frančiškanski red. Ob preobleki 14. septembra 1878. v Za-

grebu (Hrvaška) v provinci sv. Ladislava je dobil ime Vendelin. Slovesne zaobljube je napravil v Varaždinu 21. septembra 1882. Po noviciatu je nadaljeval gimnazijski študij in filozofijo v Pečuhu na Madžarskem, bogoslovje pa je študiral v Gradcu, kjer je bil 26. marca 1884 posvečen v duhovnika. Zaradi njegovih intelektualnih in moralnih kvalitet so ga predstojniki poslali na vseučilišče v Innsbruck, da bi nadaljeval študij in se usposobil za predavatelja.

6. *Službe.* — Ko se je vrnil v domovino, je 9 let opravljal službo magistra in profesorja klerikov ter študentov filozofije, najprej v Zagrebu, nato pa v Varaždinu. Med študenti je veljal za izrednega vzgojitelja, sposobnega in učeneka profesorja filozofije. Iz njega, vestnega spolnjevalca redovnih pravil, sta odsevala notranja skladnost in mir. Bolj je vzgajal s svojim zgledom pristnih Frančiškovih kreposti kakor pa z oblastnostjo. Mlade klerike je spodbujal k pravemu veselju v duhu sv. Frančiška. Poleg te službe je bil tudi pridigar in spovednik.

   Leta 1893. je bil na provincialnem kapitlju izbran za definitorija province, dve leti pozneje pa za gvardijana zagrebškega samostana. Vendar je obdržal službo profesorja klerikov, študentov filozofije. Generalni vizitator ga je v poročila generalnega reda predstavil kot enega izmed tistih, ki zvesto spolnjujejo redovna pravila in veliko obetajo.

7. *Zedinjenje raznih vej reda.* — Na generalnem kapitlju reda v Assisiju 1895 so zborovalci soglasno sklenili in sprejeli predlog, da se zedinijo vse veje reda (observanti, reformati itd.), ki naj imajo enotne konstitucije, in da je treba red obnoviti. V avstro-ogrski monarhiji je med vladanjem cesarja Jožefa II. frančiškanski red pretrpel veliko škodo glede na skupno življenje in zaobljubo uboštva. Na provincijalnih kapitljih so razpravljali o raznih zlorabah v redu in ukrenili, kar je bilo potrebno, vendar brez uspeha, čeprav je bila to želja mnogih redovnikov.

   Medtem je Leon XIII. uvidel, da je frančiškanski red najbolj popularen in da bi lahko postal najprimernej-

še sredstvo duhovne obnove posameznikov, vseh stanov in narodov. Da bi se ta obnova olajšala, je bilo treba preosnovati red sam, ki se je v stoletjih razdelil na različne službe. Poleg tega je bila v naših krajih potrebna obnova, da bi izločil zlorabe, ki so se vrinile v red med vladanjem Jožefa II. V ta namen je papež 4. oktobra 1897 izdal apostolsko konstitucijo »Felicitate quadam«, s katero ukazuje zedinjenje posameznih vej reda in potrebno obnovo skupnega življenja.
Da bi se ta papeževa namera uresničila, je general reda 14. julija 1898 izvezel samostan v Zagrebu na Hrvaškem in samostan v Pečuhu na Madžarskem izpod jurisdikcije provinciala Ladislavske province in ustanovil generalni komisariat s sedežem v Zagrebu. Za generalnega komisarja je postavil božjega služabnika in mu dal vsa pooblastila, ki jih sicer ima le provincial. Redovnikom je naročil, da ga morajo sprejeti kot zakonitega poglavarja. Naloga generalnega komisariata je bila uresničiti obnovo pristnega redovniškega življenja. Okoliščine pa so medtem zahtevale drugi generalov energičen poseg: 21. maja 1899 je razrešil provincijala Ladislavske province in na njegovo mesto imenoval božjega služabnika.

8. *Ustanovitev hrvaške province.* — Preureditev province se je odvijala po zemljopisnem kriteriju. Na Hrvaškem so samostani pripadali trem različnim provincem: hrvaško-kranjski provinci sv. Križa, provinci sv. Ladislava in provinci sv. Janeza Kapistrana. Preureditev je zahtevala, da se ti samostani združijo v eni sami hrvaški provinci, ki je bila z generalovim odlokom ustanovljena 13. junija 1900. Za njenega prvega provincijala je bil imenovan božji služabnik, ki je to službo opravljal štirikrat po tri leta (1900—1909 in 1924—1927).

9. *Utemeljitelj in oče province.* — Pri upravi province je božji služabnik pokazal veliko razsodnost in nadnaravno modrost. Novo provinco so namreč sestavljali redovniki treh provinc z različnimi nazori, navadami in miselnostjo.

Kljub omenjenim razlikam in težavam, ki so nastale v novi provinci, so te razlike in težave pod modrim vodstvom božjega služabnika polagoma prenehale, redovniki pa so z žarom novincev začeli živeti v skupnosti in redovniškem uboštvu. Duh molitve se je razplamenil. Božji služabnik je vodil svoje brate z razumevanjem, z oprezno, mirno, dosledno, potrpljivo, blago in zares prizanesljivo budnostjo. Poudarjal je, da se je treba držati predpisov svetoga sedeža. Ljubil je sveto Cerkev in njeno javno molitveno bogoslužje. Iz njegovega skromnega in ponižnega vedenja je odsevala deviška čistost.

10. *V sluhu svetosti.* — Njegov asketski lik, njegov duh molitve in kreposti, ki so ga krasile, so v redovnikih zbujale spoštovanje do njega. Imali so ga za svetega redovnika in duhovnika.
Glas o njegovi svetosti se ni ustavil znotraj samostanskih zidov, ampak se je razširil do škofov, škofijskih duhovnikov, do drugih redovnih skupnosti in do vernikov.

11. *Smrt in prenos posmrtnih ostankov.* — Po smrti božjega služabnika — v Zagrebu 18. marca 1933 — so sluh njegove svetosti potvrdila mnoga pisma cerkvenih dostojanstvenikov, duhovnikov, redovnikov in vernikov, poslana provincialatu v Zagreb.
Posmrtne ostanke božjega služabnika so položili v grob na Mirogoju (središčno pokopališče zagrebškega mesta). Dne 18. marta 1970 so jih prenesli v samostansko kapelo sv. Frančiška, 21. februarja 1979 pa v frančiškansko cerkev na Kaptolu v Zagrebu. Njegov grob obiskujejo mnogi častilci.

12. *Nadškofijski postopek* za njegovo proglasitev blaženim se je začel leta 1963, konačan je bil 21. 2. 1981.

13. *Povišanje božjega služabnika,* obnovitelja pristnega frančiškanskega življenja, *na čast oltarja,* v teh odločilnih in za redovniško življenje večkrat neugodnih časih — je, tako se zdi, v načrtu božje previdnosti. To želijo njegovi častilci, njemu se priporočajo in se mu za uslišanje zahvaljujejo.

Prevod: *dr Jože Smej*

ZUSAMMENFASSUND DER LEBENSBESCHREIBUNG VOM DIENER GOTTES PATER VENDELIN VOŠNJAK OFM (1861—1933)

1. *Geburtsort* — Diener Gottes Vater Vendelin Vošnjak, Zwilling, geboren am 13. September 1861 in Konovo (Slovenien) in der ehemaligen österreichisch-ungarischen Monarchie, Sohn von Pavao, der Schneider und Bauer war, und Ida Vošnjak. An demselben Tag wurde er in der Pfarrkirche des heiligen Martin in Velenje getauft und bekam den Namen Michael.
2. *Die Erziehung* — in der Familie war streng katolisch. Der Vater zeichnete sich in der Kenntnis der kristlichen Lehre aus, und seiner Mutter Ida gedenken seine Landsleute noch heute als eine Frau, die ein heiliges Leben geführt hat. Sie ist früh gestorben und ihr Gatte Pavao vermählte sich zum zweiten Mal mit Antonia Lempl.
3. *Die zahlreichen geistlichen Berufe* — Die Familie hat vier Diözesen — und zwei Ordenspriester (Jesuiten und Franziskaner) gegeben. Zwei Schwester von Diener Gottes wurden Nonnen und haben sich durch das tugendhafte Leben ausgezeichnet.
4. *Die Schulung* — Der kleine Michael besuchte die Grundschule neben der Pfarrkirche in Velenje, die von den Priestern regiert wurde, beschloss sie aber in Ptuj.

   Das Gymnasium besuchte er in Ptuj und wohnte bei seinem Uronkel Ivan, einem vorbildlichen Priester, Oberpfarrer, Dekan und Präpositus der Stadtkirche

des heiligen Georg. Die höheren Klassen hat er in Maribor begonnen, muste aber nach dem Tod vom Uronkel seine Schulung unterbrechen.

5. *Der Mönch* — Als er siebzehn Jahre alt wurde und den Widerstand seines Vaters überwand, trat er in den Franziskanerorden ein. Er wurde in das Ordenskleid am 14. September 1878 in Zagreb (Kroatien) in der Provinz des heiligen Ladislav gekleidet und bekam den Namen Vendelin. Die Ordensgelübde hat er am 21. September 1882 in Varaždin abgelegt. Nach dem Noviziat setzte er Gymnasium und Philosophie in Pecs (Ungarn) fort, und begann das Theologiestudium in Graz, wo en am 26. März 1884 zum Priester geweiht wurde. Wegen seiner intellektuellen und moralischen Qualitäten haben ihn seine Oberhäupter an die Universität Innsbruck geschickt, um sein Studium zu vervollkommen und sich für einen Vortragenden vorzubereiten.

6. *Dienste* — Nach seiner Rückkehr ins Vaterland begann er mit seiner Tätigkeit. Während neun Jahre verrichtete er den Dienst des Magisters und des Professors der Novizen, Philosophiestudenten, zuerst in Zagreb und später in Varaždin. Den Studenten hinterliess er ein Bild vom unvergleichlichen Erzieher, und sachverständigem gelehrten Philosophieprofessor. Von ihm, der streng die Regeln des Ordens befolgte, strahlte der innere Einklang und die Disziplin aus. Er verrichtete seine erzieherische Tätigkeit mehr mit dem Beispiel seiner Franziskanertugend als mit seiner Autorität. Unter den jungen Novizen hat er die bescheidene Franziskanerfreude befördert. Neben diesen Diensten war er Prädiger und Beichtvater.
Im Jahre 1893 auf dem Provinzcapitel wurde er zum Provincdefinitor gewählt und zwei Jahre später zum Guardian des Zagreber Klosters. Die Stelle des Philosophielehrers der Kleriker hat er beibehalten. Der Generalvisitator hat ihn in seinem Bericht dem Ordensgeneral als einen von denjenigen beschrieben, die die Ordensregel treu befolgen und viel versprechend sind.

7. *Die Vereinigung von Ordenzweigen* — Auf dem Generalkapitel des Ordens in Assisi 1895 haben die Capitulatoren einstimmig beschlossen, die Vereinigung aller Ordenszweigen anzunehmen (Observanten, Reformatoren usw.) mit einer einheitlichen Konstitution und mit dem Bedürfnis von Ordenserneuerung. In der österreichisch-ugarischen Monarchie während des Kaisers Joseph II hat der Franziskanerorden ungeheuerliche Schaden im Hinsicht aus das gemeinsame Leben und das Armutgelübde erbitten. An den Provinzkapiteln wurde über verschiedene Missbräuche im Orden berichtet, die Massnahmen wurden angenommen, aber ohne Erfolg, obwohl es der Wunsch von vielen Ordenbrüdern war. Leon XIII hat eingesehen, dass der Franziskanerorden der populärste sei, und dass er das geignetste Mittel für die geistliche Erneuerung der Einzelnen, aller Stände und von ganzen Völkern sein könnte. Für die Erleichterung dieser Erneuerung wurde nämlich die Reorganisation des Ordens selbst nötig, da sich der Orden im Laufe der Jahrhunderte auf verschiedene Zweige zergliederte. Ausserdem war in unseren Gebieten die Erneuerung nötig, damit die Missbräuche, die während der Zeit des Joseph II eingeführt wurden, abgeschafft sein könnten. Am 4. Oktober hat der Papst für diesen Zweck die apostolische Konstitution »Felicitate quadam« verkündigt, mit der er die Wiedervereinigung von einzelnen Ordenszweigen angeordnet hat, ebenso wie die notwendige Erneuerung des gemeinsamen Lebens.

Um diese päpstliche Absicht zu verwirklichen hat der Ordensgeneral am 14. Juli 1898 das Kloster in Zagreb in Kroatien und in Pecs in Ungarn von der Jurisdiktion des Provinzials von Ladislavischen Provinz herausgenommen und das Generalkommissariat mit dem Sitz in Zagreb gegründet. Als Generalkommissar ernannte er den Diener Gottes und hat ihm alle Befugnisse des Provinzials verleiht und die Mönche verpflichtet, ihn als gesetzmässiges Oberhaupt anzunehmen. Die Aufgabe des Generalkommissars war die

Verwirklichung der Erneuerung vom echten Ordenslebens. Die Umstände verlangten aber den zweiten energischen Eingriff vom Ordensgeneral. Er hat am 21. Mai 1899 den Provinzial der Ladislavischen Provinz entfernt und den Diener Gottes auf seine Stelle ernannt.

8. *Die Gründung der kroatischen Provinz* — Das Verfahren der Reorganisation von Provinzen wurde nach dem geografischen Kriterium verrichtet. In Kroatien gab es Kloster, die den drei verschiedenen Provinzen angehörten: der kroatisch-slovenischen Provinz des heiligen Kreuzes, der Provinz des heiligen Ladislav und der Provinz des heiligen Ivan Kapistran. Die Reorganisation forderte, dass diese Kloster in eine kroatische Provinz vereinigt werden, die durch das Dekret vom Ordensgeneral am 13. Juni 1900 gegründet wurde. Der Diener Gottes wurde zum ersten Provinzial ernannt und regierte die Provinz während vier dreijährigen Mandate (1900—1909 und 1924—1927).

9. *Gründer und Vater der Provinz* — In der Verwaltung hat sich der Diener Gottes durch die grosse Vernünftigkeit und durch die übernatürliche Weissheit ausgezeichnet. Die neue Provinz bestand aus Mönchen der drei Provinzen mit verschiedener Disziplin, verschiedenen Bräuchen und Mentalitäten. Trotz den erwähnten Unterschieden und Schwierigkeiten, die in der neuen Provinz enstanden, verschwanden allmählich diese Unterschiede und Schwierigkeiten unter der klugen Führung des Diener Gottes, und die Mönche begannen mit der Novizenbegeisterung das gemeinsame Leben und die Ausübung des Armutsgelübdes. Der Geist des Gebets erlebte seine Blütezeit. Der Diener Gottes führte seine Mitbrüder mit Verständnis, vorsichtig, ruhig, mit einer konsequenten Geduld und langwierigen Wachsamkeit. Er betonte, dass er die Befolgung der Vorschriften der heiligen Kirche liebte. Er liebte die heilige Kirche und die öffentliche Gottesverehrung. Aus seinem bescheidenen und demütigen Verhalten strahlte die jungfräuliche Keuschheit aus.

10. *Auf dem Ruf des heligen Lebens* — Seine asketische Gestalt, sein Geist des Gebets und die Tugenden, die ihn schmückten, haben die Mönche zu einer tiefen Verehrung seiner Person geführt. Er wurde für heiligen Mönch und Priester gehalten.
Der Ruf vom heiligen Leben hielt nicht unter den Klostermauern an, sondern verbreitete sich bis zu den Bischöfen, Diözesenpriestern, anderen Mönchen und bis zu dem treuen Volk auch.
11. *Der Tod und die Übertragung von sterblichen Überresten* — Nach dem Tod des Diener Gottes in Zagreb am 18. März 1933 wurde dieser Ruf über den Diener Gottes in vielen Briefen von kirchlichen Würdenträgern, Priestern, Mönchen und Gläubigern bestättigt, die diese Briefe an die Provinzbehörde in Zagreb addressiert haben.
Die sterblichen Ueberreste des Diener Gottes wurden am Mirogoj (der zentrale Friedhof von Stadt Zagreb) beigesetzt. Am 18. März 1970 wurden sie in die Klosterkapelle des heligen Franziskus und am 21. Februar 1979 in die Franziskanerkirche am Kaptol in Zagreb übertragen. Sein Grab besuchen viele Verehrer.
12. Diözesanprozes um seine Seeligsprechung ist 1963 geöffnet und beendet am 21. Februar 1981.
13. *Die Aufhebung des Diener Gottes, des Erneuerers vom echten franziskanischen Leben, auf die Würde des Altars* scheint in diesen schwierigen und komplizierten Zeiten für das Ordensleben in den Plänen von Gottesvorsehung zu sein. Dies ist der Wunsch von seinen Verehrern; welche sich ihm empfehlen und für seine Fürsprache danken.

Übersetzung: *B. Zenko*

Isten Szolgája

P. VOŠNJAK VENDEL

FERENCES

RÖVID ÉLETRAJZ

1. *Születési helye* P. Vošnjak Vendel, Isten Szolgája, ikertestvérével 1861. szeptember 13-án született Konovón (Szlovénia) az Osztrák-Magyar Monarchia idején. Apja, szabó és földműves volt, édesanyja Ida Vošnjak pedig háziasszony. Isten Szolgáját még születése napján megkeresztelték a velenjei Szent Márton templomban. A keresztségben a Mihály nevet kapta.
2. A család szigorú katolikus nevelésben részesítette. Apja jó ismerője volt a keresztény vallásnak, míg édesanyját aki korán meghalt még ma is hithű asszonyként emlegetik. Az édesapa új házasságot kötött Lempl Antóniával.
3. A családnak négy fiúgyermeke egyházmegyés pap, kettő szerzetes (egy jezsuita és egy ferences), két leánygyermeke pedig erényes életű szerzetesnő lett.
4. A kis Mihály az elemit a velenjei plébániához tartozó és papok által vezetett iskolában kezdte, és Ptujban fejezte be.

   Utána a ptuji gimnáziumba iratkozott. Rokonuknál Ivánnál, a példás magaviseletű papnál lakott, aki a helyi Szent György templom plébánosa és prépostja volt. A felső osztályokat Mariborban kezdte, de Iván halála után kénytelen volt tanulmányait félbeszakítani.
5. 17 éves korában, 1878. szeptember 14-én legyőzve apja ellenkezését magára ölti a ferences csuhát Zágrábban

(Horvátország) a Szent László rendtartományban és a Vendel nevet kapta.

Az újoncév leteltével folytatja a gimnázioumot, majd Pécsett filozófiára iratkozik. Grazban teológiát tanul, és 1884. március 26-án pappá szentelik. Intelektuális és erkölcsi magatartására felfigyelnek elöljárói és Insbruckba küldik az egyetemre, hogy tökéletesítse tudását és felkészüljön hivatására.

6. Tanulmányairól visszatérve megkezdte tanári működését. Előbb Zágrábban, majd Varasdon volt a filozófiát végző klérikusok magisztere és professzora. Hallgatói végtelenül tisztelték mint példás nevelőt és nagy szaktudású tanárt. Szigorúan betartotta a szerzetesi előírásokat. Tanári tekintély helyett inkább példás életével nevelt. A kispapok között csendes megelégedettség honolt. Tanári hivatása mellett elismert szónok és lelkivezető volt.

Az 1893-as évi tartományi káptalanon a tartomány tanácsodójává választották, majd két évvel később zágrábi házfőnökké, ami mellett megtartotta magiszteri és professzori megbizatását.

A generális vizitátor a Rend generálisához írt beszámolójában úgy mutatta be, mint a szerzetesi regula egyik hűséges követőjét, akihez sok reményt fűz.

7. *A Rend ágazatainak egyesítése* Assisiben a Rend főkáptalanján 1895-ben a káptalan küldöttei egyhangúlag elfogadták a Rend egyesítését és megújítását. Az Osztrák—Magyar Monarchia idején pontosabban II. Ferenc József uralkodása alatt a Rend közösségi életét és szegénységi fogadalmát nagy csapás érte. A főkáptalanon nyilvánosságra kerültek a Rendben történt különböző vissaélések, amelyek ellen a szerzetesek hiába küzdöttek. XIII. Leó pápa azt tapasztalta, hogy a ferences rend a legnépszerűbb és ezáltal a néptömegek leghathatósabb lelki vezetője lehet. Ezért magát a Rendet kellett újjászervezni, mivel századokon át különbözőképpen értelmezték az előirásokat. Azonkívül azért is szükség volt erre a lépésre, hogy leküzdjék a II. Ferenc József alatt keletkezet külonbségeket. En-

nek érdekében a pápa 1893. oktober 4-én Apostoli Konstituciót adott ki »Felicitate quadam«, amelyben követeli a Rend különböző ágazatainak egyesítését és a közösségi élet felújítását. A pápa szándékának megvalósítása végett a Rend generálisa 1898. július 14-én pécsi és a zágrábi rendházat kivonta a Szent László rendtartomány fennhatósága alól és Generális Komessáriátust alapított Zágrábban. Elöljaróvá Isten Szolgáját tette és kötelezte a szerzeteseket, hogy törvényes elöljárójuknak fogadják el őt, minden megbízatásával együtt. Fő feladata a szerzetesi élet megújítása volt. A körülmények azonban más, erélyesebb lépésre kényszerítették a Rend generálisát. 1889. május 21-én a Szent László rendtartomány tartományfőnökét leváltotta, és P. Vendelt nevezte ki helyébe.

8. *A horvát ferences rendtartomány megalapítása* A tartomány újjászervezése a földrajzi egységek szerint történt. Előtte a horvát kolostorok három különböző tartományhoz tartoztak: horvát-krányi Szt. Kereszt, Szt. László és Kapisztráni Szt. János tartományhoz. Az újjászervezés értelmében ezeknek egy egységes horvát tartományba kellett egyesülniük, amely a Rend generálisának dekrétuma alapján alakult meg 1900, június 13-án. Az első tartományfőnök P. Vendel lett, aki négyizben töltötte be ezt a megbízatást (1900—1909, 1924—1927. A tartományfőnöki megbízatás három évre szólt.).

9. *A tartomány atyja és megalapítója* Az igazgatásban Isten Szolgája nagy bölcsességel és kiegyennsúlyozottsaggai tűnt ki. Az új tartomány három különböző mentalitású es fegyelmű agazatból alakult. De a kezdeti nehézségeket P. Vendel hamarosan áthidalta, és a szerzetesek új erővel folytatták a közös életet és megvalósították a szegénységi fogadalmat. Az ima gyümölcsözött. Isten Szolgája megértő, figyelmes, álhatatos és türelmes éberséggel vezette nyáját. Állandóan hangsúlyozta a Szentszék határozatai betartásának fontosságát. Szerette az Egyházat és nyilvanos istentiszte-

letet. Alázatos és szerény magatartása szűzies tisztaságra vallott.

10. *Az életszentség hirében.* Aszkétikus alakja és erénye miatt mély alázatosságot tanúsitottak iránta szerzetesei. Szent szerzetesként, papként tisztelték. Életszentségének híre eljutott a rendház falain kivülre is, egészen a püsspökségig, a többi szerzetesig, az egyházmegyei papságig, a hivőkig.

11. *Halála el földi maradványainak átvitele* 1933. március 18-án halt meg Zágrábban. Isten Szolgájának életszentsége mellett tanúskodnak azok a levelek, amelyeket az egyházi tisztségviselők papok, szerzetesek, hívű intéztek a zágrábbi tartományhoz.
Isten Szolgájának földi maradványait Mirogojon (Zagráb központi temetője) helyezték örök nyugalomra. 1970. március 18-án áthelyezték a Szent Ferenc kolostor kápolnájába, majd 1979 február 21-én a zágrábbi ferences templomba. Sirját sok tisztelője látogatja.

12. *Isten Szolgájának boldoggáavatási eljárása* érseksgi szinten 1963-ban kezdődött és 1981-ban februáar 21-én fejeződött be.

13. *Isten Szolgájának,* az igazi ferences élet újjáépítőjének felemelése az oltár tiszteletére, úgy tűnik, hogy ebben a szerzetesi élet számára nehéz és bonyolult időben az Isteni Gondviselés terve volt. Ez tisztelőinek óhaja, akik neki ajánlják fel magukat és közbenjárását köszönik.

Forditás: P. Károly Harmath

KAZALO IMENA

KAZALO MJESTA

Kazala sastavili: *I. Bogdanović* i *F. Jurinec*

SADRŽAJ